

15
4 ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΚΑΤΩΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

*Μικροί
Εκδ.*

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1950

Ἀποκρῶς - ἀκρῶς.
voûs nêûs ~.

74

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΛΕΞΗ ΔΗΜΑΡΑ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΚΩΔΙΚΟΣ
ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ

ΕΚΔΟΣΗ
ΕΚΔΟΣΗ
ΕΚΔΟΣΗ

2746/40 Δημόσιος
ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΚΑΤΩΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1950

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΤΕΤΡΑΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

ΕΤΕΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΦΘΟΓΓΟΙ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

§ 1. Τὰ γράμματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι 24, τὰ ἴδια μὲ τὰ 24 γράμματα τῆς νέας Ἑλληνικῆς. Ἀλλὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δὲν ἐπροφέροντο πάντα τὰ γράμματα ταῦτα ἀκριβῶς ὅπως τὰ προφέρομεν ἡμεῖς οἱ νέοι Ἕλληνες. Διὰ τοῦτο συμβαίνει, ὥστε πολλάκις ὁ ἴδιος φθόγγος τῆς νέας γλώσσης (π. χ. ὁ φθόγγος **ι**) φαίνεται παριστανόμενος εἰς διαφόρους λέξεις ἢ εἰς διαφόρους συλλαβὰς τῆς ἰδίας λέξεως μὲ διάφορα γράμματα (π. χ. καὶ μὲ τὸ **η** ἢ τὸ **υ**) : *οἷς, μῦς, μυστήριον*.

Σημείωσις. Τὸ ἀρχαιότατον Ἑλληνικὸν ἀλφάβητον περιελάμβανεν ἐν ἀκόμῃ γράμμα, τὸ **Ϝ**, τὸ ὁποῖον διὰ μὲν τὸ σχῆμα του λέγεται *δίγμαμα*, διὰ δὲ τὴν προφορὰν του *βαῦ*. Ἐπροφέρετο περίπου ὅπως προφέρεται νῦν τὸ **β** ἢ ὅπως τὸ **υ** εἰς λέξεις, ὅποια π. χ. ἡ λέξις *αὔριον*.

Εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὅπως θὰ ἴδωμεν εἰς τὰ ἐπόμενα, ὑπῆρχε καὶ εἰς ἰδιαίτερος φθόγγος, τὸ **ι** (γιώτ), τοῦ ὁποίου ὁμως δὲν παρεδόθη γράμμα (ἦτοι γραπτὸν σημεῖον).

Ἐπροφέρετο δὲ τὸ **ι** ὅπως προφέρεται τώρα τὸ **γι** εἰς τὴν λέξιν π. χ. *Πανάγιω* ἢ ὅπως τὸ ἀπλοῦν **ι** εἰς τὰς λέξεις π. χ. *παιδιά, καθάριος*.

α') Φωνήεντα.

§ 2. Ἀπὸ τὰ ἑπτὰ φωνήεντα **α, ε, η, ι, ο, υ, ω**

α) τὸ **ε** καὶ τὸ **ο** λέγονται *βραχέα* (ἦτοι σύντομα εἰς τὴν προφορὰν).

β) τὸ **η** καὶ τὸ **ω** λέγονται *μακρὰ* (ἦτοι παρατεταμένα εἰς τὴν προφορὰν), διότι ἀρχῇθεν τὸ μὲν **η** ἐπροφέρετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὡς παρατεταμένον **ε**, (ἦτοι περίπου ὡς *εε*), τὸ δὲ **ω** ὡς παρατεταμένον **ο** (ἦτοι περίπου ὡς *οο*).

γ) τὸ α, ι, υ λέγονται **δίχρονα**, διότι ταῦτα ἀρχῆθεν εἰς ἄλλας μὲν συλλαβὰς ἐπροφέροντο βραχέα, εἰς ἄλλας δὲ μακρά.

Σημείωσις. Ἵνα δηλωθῇ, ὅτι τὸ δίχρονον φωνῆεν μιᾷ συλλαβῇ εἶναι βραχύ, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον $\sim$, Ἵνα δὲ δηλωθῇ ὅτι εἶναι μακρόν, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον $\bar{\sim}$, ὡς π.χ. *κτῆμα*, *κτῆος*, *πῆχys*, — *ῶρα*, *τίμη*, *θῆμος*.

6) Σ ύ μ φ ω ν α.

§ 3. Ἀπὸ τὰ 17 σύμφωνα:

1) ἑνέα, ἥτοι τὰ σύμφωνα κ, γ, χ — π, β, φ — τ, δ, θ, λέγονται **ἄφωνα**·

2) πέντε, ἥτοι τὰ σύμφωνα μ, ν — λ, ρ — σ(ς), λέγονται **ἡμίφωνα**· καὶ

3) τρία, ἥτοι τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ, λέγονται **διπλά**.

Σημείωσις. Εἰς τὰ ἡμίφωνα συγκαταλέγονται προσέτι τὸ δίγαμμα (F) καὶ τὰ γιώτ (j) (βλ. § 1, Σημ.).

§ 4. Τὰ ἄφωνα διαιροῦνται:

1) κατὰ τὸ φωνητικὸν ὄργανον, μὲ τὸ ὁποῖον κυρίως προφέρονται, εἰς τὰ **οὐρανικά** κ, γ, χ, εἰς τὰ **χειλικά** π, β, φ καὶ εἰς τὰ **ὀδοντικά** τ, δ, θ.

2) κατὰ τὸ ποῖον τῆς πνοῆς, ἥ ὁποία τὰ συνοδεύει κατὰ τὴν προφορὰν των, εἰς τὰ **ψιλὰ** (ἥτοι λεπτά) κ, π, τ, εἰς τὰ **μέσα** γ, β, δ καὶ εἰς τὰ **δασέα** (ἥτοι παχέα) χ, φ, θ.

§ 5. Τὰ ἡμίφωνα διαιροῦνται εἰς τὰ **ἔνρινα** μ, ν, εἰς τὰ **ύγρὰ** λ, ρ καὶ εἰς τὸ **συριστικὸν** σ(ς).

Σημείωσις. 1. Ἐνρινον εἶναι καὶ τὸ γ, ὅταν εὐρίσκεται πρὸ τῶν οὐρανικῶν κ, γ, χ ἢ πρὸ τοῦ ξ: *ἄγκυρα*, *ἀγγεῖον*, *ἄγχω*, *ἄγξω*.

Σημείωσις 2. Τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ λέγονται **διπλά**, διότι πλειστάκις προέρχονται ἀπὸ ἔνωσιν δύο συμφώνων, ἥτοι τὸ μὲν ξ ἀπὸ τὸ κ + σ ἢ γ + σ ἢ χ + σ, τὸ δὲ ψ ἀπὸ τὸ π + σ ἢ β + σ ἢ φ + σ καὶ τὸ ζ ἀπὸ τὸ σ + δ ἢ ἀπὸ σύμπλεγμα ἄλλων συμφώνων: *κόραξ* (κόρακς), *Ἄραψ* (Ἄραβς), *Θήβαξ* (Θήβασδε), *ζάπλουτος* (διάπλουτος).

Πίναξ τῶν συμφώνων

	Οὐρανικά	Χειλικά	Ὀδοντικά
ἄφωνα	κ	π	τ
	γ	β	δ
	χ	φ	θ
ἡμίφωνα	ἔνρινα	μ	ν
	ύγρα	λ	ρ
	συριστικά		σ(ς)
διπλαῖα	ζ	ξ	ψ

γ') Δίφθογγοι.

§ 6. Αἱ δίφθογγοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἔνδεκα, αἱ ἑξῆς: **αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου, α, η, ω**. Ἐκ τούτων αἱ ὀκτὼ **αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου** λέγονται κύριαι, αἱ δὲ λοιπαὶ τρεῖς **α, η, ω** λέγονται καταχρηστικάι.

Σημείωσις 1. Ἡμεῖς τὴν δίφθογον **αι** τὴν προφέρομεν ὅπως τὸ **ε**, τὰς δὲ διφθόγγους **ει, οι, υι** καὶ **η** ὅπως τὸ **ι**, τὴν δίφθογον **α** ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν **α** καὶ τὴν δίφθογον **ω** ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν **ω**, τὰς δὲ διφθόγγους **αυ, ευ, ηυ** τὰς προφέρομεν πρὸ φωνήεντος μὲν καὶ πρὸ τῶν συμφώνων **β, γ, δ, ζ, λ, μ, ν**, καὶ **ρ** ὡς **αβ, εβ, ηβ, εις** πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν ὡς **αφ, εφ, ηφ**. Ἀρχῆθεν ὁμως ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἐκάστη δίφθογγος ἐπροφέρετο οὕτως, ὥστε διεκρίνοντο κατὰ τὴν προφορὰν οἱ δύο φθόγγοι, ἦτοι τὰ δύο φωνήεντα ἀπὸ τὰ ὁποῖα αὕτη ἀποτελεῖται· πρβλ. νῦν: *Νεράϊδα, αὐτολεῖμονο, ῥόδο*.

Σημείωσις 2. Τὸ **ι**, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὰς καταχρηστικὰς διφθόγγους ὑπὸ τὸ **α, η, ω**, λέγεται **ὑπογεγραμμένον ἰῶτα**. Τοῦτο ὁμως, ὅταν αἱ δίφθογγοι αὗται γράφονται διὰ κεφαλαίων γραμμάτων, γράφεται κανονικῶς οὐχὶ ὑποκάτω τῶν κεφαλαίων φωνηέντων **Α, Η, Ω**, ἀλλὰ πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτῶν (**Αι, Ηι, Ωι**), καὶ τότε λέγεται **προσγεγραμμένον ἰῶτα**: *Ἀιδης* (πρόφ. ἄδης), *ΤΗι* *ΘΕΩι* (πρόφ. τῇ θεῷ).

§ 7. Αἱ δίφθογγοι γενικῶς εἶναι μακραί. Μόνον ἡ **αι** καὶ ἡ **οι** λαμβάνονται ὡς βραχεῖαι, ὅταν εὐρίσκωνται ἐντελῶς εἰς τὸ τέλος λέξεως κλιτῆς, ἐκτὸς ὀήματος εὐκτικῆς ἐγκλίσεως: *μοῦσαι, πῶλοι, βούλομαι* παιδεῦσαι — *μούσαις, πόλοις, παιδεύσαι ἄν, οἴκοι*.

δ') Συλλαβαί, συλλαβισμός.

§ 8. **Συλλαβή** λέγεται τεμάχιον λέξεως αποτελούμενον ἀπὸ ἓν ἢ περισσότερα σύμφωνα με ἓν φωνῆεν ἢ δίφθογγον: *τε-τρά-δρα-χμον, στρα-τεύ-μα-τα*.

Συλλαβὴ λέξεως δύναται νὰ αποτελῇται καὶ ἀπὸ ἓν μόνον φωνῆεν ἢ μίαν δίφθογγον: *ῖ-α, οῖ-ει* (= νομίζεις).

§ 9. 1) Κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν συλλαβῶν της, μία λέξις, ἐὰν ἔχῃ μίαν μόνον συλλαβὴν, λέγεται **μονοσύλλαβος** (π.χ. *μῦς*), ἐὰν ἔχῃ δύο συλλαβάς, λέγεται **δισύλλαβος** (π.χ. *οἶκος*), ἐὰν ἔχῃ τρεῖς συλλαβάς, λέγεται **τρισύλλαβος** (π.χ. *παιδίον*) καὶ ἐὰν ἔχῃ περισσοτέρας τῶν τριῶν συλλαβῶν, λέγεται **πολυσύλλαβος** (π.χ. *φιάνθρωπος*).

2) Ἡ τελευταία συλλαβὴ λέξεως, ἡ ὁποία ἔχει συλλαβὰς περισσοτέρας τῆς μιᾶς, λέγεται **λήγουσα**, ἡ πρὸ τῆς ληγούσης λέγεται **παραλήγουσα** καὶ ἡ πρὸ τῆς παραληγούσης λέγεται **προπαραλήγουσα**, ἡ δὲ πρώτη συλλαβὴ αὐτῆς λέγεται **ἀρκτική**.

§ 10. Ὁ χωρισμὸς λέξεως εἰς τὰς συλλαβὰς αὐτῆς λέγεται **συλλαβισμός**. Γίνεται δὲ ὁ συλλαβισμὸς εἰς τὰς λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας:

α) Ἐν σύμφωνον εὐρισκόμενον μεταξὺ δύο φωνηέντων (ἢ διφθόγων) συλλαβίζεται μετὰ τὸ ἐπόμενον τοῦ φωνῆεν (ἢ δίφθογγον): *λέ-γο-μεν, ἄ-πει-ροι*.

β) Δύο σύμφωνα εὐρισκόμενα μεταξὺ δύο φωνηέντων (ἢ διφθόγων) συλλαβίζονται μετὰ τὸ ἐπόμενον τῶν φωνῆεν (ἢ δίφθογγον), ἐὰν δὲν εἶναι τὰ αὐτὰ καὶ ἐὰν εἶναι ἀρκτικὰ λέξεως τῆς (ἀρχαίας) Ἑλληνικῆς γλώσσης· ἄλλως χωρίζονται καὶ συλλαβίζεται τὸ μὲν πρῶτον μετὰ τὸ προηγούμενον, τὸ δὲ δεύτερον μετὰ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν (ἢ δίφθογγον): *πέ-τρα* (τρόπος), *βά-θρον* (θρόνος), *ἔ-στω* (σταυρός)· ἀλλά: *βάλ-λω, ἐν-νέα, ἔλ-κω, ἄρ-μα, ἔν-τερον*.

Σ η μ ε ι ω σ ι ς. Καὶ τὰ συμπλέγματα γμ ἢ χμ, θμ, τν, φν, ἐπεὶδὴ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ συμπλέγματα κμ, τμ, θν, πν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀρχίζουν λέξεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, συλλαβίζονται καὶ αὐτὰ μετὰ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν: *πρᾶ-γμα, δρα-χμή* (χρητός), *ἀρι-θμός* (τμήμα), *φά-την* (θνητός), *δά-φνη* (πνέω).

γ) Τρεῖς σύμφωνα εὐρισκόμενα μεταξὺ δύο φωνηέντων συλλαβί-

ζονται μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦ φωνήεντος, ὅταν καὶ τὰ τρία ταῦτα σύμφωνα ἢ τοὐλάχιστον τὰ δύο πρῶτα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀρκητικὰ λέξεως Ἑλληνικῆς: ἐ-στράτεισε (στρατός), ἐ-χθρός (χθές), βά-κτρον (κτῆμα), ἰ-σχνός (σχημα). Ἄλλως χωρίζονται, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν συμφώνων συλλαβίζεται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν, τὰ δὲ δύο ἄλλα μὲ τὸ ἐπόμενον: ἀρ-κτος, ἄν-δρες, Ἀμ-βρακία.

δ) Αἱ σύνθετοι λέξεις κατὰ τὸν συλλαβισμόν χωρίζονται εἰς τὰ συνθετικά των μέρη, ἐκτὸς ἐὰν κατὰ τὴν σύνθεσιν ἔχη συμβῇ ἐκθλιψις, ὁπότε καὶ αὗται συλλαβίζονται ὡς ἀπλᾶι λέξεις: προσ-έχω, συν-άγω, νουν-εχής, Ἑλλήσ-ποντος· ἄλλὰ: πα-ρέχω, ὑ-πάγω, φί-λιππος, ἄ-γρυπνος, πρω-ταγωνιστής.

§ 11. Ποσότης συλλαβῶν. Ὁρισμένη συλλαβὴ μιᾶς λέξεως λέγεται :

1) φύσει μακρά, ἐὰν ἔχη μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον: κοί-τη, κρού-ω.

2) θέσει μακρά, ἐὰν ἔχη μὲν βραχὺ φωνῆεν, ἀλλὰ κατόπιν αὐτοῦ ἀκολουθοῦν δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα ἢ ἐν διπλοῦν: ἀ-στός, ἄλ-λος, ἐχ-θρός, τό-ξον.

3) βραχεῖα, ἐὰν ἔχη βραχὺ φωνῆεν, κατόπιν δὲ αὐτοῦ ἄλλο φωνῆεν ἢ ἐν μόνον ἀπλοῦν σύμφωνον ἢ τίποτε: ἀ-έρες, φύ-γε-τε.

ε') Πνεύματα καὶ τόνοι.

1. Τὰ πνεύματα.

§ 12. Εἰς πᾶσαν λέξιν, ἣ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν ἢ ἀπὸ ρ, σημειοῦται ἐπὶ τοῦ ἀρκητικοῦ φωνήεντος ἢ τοῦ ρ σημεῖον πνεύματος ἢ πνεῦμα.

Τὰ πνεύματα εἶναι δύο, ἡ ψιλὴ ('), ἥτοι σημεῖον λεπτῆς πνοῆς, καὶ ἡ δασεῖα ('), ἥτοι σημεῖον παχείας πνοῆς: ἀρετή, ὥρα, ῥόδον.

Σημείωσις. Τὸ δασὺ πνεῦμα, ἥτοι ἡ δασεῖα, ἐπροφέρετο ἀρχῇθεν περίπου ὅπως νῦν τὸ σύμφωνον χ' π. χ. ἱππος (πρόφ. χίππος).

§ 13. Δασύνονται (ἥτοι λαμβάνουν πνεῦμα τὴν δασεῖαν) κανονικῶς πᾶσαι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσιν ἀπὸ υ ἢ ἀπὸ ρ: ὕπνος, ὄητωρ.

Ἐκ τῶν λοιπῶν λέξεων, ἄλλαι μὲν, αἱ πλείσται, ψιλοῦνται (ἥτοι λαμβάνουν πνεῦμα τὴν ψιλὴν), ἄλλαι δὲ δασύνονται.

2. Οἱ τόνοι.

§ 14. Πάσης λέξεως, ἡ ὁποία ἔχει δύο ἢ περισσότερας συλλαβάς, μία συλλαβὴ τονίζεται, ἥτοι προφέρεται ἰσχυρότερον ἀπὸ τὰς ἄλλας συλλαβάς αὐτῆς. Ἐπὶ τοῦ φωνήεντος (ἢ τῆς διφθόγγου) τῆς τονιζομένης συλλαβῆς γράφεται ἐν σημείον, τὸ ὁποῖον καλεῖται **τόνος**: *κόρη, κῆπος, παίζομεν, ἀγαθός, μαθητής*.

Σημείωσις. Σημεῖον τόνου κανονικῶς σημειοῦται καὶ ἐπὶ τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου τῶν μονοσυλλάβων λέξεων: *μῆν, φῶς, παῖς*.

§ 15. Οἱ τόνοι εἶναι τρεῖς, ἥτοι ἡ ὀξεῖα (´), ἡ βαρεῖα (˘) καὶ ἡ περισπωμένη (˝).

Σημείωσις. Ἡ διαφορὰ τοῦ τόνου δὲν παρέχει αἰσθητὴν διαφορὰν τῆς προφορᾶς τῶν φωνηέντων ἢ τῶν διφθόγγων εἰς ἡμᾶς τοὺς νέους Ἑλληνας, ὅπως οὐδὲ ἡ μακρότης καὶ ἡ βραχύτης αὐτῶν. Πρβλ. (ὁ) *ἐλαιῶν*—(τῶν) *ἐλαιῶν*, (τὸν) *κῆπον*—(τῶν) *κῆπων*.

3. Κανόνες τοῦ τονισμοῦ.

§ 16. Ὁ τονισμὸς τῶν λέξεων τῆς ἀρχαίας γλώσσης γίνεται κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας:

1) Οὐδέποτε μία πολυσύλλαβος λέξις τονίζεται ὑπεράνω τῆς προπαραλήγουσης: (ἄνθρωπος) *φιλάνθρωπος*, *φιλανθρωπότητος*.

2) Ὄταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ἡ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται: (Ὅμηρος) *Ὅμηρου*, (διδάσκαλος) *διδασκάλων*.

3) Ἡ προπαραλήγουσα καὶ πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη ὀξύνεται: *πείθομαι, λόγος, ἐλθέ*.

4) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης τονιζομένη ὀξύνεται: *μήτηρ, πᾶν*.

5) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης τονιζομένη περισπᾶται: *μήτερ, παῦε*.

6) Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστική, αἰτιατική καὶ κλητική τῶν ὀνομάτων, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, ὀξύνεται: ἡ *τιμή, τὴν τιμήν, ὦ τιμή*—οἱ *θεοί, τοὺς θεούς, ὦ θεοί*—ἡ *ἐσθής, ὁ ποιμήν, ὁ ἰμάς*.

7) Ἡ μακροκατάληκτος γενική καὶ δοτική τῶν ὀνομάτων ἐν γένει, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, περισπᾶται: *κριτοῦ, κριτῇ, κριτῶν, κριταῖς*—*θεοῦ, θεῶν, θεοῖς*.

8) Τῶν ὀνομάτων, ὅπου τονίζεται ἡ ἐνική ὀνομαστική, ἐκεῖ τονί-

ζονται καὶ αἱ ἄλλαι πτώσεις, ἐκτὸς ἂν ἐμποδίζῃ ἡ λήγουσα: *γέρων, γέροντος, γέροντες*: ἄλλα: *γερόντων*.

9) Ἡ ἐκ συναίρεσεως προερχομένη λήγουσα μιᾶς λέξεως, ὅταν τονίζεται, περισπᾶται: (τιμάω) *τιμῶ, (ἡχόος) ἡχοῦς*. Ἐκτὸς ἐὰν πρὸ τῆς συναίρεσεως ἡ δευτέρα ἐκ τῶν συναιρουμένων συλλαβῶν ὤξυνετο: (ἔσταως) *ἔστώς, (κλήις—κλήης) κλείς*.

10) Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ ὡς πρὸς τὸν τονισμόν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα: *χειρῶναξ, αἰλαξ* (βλ. § 11, 2).

11) Κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος συνήθως ἀναβιβάζεται ὅσον τὸ δυνατόν ἀνωτέρω τῆς ληγούσης, ἀλλ' ὅχι καὶ ἀνωτέρω τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ: (καιρός) *εὐκαιρος, (δδς) ἀπόδος, (φρήν) μεγάλωφρων, μεγάλωφρον*.

12) Β α ρ ε ῖ α τίθεται μόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης μιᾶς λέξεως ἀντὶ τῆς ὀξείας, ὅταν κατόπιν τῆς λέξεως ταύτης δὲν ὑπάρχῃ σημεῖον στίξεως: ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ *τιμᾷ τοὺς σοφοὺς ἀνδρας*.

§ 17. Κατὰ τὸν τόνον αὐτῆς, μία λέξις λέγεται:

1) ὀξύτονος, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς ληγούσης: *ἀνὴρ*

2) παροξύτονος, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς παραληγούσης: *κώμη*

3) προπαροξύτονος, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης: *φιλότιμος*

4) περισπωμένη, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς ληγούσης: *τοῦ κριτοῦ, τιμῶ*

5) προπερισπωμένη, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς παραληγούσης: *κῆπος*

6) βαρύτονος, ἐὰν ἔχῃ βαρεῖαν ἀντὶ ὀξείας ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ ἐν γένει ἐὰν τονίζεται οὐχὶ ἐπὶ τῆς ληγούσης: *χειμῶν βαρὺς ἐπῆλθε—πεῖθω, παιδεύω*.

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Θέσις τοῦ τόνου καὶ τοῦ πνεύματος. Ὁ τόνος ἢ τὸ πνεῦμα:

α) ἐπὶ τῶν ἀπλῶν φωνηέντων καὶ τῶν καταχρηστικῶν διφθόγγων σημειοῦται ὑπεράνω μὲν αὐτῶν, ὅταν ταῦτα γράφονται μὲ μικρὰ γράμματα, ἔμπροσθεν δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς τὰ ἄνω, ὅταν ταῦτα γράφονται μὲ κεφαλαῖα: *ῥῶς, ὀδός—Ῥῶς, Ὀράτιος* τῇ *θεᾷ, ᾠδῇ—Ὡιδεῖον* (ἢ *Ῥδεῖον*) (βλ. § 6 σημ. 2).

β) ἐπὶ τῶν κυρίων διφθόγγων σημειοῦται πάντοτε ὑπεράνω τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν φωνηέντων, ἀπὸ τὰ ὅποια αὐταί ἀποτελοῦνται: *Αἰγυῖς, αἰρεῖτός. αὐλός, οὐρανός, σφαῖραι, τὰς σφαῖρας, Οἰδίπους*.

γ) ὅταν τὸ πνεῦμα καὶ ὁ τόνος συμπίπτουν ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, τότε

ἡ μὲν ὀξεῖα (ἡ βαρεῖα) σημειοῦται μετὰ τὸ πνεῦμα, ἡ δὲ περισπωμένη ὑπεράνω αὐτοῦ: Ἄρτεμις, Ἥρα, Ὀμηρος, αἶρα, Αἴας—Εὐρος, αἶμα.

ς') Ἄτονοι καὶ ἐγκλιτικαὶ λέξεις.

1. Πρόκλισις.

§ 18. Δέκα μονοσύλλαβοι λέξεις, ἥτοι οἱ τέσσαρες τύποι τοῦ ἄρθρου **ὁ, ἡ, οἱ, αἱ**, τρεῖς προθέσεις, **αἱ εἰς, ἐν, ἐξ** ἢ **ἐκ**, καὶ τὰ τρία μόρια **ὡς, εἰ, οὐ**, ἐπειδὴ πάντοτε προφέρονται λίαν στενῶς μὲ τὴν ἐκάστοτε ἐπομένην λέξιν, δὲν τονίζονται, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται **ἄτονοι λέξεις ἢ προκλιτικά**.

Σημειώσεις. Τὸ μόριον **οὐ** τονίζεται (μὲ ὀξεῖαν), ὅταν εὐθὺς μετ' αὐτὸ ὑπάρχῃ στίξις: *ἐτόξενον μὲν, ἐξικνοῦντο δ' οὐ, φῆς ἢ οὐ; πῶς γὰρ οὐ;*

2. Ἐγκλίσις.

§ 19. Μερικαὶ μονοσύλλαβοι ἢ δισύλλαβοι λέξεις προφέρονται πάντοτε λίαν στενῶς μὲ τὴν ἐκάστοτε προηγουμένην λέξιν καὶ διὰ τοῦτο ὁ τόνος αὐτῶν κανονικῶς ἀναβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (ὡς ὀξεῖα) ἢ ὅλως ἀποβάλλεται· *ἄνθρωπός τις ταῦτά φησι τῷ πατρὶ μου*.

Αἱ τοιαῦται λέξεις λέγονται **ἐγκλιτικά** ἢ ἀπλῶς **ἐγκλιτικά**· (πρβλ. τῆς νέας γλώσσης π.χ. *φώναξέ με, μίλησέ μου—ὁ φίλος του, λέγε μας*).

§ 20. Ἐγκλιτικά λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνήθεις εἶναι:

1) οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μου, μοί, με — σοῦ, σοί, σέ — οὐ, οἶ, ἐ·

2) οἱ τύποι τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας τίς, τί, πλὴν τοῦ τύπου αὐτῆς ἅττα (=τινά)·

3) οἱ τύποι τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῶν ῥημάτων εἰμι (=εἶμαι) καὶ φημι (=λέγω), πλὴν τῶν τύπων αὐτῶν εἶ καὶ φῆς·

4) τὰ ἐπιρρηματα πού, ποί, ποθεν — πῶς, πῇ ἢ πῆ, ποτέ·

5) τὰ μόρια γέ, τέ, τοί, πέρ, πῶ, νύν·

6) τὸ πρόσφυμα δέ (ἄσχετον πρὸς τὸν σύνδεσμον δέ): *τοιός-δε, Μεγαράδε* (=εἰς τὰ Μέγαρα).

§ 21. Τῶν ἐγκλιτικῶν ὁ τόνος:

1) μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (ὡς ὀξεῖα), ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι προπαροξύτονος (*ἄνθρωπός τις*,

κήρυκές τινες), ἢ προπερισπωμένη (σφαῖρα τις, στρατιῶται τινες) ἢ ἄτονος ἢ ἐγκλιτική (εἴ τίς φησὶ μοι ταῦτα)·

2) ἀποβάλλεται πάντων μὲν τῶν ἐγκλιτικῶν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι ὀξύτονος ἢ περισπωμένη (θεός τις, θεοὶ τινες — ὁρῶ σε, καλῶ τινά), μόνον δὲ τῶν μονοσυλλάβων ἐγκλιτικῶν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος (γέρον τις, λέγει τι)·

3) διατηρεῖται, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν δισύλλαβον (φίλοι τινές, ὀλίγοι εἰσὶν) ἢ ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις ἔχῃ πάθει ἔκθλιψιν (πολλοὶ δ' εἰσὶν ἀγαθοὶ) ἢ ὅταν προηγῇται τοῦ ἐγκλιτικοῦ στίξις (Ὁμηρος φασί, τυφλὸς ἦν).

Σημείωσις. Μερικὰ ἐγκλιτικὰ μὲ ὠρισμένας πρὸ αὐτῶν λέξεις ἐνώνονται καὶ γράφονται μαζὶ μὲ αὐτάς ὡς μία λέξις: ὅδε, ἥδε, τόδε—ὅσπερ, ἥπερ, ὅπερ—τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε—οὔτε, ὥσπερ, ὥστε κτλ. Αἱ λέξεις αἱ προερχόμεναι ἐκ τοιαύτης ἐνώσεως, διατηροῦν τὸν ἀρχικὸν τὸν τονισμόν: ἥδε, ἥπερ, τοιάδε, ὥσπερ κτλ.

ζ') Ἀλλὰ σημεῖα ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ.

§ 22. Ἐκτὸς τῶν σημείων τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων, ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ χρησιμοποιοῦνται προσέτι τὰ ἑξῆς σημεῖα:

1) ἡ ὑποδιαστολὴ (,). Αὕτη γράφεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ὅ,τι πρὸς διάκρισιν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ συνδέσμου ὅτι·

2) τὰ διαλυτικά ("). Ταῦτα γράφονται ὑπεράνω τοῦ ι ἢ τοῦ υ, ὅταν ζητῇται νὰ δηλωθῇ, ὅτι τὸ ι ἢ τὸ υ δὲν ἀποτελεῖ δίφθογγον μὲ τὸ ἀμέσως προηγούμενον φωνῆεν τῆς ἰδίας λέξεως: ἀϋπνία, τοῦ Γαῖον.

Σημείωσις. Τὰ διαλυτικά δύνανται νὰ παραλείπωνται, ὅταν ὁ χωρισμὸς τῶν δύο φωνηέντων ὑποσημαίνεται ἐκ τῆς θέσεως τῶν σημείων τῶν τόνων ἢ τῶν πνευμάτων: ἀνλος, ἀνλον, Γάιος.

3) ἡ ἀπόστροφος ('), σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως (βλ. § 28)·

4) ἡ κορωνίς ('), σημεῖον τῆς κράσεως (βλ. § 26)·

5) τὰ σημεῖα τῆς στίξεως, ἦτοι:

α) ἡ τελεία στιγμὴ (.). Διὰ ταύτης χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων περίοδοι, ἦτοι μέρη τοῦ γραπτοῦ λόγου, τὰ ὅποια περιέχουν ἐν ὁποσδήποτε πλήρῳ νόημα·

β) ἡ μέση στιγμὴ ἢ ἄνω στιγμὴ (·). Διὰ ταύτης χωρίζονται

ἀπ' ἀλλήλων κῶλα περιόδου, ἥτοι μέρη αὐτῆς, τὰ ὅποια περιέχουν ἐν νόημα ὁπωσδήποτε αὐτοτελές.

γ) ἡ ὑποδιαστολή ἢ τὸ κόμμα (,). Διὰ τούτου κανονικῶς χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις ἀπὸ τὰς κυρίας καὶ πᾶν ὄνομα κλητικῆς πτώσεως ἀπὸ τὰς ἄλλας λέξεις τῆς προτάσεως·

δ) τὸ ἐρωτηματικόν (;). Τοῦτο γράφεται κατόπιν λέξεως ἢ εἰς τὸ τέλος προτάσεως ἢ περιόδου, ἡ ὅποια ἐκφέρεται ἐρωτηματικῶς·

ε) τὸ θαυμαστικὸν ἢ ἐπιφωνηματικόν (!). Τοῦτο γράφεται εἰς τὸ τέλος προτάσεως τινος ἢ περιόδου ἢ καὶ κατόπιν μιᾶς λέξεως ἢ ἀπλῆς φράσεως, ἵνα δηλωθῇ ὅτι ταῦτα ἐκφράζουν τὸν θαυμασμὸν τοῦ λέγοντος, ἀναφώνησιν, ἔκπληξιν κτ.

ς) τὰ ἀποσιωπητικά (...). Διὰ τούτων δηλοῦται ὅτι (ἀποσιωπᾶται, ἥτοι) παραλείπεται νὰ ἐκφρασθῇ μία λέξις ἢ φράσις ἐκ φόβου. ἐντροπῆς κτ.

ζ) ἡ παρένθεσις [()]. Ἐντὸς ταύτης περικλείεται μία λέξις ἢ φράσις ὁλόκληρος, ἡ ὅποια παρεμβάλλεται μεταξὺ τῶν λέξεων τῆς προτάσεως ἢ τῆς περιόδου πρὸς ἐπεξηγήσιν ἢ συμπλήρωσιν ἐν γένει τῶν λεγομένων·

η) τὰ εἰσαγωγικά (« »). Ἐντὸς τούτων περικλείονται λόγοι τινὸς ἀποδιδόμενοι αὐτολεξεῖ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΦΘΟΓΙΚΑ ΠΑΘΗ

§ 23. Σπανίως αἱ λέξεις διαμένουν ἀπαθεῖς καὶ ἀκέραιαι, ὅπως ἐπλάσθησαν ἐξ ἀρχῆς. Συνήθως συμβαίνουν εἰς αὐτὰς διάφορα πάθη τῶν φθόγγων (ἥτοι τῶν φωνηέντων καὶ τῶν συμφώνων), ἀπὸ τὰ ὅποια ἀποτελοῦνται· (πρβλ. νῦν: λέγει-λέει, κάθησε-κάτσει). Τὰ πάθη ταῦτα καλοῦνται **φθογγικά πάθη**, τὰ δὲ συνηθέστερα ἐξ αὐτῶν εἶναι τὰ ἐπόμενα.

α') Πάθη φωνηέντων καὶ διφθόγγων. Εὐφωνικά σύμφων.

1. Συναίρεσις.

§ 24. Συναίρεσις λέγεται ἡ συγχώνευσις ἐντὸς μιᾶς λέξεως δύο ἐπαλλήλων φωνηέντων ἢ φωνήεντος καὶ διφθόγγου εἰς ἓν μα-

κρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον: (Ἀθηνά) Ἀθηνᾶ, (νόος) νοῦς, (ἀγαπάει) ἀγαπᾷ.

§ 25. Ἡ συλλαβή, ἡ ὁποία προέρχεται ἐκ συναιρέσεως, κανονικῶς τονίζεται, ἐὰν πρὸ τῆς συναιρέσεως ἐτονίζετο ἡ μία ἐκ τῶν δύο συλλαβῶν, αἱ ὁποῖαι συνηρέθησαν: *τιμῶμεν* (τιμάομεν)· ἀλλὰ: *ἔθνη* (ἔθνεα), *γέλα* (γέλαε). (Βλ. καὶ § 19, 9).

2. Κρᾶσις.

§ 26. Κρᾶσις λέγεται ἡ συναιρέσις τοῦ τελικοῦ φωνήεντος ἢ διφθόγγου μιᾶς λέξεως μὲ τὸ ἀρχικὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον τῆς ἀμέσως ἐπομένης λέξεως καὶ ἡ οὕτω προκύπτουσα συγχώνευσις τῶν δύο λέξεων εἰς μίαν: (τὰ ἄλλα) *τάλλα*, (τὸ ὄνομα) *τοῦνομα*, (καὶ εἶτα) *κᾶτα*· (πρβλ.: *θα ἀγαπῶ*, *θαγαπῶ*—τὸ ἐλάχιστον, *τοῖλάχιστον*).

Ὑπεράνω τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου, ἡ ὁποία προκύπτει ἐκ τῆς κρᾶσεως, γράφεται ἡ κορωνίς (βλ. § 22, 4). Ὅταν ὅμως ἡ πρώτη ἀπὸ τὰς πασχούσας κρᾶσιν λέξεις εἶναι κάποιος ἐκ τῶν δασυνομένων τύπων τοῦ ἄρθρου (ὁ, ἦ, οἶ, αἶ) ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὅς, ἥ, ὅ), τότε δὲν σημειοῦται ἡ κορωνίς, ἀλλὰ ἡ δασεῖα: (ὁ ἀνὴρ) *ἀνήρ*, (*ἃ ἄν*) *ἄν*.

§ 27. Κρᾶσιν μὲ ἄλλας λέξεις συνήθως πάσχουν:

1) τύποι τοῦ ἄρθρου ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὅς, ἥ, ὅ), οἱ ὁποῖοι λήγουν εἰς φωνῆεν ἢ δίφθογγον, καὶ τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα *ῶ*: (ἄνθρωπος) *ἄνθρωπος*, (τοῦ ἀνδρός) *τάνδρός*, (τὸ ἱμάτιον) *θοῖμάτιον*, (τὰ αὐτὰ) *ταυτά*,—(*ἃ ἐγὼ*) *ἀγώ*, (*ὃ ἐφόρει*) *οὔφόρει*, (*οὗ ἔνεκα*) *οὔνεκα*,—(*ῶ ἀγαθὲ*) *ῶγαθέ*.

2) ἡ λέξις *ἐγὼ* μὲ τὴν λέξιν *οἶδα* (= γνωρίζω) καὶ μὲ τὴν λέξιν *οἶμαι* (= νομίζω): *ἐγῶδα*, *ἐγῶμαι*.

3) ὁ σύνδεσμος *καὶ* καὶ ἡ πρόθεσις *πρό*: (καὶ ἐγὼ) *κἀγώ*, (καὶ ὅπως) *χῶπως*, (πρὸ ἔργου) *προὔργον*.

4) ὁ σύνδεσμος *μέντοι* μὲ τὸ μόριον *ἄν*: *μεντᾶν*.

Σημείωσις 1. Μετὰ τὴν κρᾶσιν ὁ τόνος τῆς πρώτης ἐκ τῶν δύο συγχωνευομένων λέξεων ἀποβάλλεται. Ὑπάρχει δὲ ἡ εἰς τὸν φθόγγον, ὁ ὁποῖος προέρχεται ἐκ τῆς κρᾶσεως, ἐὰν τοῦτο ὑπάρχῃ εἰς τὴν δευτέραν ἐκ τῶν συναιρουμένων συλλαβῶν: *κᾶτα* (= καὶ εἶτα), *ἐγῶδα* (= ἐγὼ οἶδα), ἀλλὰ: *κᾶπειτα* (= καὶ ἔπειτα).

Σημείωσις 2. Τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας ἕτερος κατὰ τὴν κρᾶσιν αὐ-

↑ τῆς μετ' τὸ προηγούμενον ἄρθρον λαμβάνεται ὁ (ἄρχαιότερος) τύπος ἄτερος: (τοῦ ἀτέρου) θάτερου, (τὸ ἄτερον) θάτερον.

3. Ἑκθλιψις.

§ 28. Ὅταν μία λέξις λήγῃ εἰς βραχὺ φωνῆεν, πλὴν τοῦ **υ**, ἡ δὲ ἀμέσως ἐπομένη λέξις ἀρχίξῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν ἢ δίφθογγον, συμβαίνει συνήθως **ἐκθλιψις**, ἥτοι ἀποβάλλεται τὸ τελικὸν βραχὺ φωνῆεν τῆς προηγούμενης λέξεως πρὸ τοῦ ἀρχτικοῦ φωνήεντος (ἢ διφθόγγου) τῆς ἀμέσως ἐπομένης: (ἀλλὰ ἐγὼ) ἀλλ' ἐγὼ, (οὔτε εἶδον) οὐτ' εἶδον, (ἐπὶ αὐτὸν) ἐπ' αὐτόν, (ἀπὸ ἐκείνου) ἀπ' ἐκείνου.

Ὑπεράνω τῆς θέσεως τοῦ ἐκθλιβέντος φωνήεντος σημειοῦται ἡ ἀπόστροφος (§ 22, 3), οὐχὶ ὅμως καὶ ὅταν ἡ ἐκθλιψις συμβαίῃ κατὰ τὴν σύνθεσιν λέξεων: (παρὰ ἐμοῦ) παρ' ἐμοῦ, (παρὰ ἔχω) παρέχω.

§ 29. Ἐὰν τὸ ἐκθλιβὲν φωνῆεν ἐτονίζετο, ὁ τόνος αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐκθλιψιν:

1) ἐὰν μὲν ἡ ἐκθλιβομένη λέξις εἶναι ἄκλιτος, συναποβάλλεται: (ἐπὶ αὐτοῦ) ἐπ' αὐτοῦ.

2) ἐὰν δὲ ἡ ἐκθλιβομένη λέξις εἶναι κλιτὴ ἢ τὸ ἀριθμητικὸν **ἐπτά**, ἀναβιβάζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν αὐτῆς: (δεινὰ ἔπαθον) δειν' ἔπαθον, (ἐπτά ἦσαν) ἐπτ' ἦσαν.

§ 30. Ἐὰν μετὰ τὴν ἐκθλιψιν μένῃ εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως ἄφωνον ψιλὸν ἢ δύο ἑτερόφωνα ἄφωνα ψιλὰ, ἡ δὲ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τότε τὸ ψιλὸν ἢ τὰ ψιλὰ ἄφωνα τρέπονται εἰς δασέα: (ὑπὸ ἡμῶν) ὑφ' ἡμῶν, (κατὰ ἑαυτὸν) καθ' ἑαυτόν, (νύκτα ὅλην) νύχθ' ὅλην, (ἐπτά ἡμέραι) ἐφθήμερος' ἀλλά: (σάκκος, ὑφάντης) σακχυφάντης.

Σημείωσις. Ἐκτὸς τοῦ **υ** δὲν ἐκθλίβεται προσέτι:

α) τὸ τελικὸν **α** καὶ **ο** μονοσυλλάβων λέξεων, οἷον **τά, τό, πρὸ** κλπ.

β) τὸ τελικὸν **ι** τῶν προθέσεων **ἄχρι, μέχρι, περί**, τῶν ἀντωνυμικῶν τύπων **τί, τι** καὶ **ὅ, τι** καὶ τοῦ εἰδικοῦ συνδέσμου **ὅτι**.

4. Προσθετὰ ἢ εὐφωνικὰ σύμφωνα.

§ 31. Μερικαὶ λέξεις, αἱ ὁποῖαι λήγουν εἰς φωνῆεν, ὅταν ἡ ἀμέσως ἐπομένη μετ' αὐτὰς λέξις ἀρχίξῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν, προσλαμβάνουν εἰς τὸ τέλος αὐτῶν ἓν ἐκ τῶν συμφώνων **ν** ἢ **ς** ἢ **κ**, τὰ ὁποῖα τότε καλοῦνται **προσθετὰ** ἢ **εὐφωνικὰ** σύμφωνα.

1) Τὸ εὐφωνικὸν **ν** προσλαμβάνουν:

Ἀχιλλέως Α. Τζαρτζάνου

α) οἱ τύποι ὀνομάτων, ῥημάτων καὶ ἐπιρρημάτων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς **-σι**, καὶ ὁ ῥηματικός τύπος **ἔστί**: *ἀνδράσιν ἀγαθοῖς· εἰκοσιν ἄνδρες· λέγουσιν ἡμῖν· παντάπασιν ἀνόμιός ἐστιν ἐκείνῳ*.

β) οἱ τύποι τοῦ γ' ἐνικοῦ προσώπου τῶν ῥημάτων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς **ε**: *εἶπεν ἡμῖν*.

2) Τὸ προσθετὸν ἢ εὐφωνικὸν **ς** προσλαμβάνει τὸ ἐπίρρημα **οὕτω**: (*οὕτω λέγουσιν*) *οὕτως ἔλεγον*.

Σημείωσις. Τὸ προσθετὸν **ν** καὶ τὸ προσθετὸν **ς** δύναται νὰ ὑπάρχῃ καὶ πρὸ συμφώνων.

3) Τὸ εὐφωνικὸν **κ** προσλαμβάνει τὸ ἀρνητικὸν μόριον **οὐ**: (*οὐ λέγω*) *οὐκ ἔλεγον*.

Ὅταν ὅμως ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τὸ εὐφωνικὸν **κ** τρέπεται εἰς **χ**: (*οὐκ ἔρχομαι*) *οὐχ ἔπομαι*. (Πρβλ. § 30).

Σημείωσις. Κατὰ τὸ **οὐκ ἐτι** (=οὐκ ἔτι) ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις **μηκέτι** (=μὴ ἔτι). Χωρὶς δὲ τὸ εὐφωνικὸν **κ** λέγεται **οὐ** καὶ πρὸ φωνήεντος, ὅταν μετὰ τὸ **οὐ** ὑπάρχῃ στίξις: *ἐξικνοῦντο γὰρ οὐ, οὐδ' ἔβλαπτον οὐδέν* (§ 18, Σημ.).

5. Πάδη φωνηέντων.

§ 32. Ἐν φωνῆεν ἐντὸς τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἢ διαφόρων λέξεων, συγγενῶν ἐτυμολογικῶς, πολλάκις

1) πᾶσχει **συγκοπὴν**, ἥτοι ἀποβάλλεται: *πατέρα - πατρός* (πατερός), *σκόροdon* (σκόροdon), *γίγνομαι* (γίγνομαι), *ἔ - σχον* (ἔ - σεχ - on). (Πρβλ. νῦν: *σιτάρι - στάρι*).

2) πᾶσχει **μετάθεσιν**, ἥτοι ἀλλάσσει θέσιν ἐντὸς τῆς λέξεως: *Μυτιλήνη - Μιτυλήνη*, *Δανούβιος - Δούναβις*. (Πρβλ. νῦν: *ὄνειρο - εἵνορο*, *ὕλακτῶ - ὕλαχτῶ - ἄλυχτῶ*).

3) πᾶσχει **ἀφομοίωσιν**, ἥτοι γίνεται ὅμοιον μὲ τὸ φωνῆεν τῆς ἀμέσως ἐπομένης ἢ τῆς ἀμέσως προηγούμενης συλλαβῆς τῆς λέξεως: *ἄτερος - ἔτερος*, *μολάχη - μαλάχη*, *ὀβελός - ὀβολός*. (Πρβλ. νῦν: *τέσσαρα - τέσσερα*).

4) πᾶσχει **ἀντιμεταχώρησιν**, ἥτοι ἐναλλάσσει τὸν χρόνον τοῦ μὲ τὸν χρόνον τοῦ ἀμέσως ἐπομένου φωνήεντος καὶ γίνεται αὐτὸ μὲν ἀπὸ μακροῦ βραχύ, τὸ δὲ ἀμέσως μετ' αὐτὸ ἐπόμενον φωνῆεν ἀπὸ βραχέος μακρόν: (*ναός, νηός*) *νεώς*, (*βασιλῆος*) *βασιλέως*, (*βασιλῆᾱ*) *βασιλέᾱ*, (*ἠοίκειν*) *ἐφώκειν*.

5) μεταβάλλεται **ποιοτικῶς**, ἥτοι τρέπεται εἰς ἄλλο φωνῆεν τοῦ αὐτοῦ χρόνου: *νέμω-νομή, δῆγνυμι-δωγμή*. Ὁμοίως: *ἀμείβω-ἀμοιβή, λείπω-λείοιπα*.

6) μεταβάλλεται **ποσοτικῶς**, ἥτοι ἀπὸ βραχέος γίνεται μακρὸν (**ἐκτείνεται**) ἢ ἀπὸ μακροῦ γίνεται βραχὺ (**συστελλεται**): *ποιέω-ποιητής, ἴστημι-ἴσταμεν, χιών-χιόνος*.

Συστολήν εἰς ἀπλοὺν βραχὺ φωνῆεν πάσχουν καὶ δίφθογγοι: *φεύγω-ἔφθγον, λείπω-ἔλπον*.

Ἡ ἑκτασις βραχέος φωνήεντος εἰς μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον μετὰ τὴν ἀποβολὴν συμφώνων ἢ συμφώνων, κατόπιν αὐτοῦ εὐρισκομένων, καλεῖται **ἀντέκτασις** ἢ **ἀναπληρωματικὴ ἑκτασις**: (μέλαιν-ς) *μέλᾱς*, (ἔν-ς) *εἷς*, (ὀδόντ-ς) *ὀδούς*, (τιθέντ-ς) *τιθείς*, (φθέρ-ς) *φθέρω*, (φθέρω) *φθείρω*.

Σημείωσις. Εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ θέμα, ἐκ τοῦ ὁποίου γίνονται πολλαὶ συγγενεῖς λέξεις, δύνανται νὰ παρουσιάζονται πολλαὶ ὁμοῦ παθήσεις τοῦ φωνήεντος τοῦ θέματος· π. χ. *φρῆν, φρενός, φρονῶ, ἄφρων*—*λείπω, λειπός, ἔλιπον*—*φέρω, φόρος, φῶρ, δί-φρ-ος* (Μετάπτωσις).

6) Πάθη συμφώνων.

1. Ἀποβολαὶ συμφώνων.

§ 33. 1) Ἐκ τῶν συμφώνων (ληκτικά, ἥτοι) τελικὰ λέξεων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι μόνον τὸ **ν**, τὸ **ρ**, τὸ **ς**, τὸ **ξ** (=κς) καὶ τὸ **ψ** (=πς). (Βλ. § 5, Σημ. 2): *Ἑλλην, δῆτωρ, θεός, κόραξ, ἄραψ*. Πᾶν ἄλλο σύμφωνον, ὅταν εὐρεθῇ εἰς τὸ τέλος μιᾶς λέξεως, ἀποβάλλεται: (τοῦ γέροντ-ος) *ὦ γέρον* (ἀντὶ ὧ γέροντ), (τοῦ γάλακτ-ος) *τὸ γάλα* (ἀντὶ τὸ γάλακτ).

Σημείωσις. Ἡ πρόθεσις **ἐκ** καὶ τὸ μόριον **οὐκ** (ἢ **οὐχ**) προσφέρονται μετὰ τὴν ἐκάστοτε ἐπομένην λέξιν ὥς μία λέξις καὶ ἐπομένως εἰς αὐτὰ τὸ **κ** (ἢ τὸ **χ**) δὲν εἶναι κυρίως τελικόν. (Πρβλ. § 31, 3).

2) Τὸ **σ**, εὐρισκόμενον μεταξὺ δύο συμφώνων, ἀποβάλλεται (γέγραφ-σ-θι) *γέγραφθε*, (ἐσπάρ-σ-θαι) *ἐσπάρ-θαι*.

Σημείωσις. Οὕτως ἀπὸ τὴν πρόθεσιν **ἐξ** (=ἐκς) προήλθε κατόπιν ὁ ἕτερος τύπος αὐτῆς **ἐκ** πρὸ συμφώνου: (ἐξ Κορίνθου, ἥτοι ἐκ Κορίνθου) *ἐκ Κορίνθου*.

3) Τὸ **σ**, τὸ **ι** καὶ τὸ **φ** (§ 1, Σημ.) εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους,

ὅταν εὐρίσκοντο εἰς τὴν ἀρχὴν λέξεως πρὸ φωνήεντος ἢ ἐντὸς λέξεως μεταξὺ δύο φωνηέντων, ἀπεβλήθησαν. Ἀπὸ τὸ σ καὶ τὸ j κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν προέκλυε κανονικῶς δασὺ πνεῦμα (§ 12, Σημ.)· π.χ. (σέρπω) *ἐρπω*, (σέπομαι) *ἐπομαι*, (σίστημι) *ἴστημι*, (σέχω, ἔχω) *ἔχω*, (jῆπαρ) *ἦπαρ*, (Φοῖνος) *οἶνος*—(λέγοι-σο) *λέγοι-ο*, (τέλεσ-ος, τέλε-ος) *τέλους* (πρβλ. τελεσ-φόρος)—(τιμά-jω) *τιμάω-ω*, (καλέ-jω) *καλέω-ω*—(πνεύω, πνέFω) *πνέω* (πρβλ. πνεῦμα).

Σημείωσις. Τύποι ὡς οἱ κρέασι, γένεσι, ἐτέλεσα κ.τ.δ. προήλθον ἀπὸ τοὺς ἀρχικοὺς τύπους κρέας-σι, γένεσ-σι, ἐτέλεσ-σα δι' ἀπλοποιήσεως τοῦ (διπλοῦ) σσ εἰς ἓν σ.

4) Ὀδοντικὸν εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται: (τάπητ-ς) *τάπης*, (ἐπίεδ-σα) *ἐπίεσα*. Οὕτω καὶ (ἐκ τοῦ νύκτ-ς) *νύξ*, κ.ἄ.τ.

5) Ὀδοντικὸν μὲ ν πρὸ αὐτοῦ (ἦτοι ντ, νδ, νθ), εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ, ἀποβάλλεται, ἀλλὰ μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος (ἱμᾶ-ντ-σι) *ἱμᾶσι*, (ὀδόντ-ς) *ὀδόνς*, (λυθént-ς) *λυθείς*, (σπένδ-ω, σπένδ-σω) *σπείσω*, (πάσχω, πένθ-σομαι) *πείσομαι* (= θὰ πάθω). (Βλ. § 32, 6).

6) Τὸ ν εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ κανονικῶς ἀποβάλλεται ἢ μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος (συνήθως εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τῶν ὀνομάτων) ἢ χωρὶς ἀντέκτασιν (συνήθως εἰς τὴν δοτικὴν πληθυντικὴν τῶν ὀνομάτων): (τάλᾱν-ς) *τάλᾱς*, (κτέν-ς) *κτεῖς*· ἀλλὰ (κτεν-σί) *κτεσί*, (γεῖτον-σι) *γείτοσι*. (Βλ. καὶ τὸ προηγούμενον).

Σημείωσις. Τῆς προθέσεως ἐν τὸ ν εἰς συνθέτους μὲ αὐτὴν λέξεις διατηρεῖται πρὸ τοῦ σ καθὼς καὶ πρὸ τοῦ ζ ἢ τοῦ ρ: *ἐνοσημαίνω*, *ἐνοσηπῶ*· *ἐνζεύγνυμι*, *ἐνράπῶ*, *ἐνροῖνος* (ἀλλὰ καὶ *ἐροῖνος*).

Τῆς δὲ προθέσεως σὺν τὸ ν εἰς συνθέτους μὲ αὐτὴν λέξεις, εἴαν μὲν ἀκολουθῇ ἀπλοῦν σ, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό: (σύν-σιτος) *σὺσ-σιτος*· εἴαν δὲ ἀκολουθῇ ζ ἢ σ μὲ ἄλλο σύμφωνον μαζί, ἀποβάλλεται: (σύν-ξυγος) *οὔξυγος*, (συν-σκευάζω) *συ-σκευάζω*, (συν-στρέφω) *συ-στρέφω*.

7) Πᾶν σύμφωνον ἐν γένει, ὅταν ὑπάρχη εἰς δύο ἄλλεπαλλήλους συλλαβὰς μιᾶς λέξεως, δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως. Οὕτω προήλθε τὸ γίνομαι ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ γίγνομαι, ἀγήγοχα (πρkm. τοῦ ἄγω) ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ ἀγήγοχα. (Πρβλ. πενήντα ἐκ τοῦ πεντήν-τα, ἐκ τοῦ πεντήκοντα).

Καὶ ὁλόκληρος συλλαβὴ μιᾶς λέξεως δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως, ὅταν ἡ ἀμέσως ἐπομένη συλλαβὴ τῆς λέξεως ἀρχίζῃ

ἀπὸ τὸ ἴδιον ἢ ἀπὸ ὁμοίων κάπως σύμφωνον: ἀμφορεὺς ἐκ τοῦ ἀμφορεύς), σκίμπους (ἐκ τοῦ σκιμπό-πους). Πρβλ. νῦν: ἀποφοιτήριον ἀντὶ ἀποφοιτητήριον).

2. Ἀνάπτυξις συμφώνων.

§ 34. 1) Τὸ ἀρκτικὸν ρ διπλασιάζεται

α) εἰς τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἀρχίζουν ἀπὸ ρ, ὅταν ταῦτα λαμβάνουν αὔξησιν ἢ ἀναδιπλασιασμόν ε: *ῥέω-ἔρρεον, ῥίπτω-ἔρριπτον-ἔρριφα*.

β) εἰς πᾶσαν λέξιν, ἣ ὅποια ἀρχίζει ἀπὸ ρ, ὅταν ἐν συνθέσει αὐτῆς εὔρεθῃ πρὸ τοῦ ρ βραχὺ φωνήεν: *ῥητὸς-ἄρρητος-ἀπόρρητος, ῥωστὸς-ἄρρωστος· ἀλλά: εὔρωστος, εὔρυνθος*.

2) Μεταξὺ ἐνρίνου καὶ ὕγροῦ (§ 5) ἀνεπτύχθη εἰς μερικὰς λέξεις εἰς βοηθητικὸς φθόγγος, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς προφορᾶς. Οὕτω μεταξὺ τοῦ μ καὶ τοῦ ρ ἢ τοῦ μ καὶ τοῦ λ ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος β: *μεσημ-β-ρία* (ἐκ τοῦ μεσημ-ρία, ἐκ τοῦ μεσημερία), *μέμ-β-λωκα* (ἐκ τοῦ μέ-μλω-κα) πρβλ. *μολ-ὦν λαβέ*. Ὀμοίως μεταξὺ τοῦ ν καὶ τοῦ ρ ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος δ: ὁ ἀνὴρ, τοῦ *ἀν-δ-ρὸς* (ἐκ τοῦ ἀν-ρός, ἐκ τοῦ ἀνερός). (Βλ. § 32, 1).

3. Μετάθεσις συμφώνων.

§ 35. Τὸ ἡμίφωνον j, εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὐρισκόμενον, κατόπιν τῶν συλλαβῶν *αν, αρ, ορ* ἔπαθεν *ἐπένθεσιν*, ἥτοι μετετέθη πρὸ τοῦ ν ἢ ρ καὶ ἠνώθη ἔπειτα μὲ τὸ α ἢ ο εἰς δίφθογγον *αι ἢ οι*: (*ὑφάν-jω*) *ὑφαίνω*, (*τάλαν-jα*) *τάλαινα*, (*χαρ-ά, χάρ-jω*) *χαίρω*, (*μόρ-α, μόρ-jα*) *μοῖρα*. (Πρβλ. *χαμαῖλι-χαῖμαλί*).

4. Ἐνώσεις ἢ συγχωνεύσεις συμφώνων.

§ 36. 1) Οὐρανικὸν (κ, γ, χ) εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἐνοῦται μὲ αὐτὸ εἰς ξ: (*φύλακ-ς*) *φύλαξ*, (*λέγ-ω, ἔλεγ-σα*) *ἔλεξα*, (*δυνυχ-ς*) *δυνξ*.

2) Χειλικὸν (π, β, φ) εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἐνοῦται μὲ αὐτὸ εἰς ψ: (*τρέπ-ω, τρέπ-σω*) *τρέπω*, (*Ἄραβ-ς*) *Ἄραβ*, (*γράφ-ω, γράφ-σω*) *γράφω*. (Βλ. καὶ § 5, Σημ. 2).

3) Τὸ σ εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὐρισκόμενον, κατόπιν ἐνρίνου (μ, ν) ἢ ὕγροῦ (λ, ρ) ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτό, ἔπειτα δὲ ἔγινεν ἀπλοποίησις τῶν (δύο) ἐνρίνων (μμ, νν) ἢ

ὕγρῳν (λλ, ρρ) εἰς ἓν ἔνρινον (μ, ν) ἢ ὕγρῳν (λ, ρ) καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος, ἦτοι τοῦ ἄ εἰς η (ἢ ᾱ), τοῦ ε εἰς ει, τοῦ ἰ ἢ ῥ εἰς ἰ ἢ ῡ: (νέμ-ω, ἔνεμ-σα, ἔνεμ-μα) *ἐνειμα*, (φαίνω, ἔφᾶν-σα, ἔφᾶν-να) *ἐφηνα*, (ἀγγέλλω, ἡγγελ-σα, ἡγγελ-λα) *ἡγγειλα*, (φύρω, ἔφῳρ-σα, ἔφῳρ-ρα) *ἐφῶ-ρα*.

Σημείωσις. Εἰς μερικάς λέξεις δὲν ἀφωμοιώθη τὸ σ μὲ τὸ προηγούμενον ὕγρῳν (λ, ρ) ἢ μετὰ τὴν ἀφωμοίωσιν διετηρήθησαν τὰ δύο ὕγρα: *ἄλσος*, *ἔρση*, *χέρσος*, (θάροςος) *θάροςος*, (χερσόνησος) *χερρόνησος*.

4) Τὸ ἡμίφωνον **j** εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἔντὸς λέξεως

α) εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ **λ** ἀφωμοιώθη πρὸς αὐτὸ: (ἄγγελ-ος, ἀγγέλ-ω) *ἀγγέλλω*, (ἔ-βαλ-ον, βάλλ-ω) *βάλλω*.

β) εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ **ν** ἢ τοῦ **ρ**, ὅταν δὲν ὑπῆρχε πρὸ αὐτῶν **α** ἢ **ο**, ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτά, ἔπειτα δὲ ἔγινεν ἀπλοποιήσις τῶν (δύο) **νν** ἢ **ρρ** εἰς ἓν **ν** ἢ **ρ** καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγουμένου **ε** εἰς **ει** καὶ τοῦ ἰ ἢ ῥ εἰς **ἰ** ἢ **ῡ**: (τέν-ω, τέν-ω) *τένω*, (κλί'ν-ω, κλί'ν-ω) *κλί'νω*, (ἀμῦ'ν-ω, ἀμῦ'ν-ω) *ἀμῦ'ρω*, (σπέρ-ω, σπέρ-ω) *σπείρω*, (οἰκτί'ρ-ω, οἰκτί'ρ-ω) *οἰκτι'ρω*, (φῶρ-ω, φῶρ-ω) *φῶ'ρω*.

γ) εὐρισκόμενον κατόπιν τῶν οὐρανικῶν (**κ**, **γ**, **χ**) καί, σπανιότερον, κατόπιν τῶν ὀδοντικῶν **τ** καὶ **θ**, συνεχωνεύθη μὲ αὐτὰ εἰς **σσ** ἢ **ττ**: (φυλάκ-ω) *φυλάσσω* ἢ *φυλάττω*, (τάγ-ω) *τάσσω* ἢ *τάττω*, (ταράχ-ω) *ταράσσω* ἢ *ταράττω*—(χαρίετ-α) *χαρίεσσα*, (πλάτ-ω ἢ πλάθ-ω) *πλάσσω*.

Σημείωσις. Εἰς μερικάς λέξεις τὸ **j** μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ **γ** συνεχωνεύθη εἰς **ξ**: (οἰμωγ-ή, οἰμώγ-ω) *οἰμῶξω*.

δ) εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ ὀδοντικοῦ **δ** συνεχωνεύθη μὲ αὐτὸ εἰς **ξ**: (παίδ-ω) *παίξω*, (ἐρίδ-ω) *ἐρίξω*.

ε) εὐρισκόμενον κατόπιν ὀδοντικοῦ μὲ **ν** πρὸ αὐτοῦ (ἦτοι κατόπιν τοῦ **ντ** ἢ **νδ** ἢ **νθ**) συνεχωνεύθη πρῶτον μὲ τὸ ὀδοντικὸν εἰς **σ** καὶ ἔπειτα ἔγινεν ἀποβολὴ τοῦ **ν**, μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος: (πάντ-α, πᾶ'ν-σα) *πάσα*, (λυθέντ-α, λυθέν-σα) *λυθεῖσα*, (ἐκόντ-α, ἐκόν-σα) *ἐκοῦσα*. (Πρβλ. § 33, 5).

5. Τροπαὶ συμφώνων.

§ 37. Ἐντὸς μιᾶς λέξεως

1) οὐρανικὸν ἢ χελικὸν εὐρισκόμενον πρὸ ὀδοντικοῦ, ἔὰν εἶναι

ἑτερόπνουν (σ υ μ π ν ε υ μ α τ ί ζ ε τ α ι, ἥτοι) γίνεται ὁμόπνουν μὲ τὸ ἐπόμενον ὀδοντικὸν (§ 4, 2): ταγ-ὸς (ταγ-τὸς) τακ-τός, (ἐτάγ-θην) ἐτάχ-θην, κρύφ-α (κρυφ-τὸς) κρυπ-τός, (κρύφδην) κρύβ-δην. Οὕτω καὶ ἐπ-τὰ (ἀλλά: ἐβ-δομος), ὀκ-τὼ (ἀλλά: ὄγ-δοος).

Τὰ δυνατὰ δηλαδὴ συμπλέγματα οὐρανικῶν ἢ χειλικῶν μὲ ὀδοντικά εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι κτ, γδ, χθ—πτ, βδ, φθ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τῆς προθέσεως ἐκ τὸ κ δὲν συμπνευματίζεται: ἐκ-δέρω, ἐκθέω, ἐκφέρω, ἐκχέω κτλ.

2) Οὐρανικὸν κ ἢ χ εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ μ γίνεται γ: διώκ-ω (διωκ-μὸς) διωγ-μός, βρέχ-ομαι (βεβρεχ-μένος) βεβρεγμένος.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηροῦνται τὰ συμπλέγματα κμ καὶ χμ: ἀκμή, αἰχμή.

3) Χειλικὸν εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ μ (ἄφομοιοῦται μὲ αὐτό, ἥτοι) γίνεται καὶ αὐτὸ μ: κό-πος (κόπ-μα) κόμ-μα, τρέβ-ω (τρεῖβ-μα) τρεῖμ-μα, γράφ-ω (γράφ-μα) γράμ-μα.

4) Ὀδοντικὸν εὐρισκόμενον πρὸ ὀδοντικοῦ ἢ πρὸ τοῦ μ τρέπεται εἰς σ: ψεύδ-ομαι (ἐψεύδ-θην) ἐψεύσ-θην, ᾄδ-ω (ᾄδ-μα) ᾄσ-μα, πιθ-ανὸς (πιθ-τὸς) πισ-τός.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηρεῖται τὸ ὀδοντικὸν πρὸ ἄλλου ὀδοντικοῦ ἢ πρὸ τοῦ μ: Ἀτθίς, Πιπθεύς, Κάδμος, πνθμήν, αἰμός. Ὅμοίως διατηρεῖται τὸ ττ, τὸ ὅποῖον προήλθεν ἀπὸ κί ἢ γί ἢ χί. (Βλ. κατωτέρω).

5) Τὸ τ τῆς συλλαβῆς τι εὐρισκόμενον κατόπιν φωνήεντος ἢ τοῦ ν εἰς πολλὰς λέξεις ἔχει τραπῇ εἰς σ: πλοῦτ-ος (πλοῦτ-ιος) πλούσ-ιος, ἀθάνατ-ος (ἀθανατ-ία) ἀθανασ-ία, ἐκόντ-ες (ἐκόντ-ιος, ἐκόνσ-ιος) ἐκούσιος. (Βλ. § 32, 6 καὶ § 33, 5). Ἀλλά: αἰτία, σκότιος, ἐναντίος κτλ.

6) Τὸ ἔνρινον ν εὐρισκόμενον

α) πρὸ οὐρανικοῦ ἢ πρὸ τοῦ ξ τρέπεται εἰς ἔνρινον γ: (ἐν-κύπτω) ἐγκύπτω, (συν-γράφω) συγγράφω, (συν-χέω) συγχέω, (ἐν-ξύω) ἐγξύω.

β) πρὸ χειλικοῦ ἢ πρὸ τοῦ ψ τρέπεται εἰς μ: (ἐν-πνέω) ἐμπνέω, (συν-βάλλω) συμβάλλω, (ἐν-φύομαι) ἐμφύομαι, (ἐν-ψυχος) ἐμψυχος.

γ) πρὸ τοῦ μ ἢ πρὸ τῶν ὑγρῶν λ, ρ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά: (ἐν-μένω) ἐμμένω, (συν-λέγω) συλλέγω, (συν-ράπτω) συρράπτω.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Εἰς τὸν παθητικὸν παρακείμενον μερικῶν ἔνρινολήκτων ῥημάτων καὶ εἰς λέξεις συγγενεῖς ἐτυμολογικῶς μὲ αὐτόν, ἀπὸ τὸ

σύμπλεγμα νμ προέρχεται σμ ἀντὶ τοῦ μμ: *μαίνομαι* (μεμίαν-μαι) *μεμιάσμαι*, *μιάσμα*, *ὑφαίνομαι* (ὑφαν-μαι) *ὑφασμαι* - *ὑφασμα*.

7) Ὄταν συμβῇ δύο ἀλλεπάλληλοι συλλαβαὶ τῆς λέξεως νὰ ἀρχίζουν ἀπὸ ἄφωνον δασύ, τότε γίνεται ἀνομοίωσις, ἥτοι τῆς πρώτης συλλαβῆς τὸ δασὺ τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν (§ 5, 2): *χορεύω-κεχόρευκα* (ἐκ τοῦ χε-χόρευκα), *φύω-πέφυκα* (ἐκ τοῦ φέ-φυκα), *θύω-τέθυκα* (ἐκ τοῦ θέ-θυκα), *ἐτέθην* (ἐκ τοῦ ἐθέ-θην), *θρέμμα* (ἐκ τοῦ θρέφ-μα)· ἀλλὰ: *τρέφω* (ἐκ τοῦ θρέφ-ω), καὶ *τροφή* (ἐκ τοῦ θροφ-ή)· ἢ *θρίξ*, *ταῖς θριξί*, ἀλλὰ *τριχ-ός*, *τρίχες* κτλ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Πολλάκις παραμένει τὸ δασὺ εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους συλλαβάς μιᾶς λέξεως συμφώνως πρὸς ἄλλους συγγενεῖς τύπους αὐτῆς: *ὠρθώθην* (ὥπως ὀρθώσω, ὥρθωσα κτλ.), *ἐθείχθην* (ὅπως θέλω, ἔθελξα κτλ.), *φάθι* (ὥπως φάτω, φατέ κτλ.).

Εἰς δὲ τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου α' τρέπεται οὐχὶ τῆς πρώτης, ἀλλὰ τῆς δευτέρας συλλαβῆς τὸ δασὺ εἰς ψιλόν: *ἐλύθην* - *λύθῃτι* (ἐκ τοῦ λύθῃτι).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'
ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

1. Μέρη τοῦ λόγου.

§ 38. 1) Τὰ μέρη τοῦ λόγου (ἦτοι τὰ εἶδη τῶν λέξεων) ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ, ὅπως καὶ ἐν τῇ νέᾳ, εἶναι δέκα: **ἄρθρον**, (ὄνομα) **οὐσιαστικόν**, (ὄνομα) **ἐπίθετον**, **ἀντωνυμία**, **μετοχή**, **ῥῆμα**, **ἐπίρρημα**, **πρόθεσις**, **σύνδεσμος** καὶ **ἐπιφώνημα**.

2) Ἀπὸ τὰ δέκα μέρη τοῦ λόγου τὰ ἑξ, ἦτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, ἡ μετοχή καὶ τὸ ῥῆμα, λέγονται **κ λ ι τ ά**, διότι κλίνονται, ἦτοι ἕκαστον ἐξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ὑπὸ διαφόρους μορφάς (π. χ. *θεός, θεοῦ, θεὸν* κτλ.—*λύω, λύεις, λύει* κτλ.). τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα λέγονται **ἄ κ λ ι τ α**, διότι δὲν κλίνονται, ἦτοι ἕκαστον ἐξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον πάντοτε ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφήν (π. χ. *ἐκεῖ, ὑπέρ, καί, φεῦ*).

§ 39. Αἱ διάφοροι μορφαί, ὑπὸ τὰς ὁποίας παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ἑκάστη κλιτὴ λέξις, λέγονται **τ υ π ο ι** αὐτῆς (π. χ. *ἥρωσ, ἥρωος, ἥρωα* κτλ.—*λέγω, λέγεις, λέγει* κτλ.).

1) Τὸ πρὸς τὸ τέλος μεταβλητὸν μέρος μιᾶς κλιτῆς λέξεως λέγεται **κατάληξις** αὐτῆς (π. χ. *-ς, -ος, -α* κτλ. *-ω, -εις, -ει* κτλ.). Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀμετάβλητον μέρος τῆς κλιτῆς λέξεως λέγεται **θέμα** (π. χ. *ἥρω-, λεγ-*).

2) Ὁ τελευταῖος φθόγγος τοῦ θέματος (φωνῆεν ἢ σύμφωνον) λέγεται **χαρακτήρ** αὐτοῦ (π. χ. τὸ *ω* τοῦ θέματος *ἥρω-*, τὸ *γ* τοῦ θέματος *λεγ-*).

2. Πτώσεις.

§ 40. Ἀπὸ τὰ κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου τὰ πέντε, ἦτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχή, λέγονται **π τ ω τ ι κ ά**, διότι ἔχουν **πτώσεις**.

Πτώσεις λέγονται οἱ τύποι, ὑπὸ τοὺς ὁποίους παρουσιάζεται πᾶν πτωτικόν.

Αἱ πτώσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι πέντε: ἡ ὀνομαστική, ἡ γενική, ἡ δοτική, ἡ αἰτιατική καὶ ἡ κλητική.

1) Ὀνομαστική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν τίς; (Τίς ἦλθεν; Ὁ Παῦλος).

2) Γενική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν τίνος; (Τίνος εἶναι τὸ βιβλίον; Τοῦ Παύλου).

3) Δοτική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν εἰς τίνα; σὲ ποιόν; (Εἰς τίνα ἔδωκε τὸ βιβλίον; Τῷ Παύλῳ = Εἰς τὸν Παῦλον).

4) Αἰτιατική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν τίνα; ποιόν; (Τίνα εἶδες; Τὸν Παῦλον).

5) Κλητική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειριζόμεθα, ὅταν θέλωμεν νὰ καλέσωμεν τίνα: Παῦλε, ἰατρέ.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν πτώσεων ἡ ὀνομαστική καὶ ἡ κλητική λέγονται μὲ ἐν ὄνομα ὀρθαὶ πτώσεις, ἡ δὲ γενική, ἡ δοτική καὶ ἡ αἰτιατική λέγονται πλάγαι πτώσεις.

3. Γένος, ἀριθμός, κλίσις.

§ 41. Τὰ πτωτικά, ἐκτὸς τῶν πτώσεων, ἔχουν προσέτι γένος, ἀριθμὸν καὶ κλίσιν.

1) Τὰ γένη τῶν πτωτικῶν εἶναι τρία, ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον: ὁ μαθητής, ἡ μαθήτρια, τὸ δένδρον.

Σημείωσις. Τὸ γραμματικὸν γένος ἐνὸς πτωτικοῦ διακρίνεται συνήθως ἐκ τῆς καταλήξεως αὐτοῦ: οἶκ-ος, οἰκί-α, μῆλ-ον. Κανονικῶς ὁμοῦς τὸ γραμματικὸν γένος ἐκάστου πτωτικοῦ διακρίνεται ἐκ τοῦ ἄρθρου, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ προτάσσεται πρὸ αὐτοῦ· καὶ ἀρσενικά μὲν εἶναι τὰ πτωτικά, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον ὁ, θηλυκὰ ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον ἡ, καὶ οὐδέτερα ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον τό: ὁ λίθος, ἡ ῥάβδος, τὸ χορδαῖον.

Ἀνὰ συμφωνεῖ δὲ πάντοτε τὸ γραμματικὸν γένος πρὸς τὸ γένος τὸ φυσικόν, ἥτοι δύναται ἐν ὄνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐνῶ τὸ ἑπ' αὐτοῦ σημαίνονμενον ὄν εἶναι φυσικῶς γένους οὐδετέρου (ὁ λίθος, ἡ ῥάβδος)· καὶ ἀντιστρόφως δύναται ἐν ὄνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γέ-

νους οὐδετέρου, ἐνῶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ σημαίνόμενον ὄν εἶναι φυσικῶς ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους (τὸ *μειράκιον* = ὁ νέος, τὸ *κοράσιον* = ἡ κόρη).

2) Οἱ ἀριθμοὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τρεῖς, ὁ ἐνικός, ὅστις δηλοῖ ἐν ὄν, ὁ πληθυντικός, ὅστις δηλοῖ πολλὰ ὄντα, καὶ ὁ δυϊκός, ὅστις δηλοῖ δύο ὄντα: τὼ *οφθαλμῶν* (= οἱ δύο *οφθαλμοί*).

3) Αἱ κλίσεις εἶναι τρεῖς, ἡ πρώτη, ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη.

Σημεῖωσις. Ἡ πτώσις, τὸ γένος, ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ κλίσις λέγονται *παρεπόμενα* (ἤτοι παρακολουθήματα) τῶν πτωτικῶν.

4. Τὸ ἄρθρον.

§ 42. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει μόνον τὸ ὀριστικὸν ἄρθρον ὁ, ἡ, τό. Τοῦτο κλίνεται ὡς ἑξῆς:

Ἐνικός			Πληθυντικός		
Ἀρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἀρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	ὁ	ἡ	οἱ	αἱ	τά
γεν.	τοῦ	τῆς	τῶν	τῶν	τῶν
δοτ.	τῷ	τῇ	τοῖς	ταῖς	τοῖς
αἰτ.	τὸν	τὴν	τοὺς	τάς	τά

(Δυϊκός: ὄνομ. καὶ αἰτ. τῶ, γεν. καὶ δοτ. τοῖν καὶ διὰ τὰ τρία γένη. Σπανιώτεροι τύποι τοῦ θηλυκοῦ προσέτι εἶναι: τά, ταῖν).

Σημεῖωσις. Τὸ ἄρθρον δὲν ἔχει κλητικὴν. Τῆς δὲ κλητικῆς τῶν ὀνομάτων προτάσσεται συνήθως τὸ ἐπιφώνημα ὦ, τὸ ὁποῖον ἔνεκα τούτου καλεῖται κλητικὸν ἐπιφώνημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΟΝΟΜΑΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

1. Ὅρισμός καὶ διαίρεσις τῶν οὐσιαστικῶν.

§ 43. Ὄνόματα οὐσιαστικὰ λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὄντα, ἤτοι πρόσωπα, ζῷα ἢ πράγματα, πράξιν, κατάστασιν ἢ ἰδιότητα.

1) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὅποια σημαίνουν πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα, λέγονται συγκεκριμένα: Ἀριστοτέλης, θεός, λέων, τράπεζα.

2) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὅποια σημαίνουν πράγματα, κατάστασιν ἢ ιδιότητα, λέγονται ἀφηρημένα: θυσία, ἡρεμία, λευκότης.

§ 44. Τὰ συγκεκριμένα οὐσιαστικά λέγονται

1) ὀνόματα κύρια, ὅταν σημαίνουν ἓν μόνον ὠρισμένον πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα: Περικλῆς, Βουκεφάλας, Σπάρτη, Πίνδος.

2) ὀνόματα προσηγορικά, ὅταν σημαίνουν ἓν σύνολον ὁμοειδῶν προσώπων ἢ ζώων ἢ πραγμάτων: μαθητής, ἵππος, ὄρος.

2. Γένος τῶν οὐσιαστικῶν.

§ 45. Τὰ πλεῖστα οὐσιαστικά ἔχουν ἓνα μόνον τύπον καὶ ἓν μόνον γένος: ὁ ἀνὴρ, ἡ γυνή, τὸ τέκνον—ὁ κίων, ἡ θύρα, τὸ ξύλον.

Τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά καλοῦνται **μονοκατάληκτα καὶ μονογενῆ**, ἐὰν δὲ εἶναι ὀνόματα ζώων, καλοῦνται **ἐπίκοινα**: ὁ ἰέραξ, ἡ γαλή.

Ἀπὸ τὰ οὐσιαστικά ὅμως, τὰ ὅποια σημαίνουν ζῶντα ὄντα

1) πολλὰ ἔχουν ἓνα μόνον τύπον, ἀλλὰ δύο γένη, ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν: ὁ παῖς—ἡ παῖς, ὁ ἵππος—ἡ ἵππος, ὁ βοῦς—ἡ βοῦς. Ταῦτα καλοῦνται **μονοκατάληκτα καὶ διγενῆ** ἢ **κοινοῦ γένους**.

2) πολλὰ ἔχουν δύο τύπους, ἓνα διὰ τὸ ἀρσενικὸν γένος καὶ ἓνα διὰ τὸ θηλυκόν: ὁ μαθητής—ἡ μαθήτρια, ὁ ἱερεὺς—ἡ ἱέρεια, ὁ λέων—ἡ λέαινα. Ταῦτα λέγονται **δικατάληκτα καὶ διγενῆ**.

Σημείωσις. Τῶν ἐπικοίων οὐσιαστικῶν τὸ φρυσικὸν γένος καθορίζεται, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνάγκη, διὰ τῶν ἐπιθέτων ὁ ἄρσεν-ἢ ἄρσεν, ὁ θήλυς-ἢ θήλεια: ὁ ἄρσεν ἀετός, ἡ ἄρσεν ἀλώπηξ—ὁ θήλυς ἀετός, ἡ θήλεια ἀλώπηξ. (Περβλ. καὶ νῦν: ἀρσενικός-θηλυκός ἀετός, ἀρσενική-θηλυκή ἀλεπού).

3. Κλίσις τῶν οὐσιαστικῶν.

Ι. Πρώτη κλίσις.

1. Ἀσυναίρετα.

§ 46. Κατὰ τὴν **πρώτην κλίσιν** κλίνονται ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ μόνον· ἀρσενικά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς **-ας** ἢ **-ης**, καὶ θηλυκὰ εἰς **-α** ἢ **-η**.

α. Παραδείγματα ἀρσενικῶν.

Ἑ ν ι κ ὸ ς

		(θ. ταμια-)	(θ. Ἀτρείδα-)	(θ. βουλευτα-)
ὄν.	ὅ	ταμία ^ς	Ἀτρείδης	βουλευτῆς
γεν.	τοῦ	ταμίου	Ἀτρείδου	βουλευτοῦ
δοτ.	τῷ	ταμίᾳ	Ἀτρείδῃ	βουλευτῇ
αἰτ.	τὸν	ταμίαν	Ἀτρείδην	βουλευτὴν
κλ.	ὃ	ταμία	Ἀτρείδη	βουλευτᾶ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

ὄν.	οἱ	ταμίαι	Ἀτρείδαι	βουλευταὶ
γεν.	τῶν	ταμιῶν	Ἀτρείδων	βουλευτῶν
δοτ.	τοῖς	ταμίαις	Ἀτρείδαις	βουλευταῖς
αἰτ.	τούς	ταμίους	Ἀτρείδας	βουλευτάς
κλ.	ὃ	ταμίαι	Ἀτρείδαι	βουλευταὶ

β. Παραδείγματα θηλυκῶν.

Ἑ ν ι κ ὸ ς

		(θ. μαχαιρα-)	(θ. φρουρα-)	(θ. μουσα-)
ὄν.	ἡ	μάχαιρα	φρουρά	μούσα
γεν.	τῆς	μαχαίρας	φρουρᾶς	μούσης
δοτ.	τῇ	μαχαίρᾳ	φρουρᾷ	μούσῃ
αἰτ.	τὴν	μάχαιραν	φρουράν	μούσαν
κλ.	ὃ	μάχαιρα	φρουρά	μούσα

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

ὄν.	αἱ	μάχαιραι	φρουραὶ	μούσαι
γεν.	τῶν	μαχαιρῶν	φρουρῶν	μουσῶν
δοτ.	ταῖς	μαχαίραις	φρουραῖς	μούσαις
αἰτ.	τάς	μαχαίρας	φρουράς	μούσας
κλ.	ὃ	μάχαιραι	φρουραὶ	μούσαι

Ἑνικὸς				Πληθυντικός		
(θ. νυμφα-)		(θ. τιμα-)				
ὄν.	ῆ	νύμφη	τιμή	αἱ	νύμφαι	τιμαί
γεν.	τῆς	νύμφης	τιμῆς	τῶν	νυμφῶν	τιμῶν
δοτ.	τῇ	νύμφῃ	τιμῇ	ταῖς	νύμφαις	τιμαῖς
αἰτ.	τὴν	νύμφην	τιμὴν	τάς	νύμφας	τιμὰς
κλ.	ὧ	νύμφη	τιμή	ὧ	νύμφαι	τιμαί

§ 47. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν πρωτοκλίτων.

Ἑνικὸς				Πληθυντικός		
Ἀρσενικὸν		Θηλυκὸν		Ἀρσ. καὶ Θηλ.		
ὄν.	-ᾱς ῆ -ης	-ᾱ ῆ -η	-αι			
γεν.	-ου	-ᾱς ῆ -ης	-ων			
δοτ.	-α ῆ -η	-α ῆ -η	-αις			
αἰτ.	-ᾶν ῆ -ην	-ᾶν ῆ -αν ῆ -ην	-ας			
κλ.	-ᾱ ῆ -η ῆ -ᾱ	-ᾱ ῆ -ᾱ ῆ -η	-αι			

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προῆλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίως καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτηριστοῦ, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ πρωτόκλιτα εἶναι α ἢ η' π.χ. ἡ κατάληξις τῆς ἐνικ. ὀνομαστικῆς -ας προῆλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτηριστοῦ α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -ς, ἡ κατάληξις τῆς πληθ. γενικῆς -ῶν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτηριστοῦ α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -ων, ἡ κατάληξις τῆς πληθ. αἰτιατικῆς -ας ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτηριστοῦ α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -νς (-ανς=ας). Πρβλ. § 33, 6.

Παρατηρήσεις.

§ 48. Τὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα

1) εἰς τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκὸν) ἔχουν πάντα τὰς ἰδίας καταλήξεις·

2) τὸ α εἰς τὴν κατάληξιν -ας (καθὼς καὶ εἰς τὴν κατάληξιν -α τοῦ δυϊκοῦ) τὸ ἔχουν πάντοτε μακρόν: ὁ δριμυθοιήρᾱς, τοῖς Ἀτρεΐδᾱς, τῆς χώρᾱς, τὰς σφαίρᾱς (τῶ Ἀτρεΐδᾱ, τῶ μουσᾱ).

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τόνιζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ περισπῶνται: τῶν Ἀτρειδῶν, τῶν γεφυρῶν, τῶν σφαιρῶν· ἀλλὰ: οἱ ἐτησίαι=τὰ μελέμια, τῶν ἐτησίων. (Βλ. καὶ § 16, 6, 7 καὶ 8)

§ 49. Ἀπὸ τὰ ἀρσενικὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς -ης, σχηματίζουν τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς ᾧ

1) τὰ ἐθνικά: ὦ Πέρσα, ὦ Σκύθα.

2) τὰ εἰς -της: ὦ πολῖτα, ὦ δικαστὰ—δεσπότης, ὦ δέσποτα.

3) τὰ εἰς -άρχης, -μέτρης, -πώλης, -τρίβης, -ώνης κτλ. (ἥτοι τὰ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν ῥῆμα): ὦ γυμνασιάρχα, ὦ γεωμέτρα, ὦ παντοπώλα, ὦ παιδοτρίβα, ὦ τελῶνα.

§ 50. Τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων εἰς -α τὸ α τοῦτο, ἐὰν μὲν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη φωνῇεν ἡ ρ, λέγεται καθαρόν α (οἰκί-α, ὥρ-α), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη σύμφωνον, πλὴν τοῦ ρ, λέγεται μὴ καθαρόν α (θίξ-α, μοῦσ-α, ἄκανθ-α).

Κατὰ κανόνα τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων ὀνομάτων

1) τὸ καθαρόν α εἶναι μακρόν: βασιλειᾶ, θήρᾶ.

2) τὸ μὴ καθαρόν α εἶναι βραχὺ καὶ εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦτο τρέπεται εἰς η: γλῶσσᾶ (γλώσσης, γλώσση), μᾶζᾶ (μάζης, μάζη).

Σημείωσις 1. Τὸ καθαρόν α εἶναι βραχὺ

1) εἰς τὰ προπαροξύτονα ὀνόματα, ὡς εὐσέβεια, ἀλήθεια, Φώκαια, Χαιρώνεια, εὐνοία κλπ.

2) εἰς τὰ ὀνόματα γραῖα, μαῖα, μυῖα

3) εἰς τὰ ἐξῆς εἰς -ρα διούλλαβα ὀνόματα: μοῖρα, πείρα, πρῶρα, σφαῖρα καὶ σφῆρα.

Σημείωσις 2. Εἰς τὴν αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὸ α εἶναι μακρόν ἢ βραχὺ, ὅπως εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν: (ἡ χώρᾱ) τὴν χώρᾱν- ὦ χώρᾱ, (ἡ γλῶσσᾱ) τὴν γλῶσσᾱν- ὦ γλῶσσᾱ.

2. Συνηρημένα.

§ 51. Τῶν πρωτοκλίτων οὐσιαστικῶν ὅσα ἔχουν ἀρχῇθεν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος α τοῦ θέματος ἄλλο α ἢ ε, τὰ πλεῖστα ἔπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται σηνηρημένα πρωτόκλιτα ὀνόματα: (Ἀθηνᾶ) Ἀθηνᾶ, (μνά) μνᾶ, (Ἑρμῆς) Ἑρμῆς, (γέα) γῆ.

Παραδείγματα.

Ἑνικός

(θ. Ἑρμεα-, Ἑρμη-)	(θ. μναα-, μνα-)	(θ. γαλαα-, γαλη-)
ὀν. ὃ Ἑρμῆς	ἡ μνᾶ	ἡ γαλῆ
γεν. τοῦ Ἑρμοῦ	τῆς μνᾶς	τῆς γαλῆς
δοτ. τῷ Ἑρμῇ	τῇ μνᾷ	τῇ γαλῇ
αἰτ. τὸν Ἑρμῆν	τὴν μνᾶν	τὴν γαλῆν
κλ. ὦ Ἑρμῇ	ὦ μνᾶ	ὦ γαλῇ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὀ ς

ὄν.	αἶ	Ἑρμαῖ	αἶ	μναῖ	γαλαῖ
γεν.	τῶν	Ἑρμῶν	τῶν	μνῶν	γαλῶν
δοτ.	τοῖς	Ἑρμαῖς	ταῖς	μναῖς	γαλαῖς
αἰτ.	τοὺς	Ἑρμᾶς	τάς	μναῖς	γαλαῖς
κλ.	ὧ	Ἑρμαῖ	ὧ	μναῖ	γαλαῖ

§ 52. Τὰ συνηρημένα πρωτόκλιτα ὀνόματα

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναίρετων, πλὴν ὅτι τὸ εα εἰς τὸν ἐνικὸν τὸ συναίρουσιν εἰς η: ὁ Ἑρμέας - Ἑρμῆς· ἐνῶ: τοὺς Ἑρμέας - Ἑρμᾶς·

2) εἶναι εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις περισπώμενα. (Βλ. § 16, 9).

Σημείωσις. Τὸ ὄνομα ὁ βορέας λαμβάνεται εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀσυναίρετως καὶ συνηρημένως, ἀλλὰ συνηρημένον ἐκφέρεται μὲ διπλοῦν ρ: ὁ βορέας-ὁ βορεᾶς, τοῦ βορέου-τοῦ βορεᾶ, τῷ βορέᾳ-τῷ βορεᾶ κτλ.

II. Δευτέρα κλίσις.

1. Ἀσυναίρετα.

§ 53. Ἡ δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν ἄρσενικά καὶ θηλυκά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς -ος, καὶ οὐδέτερα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ον.

α. Παραδείγματα ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν.

Ἑ ν ι κ ὀ ς

	(θ. ἀνθρωπο-)	(θ. ἱατρο-)	(θ. ψηφο-)	(θ. ὁδο-)
ὄν.	ὁ ἀνθρωπος	ἱατρός	ἡ ψήφος	ὁδός
γεν.	τοῦ ἀνθρώπου	ἱατροῦ	τῆς ψήφου	ὁδοῦ
δοτ.	τῷ ἀνθρώπῳ	ἱατρῷ	τῇ ψήφῳ	ὁδῷ
αἰτ.	τὸν ἀνθρώπον	ἱατρὸν	τὴν ψήφον	ὁδὸν
κλ.	ὧ ἀνθρωπε	ἱατρὲ	ὧ ψήφε	ὁδὲ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὀ ς

ὄν.	οἱ ἀνθρωποι	ἱατροὶ	αἱ ψήφοι	ὁδοὶ
γεν.	τῶν ἀνθρώπων	ἱατρῶν	τῶν ψήφων	ὁδῶν
δοτ.	τοῖς ἀνθρώποις	ἱατροῖς	ταῖς ψήφοις	ὁδοῖς
αἰτ.	τοὺς ἀνθρώπους	ἱατροὺς	τάς ψήφους	ὁδοὺς
κλ.	ὧ ἀνθρωποι	ἱατροὶ	ὧ ψήφοι	ὁδοὶ

β. Παραδείγματα οὐδετέρων.

		Ἑνικὸς		Πληθυντικὸς		
		(θ. ποτήριον)	(θ. φυτόν)			
ὄν.	τὸ	ποτήριον	φυτόν	τὰ	ποτήρια	φυτὰ
γεν.	τοῦ	ποτηρίου	φυτοῦ	τῶν	ποτηρίων	φυτῶν
δοτ.	τῷ	ποτηρίῳ	φυτῷ	τοῖς	ποτηρίοις	φυτοῖς
αἰτ.	τὸ	ποτήριον	φυτόν	τὰ	ποτήρια	φυτὰ
κλ.	ὃ	ποτήριον	φυτόν	ὧ	ποτήρια	φυτὰ

§ 54. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν δευτεροκλίτων.

Ἑνικὸς			Πληθυντικὸς		
Ἄρσ. καὶ Θηλ.		Οὐδερ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.		Οὐδερ.
ὄν.	-ος	-ον	-οῖ	-ᾶ	
γεν.	-ου	-ου	-ων	-ων	
δοτ.	-ῳ	-ῳ	-οις	-οις	
αἰτ.	-ον	-ον	-ους	-ᾶ	
κλ.	-ε	-ον	-οι	-ᾶ	

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προήλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίως καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος, ὃ ὁποῖος εἰς τὰ δευτεροκλίτα εἶναι ὁ (ἦ ε)· π. χ. ἡ κατάληξις -ος ἢ -ον προήλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος ο μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -ε ἢ -ν, ἡ κατάληξις -ους ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος ο μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -νς (-ονς=ους· βλ. § 33, 6).

Παρατηρήσεις.

§ 55. Τῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν αἱ καταλήξεις εἶναι αἱ ἴδιαι εἰς πάσας τὰς πτώσεις·

2) τῶν οὐδετέρων αἱ καταλήξεις διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 56. 1) Τὰ οὐδέτερα (οἰασδήποτε κλίσεως) ἔχουν τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, ἥτοι τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν.

2) Ἡ κατάληξις α εἰς τὰ οὐδέτερα εἶναι βραχεῖα: τὰ δῶρᾶ, τὰ μῆλᾶ, (τὰ ποιήματᾶ). Βλ. καὶ § 16, 2—8.

2. Συνηρημένα.

§ 57. Ἀπὸ τὰ δευτερόκλιτα οὐσιαστικά, ὅσα εἶχον ἀρχῇθεν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος **ο** τοῦ θέματος ἄλλο **ο** ἢ **ε**, τὰ πλεῖστα ἔπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται **συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα**: (νόος) νοῦς, (ὀστέον) ὀστοῦν. (Πρβλ. § 51).

Παραδείγματα.

Ἑνικός

(θ. ἐκπλοο-, ἐκπλου-) (θ. ῥοο-, ῥου-) (θ. προχοο-, προχου-) (θ. ὀστεο-, ὀστου-)

ὄν.	ὁ	ἔκπλους	ῥοῦς	ἡ	πρόχους	τὸ	ὀστοῦν
γεν.	τοῦ	ἔκπλου	ῥοῦ	τῆς	πρόχου	τοῦ	ὀστοῦ
δοτ.	τῷ	ἔκπλω	ῥῷ	τῇ	πρόχῳ	τῷ	ὀστῷ
αἰτ.	τὸν	ἔκπλουν	ῥοῦν	τὴν	πρόχουν	τὸ	ὀστοῦν

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	ἔκπλοι	ῥοῖ	αἱ	πρόχοι	τὰ	ὀστᾶ
γεν.	τῶν	ἔκπλων	ῥῶν	τῶν	πρόχων	τῶν	ὀστέων
δοτ.	τοῖς	ἔκπλοις	ῥοῖς	ταῖς	πρόχοις	τοῖς	ὀστοῖς
αἰτ.	τούς	ἔκπλους	ῥοῦς	τάς	πρόχους	τὰ	ὀστᾶ

Παρατηρήσεις.

§ 58. Τὰ συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναιρέτων, πλὴν ὅπου τὰ ἀσυναίρετα ἔχουν εἰς τὴν κατάληξιν **ο** ἢ **ε**, ταῦτα ἔχουν **ου** (τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐκ τῆς συναιρέσεως τοῦ **ο+ο** ἢ **ε+ο**).

2) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις· εἰς τὴν συλλαβὴν, εἰς τὴν ὁποίαν τονίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ (τὰ σύνθετα παρὰ τὸν κανόνα § 25).

3) δὲν ἔχουν κλητικὴν (οὐδὲ δυϊκὸν ἀριθμόν).

3. Ἀττικόκλιτα.

§ 59. Μερικὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως λήγουν οὐχὶ εἰς -ος, -ον, ἀλλὰ εἰς -ως, -ων: ὁ Ἀθως, ἡ Ἄλως, ὁ νεώς. Ταῦτα λέγονται **ἀττικόκλιτα**, διότι τὰ μετεχειρίζοντο πρὸ πάντων οἱ ὁμιλοῦντες τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον.

Παραδείγματα.

Ἐνικὸς

	(θ. νεω-)	(θ. Μενέλεω)	(θ. ἄλω-)	(θ. ἀνώγεω-)
ὄν.	ὁ νεῶς	Μενέλεως	ἡ ἄλως	τὸ ἀνώγεων
γεν.	τοῦ νεῶ	Μενέλεω	τῆς ἄλω	τοῦ ἀνώγεω
δοτ.	τῷ νεῷ	Μενέλεω	τῇ ἄλῳ	τῷ ἀνώγεω
αἰτ.	τὸν νεῶν	Μενέλεων	τὴν ἄλῳ	τὸ ἀνώγεων
κλ.	ὧ νεῶς	Μενέλεως	ὧ ἄλως	ὧ ἀνώγεων

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ νεῶ	—	αἱ ἄλῳ	τὰ ἀνώγεω
γεν.	τῶν νεῶν	—	τῶν ἄλων	τῶν ἀνώγεων
δοτ.	τοῖς νεῶς	—	ταῖς ἄλῳς	τοῖς ἀνώγεως
αἰτ.	τοὺς νεῶς	—	τάς ἄλῳς	τὰ ἀνώγεω
κλ.	ὧ νεῶ	—	ὧ ἄλῳ	ὧ ἀνώγεω

Παρατηρήσεις

§ 60. Τὰ ἀπτικόκλιτα ὀνόματα

1) ἔχουν εἰς τὰς καταλήξεις πασῶν τῶν πτώσεων **ω**· ὑπὸ τοῦτο δὲ τὸ **ω** ὑπάρχει ἢ ὑπογεγραμμένον, ὅπου ἡ ἀντίστοιχος κατάληξις τῶν κοινῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων ἔχει **ι**· τῷ νεῷ (τῷ θεῷ), οἱ νεῶ (οἱ θεοί).

2) ἔχουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν.

3) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις ὅπου καὶ ὅπως ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ· ὁ λεῶς, τοῦ λεῶ—ὁ Δεξιλέως, τοῦ Δεξιλέω—ὁ ταῶς, τοῦ ταῶ, τῷ ταῷ κλπ.

Σημείωσις. Μερικὰ ἀπτικόκλιτα ὀνόματα σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν χωρὶς τὸ τελικὸν **ν**· τὸν Ἀθῶ, τὴν ἄλῳ, τὴν ἔω, τὴν Κῶ, τὸν Μίνω (κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν).

III. Τρίτη κλίσις.

Εἰσαγωγικαὶ παρατηρήσεις.

§ 61. Ἡ τρίτη κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν (ὅπως καὶ ἡ δευτέρα κλίσις).

Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς ἓν ἐκ τῶν φωνηέντων **α**, **ι**, **υ**, **ω** ἢ εἰς ἓν ἐκ τῶν ληκτικῶν συμφώνων

(ν, ρ, ζ, ξ, ψ), εἰς δὲ τὴν ἐνικὴν γενικὴν εἰς -ος (καὶ σπανιώτερον εἰς -ως ἢ -ους).

§ 62. Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λέγονται *περιττοσύλλαβα*, διότι κανονικῶς εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις ἔχουν μίαν συλλαβὴν περισσotέραν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (καὶ κλητικῆς).

§ 63. 1) Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ τριτόκλιτα ὀνόματα ἄλλα μὲν σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν μὲ τὴν κατάληξιν -ς, καὶ ταῦτα λέγονται *καταλήκτια* (στάχ-υς, γίγα-ς), ἄλλα δὲ τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως, καὶ ταῦτα λέγονται *ἀκατάληκτα* (λιμήν, γέρον).

2) Τὰ οὐδέτερα τριτόκλιτα ὀνόματα δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν.

§ 64. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων

1) ἄλλα μὲν εἶναι *μονόθεμα*, ἥτοι σχηματίζονται ἀπὸ ἓν θέμα εἰς πάσας τὰς πτώσεις (σωλήν, σωλήνρος κτ.), ἄλλα δὲ εἶναι *διπλόθεμα*, ἥτοι σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα (λιμήν, λιμέν-ρος κλπ.).

2) τῶν διπλοθέμων τὸ ἓν θέμα, ὅταν τοῦτο ἔχη εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβὴν τοῦ μακροῦ φωνῆεν, λέγεται *ισχυρόν* (λιμην-, χων-), τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ὁποῖον ἔχει εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβὴν τοῦ βραχοῦ φωνῆεν, λέγεται *ασθενὲς* (λιμεν-, χιον-).

§ 65. Τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων τὸ θέμα γενικῶς εὐρίσκεται ἐκ τῆς ἐνικῆς γενικῆς, ἀφοῦ ἀφαιρεθῇ ἡ κατάληξις αὐτῆς -ος (*Ἑλλην-ος, γίγαντ-ος). Ἐὰν δὲ τὸ ὄνομα εἶναι διπλόθεμον, τὸ ἕτερον ἐκ τῶν θεμάτων αὐτοῦ εὐρίσκεται ἐκ τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (λιμέν-ος, λιμήν-χιόν-ος, χιών).

§ 66. 1) Κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος αὐτῶν τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα διαιροῦνται εἰς *φωνηεντόληκτα* (στάχ-υς, στάχ-υος — πόλι-ς, πόλε-ως) καὶ εἰς *συμφωνόληκτα* (ἄγών, ἄγών-ος — γέρον, γέροντ-ος).

2) Τὰ συμφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα ὑποδιαιροῦνται εἰς *ἀφωνόληκτα*, ἥτοι μὲ χαρακτῆρα ἄφω-ον (φύλαξ, φύλακ-ος — πατρίς, πατρίδ-ος), καὶ εἰς *ἡμιφωνόληκτα*, ἥτοι μὲ χαρακτῆρα ἡμί-φω-ον (λιμήν, λιμέν-ος — ῥήτωρ, ῥήτορ-ος). (Βλ. § 3, 1—2).

Α'. Φωνηεντόληκτα.

§ 67. Ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων τριτοκλίτων ὀνομάτων, τὰ πλεῖστα εἶναι γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐλάχιστα δὲ εἶναι γένους οὐδέτερου.

§ 68. α') Καταληκτικὰ εἰς -ως, -ως ἢ -υς, -υος, μονόθεμα.

Ἑ ν ι κ ὸ ς

		(θ. ἥρω-)	(θ. θω-)	(θ. ἰχθυ-)		(θ. δρυ-)
ὄν.	ὄ	ἥρω-ς	θῶ-ς	ἰχθύ-ς	ἦ	δρυ-ς
γεν.	τοῦ	ἥρω-ος	θω-ὸς	ἰχθύ-ος	τῆς	δρυ-ὸς
δοτ.	τῷ	ἥρω-ι	θω-ι	ἰχθύ-ι	τῇ	δρυ-ι
αἰτ.	τὸν	ἥρω-α	θῶ-α	ἰχθύ-ν	τὴν	δρυ-ν
κλ.	ὦ	ἥρω-ς	θῶ-ς	ἰχθύ	ὦ	δρυ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

ὄν.	οἶ	ἥρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	αἶ	δρύ-ες
γεν.	τῶν	ἥρώ-ων	θώ-ων	ἰχθύ-ων	τῶν	δρυ-ῶν
δοτ.	τοῖς	ἥρω-σι	θω-σὶ	ἰχθύ-σι	ταῖς	δρυ-σὶ
αἰτ.	τοὺς	ἥρω-ας	θῶ-ας	ἰχθύ-ς	τάς	δρυ-ς
κλ.	ὦ	ἥρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	ὦ	δρύ-ες

Σημεῖωσις. Κατὰ τὸ ὄνομα *ἰχθύς* κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα *ἔγγελος* εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν. (Βλ. καὶ § 70, Σημ.).

Ὅμοιως δὲ κλίνονται καὶ ὅσα φωνηεντόληκτα ἔχουν χαρακτηρὰ ι, ὅπως ὁ *κῆς*, ὁ, ἡ *οῖς* (ἐκ τοῦ *οῖς*), καὶ τὸ κύριον ὄνομα ὁ *Συνέννεσις*, προσέτι δὲ τὰ ὀνόματα ἡ *τίγρις* καὶ ἡ *τύρσις*, εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν: ὁ *κῆς*, τοῦ *κι-ός*, τῷ *κι-ί*, τὸν *κῖν*, οἱ *κῖες*, τῶν *κιῶν*, τοῖς *κισί*, τοὺς *κῖ-ς* κτλ.

Π α ρ α τ η ρ ῆ σ ε ι ς.

§ 69. Τῶν εἰς -υς -υος τριτοκλίτων ὀνομάτων

1) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἄνευ καταλήξεως, ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ν ἀντὶ -α καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ς ἀντὶ -ας: ὦ *ἰχθύ*, τὸν *ἰχθύ-ν*, τοὺς *ἰχθύ-ς*.

2) οἱ μονοσύλλαβοι τύποι καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ ἐν γένει, ὅταν τονίζωνται εἰς τὴν λήγουσαν, περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16): ὁ *μῦς*, τὸν *μῦν*, ὦ *μῦ*, τοὺς *μῦς*—τάς *ὀφρυς*—τοὺς *ἰχθύς*.

§ 70. β') Καταληκτικὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ εἰς -ις, -εως ἢ -υς, -εως, διπλόθεμα, καὶ τὸ οὐδέτερον τὸ ἄστν.

Ἑ ν ι κ ὸ ς

(θ. πρυτανι-πρυτανε-) (θ. πολι-πολε-) (θ. πέλεκυ-πελέκε-) (θ. ἄστν-ἄστε-)

ὄν.	ὁ	πρύτανι-ς	ἡ	πόλι-ς	ὁ	πέλεκυ-ς	τὸ	ἄστν
γεν.	τοῦ	πρυτάνε-ως	τῆς	πόλε-ως	τοῦ	πελέκε-ως	τοῦ	ἄστε-ως
δοτ.	τῷ	πρυτάνει	τῇ	πόλει	τῷ	πελέκει	τῷ	ἄστει
αἰτ.	τὸν	πρύτανι-ν	τὴν	πόλι-ν	τὸν	πέλεκυ-ν	τὸ	ἄστν
κλ.	ὦ	πρύτασι	ὦ	πόλι	ὦ	πέλεκυ	ὦ	ἄστν

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

ὄν.	οἱ	πρυτάνεις	αἱ	πόλεις	οἱ	πελέκεις	τὰ	ἄστη
γεν.	τῶν	πρυτάνε-ων	τῶν	πόλε-ων	τῶν	πελέκε-ων	τῶν	ἄστε-ων
δοτ.	τοῖς	πρυτάνε-σι	ταῖς	πόλε-σι	τοῖς	πελέκε-σι	τοῖς	ἄστε-σι
αἰτ.	τούς	πρυτάνεις	τάς	πόλεις	τούς	πελέκεις	τὰ	ἄστη
κλ.	ὦ	πρυτάνεις	ὦ	πόλεις	ὦ	πελέκεις	ὦ	ἄστη

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ὄνομα ἡ πόλις, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων ὀνομάτων, κλίνονται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ τὰ ὀνόματα τίγρις καὶ τύρσις. Κατὰ δὲ τὸ ὄνομα ὁ πέλεκυς κλίνονται τὰ ὀνόματα πῆχυς, ὁ πρέσβυς, καθὼς καὶ τὸ ὄνομα ὁ ἔγγελυς εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν. (Βλ. § 68 Σημ.).

§ 71. Καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων εἶναι

Ἑ ν ι κ ὸ ς

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

Ἄρσ. καὶ Θηλ.

Οὐδ.

Ἄρσ. καὶ Θηλ.

Οὐδ.

ὄν.	-ς ἡ -	-	-ες	-ᾶ
γεν.	-ος (ἡ -ως)	-ος (ἡ -ως)	-ων	-ων
δοτ.	-ϊ	-ϊ	-σϊ	-σϊ
αἰτ.	-ᾶ ἡ -ν	-	-ᾶς ἡ -ς (-νς)	-ᾶ
κλ.	-ς ἡ -	-	-ες	-ᾶ

Σημείωσις. Ἡ κατάληξις τῆς ἐνικῆς γενικῆς -ως προήλθεν ἐξ ἀντιμεταχωρήσεως: πόλι-ος, πόλε-ως—βασιλῆ-ος, βασιλέ-ως. (Βλ. § 32, 4).

Ἡ δὲ κατάληξις τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς -νς γίνεται -ς μετ' ἀποβολὴν τοῦ ν πρὸ τοῦ ς. (Βλ. § 33, 6 καὶ § 32, 4).

Π α ρ α τ η ρ ῆ σ ε ι ς.

§ 72. Τὰ εἰς -ις ἢ -υς (γεν. -εως) φωνηεντόληκτα δνόματα

1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἥτοι ὅσα μὲν λήγουν εἰς -ις ἀπὸ ἓν θέμα εἰς ι (πρυτανι-, πολι-) καὶ ἀπὸ ἕτερον εἰς ε (πρυτανε-,

πολε-), ὅσα δὲ λήγουν εἰς -υς ἀπὸ ἑν θέμα εἰς υ (πελεκυ-, πηχυ-) καὶ ἀπὸ ἑτερον εἰς ε (πελεκε-, πηχε-)· καὶ ἀπὸ μὲν τὸ πρῶτον θέμα, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς ι ἢ υ, σχηματίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστική, αἰτιατικὴ καὶ κλητική, ἀπὸ δὲ τὸ δεύτερον, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς ε, πᾶσαι αἱ ἄλλαι πτώσεις·

2) τὸν χαρακτῆρα ε μὲ τὸ ἐπόμενον ι ἢ ε τῶν καταλήξεων τὸν συναιροῦν εἰς ει: (πόλε-ι, πόλει—πόλε-ες, πόλεις)·

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ -ος ἀλλὰ -ως καὶ εἰς τὴν πτῶσιν ταύτην, καθὼς καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τονίζονται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 2): πόλε-ως, πήχε-ων·

4) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως καὶ τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν μὲ τὴν κατάληξιν -ν, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν: αἱ πόλεις, τὰς πόλεις—οἱ πῆχεις, τοὺς πῆχεις.

Σημείωσις. Τοῦ οὐδετέρου ὀνόματος τὸ ἄστυ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ὁ χαρακτῆρ ε συναιρεῖται μὲ τὴν κατάληξιν α εἰς η: (ἄστε-α) ἄσση.

§ 73. γ') Καταληκτικὰ εἰς -εὺς (γεν. -έως), εἰς -αῦς καὶ εἰς -οῦς, μονόθεμα.

Ἐνικὸς

	(θ. ἱππευ-)	(θ. ἀλιευ-)	(θ. γραυ-)	(θ. βοῦ-)
ὀν.	ὁ ἱππεὺς	ἀλιεὺς	ἡ γραῦς	ὁ βοῦς
γεν.	τοῦ ἱππέως	ἀλιέως καὶ ἀλιῶς	τῆς γραῖς	τοῦ βοός
δοτ.	τῷ ἱππεῖ	ἀλιεῖ	τῇ γραῖ	τῷ βοῖ
αἰτ.	τὸν ἱππέα	ἀλιέα καὶ ἀλιᾶ	τὴν γραῦν	τὸν βοῦν
κλ.	ὦ ἱππεῦ	ἀλιεῦ	ὦ γραῦ	ὦ βοῦ

Πληθυντικὸς

	(θ. ἱππεῖς)	(θ. ἀλιεῖς)	(θ. γραῖς)	(θ. βοεῖς)
ὀν.	οἱ ἱππεῖς	ἀλιεῖς	αἱ γραῖς	οἱ βοεῖς
γεν.	τῶν ἱππέων	ἀλιέων καὶ ἀλιῶν	τῶν γραῶν	τῶν βοῶν
δοτ.	τοῖς ἱππεῦσι	ἀλιεῦσι	ταῖς γραῖσι	τοῖς βοῦσι
αἰτ.	τοὺς ἱππέας	ἀλιέας καὶ ἀλιᾶς	τὰς γραῖς	τοὺς βοεῖς
κλ.	ὦ ἱππεῖς	ἀλιεῖς	ὦ γραῖς	ὦ βοεῖς

Παρατηρήσεις

§ 74. Τῶν εἰς -εὺς ἢ -αῦς ἢ -οῦς φωνηεντολήκτων ὀνομάτων ὁ χαρακτῆρ υ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται: βασιλέως, βασι-

λεῦ, βασιλεῦσι—γραῦς, γραῦν, γραυσί· ἀλλὰ βασιλέως, βασιλέα—γραός, γραῖες. (Βλ. § 33,3).

§ 75. Τῶν εἰς -εὺς φωνηεντολόγητων ὀνομάτων

1) τὸ ε τοῦ θέματος, τὸ ὁποῖον μένει μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ χαρακτηριστικοῦ υ, συναϊρεῖται μὲ τὸ ἐπόμενον ι ἢ ε τῶν καταλήξεων εἰς ει: (ἱππέ-ι) ἱππεῖ, (ἱππέ-ες) ἱππεῖς, (ἱππέ-ε) ἱππεῖ (πρὸς βλ. § 72,2).

2) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα μόνον ἄνευ καταλήξεως: ὦ βασιλεῦ.

3) ἡ ἐνικὴ γενικὴ ἔχει κατάληξιν οὐχὶ -ος ἀλλὰ -ως καὶ τὸ α τῆς καταλήξεως τῆς ἐνικῆς αἰτιατικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς εἶναι μακρόν. (Βλ. § 32,4).

§ 76. Ὅσα φωνηεντόληκτα εἰς -εὺς ἔχουν φωνῆεν πρὸ τοῦ τελικοῦ ε τοῦ θέματος συνήθως συναϊροῦν τὸ ε τοῦτο μὲ τὸ ἐπόμενον ω καὶ α τῶν καταλήξεων (τῆς γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ): (Εὐβοέως) Εὐβοῶς, (Εὐβοέων) Εὐβοῶν, (Εὐβοέα) Εὐβοῶ, (Εὐβοέας) Εὐβοῶς.

§ 77. δ') Ἀκατάληκτα εἰς -ώ, γεν. -οῦς, διπλόθεμα.

Ἑ ν ι κ ὸ ς

	(θ. Λητω-, Λητο-)			(θ. ἡχω- ἡχο-)		
ὀν.	ἡ	Λητώ		ἡ	ἡχώ	
γεν.	τῆς	Λητοῦς	(ἐκ τοῦ Λητό-ος)	τῆς	ἡχοῦς	
δοτ.	τῇ	Λητοῖ	(ἐκ τοῦ Λητό-ι)	τῇ	ἡχοῖ	
αἰτ.	τὴν	Λητώ	(ἐκ τοῦ Λητό-α)	τὴν	ἡχώ	
κλ.	ὦ	Λητοῖ		ὦ	ἡχοῖ	

Σημείωσις. Τὰ ὀνόματα ταῦτα κανονικῶς ἔχουν μόνον ἐνικὸν ἀριθμόν, ὡς αἰεὶ δὲ σχηματίζονται καὶ εἰς τὸν πληθυντικόν, κλίνονται εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν: ἡ λεχώ, τῆς λεχοῦς, κτλ. — αἱ λεχοί, τῶν λεχῶν, ταῖς λεχοῖς, τὰς λεχοῦς κτλ.

Εἰς τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν ὀξύνονται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 9).

Β'. Συμφωνόληκτα.

1. Ἀφωνόληκτα.

§ 78. Τὸ ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα εἶναι

1) οὐρανικόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτηριστικὰ οὐρανικὸν (κ, γ, χ).

2) **χειλικόληκτα**, ἤτοι με χαρακτηριστὰ χειλικὸν (π, β, φ)·

3) **όδονतिकόληκτα**, ἤτοι με χαρακτηριστὰ ὀδοντικὸν (τ, δ, θ)·

§ 79. Οὐρανικόληκτα καὶ χειλικόληκτα, καταληκτικὰ εἰς -ξ, -ψ, -ς, μονόθεμα.

Ἑ ν ι κ ὸ ς

ὄν.	ὁ	φύλαξ	ἡ	φλῶξ	ὁ	ὄνυξ
γεν.	τοῦ	φύλακ-ος	τῆς	φλογ-ὸς	τοῦ	ὄνυχ-ος
δοτ.	τῷ	φύλακ-ι	τῇ	φλογ-ι	τῷ	ὄνυχ-ι
αἰτ.	τὸν	φύλακ-α	τὴν	φλόγ-α	τὸν	ὄνυχ-α
κλ.	ὦ	φύλαξ	ὦ	φλῶξ	ὦ	ὄνυξ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

ὄν.	οἱ	φύλακ-ες	αἱ	φλόγ-ες	οἱ	ὄνυχ-ες
γεν.	τῶν	φυλάκ-ων	τῶν	φλογ-ῶν	τῶν	ὄνυχ-ων
δοτ.	τοῖς	φύλαξι	ταῖς	φλοξί	τοῖς	ὄνυξι
αἰτ.	τούς	φύλακ-ας	τάς	φλόγ-ας	τούς	ὄνυχ-ας
κλ.	ὦ	φύλακ-ες	ὦ	φλογ-ες	ὦ	ὄνυχ-ες

Ἑ ν ι κ ὸ ς

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

ὄν.	ὁ	κώνωψ	Ἀραψ	οἱ	κώνωπ-ες	Ἀραβ-ες
γεν.	τοῦ	κώνωπ-ος	Ἀραβ-ος	τῶν	κωνώπ-ων	Ἀράβ-ων
δοτ.	τῷ	κώνωπ-ι	Ἀραβ-ι	τοῖς	κώνωπι	Ἀραβι
αἰτ.	τὸν	κώνωπ-α	Ἀραβ-α	τούς	κώνωπ-ας	Ἀραβ-ας
κλ.	ὦ	κώνωψ	Ἀραψ	ὦ	κώνωπ-ες	Ἀραβ-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *φύλακ-ς, φλόγ-ς, ὄνυχ-ς, κώνωπ-ς* Ἀραβ-ς—*φύλακ-σι, φλογ-σί, κώνωπ-σι, Ἀραβ-σι*. (Βλ. § 36, 1 καὶ 2).

§ 80. Ὀδονतिकόληκτα.

α') Καταληκτικὰ εἰς -ς, μονόθεμα.

Ἑ ν ι κ ὸ ς

ὄν.	ὁ	τάπηξ	ἡ	Ἑλληνίς	ὁ	ὄρνις
γεν.	τοῦ	τάπητ-ος	τῆς	Ἑλληνίδ-ος	τοῦ	ὄρνιθ-ος
δοτ.	τῷ	τάπητ-ι	τῇ	Ἑλληνίδ-ι	τῷ	ὄρνιθ-ι
αἰτ.	τὸν	τάπητ-α	τὴν	Ἑλληνίδ-α	τὸν	ὄρνιν
κλ.	ὦ	τάπηξ	ὦ	Ἑλληνίς	ὦ	ὄρνι

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	τάπητες	αἱ	Ἑλληνίδες	οἱ	ὄρνιθες
γεν.	τῶν	ταπήτων	τῶν	Ἑλληνίδων	τῶν	ὄρνιθων
δοτ.	τοῖς	τάπησι	ταῖς	Ἑλληνίσι	τοῖς	ὄρνισι
αἰτ.	τοὺς	τάπητας	τὰς	Ἑλληνίδας	τοὺς	ὄρνιθας
κλ.	ὧ	τάπητες	ὧ	Ἑλληνίδες	ὧ	ὄρνιθες

Ἑνικός

Πληθυντικός

ὄν.	ὁ	ἀνδριᾶς	ἐλέφας	οἱ	ἀνδριάντες	ἐλέφαντες
γεν.	τοῦ	ἀνδριάντος	ἐλεφαντος	τῶν	ἀνδριάντων	ἐλεφάντων
δοτ.	τῷ	ἀνδριάντι	ἐλεφαντι	τοῖς	ἀνδριᾶσι	ἐλέφασι
αἰτ.	τὸν	ἀνδριάντα	ἐλέφαντα	τοὺς	ἀνδριάντας	ἐλεφάντας
κλ.	ὧ	ἀνδριᾶς	ἐλέφαν	ὧ	ἀνδριάντες	ἐλεφάντες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἑνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *τάπητες*, *Ἑλληνίδες*, *ὄρνιθες*, *ἀνδριάντες*, *ἐλέφαντες* — *τάπησι*, *Ἑλληνίδσι*, *ἀνδριάνσι*, *ἐλεφανσι*. (Βλ. § 33, 4 καὶ 5).

§ 81. β') Ἀκατάληκτα εἰς -ων, -οντος διπλόθεμα καὶ οὐδέτερα εἰς -α, -ατος.

Ἑνικός

Πληθυντικός

Ἑνικός

Πληθυντικός

(θ. γερωντ-, γεροντ-)

(θ. σωματ-)

ὄν.	ὁ	γέρων	οἱ	γέροντες	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματα
γεν.	τοῦ	γέροντος	τῶν	γερόντων	τοῦ	σώματος	τῶν	σωμάτων
δοτ.	τῷ	γέροντι	τοῖς	γέρονσι	τῷ	σώματι	τοῖς	σώμασι
αἰτ.	τὸν	γέροντα	τοὺς	γέροντας	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματα
κλ.	ὧ	γέρον	ὧ	γέροντες	ὧ	σῶμα	ὧ	σώματα

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἑνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *γέροντι*, *γέροντι*, *σώματι*, οἱ δὲ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς ἐξ ἀρχικῶν τύπων *γέρονσι*, *σώμασι*. (Βλ. § 33, 1, 4, 5).

Παρατηρήσεις.

§ 82. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ ἀφωλόγητα ὀνόματα κανονικῶς σχηματίζουν τὴν ἑνικὴν αἰτιατικὴν εἰς *α* (*τὸν πίνακα*, *τὴν πατρίδα*)

καὶ τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (ὦ τάπης, ὦ πατρίς, ὦ ἱμάς, ὦ ὁδός).

Ἐξαιροῦνται καὶ

1) τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν τὰ βαρύνοντα ὀδοντικόληκτα εἰς **-ις** τὴν σχηματίζουν εἰς **-ν** (κατὰ τὰ φωνηεντόληκτα εἰς **-ις**, **-εως**): ἡ ἔρις, τὴν ἔριν—ἡ χάρις, τὴν χάριν (ὅπως ἡ πόλις, τὴν πόλιν).

2) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν

α') τὰ εἰς **-ις** βαρύνοντα ὀδοντικόληκτα, τὸ ὀξύτονον ὄνομα ἢ **τυραννίς** καὶ τὸ ὄνομα ὁ **παῖς** (=πά-ις) τὴν σχηματίζουν ἄνευ τῆς καταλήξεως **-ς** (κατὰ τὰ εἰς **-ις** φωνηεντόληκτα): ὦ Ἄρτεμι, ὦ Ἄγι, ὦ ἔρι, ὦ ὄρνι, ὦ τυραννί, ὦ παῖ, (ὅπως: ὦ πρύτανι, ὦ πόλι).

β') τὰ εἰς **-ας** (**-αντος**) βαρύνοντα ὀδοντικόληκτα τὴν σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα: ὦ ἑλέφαν (ἐκ τοῦ ἑλέφαντ), ὦ γίγαν (ἐκ τοῦ γίγαντ). (Βλ. § 33, 1).

Σημείωσις. 1. Τὰ ὀνόματα ἢ ἀλώπηξ (τῆς ἀλώπεκος) καὶ ὁ ποῦς (τοῦ ποδός) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἰσχυρὸν (ἀλωπηκ-, πουδ-) εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενές (ἀλωπεκ-, ποδ-) εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις.

Τὸ δὲ ὄνομα ἢ **θρίξ** σχηματίζεται ἀπὸ τὸ (ἀρχικόν) θέμα **θριχ-** εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (ἡ θρίξ, ὦ θρίξ, ταῖς θριξί), καὶ ἀπὸ τὸ θέμα **τριχ-** εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις (τῆς τριχός, τῇ τριχί κτλ...). (Βλ. § 37, 7).

Σημείωσις. 2. Μερικὰ ὀδοντικόληκτα ὀνόματα μὲ θέμα εἰς **-ντ** ἔπαυον συναίρεσιν ἐντὸς τοῦ θέματος (τοῦ **α+ω** ἢ **α+ο** εἰς **ω**, τοῦ **α+ε** ἢ **α+ει** εἰς **α** καὶ τοῦ **ο+ει** ἢ **ο+ε** εἰς **ου**): ὁ Ξενοφῶν (Ξενοφάντ), τοῦ Ξενοφῶντος (Ξενοφάντ-ος) κτλ., ὁ ἀλλὰς (ἀλλάεντ-ς, ἀλλάεις), τοῦ ἀλλάντ-ος (ἀλλάεντ-ος) κτλ., ὁ πλακοῦς (πλακόεντ-ς, πλακόεις), τοῦ πλακοῦντος (πλακόεντ-ος) κτλ. (Βλ. § 16, 9 § 25, § 33, 1 καὶ 5).

2. Ἡμιφωνόληκτα.

83. Τὰ ἡμιφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα εἶναι

1) **ἐνρινόληκτα**, ἥτοι μὲ χαρακτηριστὴρα τοῦ θέματος ἔνρινον (**ν**).

2) **ὕγρόληκτα**, ἥτοι μὲ χαρακτηριστὴρα ὕγρον (**λ**, **ρ**).

3) **σιγμόληκτα**, ἥτοι μὲ χαρακτηριστὴρα **σ**.

§ 84. α') Ἐνρινόληκτα.

- 1) Καταληκτικὰ εἰς -ις, γεν. -ῖνος καὶ ἀκατάληκτα εἰς -άν, γεν. -ᾶνος, -ην γεν. -ηνος, καὶ -ων, γεν. -ωνος, μονόθεμα.

Ἐνιζὸς

	(θ. δελφιν-)	(θ. παιαν-)	(θ. Ἑλλην-)	(θ. χιτων-)
ὄν.	ὁ δελφίς	παιάν	Ἑλλήν	χιτῶν
γεν.	τοῦ δελφῖν-ος	παιᾶν-ος	Ἑλλήν-ος	χιτῶν-ος
δοτ.	τῷ δελφῖν-ι	παιᾶν-ι	Ἑλλήν-ι	χιτῶν-ι
αἷτ.	τὸν δελφῖν-α	παιᾶν-α	Ἑλλήν-α	χιτῶν-α
κλ.	ὦ δελφίς	παιάν	Ἑλλήν	χιτῶν

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ δελφῖν-ες	παιᾶν-ες	Ἑλλήν-ες	χιτῶν-ες
γεν.	τῶν δελφῖν-ων	παιᾶν-ων	Ἑλλήν-ων	χιτῶν-ων
δοτ.	τοῖς δελφῖ-σι	παιᾶ-σι	Ἑλλή-σι	χιτῶ-σι
αἷτ.	τοὺς δελφῖν-ας	παιᾶν-ας	Ἑλλήν-ας	χιτῶν-ας
κλ.	ὦ δελφῖν-ες	παιᾶν-ες	Ἑλλήν-ες	χιτῶν-ες

Σημείωσις. Καταληκτικὸν ἐνρινόληκτον εἶναι καὶ τὸ μοναδικὸν ὄνομα *ὁ κτεῖς*, τοῦ *κτεν-ός*, τῷ *κτεν-ί*, τὸν *κτέν-α*, ὦ *κτεῖς* — οἱ *κτέν-ες*, τῶν *κτεν-ῶν*, τοῖς *κτε-σί*, τοὺς *κτέν-ας* κτλ.

Οἱ τύποι *δελφίς*, *κτεῖς*, *δελφῖοι*, *παιᾶσι*, *Ἑλλήοι*, *χιτῶσι* κλπ. προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *δελφῖν-ς*, *κτέν-ς*, *δελφῖν-σι*, *παιᾶν-σι*, *χιτῶν-σι*. (Βλ. § 33,6).

§ 85. 2) Ἀκατάληκτα εἰς -ην, γεν. -ένος, -ων, γεν. -ονος, διπλόθεμα.

Ἐνιζὸς

	(θ. ποιμην-, ποιμεν-)	(θ. χελιδων-, χελιδον-)	(θ. κίων-, κιον-)
ὄν.	ὁ ποιμήν	ἡ χελιδὼν	ὁ κίων
γεν.	τοῦ ποιμέν-ος	τῆς χελιδόν-ος	τοῦ κίων-ος
δοτ.	τῷ ποιμέν-ι	τῇ χελιδόν-ι	τῷ κίων-ι
αἷτ.	τὸν ποιμέν-α	τὴν χελιδόν-α	τὸν κίων-α
κλ.	ὦ ποιμήν	ὦ χελιδὼν	ὦ κίων

Π λ η θ υ ν τ ι κ ό ς

ὄν.	οἱ	ποιμέν-ες	αἱ	χελιδόν-ες	οἱ	κίον-ες
γεν.	τῶν	ποιμέν-ων	τῶν	χελιδόν-ων	τῶν	κίον-ων
δοτ.	τοῖς	ποιμέ-σι	ταῖς	χελιδό-σι	τοῖς	κίο-σι
αἷτ.	τοὺς	ποιμέν-ας	τάς	χελιδόν-ας	τοὺς	κίον-ας
κλ.	ὧ	ποιμέν-ες	ὧ	χελιδόν-ες	ὧ	κίον-ες

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Οἱ τύποι τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων ποιμέν-σι, χελιδόν-σι, κίον-σι. (Βλ. § 33, 6).

§ 86. β') Ὑ γ ρ ό λ η κ τ α.

- 1) Ἀκατάληκτα εἰς -ήρ, γεν. -ήρος, μονόθεμα, καὶ εἰς -ήρ, γεν. -έρος, -ωρ, γεν. -ορος, διπλόθεμα.

Ἐ ν ι κ ό ς

	(θ. κρατηρ-)	(θ. ἀθηρ-, ἀθερ-)	(θ. ῥητωρ-, ῥητορ-)
ὄν.	ὁ	κρατῆρ	ἀθῆρ
γεν.	τοῦ	κρατῆρ-ος	ἀθέρ-ος
δοτ.	τῷ	κρατῆρ-ι	ἀθέρ-ι
αἷτ.	τόν	κρατῆρ-α	ἀθέρ-α
κλ.	ὧ	κρατῆρ	ἀθῆρ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ό ς

ὄν.	οἱ	κρατῆρ-ες	ἀθέρ-ες	ῥήτορ-ες
γεν.	τῶν	κρατῆρ-ων	ἀθέρ-ων	ῥητόρ-ων
δοτ.	τοῖς	κρατῆρ-σι	ἀθέρ-σι	ῥήτορ-σι
αἷτ.	τοὺς	κρατῆρ-ας	ἀθέρ-ας	ῥήτορ-ας
κλ.	ὧ	κρατῆρ-ες	ἀθέρ-ες	ῥήτορ-ες

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Κατὰ τὸ ὄνομα ὁ κρατῆρ κλίνεται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὸ ὄνομα ὁ σωτῆρ (τοῦ σωτήρος), καὶ κατὰ τὸ ὄνομα ὁ ἀθῆρ κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ὁ ἀστῆρ (τοῦ ἀστέρους), ἀλλὰ τὸ μὲν ὄνομα ὁ σωτῆρ σχηματίζει τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὧ σωτερ, τὸ δὲ ὄνομα ὁ ἀστῆρ σχηματίζει τὴν πληθυντικὴν δοτικὴν τοῖς ἀστράσι (κατὰ τὰ συγκοπτόμενα).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Ὑ γ ρ ό λ η κ τ ο ν μ έ χα ρ α κ τ ῆ ρ α λ εἶναι μόνον ὁ ἄλς (τοῦ ἁλός, τῷ ἁλί, τὸν ἅλα, ὧ ἅλς—οἱ ἅλς, τῶν ἁλῶν, τοῖς ἁλοῖ, τοὺς ἅλας κτλ.).

2) Οὐδέτερα.

§ 87. Οὐδέτερα ὑ γ ρ ό λ η κ τ α εἶναι τὰ ὀνόματα τὸ ἔαρ καὶ τὸ νέκταρ, εὐχρηστα μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν.

Τὸ ὄνομα τὸ ἔαρ ἐκφέρεται καὶ συνηρημένον: τὸ ἔαρ—ἦρ, τοῦ ἔαρος—ἦρος, τῷ ἔαρι—ἦρι κτλ. (Βλ. § 56 καὶ § 63, 2).

Παρατηρήσεις εἰς τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὀνόματα.

§ 88. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὀνόματα

1) τὰ διπλόθεμα σχηματίζουν ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρὸν θέμα τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενὲς τὰς ἄλλας πτώσεις: ὁ λιμήν, ἡ χιών, ὁ αἰθέρ, ὁ κοσμήτωρ—τοῦ λιμέν-ος, τῆς χιόν-ος, τοῦ αἰθέρ-ος, τοῦ κοσμήτορ-ος κτλ.

2) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν τὰ πλεῖστα ὁμοίαν μὲ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν: ἡ ἀκτίς—ὦ ἀκτίς, ὁ πελεκάν—ὦ πελεκάν, ὁ ποιμήν—ὦ ποιμήν, ἡ χελιδών—ὦ χελιδών, ὁ ἀστήρ—ὦ ἀστήρ.

Ἐξαιροῦνται ἐκ τῶν διπλοθέμων τὰ βαρύντονα εἰς -ων (γεν. -ονος), καὶ -ωρ (γεν. -ορος), τὰ ὁποῖα σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα: ὁ γείτων—ὦ γείτων, ὁ αὐτοκράτωρ—ὦ αὐτοκράτορ.

Τὰ κύρια ὀνόματα Ἀγαμέμνων καὶ Ἀριστογείτων καὶ τὰ ὅμοια εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν προσέτι τὸν τόνον: ὦ Ἀγάμεμνον, ὦ Ἀριστόγειτον.

3) Συγκοπτόμενα.

§ 89. Ἀκατάληκτα εἰς -ηρ, γεν. -ρος, διπλόθεμα.

Ἑ ν ι κ ὸ ς

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

(θ. πατηρ-, πατερ-, ἀνήρ-, ἀνερ-)

ὄν.	ὁ	πατήρ	ἀνὴρ	οἱ	πατέρ-ες	ἄνδρ-ες
γεν.	τοῦ	πατρ-ὸς	ἀνδρ-ὸς	τῶν	πατέρ-ων	ἀνδρ-ῶν
δοτ.	τῷ	πατρ-ὶ	ἀνδρ-ὶ	τοῖς	πατρ-ά-σι	ἀνδρ-ά-σι
αἰτ.	τὸν	πατέρ-α	ἄνδρ-α	τοὺς	πατέρ-ας	ἄνδρ-ας
κλ.	ὦ	πάτερ	ἄνερ	ὦ	πατέρ-ες	ἄνδρ-ες

Ἑ ν ι κ ὸ ς

ἡ	Δημήτηρ
τῆς	Δήμητρ-ος
τῇ	Δήμητρ-ι
τὴν	Δήμητρ-α
ὦ	Δήμητορ

Παρατηρήσεις.

§ 90. Τὰ διπλόθεμα εἰς -ηρ ὑγρόληκτα ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, γαστήρ, Δημήτηρ** καὶ **άνηρ** λέγονται συγκοπτόμενα, διότι (συγκόπτουν, ἤτοι) ἀποβάλλουν τὸ ε τοῦ ἀσθενοῦς θέματος, τὰ μὲν ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ** καὶ **γαστήρ** εἰς τὴν γενικήν καὶ δοτικήν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν δοτικήν τοῦ πληθυντικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα **Δημήτηρ** εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὸ ὄνομα **άνηρ** εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς πάσας τὰς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ). (Βλ. § 32, 1 καὶ § 34, 2).

Πάντα τὰ συγκοπτόμενα ὀνόματα εἰς τὴν δοτικήν τοῦ πληθυντικοῦ μεταξὺ τοῦ συγκεκριμένου θέματος καὶ τῆς καταλήξεως -σι ἔχουν α βραχύ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ τονίζονται : *μητρ-ά-σι, θυγατρ-ά-σι, γαστρ-ά-σι*.

§ 91. Ἐκ τῶν συγκοπτομένων ὀνομάτων

1) τὰ μὲν ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ** καὶ **γαστήρ** εἰς τὴν γενικήν καὶ δοτικήν τοῦ ἐνικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα **άνηρ** καὶ εἰς αὐτάς τὰς πτώσεις καὶ εἰς τὴν γενικήν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγουσῆς : *μητρός, μητρὶ—ἀνδρός, ἀνδρὶ, ἀνδρῶν*.

2) τὸ ὄνομα **Δημήτηρ** εἰς πάσας τὰς βραχυκαταλήκτους πτώσεις τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν.

3) τὰ ὀνόματα **πατήρ, θυγάτηρ** καὶ **άνηρ** εἰς τὴν ἐνικήν κλητικήν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον : *πάτερ, θύγατερ, ἀνερ*.

4) τὸ ὄνομα **γαστήρ** ἔχει τὴν ἐνικήν κλητικήν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικήν : *ὦ γαστήρ* (κανονικῶς πρβλ. 88, 2).

§ 92. Σιγμόληκτα.

α. Οὐδέτερα εἰς -ας, γεν. -ως (ἢ -ατος).

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄν.	τὸ	κέρας		τὰ	κέρα	ἢ	τὰ	κέρατ-α	
γεν.	τοῦ	κέρως ἢ	τοῦ	κέρατ-ος	τῶν	κερῶν	ἢ	τῶν	κεράτ-ων
δοτ.	τῷ	κέρα	ἢ	τῷ	κέρατ-ι	τοῖς	κέρασι		
αἰτ.	τὸ	κέρας		τὰ	κέρα	ἢ	τὰ	κέρατ-α	
κλ.	ὦ	κέρας		ὦ	κέρα	ἢ	ὦ	κέρατ-α	

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς .

§ 93. Σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς **-ας** εἶναι ἕξ: *κρέας, κρέας—γέρας, γήρας—πέρας, τέρας*. Τούτων

1) ὁ χαρακτήρ **σ** μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ **σ** φωνήεντα συναιροῦνται: (*κρέας-ος, κρέα-ος*)=*κρέως*, (*κρέας-ι, κρέαϊ*)=*κρέα* κτλ. (Βλ. καὶ § 33,3).

2) σχηματίζονται ὡς σιγμόληκτα μόνον, ἀπὸ θέμα εἰς **-ας**, τὰ ὀνόματα *κρέας, γέρας* καὶ *γήρας*: (τὸ *κρέας*, τοῦ *κρέως*, τῷ *κρέα* κτλ.). Ὡς σιγμόληκτον δὲ ὁμοῦ καὶ ὡς ὀδοντικώληκτον ἀπὸ θέμα εἰς **-ατ** σχηματίζεται τὸ ὄνομα **τὸ κέρας** καὶ τὸ ὄνομα **τὸ τέρας** εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν (τὰ *τέρα* ἢ *τέρατα*, τῶν *τερῶν* ἢ *τεράτων* κτλ.). Τὸ δὲ ὄνομα **τὸ πέρας** (ὅπως καὶ τὸ ὄνομα **τὸ τέρας** εἰς τὸν ἐνικὸν) ἀπὸ σιγμόληκτον θέμα εἰς **-ας** σχηματίζει μόνον τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν, τὰς δὲ ἄλλας πτώσεις τὰς σχηματίζει μόνον ἀπὸ θέμα εἰς **-ατ** (κατὰ τὰ εἰς **-α** οὐδέτερα ὀδοντικώληκτα): τὸ *πέρας*, τοῦ *πέρατ-ος* κτλ., τὰ *πέρατ-α*, τῶν *περάτ-ων* κτλ., τὸ *τέρας*, τοῦ *τέρατ-ος* κτλ., (Βλ. § 81).

Σημείωσις. Τὸ καταληκτικὸν **α** τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς, αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς τῶν ὀνομάτων τούτων, τὸ ὅποιον προῆλθεν ἐκ συναιρέσεως τοῦ **α+α**, δύναται νὰ βραχύνεται κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἄλλα οὐδέτερα: τὰ *γέρα* ἢ *γέρᾱ* (ὅπως τὰ *δωρά*).

§ 94. β. Οὐδέτερα εἰς **-ος**, γεν. **-ους**.

Ἑ ν ι κ ὸ ς

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

(θ. στελεχες-) (θ. χρεες-)

ὀν.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα
γεν.	τοῦ	στελέχους	χρέους	τῶν	στελεχῶν	χρεῶν
δοτ.	τῷ	στελέχει	χρέει	τοῖς	στελέχεσι	χρέεσι
αἰτ.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα
κλ.	ὧ	στέλεχος	χρέος	ὧ	στελέχη	χρέα

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς .

§ 95. Τῶν σιγμόληκτων οὐδετέρων εἰς **-ος**

1) τὸ θέμα λήγει εἰς **-εσ**, ἀλλὰ τὸ **ε** τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος **σ** εἰς

τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τρέπεται εἰς ο: (θ. ἔθνεσ-) τὸ ἔθνος (§ 32, 5).

2) ὁ χαρακτήρ σ μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν αὐτοῦ φωνήεντα συναιροῦνται, ἥτοι τὸ ε+α εἰς η ἢ, ἂν προηγῇται ἄλλο ε, εἰς ᾱ (τὰ βέλεα—βέλη, τὰ χρέεα—χρέᾱ), τὸ ε+ι εἰς ει (τῷ δάσε-ῖ—δάσει), τὸ ε+ο εἰς ου (τοῦ ὄρε-ος—ὄρους), τὸ ε+ω εἰς ω (τῶν τειχέων—τειχῶν). (Βλ. καὶ § 33, 3, Σημ.).

Σημείωσις. Μερικὰ σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τὴν σχηματίζουν ἀσυναίρετον (τῶν ἀνθρώπων, τῶν χειλέων) ἢ καὶ ἀσυναίρετον καὶ συνηρημένην (τῶν ὁρέων ἢ τῶν ὁρῶν).

§ 96. Ἀρσενικὰ ἀκατάληκτα εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ -ης, γεν. -έους), διπλόθεμα.

Ἑνικὸς			Πληθυντικὸς			
(θ. Σωκρατησ- Σωκρατεσ-)			(θ. Ἡρακλεησ- Ἡρακλεεσ-)			
ὄν.	ὁ	Σωκράτης	Ἡρακλῆς	οἱ	Σωκράται	Ἡρακλεῖς
γεν.	τοῦ	Σωκράτους	Ἡρακλέους	τῶν	Σωκρατῶν	Ἡρακλέων
δοτ.	τῷ	Σωκράτει	Ἡρακλεῖ	τοῖς	Σωκράταις	—
αἰτ.	τὸν	Σωκράτη	Ἡρακλέα	τούς	Σωκράτας	Ἡρακλεῖς
κλ.	ὧ	Σώκρατες	Ἡράκλεις	ὧ	Σωκράται	Ἡρακλεῖς

Παρατηρήσεις.

§ 97. Τὰ ἀρσενικὰ σιγμόληκτα οὐσιαστικὰ εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ -ης γεν. -έους) εἶναι πάντα κύρια ὀνόματα (σύνθετα, μὲ δεῦτερον συνθετικόν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὄνομα σιγμόληκτον οὐδέτερον εἰς -ος ἢ ὄημα): Πολυκράτης (πολύς, κράτος), Δημοσθένης (δῆμος, σθένης), Ἀγαθόκλης (ἀγαθός, κλέος), Ἀριστοφάνης (ἄριστος, φαίνομαι), Δημοχάρης (δῆμος, χαίρω) κτλ.

Ταῦτα 1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἰσχυρὸν θέμα εἰς -ης εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενὲς θέμα εἰς -εσ εἰς πάσας τὰς ἄλλας πτώσεις. Τούτου ὁ χαρακτήρ σ μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα φωνήεντα συναιροῦνται, ὅπως εἰς τὰ σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος (§ 95, 2).

2) εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον: ὧ Ἀριστοτέλες, ὧ Δημοσθένης, ὧ Ἀγαθόκλεις (Ἀγαθόκλεες).

3) ὁσάκις λαμβάνονται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν, σχηματίζονται εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τὰ μὲν εἰς **-ης**, γεν. **-ους** συνήθως κατὰ τὴν ἀκρίσειν, τὰ δὲ εἰς **-ῆς**, γεν. **-έους** (ἦτοι τὰ εἰς **-κλής**) κατὰ τὴν τρίτην.

4) ὅσα λήγουν εἰς **-κλής** συναίρουσιν τὸ **ε** τῆς συλλαβῆς **-κλε**, ὅπου μετ' αὐτὸ ἀκολουθεῖ **η** ἢ **ε** ἢ **ει**: (Θεμιστοκλέης) *Θεμιστοκλῆς*, (Θεμιστόκλεες) *Θεμιστόκλεις*, (Θεμιστοκλέει) *Θεμιστοκλεῖ*.

Σημείωσις. Τὰ εἰς **-ης**, γεν. **-ους** σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν καὶ εἰς **-ην** (κατὰ τὰ πρωτόκλιτα): τὸν *Σωκράτην*, τὸν *Δημοσθένην* (ὅπως τὸν Ἀριστείδην).

§ 98. δ. Θηλυκά. Ἀκατάληκτα εἰς **-ώς**, γεν. **-ούς**, διπλόθεμα.

Ἑ ν ι κ ὶ σ

(θ. αἰδωσ -, αἰδοσ-)

(θ. Ἡωσ- Ἡοσ-)

ὄν.	ῆ	αἰδώς	ῆ	Ἡώς
γεν.	τῆς	αἰδοῦς (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ος)	τῆς	Ἡοῦς
δοτ.	τῇ	αἰδοῖ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ι)	τῇ	Ἡοῖ
αἰτ.	τὴν	αἰδῶ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-α)	τὴν	Ἡῶ
κλ.	ῶ	αἰδῶς	ῶ	Ἡῶς (πρβλ. § 77).

Γενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα.

§ 99. Αἱ καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἶναι αἱ ἴδιαι.

2) τῶν οὐδετέρων διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν. (Βλ. § 55, § 56, § 63, 2).

§ 100. Τῶν καταλήξεων τῆς τρίτης κλίσεως **-ι**, **-σι**, **-α** καὶ **-ας** τὸ δίχρονον **ι** καὶ **α** εἶναι βραχύ: *κλητῆρῖ*, *κλητῆρσι*, *κλητῆρᾶ*, *κλητῆρας*.

§ 101. Τὰ μονοσύλλαβα τριτόκλιτα ὀνόματα εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν παντὸς ἀριθμοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς καταλήξεως (παρὰ τὸν κανόνα, § 16, 8): ὁ *θῆρ*—τοῦ *θηρός*, τῶ *θηρί*—τῶν *θηρῶν*, τοῖς *θηροσίν*—(τοῖν *θηροῖν*). Ἀλλὰ τὰ μονοσύλλαβα ὀνόματα ἢ *δᾶς*, ὁ *θῶς*, τὸ *οὖς*, ὁ *παῖς*, ὁ *Τρῶς* καὶ τὸ *φῶς* εἰς τὴν πληθυντικὴν γενικὴν

τονίζονται κανονικῶς: τῶν δάδων, τῶν θώων, τῶν ὠτων, τῶν παίδων, τῶν Τρώων, τῶν φώτων.

§ 102. Περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα, ἃν καὶ δὲν προέρχονται ἐκ συναιρέσεως (§ 16, 6)

1) ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ὀνόματος ἡ γλαυῦξ·

2) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν εἰς -εὗς: ὦ γραμματεῦ, ὦ Θησεῦ·

3) ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῶν ὀνομάτων τὸ πῦρ καὶ τὸ οὖς. (Βλ. καὶ § 69, 2).

Σημείωσις. Περισπῶνται κανονικῶς αἱ λέξεις παῖς καὶ φῶς, διότι προῆλθον ἐκ συναιρέσεως (παῖς, φῶς). Ἡ δὲ λέξις ἡ κλεις προῆλθεν ἐξ ἀρχαιότερου τύπου κληῖς καὶ κανονικῶς ὀξύνεται. (Βλ. § 16, 9).

Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων.

§ 103. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων πάσης κλίσεως ἔχει δύο μόνον τύπους, ἥτοι ἓνα διὰ τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν, καὶ ἓνα διὰ τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν. Αἱ δὲ καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ τῶν ὀνομάτων εἶναι

1) τῆς α' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -α, γεν. καὶ δοτ. -αιν·

2) τῆς β' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ω, γεν. καὶ δοτ. -οιν·

3) τῆς γ' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ε, γεν. καὶ δοτ. -οιν·

α') τὼ βουλευτά, τοῖν βουλευταῖν—τὼ μούσα, τοῖν μούσαιν·

β') τὼ ἱατρῶ, τοῖν ἱατροῖν—τὼ νήσω, τοῖν νήσοιν—τὼ δένδρω, τοῖν δένδροιν·

γ') τὼ ἥρω-ε, τοῖν ἥρώ-οιν—τὼ βό-ε, τοῖν βο-οῖν—τὼ φύλακ-ε, τοῖν φυλάκ-οιν—τὼ πόλει, τοῖν πολέ-οιν—τὼ βασιλεῖ, τοῖν βασιλέ-οιν—(τὼ σκέλει, τοῖν σκελοῖν). (Βλ. § 95, 2).

Ἀνώμαλα οὐσιαστικά.

§ 104. Πολλὰ οὐσιαστικά ὀνόματα δὲν σχηματίζονται καὶ δὲν κλίνονται ὁμαλῶς, ἥτοι κατὰ πάντα συμφώνως μὲ τοὺς κανόνας μιᾶς τῶν τριῶν κλίσεων, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται ἀνώμαλα.

Ἐκ τῶν ἀνωμάτων οὐσιαστικῶν λέγονται

1) ἑτερογενῆ, ὅσα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἔχουν (ἑτεροον, ἥτοι) διάφορον γένος ἀπὸ τὸ γένος τοῦ ἐνικοῦ, ἢ συγχρόνως τὸ

αὐτὸ γένος καὶ διάφορον: ὁ λύχνος — τὰ λύχνα, ὁ σῖτος — τὰ σῖτα, ὁ δεσμός — οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά, τὸ στάδιον — τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι. (Πρβλ. νῦν: ὁ πλοῦτος — τὰ πλούτη, ὁ ναῦλος — οἱ ναῦλοι καὶ τὰ ναῦλα).

2) δι π λ ο γ ε ν ῆ, ὅσα εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ἐκφέρονται κατὰ δύο γένη: ὁ ζυγός καὶ τὸ ζυγόν, πληθ. τὰ ζυγά — ὁ νῶτος καὶ τὸ νῶτον, πληθ. τὰ νῶτα. (Πρβλ. νῦν: τὸ πεῦκο καὶ ὁ πεῦκος — τὰ πεῦκα).

3) ἐ τ ε ρ ό κ λ ι τ α, ὅσα εἰς τὸν ἓνα ἀριθμὸν κλίνονται κατὰ τινὰ κλίσιν, εἰς τὸν ἄλλον δὲ κατ' ἄλλην, ἢ εἰς τινὰς μὲν πτώσεις κατὰ τινὰ κλίσιν, εἰς ἄλλας δὲ κατ' ἄλλην, οἷον·

α') ὁ πρεσβευτής, τοῦ πρεσβευτοῦ κτλ. (κατὰ τὴν α' κλίσιν) — οἱ πρέσβεις, τῶν πρέσβων κτλ. (κατὰ τὴν γ')

β') τὸ πῦρ, τοῦ πυρός κτλ. (κατὰ τὴν γ' κλίσιν) — τὰ πυρά, τῶν πυρῶν, τοῖς πυροῖς κτλ. (κατὰ τὴν β')

γ') ἡ γυνή, (κατὰ τὴν α' κλίσιν), τῆς γυναικός, τῇ γυναικί, τὴν γυναικα, ὃ γύναι — αἱ γυναῖκες, τῶν γυναικῶν, ταῖς γυναιξί κτλ. (κατὰ τὴν γ', πρβλ. § 97, 1)·

δ') ὁ Θαλῆς (= Θαλέης), τοῦ Θαλέω, τῷ Θαλῇ, τὸν Θαλῆν, ὃ Θαλῇ (κατὰ τὰ συνηρ. τῆς α' κλίσεως καὶ τὰ ἀπτικόκλιτα) — τοῦ Θάλητος, τῷ Θάλητι, τὸν Θάλητα (κατὰ τὴν γ' κλίσιν)·

ε') ὁ Ἄρης, τοῦ Ἄρεως (ἀρχῆθεν Ἄρηος, § 32, 4), τῷ Ἄρει, τὸν Ἄρη καὶ Ἄρην, ὃ Ἄρες (κατὰ τὴν γ' καὶ τὴν α' κλίσιν). Ὁμοίως ὁ Ἀστυάγης (Κυαζάρχης, Τισσαφέρνης καὶ ἄλλα ξενικά ὀνόματα), τοῦ Ἀστυάγους, τῷ Ἀστυάγει (κατὰ τὴν γ' κλίσιν), — τὸν Ἀστυάγην, ὃ Ἀστυάγη (κατὰ τὴν α')

ς') ὁ ἄμνός, τοῦ ἄμνου κτλ. (κατὰ τὴν β' κλίσιν) καὶ τοῦ ἀρνός, τῷ ἀρνί, τὸν ἄρνα — οἱ ἄρνες, τῶν ἀρνῶν, τοὺς ἄρνας (ἐκ θ. ἀρεν-, ἀρν- τοῦ σπανίου ὀνόματος τῆς γ' κλίσεως ὁ ἀρήν, πρβλ. § 90 κ.ε.)·

ζ') ὁ υἱός, τοῦ υἱοῦ κτλ. (κατὰ τὴν β' κλίσιν) — τοῦ υἱέος, τῷ υἱεῖ — οἱ υἱεῖς, τῶν υἱέων, τοῖς υἱεῖσι, τοὺς υἱεῖς (κατὰ τὴν γ')

η') ὁ ὄνειρος, τοῦ ὄνειρου κτλ. (κατὰ τὴν β' κλίσιν) — τοῦ ὄνειρατος (ἐξ ἀχρήστου ὀνομαστικῆς τὸ ὄνειρα), τῷ ὄνειρατι — τὰ ὄνειρατα, τῶν ὄνειράτων (κατὰ τὴν γ')

θ') ὁ Οἰδίπους, τοῦ Οἰδίποδος, τῷ Οἰδίποδι, ὃ Οἰδίπους (κα-

τὰ τὴν γ' κλίσιν) — τοῦ Οἰδίπου, τὸν Οἰδίπου (κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β').

ι') ὁ **χρῶς**, τοῦ **χρωτός**, τῷ **χρωτί**, τὸν **χρῶτα** (κατὰ τὴν γ' κλίσιν), ἀλλὰ δοτική καὶ **χρῶ** (κατὰ τὰ ἀπικόκλιτα, εἰς τὴν φράσιν **ἐν χρῶ** = ἔως τὸ δέριμα).

4) μεταπλαστιά, ὅσα κλίνονται μὲν κατὰ μίαν ὠρισμένην κλίσιν εἰς πάσας τὰς πτώσεις, ἀλλὰ τὸ θέμα των (μ ε τ α π λ ά σ σ ε τ α ι, ἦτοι) μεταβάλλεται. (Πρβλ. τὸ γράψιμ-ον, τοῦ γραψίματ-ος).

α') ὁ **κύων**, τοῦ **κυρός**, τῷ **κυρί**, τὸν **κύνα**, ὃ **κύον** — οἱ **κύνες**, τῶν **κυῶν**, τοῖς **κυσί** κτλ. (θ. κυων-, κυον-, κυν-).

β') ὁ **μάρτυς**, τοῦ **μάρτυρος** κτλ., ὃ **μάρτυς** — οἱ **μάρτυρες**, τῶν **μαρτύρων**, τοῖς **μάρτυ-σι**, τοὺς **μάρτυρας** κτλ. (θ. μαρτυ-, μαρτυρ-).

γ') ὁ **σῆς**, τοῦ **σεός**, οἱ **σέες**, τῶν **σέων**, τοὺς **σέας** — τοῦ **σητ-ός**, οἱ **σῆτες**, τῶν **σητῶν**, τοὺς **σῆτας** (θ. σησ-, σεσ-, σητ-).

δ') ἡ **κλεις**, τῆς **κλειδός**, τῇ **κλειδί**, τὴν **κλειδα** καὶ τὴν **κλειῖν** — αἱ **κλειδες** κτλ., τὰς **κλειδας** καὶ τὰς **κλεις** (θ. κλειδ-, κλει-), (πρβλ. § 82, 1).

ε') ἡ **ναῦς**, τῆς **νεώς** (ἀρχῆθεν νηός, § 32, 4), τῇ **νη-ί**, τὴν **ναῦν**, ὃ **ναῦ** — αἱ **νῆες**, τῶν **νεῶν**, ταῖς **ναυσί**, τὰς **ναῦς**, ὃ **νῆες** (θ. ναυ-, νη-, νε-).

ς') ἡ **χείρ**, τῆς **χειρὸς** κτλ. — αἱ **χεῖρες**, τῶν **χειρῶν**, ταῖς **χερσί**, τὰς **χεῖρας** κλπ. — δυῖκ. τῷ **χεῖρε**, τοῖν **χερ-οῖν** (θ. χειρ-, χερ-).

ζ') τὸ **γόνυ**, τοῦ **γόνατ-ος**, τῷ **γόνατ-ι**, τὸ **γόνυ** — τὰ **γόνατα**, τῶν **γονάτων**, τοῖς **γόνισι** (θ. γονυ-, γονατ-).

η') τὸ **δόρυ**, τοῦ **δόρατος** κτλ. (ὅπως τὸ προηγούμενον).

θ') τὸ **ἥπαρ**, τοῦ **ἥπατ-ος**, τῷ **ἥπατι**, τὸ **ἥπαρ**, — τὰ **ἥπατα**, τῶν **ἡπάτων** κτλ. (θ. ἥπαρ-, ἥπατ-). Ὀμοίως τὸ **δέλεαρ** (τοῦ **δελέατ-ος**), τὸ **στέαρ** (τοῦ **στέατ-ος**), τὸ **φρέαρ** (τοῦ **φρέατ-ος**).

ι') τὸ **ὔδωρ**, τοῦ **ὔδατος**, τῷ **ὔδατι**, τὸ **ὔδωρ** — τὰ **ὔδατα**, τῶν **ὑδάτων**, τοῖς **ὔδασι** κτλ. (θ. ὑδωρ-, ὑδατ-).

ια') τὸ **οὖς**, τοῦ **ὠτός**, τῷ **ὠτί**, τὸ **οὖς** — τὰ **ῶτα**, τῶν **ῶτων**, τοῖς **ῶσί**, τὰ **ῶτα**, — τὼ **ῶτε**, τοῖν **ῶτοι** (θ. οὖσ-, ὠτ-, βλ. § 101, § 102).

ιβ') ὁ **Ἀπόλλων**, τοῦ **Ἀπόλλωνος**, τῷ **Ἀπόλλωνι**, τὸν **Ἀπόλλωνα** καὶ **Ἀπόλλω**, ὃ **Ἀπολλον** (θ. Ἀπολλων-, Ἀπολλων-, Ἀπολλο-).

ιγ') ὁ **Ποσειδῶν** (ἀρχῆθεν Ποσειδάων), τοῦ **Ποσειδῶνος**, τῷ **Ποσειδῶνι**, τὸν **Ποσειδῶνα** καὶ **Ποσειδῶ**, ὃ **Πόσειδον**.

ιδ') ὁ Ζεύς, τοῦ Διός, τῷ Δί, τὸν Δία, ὃ Ζεῦ (θ. Ζευ-, Δι-).

ιε') ἡ Πνύξ, τῆς Πυκν-ός, τῇ Πυκν-ί, τὴν Πύκνα (θ. Πυκν-, Πυκν-).

5) ἰ δ ι ο κ λ ι τ α, ὅσα δὲν κλίνονται κατὰ μίαν τῶν τριῶν κλίσεων, ἀλλὰ κατὰ (ιδίαν, ἥτοι) ἰδιαιτέραν κλίσιν. Εἶναι δὲ ἰδιόκλιτα :

α') μερικὰ προσηγορικὰ ὀνόματα εἰς -ᾱς, ὡς ὁ φαγᾱς, ὁ καταφαγᾱς κτλ.

β') πολλὰ κύρια ὀνόματα συντετμημένα, ἰδιά δὲ ξενικά· οἷον ὁ Ἀλεξᾱς (ἐκ τοῦ Ἀλέξανδρος), τοῦ Ἀλεξᾱ, τῷ Ἀλεξᾱ, τὸν Ἀλεξᾱν, ὃ Ἀλεξᾱ. (Πρβλ. Γεράσιμος—Μεμᾱς).

ὁ Φιλῆς (ἐκ τοῦ Φιλήμων), τοῦ Φιλῆ, τῷ Φιλῆ, τὸν Φιλῆν, ὃ Φιλῆ. (Πρβλ. Σπυρίδων—Πίπη).

ὁ Διονῦς (ἐκ τοῦ Διονύσιος), τοῦ Διονῦ, τῷ Διονῦ, τὸν Διονῦν, ὃ Διονῦ.

ὁ Ἰησοῦς, τοῦ Ἰησοῦ, τῷ Ἰησοῦ, τὸν Ἰησοῦν, ὃ Ἰησοῦ (Ἑβραϊκὸν ὄνομα).

ὁ Νεκῶς, τοῦ Νεκῶ, τῷ Νεκῶ, τὸν Νεκῶν, ὃ Νεκῶ (Αἰγυπτιακὸν ὄνομα).

6) ἄ κ λ ι τ α, ὅσα δὲν κλίνονται, ἥτοι ἔχουν τὸν αὐτὸν τύπον εἰς πάσας τὰς πτώσεις. Ἀκλιτα δὲ εἶναι :

α') ἡ λέξις τὸ χρεών (=ἡ ἀνάγκη), τοῦ χρεών, τῷ χρεών.

β') πολλὰ ὀνόματα προσώπων ἢ πραγμάτων εἰλημμένα, ὅπως δὲ ποτε ἀμετάβλητα, ἐκ ξένων γλωσσῶν, οἷον ὁ Ἀδᾱμ (τοῦ Ἀδᾱμ κτλ.), ὁ Δαυῖδ (τοῦ Δαυῖδ κτλ.), ὁ Ἰῶβ (τοῦ Ἰῶβ κτλ.), τὸ Πάσχα (τοῦ Πάσχα κτλ.), λέξεις Ἑβραϊκαί, τὸ ἄλφα (τοῦ ἄλφα κτλ.), τὸ βῆτα (τοῦ βῆτα κτλ.), τὸ γάμμα (τοῦ γάμμα κτλ.), ὁμοίως δὲ καὶ τὸ δίγαμμα (τοῦ δίγαμμα κτλ.), τὸ δέλτα, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων, ἀρχῆθεν λέξεις Φοινικικαί. (Πρβλ. νῦν : ὁ Γκαῖτε, ὁ Κλεμανσῶ—τὸ φουτ μπῶλ, τὸ ρεκὸρ—τὸ τράμ, τὸ ξενίθ, τὸ ναδίρ).

7) ἑ λ λ ε ι π τ ι κ ᾱ, ὅσα δὲν εἶναι εὖχρηστα εἰς πάντας τοὺς ἀριθμοὺς ἢ εἰς πάσας τὰς πτώσεις (ἐλλειπτικά κατ' ἀριθμόν, ἐλλειπτικά κατὰ π τ ῶ σ ι ν).

α) Ἑλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν εἶναι :

1) τὰ κύρια ὀνόματα. Ταῦτα κανονικῶς ἀπαντῶσιν ἢ εἰς μόνον τὸν ἐνικὸν ἢ εἰς μόνον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν : Μενέλαος, Ἀριστείδης—ὁ Πειραιεύς, οἱ Δελφοί, ἡ Κέρκυρα, αἱ Ἀθῆναι—ὁ Ὀλυμπος, ἡ

Πίνδος, τὸ Πιῶν, τὰ Κεραύνεια—τὰ Ὀλύμπια, τὰ Παναθήναια, τὰ Διονύσια. (Πρβλ. ὁ Πύργος, ἡ Καρδίτσα, αἱ Σπέτσαι, τὰ Χριστούγεννα κτλ.)

2) τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων ἢ φυσικῶν σωμάτων ἢ φαινομένων : ὁ ἄργυρος, ὁ σίδηρος, ὁ χρυσός—ἡ γῆ, ὁ οὐρανός, ὁ ἀήρ, τὸ ἔαρ, οἱ ἐτησίαι (§ 48, 3)—ἡ νεότης, τὸ γῆρας κτλ.

β) Ἑλληειπτικά κατὰ πτώσιν (ἢ ἅμα καὶ κατ' ἀριθμὸν) εἶναι :

1) αἱ λέξεις **τὸ ὄφελος, τὸ ὄναρ, τὸ ὕπαρ** (=ὀπτασία ἐν ἐγρηγόρσει), εὐχρηστοὶ μόνον κατ' ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ. (Πρβλ. νῦν : τὸ σέβας—τὰ σέβη, τὰ ἄρματα=τὰ ὄπλα).

2) ἡ λέξις **μάλη**, εὐχρηστος μόνον εἰς τὴν γενικὴν εἰς τὴν φράσιν **ὑπὸ μάλης** (=ὑπὸ μασχάλης).

3) ἡ λέξις **νέωτα**, αἰτιατικῆς ἐνικοῦ, εὐχρηστος εἰς τὴν φράσιν **ἐς νέωτα** (=τοῦ χρόνου).

4) αἱ λέξεις **ὦ τᾶν** (=ὦ φίλε) καὶ **ὦ μέλε** (=καλέ μου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

1. Ὅρισμός. Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 105. Ἐπίθετα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ποιότητα ἢ ιδιότητα οὐσιαστικοῦ τινος : (ἄρτος) *λευκός*, (οἰκία) *ὑψηλή*, (ὄπλον) *βαρύ*.

§ 106. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων

1) τὰ πλεῖστα ἔχουν τρία γένη, ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον, καὶ ταῦτα λέγονται *τριγενῆ* : ὁ *καλός*, ἡ *καλή*, τὸ *καλόν*—ὁ *ἄκαρπος*, ἡ *ἄκαρπος*, τὸ *ἄκαρπον*—ὁ *εὐθύς*, ἡ *εὐθεῖα*, τὸ *εὐθὺν*—ὁ *εὐγενής*, ἡ *εὐγενής*, τὸ *εὐγενές*.

2) πολλὰ ἔχουν δύο μόνον γένη, τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκόν, καὶ ταῦτα λέγονται *διγενῆ* : ὁ *φυγᾶς*, ἡ *φυγᾶς*—ὁ *ἄρπαξ*, ἡ *ἄρπαξ*.

§ 107. Ἐκ τῶν τριγενῶν ἐπιθέτων

1) ὅσα ἔχουν τρεῖς καταλήξεις, ἥτοι μίαν δι' ἕκαστον γένος, λέγονται **τ ρ ι κ α τ ἄ λ η κ τ α**: *κακός, κακή, κακόν*—*βαρύς, βαρεῖα, βαρύ*.

2) ὅσα ἔχουν δύο καταλήξεις, ἥτοι μίαν διὰ τὸ ἄρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν καὶ μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον, λέγονται **δ ι κ α τ ἄ λ η κ τ α**: *ὁ, ἡ βάρβαρος, τὸ βάρβαρον*—*ὁ, ἡ εὐέλπις, τὸ εὐέλπι*.

§ 108. Τὰ διγενῆ ἐπίθετα εἶναι **μ ο ν ο κ α τ ἄ λ η κ τ α**: *ὁ πένης, ἡ πένης*—*ὁ βλάξ, ἡ βλάξ*.

§ 109. 1) Τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν **α'** κλίσιν, τὸ δὲ ἄρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν **β'** κλίσιν, καὶ ταῦτα λέγονται **δ ε υ τ ε ρ ὀ κ λ ι τ α**, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν **γ'** κλίσιν, καὶ ταῦτα λέγονται **τ ρ ι ὀ κ λ ι τ α**: *δίκαι-ος, δικαί-α, δίκαι-ον*—*εὐρ-ύς, εὐρ-εῖα, εὐρύ*.

2) Τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται ἄλλα μὲν κατὰ τὴν **β'** κλίσιν, ἄλλα δὲ κατὰ τὴν **γ'**: *ὁ, ἡ βάνανσ-ος, τὸ βάνανσ-ον*—*ὁ, ἡ εὐγεν-ής, τὸ εὐγεν-ές*.

3) Τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται τὰ πλεῖστα κατὰ τὴν **γ'** κλίσιν.

2. Κλίσις τῶν ἐπιθέτων.

Α') Δευτεροκλίτα.

1) Ἀσυναίρετα.

§ 110. Παραδείγματα δευτεροκλίτων ἀσυναιρέτων ἐπιθέτων.

Ἑ ν ι κ ὀ ς

(θ. καλο-, καλη-, καλο-)

(θ. δικαιο-, δικαιο-, δικαιο-)

καλ-ὸς καλ-ῇ καλ-ὸν
καλ-οῦ καλ-ῆς καλ-οῦ
καλ-ῶ καλ-ῇ καλ-ῶ
καλ-ὸν καλ-ῆν καλ-ὸν
καλ-ὲ καλ-ῇ καλ-ὸν

δίκαι-ος δικαί-α δίκαι-ον
δικαί-ου δικαί-ας δικαί-ου
δικαί-ω δικαί-α δικαί-ω
δίκαι-ον δικαί-αν δίκαι-ον
δίκαι-ε δικαί-α δίκαι-ον

Πληθυντικός

καλ-οὶ	καλ-αὶ	καλ-ὰ	δίκαι-οι	δίκαι-αι	δίκαι-α
καλ-ῶν	καλ-ῶν	καλ-ῶν	δικαί-ων	δικαί-ων	δικαί-ων
καλ-οῖς	καλ-αῖς	καλ-οῖς	δικαί-οις	δικαί-αις	δικαί-οις
καλ-οὺς	καλ-ὰς	καλ-ὰ	δικαί-ους	δικαί-ας	δίκαι-α
καλ-οὶ	καλ-αὶ	καλ-ὰ	δίκαι-οι	δίκαι-αι	δίκαι-α

(Βλ. § 46,2, § 53,1—2 κ. έ.).

§ 111. Τῶν τρικατάληκτων εἰς -ος ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν

1) κανονικῶς λήγει εἰς -η : σοφός, σοφή—τερπνός, τερπνή. Ἄλλ' ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως -ος τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχῃ φωνήεν ἢ ρ, τότε τὸ θηλυκὸν λήγει εἰς α μακρὸν (§ 50, 1) : νέ-ος, νέ-α—τέλει-ος, τελεί-α—νεκρ-ός, νεκρ-ά (πλὴν ὄγδο-ος, ὄγδό-η).

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν καὶ γενικὴν τονίζεται ὅπου καὶ ὅπως τὸ ἀρσενικὸν εἰς τὰς ἰδίας πτώσεις : πλούσιαι, πλουσίων (πλούσιοι, πλουσίων)—ἀρχαῖαι, ἀρχαίων (ἀρχαῖοι, ἀρχαίων)—μικραί, μικρῶν (μικροί, μικρῶν).

§ 112. Ἐκ τῶν εἰς -ος ἐπιθέτων δικατάληκτα εἶναι

1) τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν συνθέτων εἰς -ος : (ὁ, ἡ) ἄ-καρπος, (ὁ, ἡ) ἀ-θάνατος, (ὁ, ἡ) ἔν-δοξος κτλ.

2) μερικὰ ἀπλᾶ, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς -ειος ἢ -ιος ἢ -ιμος (ὁ, ἡ) βόρ-ειος, (ὁ, ἡ) γαμήλ-ιος, (ὁ, ἡ) δόκ-ιμος.

3) τὰ ἐπίθετα βάνανσος, βάρβαρος, ἡμερος, ἥρεμος, ἥσυ-χος, κίβδηλος, λάβρος, λάλος.

Σημείωσις. Μερικὰ σύνθετα εἰς -ος εἶναι τρικατάληκτα, ὡς ἀντάξιος, ἀναξία, ἀντάξιον—ἐναντίος, ἐναντία, ἐναντίον—πάγκαλος, παγκάλη, παγκάλον.

Ὅμοιως τὰ εἰς -ικος παρασύνθετα : (ἐξεταστής) ἐξεταστικός, ἐξεταστική, ἐξεταστικόν—(εὐδαίμων) εὐδαιμονικός, εὐδαιμονική, εὐδαιμονικόν.

Μερικὰ δὲ ἀπλᾶ ἢ σύνθετα εἰς -ος εἶναι συγχρόνως τρικατάληκτα καὶ δικατάληκτα : ὁ βέβαιος, ἡ βεβαία ἢ βέβαιος, τὸ βέβαιον—ὁ ἔρημος, ἡ ἐρήμη ἢ ἔρημος, τὸ ἔρημον—ὁ ἀναίτιος, ἡ ἀναιτία ἢ ἀναίτιος, τὸ ἀναίτιον—ὁ ἀνάξιος, ἡ ἀναξία ἢ ἀνάξιον, τὸ ἀνάξιον.

2) Συνηρημένα.

§ 113. Παραδείγματα δευτεροκλίτων συνηρημένων ἐπιθέτων.

Ἑνικὸς

(θ. χρυσεο-, χρυσεᾶ-, χρυσεο-)			(θ. εὖνοο-, εὖνου-)				
χρυσοῦς	χρυσῇ	χρυσοῦν	ὁ,	ἡ	εὖνους	τὸ	εὖνουν
χρυσοῦ	χρυσῆς	χρυσοῦ	τοῦ,	τῆς	εὖνου	τοῦ	εὖνου
χρυσῶ	χρυσῇ	χρυσῶ	τῷ,	τῇ	εὖνῳ	τῷ	εὖνῳ
χρυσοῦν	χρυσῇν	χρυσοῦν	τόν,	τήν	εὖνουν	τὸ	εὖνουν

Πληθυντικὸς

χρυσοῖ	χρυσαῖ	χρυσᾶ	οἱ,	αἱ	εὖνοι	τὰ	εὖνοα
χρυσῶν	χρυσῶν	χρυσῶν	τῶν		εὖνων	τῶν	εὖνων
χρυσοῖς	χρυσαῖς	χρυσοῖς	τοῖς,	ταῖς	εὖνοις	τοῖς	εὖνοις
χρυσούς	χρυσᾶς	χρυσᾶ	τούς,	τάς	εὖνους	τὰ	εὖνοα

(Βλ. § 57 κ. ἐ.).

Παρατηρήσεις.

§ 114. Τὰ **τρικατάληκτα** συνηρημένα εἰς **-οῦς** ἐπίθετα κανονικῶς σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν εἰς **-ῆ**: *κνανοῦς, κνανῆ—χαλκοῦς, χαλκῆ*. Ἄλλ' ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως **-ους** τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχῃ **ε** ἢ **ρ**, τότε σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν εἰς **-α**: *ἐρεοῦς, ἐρεᾶ—κεραμεοῦς, κεραμεᾶ—ἀργυροῦς, ἀργυρᾶ*. (Πρβλ. § 111, 1).

§ 115. **Δικατάληκτα** συνηρημένα εἰς **-ους** ἐπίθετα εἶναι σύνθετα ἐπίθετα μὲ δέντερον συνθετικὸν τὰς λέξεις **νοῦς, πλοῦς, ῥοῦς, χροῦς**: *ὁ, ἡ κακόνους, τὸ κακόνουν—ὁ, ἡ εὐπλους, τὸ εὐπλουν—ὁ, ἡ εὐρους, τὸ εὐρουν—ὁ, ἡ ἄχρους, τὸ ἄχρουν*.

Σημειώσεις. Τὰ πολλαπλασιαστικά ἀριθμητικά εἰς **-πλοῦς** εἶναι τρικατάληκτα καὶ κλίνονται κατὰ τὸ συνηρημένον ἐπίθετον ὁ *χρυσοῦς, ἡ χρυσῇ, τὸ χρυσοῦν*: *ἀπλοῦς, ἀπλῇ, ἀπλοῦν—διπλοῦς, διπλῇ, διπλοῦν* κτλ.

§ 116. Τῶν δικατάληκτων συνηρημένων εἰς **-ους** ἐπιθέτων

1) τὸ **-οα** τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου μένει ἀσυναίρετον: *τὰ εὐπλοα, τὰ ἄχροα*.

2) ἡ ἐκ συναιρέσεως προερχομένη κατάληξις -οι τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς ὡς πρὸς τὸν τονισμόν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα : οἱ εὔνοι, εὐχροί (ὅπως π. χ. οἱ ταῦροι).

3) ἈΤΤΙΚΟΚΛΙΤΑ.

§ 117. Παραδείγματα ἀττικοκλίτων ἐπιθέτων.

Ἑνικός

Πληθυντικός

(θ. ἴλεω-)

ὁ	ἡ	ἴλεως	τὸ	ἴλεων	οἱ	αἱ	ἴλεω	τὰ	ἴλεα
τοῦ	τῆς	ἴλεω	τοῦ	ἴλεω	τῶν		ἴλεων	τῶν	ἴλεων
τῷ	τῇ	ἴλεω	τῷ	ἴλεω	τοῖς	ταῖς	ἴλεως	τοῖς	ἴλεως
τὸν	τὴν	ἴλεων	τὸ	ἴλεων	τοὺς	τάς	ἴλεως	τὰ	ἴλεα
	ᾧ	ἴλεως	ᾧ	ἴλεων	ᾧ		ἴλεω	ᾧ	ἴλεα

Παρατηρήσεις.

§ 118. Τὰ ἀττικόκλιτα ἐπίθετα

1) εἶναι δικατάληκτα : ὁ, ἡ ἀξιόχρεως, τὸ ἀξιόχρεων—ὁ, ἡ ἀγήρως, τὸ ἀγήρων—ὁ, ἡ ἔμπλεως, τὸ ἔμπλεων—ὁ, ἡ εὐκέρως, τὸ εὐκέρων. Τρικατάληκτον δὲ εἶναι μόνον τὸ ἐπίθετον πλέως (πλέα, πλέων).

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ οὐδετέρου ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ -ω, ἀλλὰ -α, ὅπως τὰ οὐδέτερα τῆς κοινῆς β' κλίσεως : τὰ ἔμπλεα (ὅπως π. χ. τὰ δίκαια).

Β') ΤΡΙΤΟΚΛΙΤΑ.

1) Φωνηεντόληκτα. Τρικατάληκτα.

§ 119. Παραδείγματα τρικατάληκτων ἐπιθέτων.

Ἑνικός

εὐθὺς	εὐθεῖα	εὐθὺ	ἡμισυς	ἡμίσεια	ἡμισυ
εὐθέος	εὐθείας	εὐθέος	ἡμίσεος	ἡμισείας	ἡμίσεος
εὐθεῖ	εὐθεία	εὐθεῖ	ἡμίσει	ἡμισεία	ἡμίσει
εὐθύν	εὐθεῖαν	εὐθύν	ἡμισυν	ἡμίσειαν	ἡμισυν
εὐθύ	εὐθεῖα	εὐθύ	ἡμισυ	ἡμίσεια	ἡμισυ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὀ ς

εὐθεῖς	εὐθεῖαι	εὐθέα	ἡμίσεις	ἡμίσειαι	ἡμίσε-α (καὶ ἡμίση)
εὐθέ-ων	εὐθειῶν	εὐθέ-ων	ἡμίσε-ων	ἡμισειῶν	ἡμισέ-ων
εὐθέ-σι	εὐθείαις	εὐθέ-σι	ἡμίσε-σι	ἡμισεαῖς	ἡμίσε-σι
εὐθεῖς	εὐθείας	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμισείας	ἡμίσεα (καὶ ἡμίση)
εὐθεῖς	εὐθεῖαι	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμίσειαι	ἡμίσεα (καὶ ἡμίση)

§ 120. Τὰ εἰς **-υς** τρικατάληκτα ἐπίθετα, τὰ πλεῖστα εἶναι ὀξύτονα: (βαθύς, βαρύς, εὐρύς, παχύς, ταχύς κτλ.)· βαρύτονα δὲ εἶναι μόνον τὸ **ἡμισυς** καὶ **θηλυς** (θηλία, θήλυ). Τὸ δὲ θηλυκὸν αὐτῶν σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-ε**, μὲ τὴν κατάληξιν **-ια**: (βαρέ-α) βαρεῖα.

§ 121. Κατὰ τὴν γ' κλίσιν κλίνονται καὶ δικατάληκτα ἐπίθετα εἰς **-υς** (γεν. **-υος**) ἢ **-εος** σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα φωνηεντόληκτον, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-υς** (γεν. **-υος** ἢ **-εως**), ὡς

ὁ ἡ	εὐβοτρ-υς	τὸ	εὐβοτρυ	δίπηχυ-ς	δίπηχυ
τοῦ τῆς	εὐβότρυ-ος	τοῦ	εὐβότρυ-ος	διπήχεο-ς	διπήχε-ος
τῷ τῇ	εὐβότρυ-ι	τῷ	εὐβότρυ-ι	διπήχει	διπήχει
τὸν τὴν	εὐβοτρυ-ν	τὸ	εὐβοτρυ	δίπηχυ-ν	δίπηχυ
			κτλ.	κτλ.	
οἱ αἱ	εὐβότρυ-ες	τὰ	εὐβότρυ-α	διπήχεις	διπήχε-α (καὶ διπήχη)
τῶν	εὐβοτρυ-ών	τῶν	εὐβοτρυ-ών	διπήχε-ών	
	κτλ.		κτλ.	κτλ.	

2) Συμφωνόληκτα.

§ 122. α') Ἀφωνόληκτα.

Ἑνικὸς

(θ. ἀπαντ-)

(θ. χαριεντ-, χαριετ-)

ἅπας	ἅπασα	ἅπαν	χαρίεις	χαρίεσσα	χαρίεν
ἅπαντ-ος	ἁπάσης	ἅπαντ-ος	χαριεντ-ος	χαριέσσης	χαριεντ-ος
ἅπαντ-ι	ἁπάσῃ	ἅπαντ-ι	χαριεντ-ι	χαριέσσει	χαριεντ-ι
ἅπαντ-α	ἅπασαν	ἅπαν	χαριεντ-α	χαριέσσαν	χαρίεν
ἅπας	ἅπασα	ἅπαν	χαρίεν	χαρίεσσα	χαρίεν

Πληθυντικός

ἅπαντ-ες	ἅπασαι	ἅπαντ-α	χαρίεντ-ες	χαρίεσαι	χαρίεντ-α
ἅπάντ-ων	ἅπασῶν	ἅπάντ-ων	χαρίεντ-ων	χαρίεσσῶν	χαρίεντ-ων
ἅπα-σι	ἅπάσαις	ἅπα-σι	χαρίε-σι	χαρίεσαις	χαρίε-σι
ἅπαντ-ας	ἅπασας	ἅπαντ-α	χαρίεντ-ας	χαρίεσσας	χαρίεντ-α
ἅπαντ-ες	ἅπασαι	ἅπαντ-α	χαρίεντ-ες	χαρίεσαι	χαρίεντ-α

Ἑνικός

Πληθυντικός

ἄκων	ἄκουσα	ἄκων	ἄκοντ-ες	ἄκουσαι	ἄκοντ-α
ἄκοντ-ος	ἄκούσης	ἄκοντ-ος	ἄκόντ-ων	ἄκουσῶν	ἄκόντ-ων
ἄκοντ-ι	ἄκούσῃ	ἄκοντ-ι	ἄκου-σι	ἄκούσαις	ἄκου-σι
ἄκοντ-α	ἄκουσαν	ἄκων	ἄκοντ-ας	ἄκούσας	ἄκοντ-α
ἄκων	ἄκουσα	ἄκων	ἄκοντ-ες	ἄκουσαι	ἄκοντ-α

(Βλ. § 80 κ. ἐ.).

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ἅπας κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον πᾶς, πᾶσα, πᾶν (παντός, παντί—πάντες, πάντων). (Βλ. § 36, 4, ε' καὶ § 101—§ 103).

Κατὰ τὸ ἐπίθετον χαρίεις, κλίνονται καὶ τὰ ἐπίθετα ἀστεροίεις (ἀστεροέσσα, ἀστερόεν), ἰχθυοίεις, ὑλῆεις, φωνῆεις (φωνήεσσα, φωνῆεν) κτλ. Τούτων ἡ πληθυντικὴ δοτικὴ καὶ τὸ θηλυκὸν σχηματίζονται ἀπὸ θέμα εἰς -ετ: (τοῖς φωνῆετ-σι=) φωνῆσει, (ἡ φωνῆετ-ια=) φωνῆεσα. (Βλ. § 36, 4 γ' καὶ § 33, 4).

Κατὰ τὸ ἄκων κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον ἐκὼν, ἐκούσα, ἐκόν. (Βλ. § 36, 4 καὶ § 81).

§ 123. Ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι προσέτι

1) δικατάληκτα ἐπίθετα σύνθετα, μὲ δευτέρον συνθετικὸν ὄνομα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἀφωνόληκτον. Τὰ ἐπίθετα ταῦτα κλίνονται κατὰ τὸ πλεῖστον ὅπως καὶ τὸ δευτέρον συνθετικὸν των, οἷον

ὁ, ἡ ἄχαρις, τὸ ἄχαρι—τοῦ, τῆς ἀχάριτος—τόν, τὴν ἄχαριν, κτλ.

(Βλ. § 82)

ὁ, ἡ εὐελπις, τὸ εὐελπι—τοῦ, τῆς εὐέλπιδος—τόν, τὴν εὐελπιν, κτλ.
—οἱ, αἱ εὐέλπιδες, τῶν εὐελπίδων, κτλ.

ὁ, ἡ δίπους, τὸ δίπουν κτλ. (Βλ. § 82, Σημ. 1)

ὁ, ἡ μονόδους, τὸ μονόδουν—τοῦ, τῆς μονόδοντος, τοῦ μονόδοντος, κτλ. (Βλ. § 81 κ. ἐ.).

2) μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα, οἷον

ὁ, ἡ βλάξ — τοῦ, τῆς βλακ-ὸς κτλ., ὁ, ἡ ἄρπαξ — τοῦ, τῆς ἄρ-
παγ-ος κτλ.

ὁ, ἡ πένης — τοῦ, τῆς πένητ-ος κτλ., ὁ, ἡ φυγάς — τοῦ, τῆς φυ-
γάδ-ος κτλ.

ὁ, ἡ ἄπαις — τοῦ, τῆς ἄπαιδ-ος κτλ., ὁ, ἡ ἔπληγς — τοῦ, τῆς ἐπή-
λυδ-ος κτλ.

β') Ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα.

§ 124. α. Τρικατάληκτα.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. μελαν-)

μέλας	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α
μέλαν-ος	μελαίνης	μέλαν-ος	μελάν-ων	μελαινῶν	μελάν-ων
μέλαν-ι	μελαίνη	μέλαν-ι	μέλα-σι	μελαίναις	μέλα-σι
μέλαν-α	μέλαιναν	μέλαν	μέλαν-ας	μελαίνας	μέλαν-α
μέλαν	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α

Οὕτω κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον **τάλας** (τάλαινα, τάλαν). (Βλ.
§ 33, 35).

§ 125. Τῶν τριτοκλίτων τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν

1) λήγει πάντοτε εἰς **α** βραχύ: ταχύς, ταχεῖᾶ — πᾶς, πᾶσᾶ — φω-
νήεις, φωνήεσσᾶ — ἐκών, ἐκοῦσᾶ — τάλας, τάλαινᾶ.

2) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται πάντοτε ἐπὶ τῆς
ληγούσης: τῶν ταχειῶν, πασῶν, φωνηεσσῶν, ἐκουσῶν, τάλαινῶν. (Βλ.
καὶ § 111, 2).

§ 126. β. Δικατάληκτα.

Ἐνικὸς

(θ. εὐδαιμων-, εὐδαιμον-)

(θ. ἄρρεν-, ἄρρεν-)

ὁ	ἡ	εὐδαίμων	τὸ εὐδαιμον	ὁ	ἡ	ἄρρεν	τὸ ἄρρεν
τοῦ	τῆς	εὐδαίμον-ος	τοῦ εὐδαίμον-ος	τοῦ	τῆς	ἄρρεν-ος	τοῦ ἄρρεν-ος
τῷ	τῇ	εὐδαίμον-ι	τῷ εὐδαίμον-ι	τῷ	τῇ	ἄρρεν-ι	τῷ ἄρρεν-ι
τὸν	τὴν	εὐδαίμον-α	τὸ εὐδαιμον	τὸν	τὴν	ἄρρεν-α	τὸ ἄρρεν
ὦ		εὐδαιμον		ὦ		ἄρρεν	

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

οἱ αἱ εὐδαίμον-ες τὰ εὐδαίμον-α οἱ αἱ ἄρρεν-ες τὰ ἄρρεν-α
 τῶν εὐδαιμόν-ων τῶν ἀρρέν-ων
 τοῖς ταῖς εὐδαίμο-σι τοῖς εὐδαίμο-σι τοῖς ταῖς ἄρρε-σι τοῖς ἄρρε-σι
 τοὺς τὰς εὐδαίμον-ας τὰ εὐδαίμον-α τοὺς τὰς ἄρρεν-ας τὰ ἄρρεν-α
 ὧ εὐδαίμον-ες ὧ εὐδαίμον-α ὧ ἄρρεν-ες ὧ ἄρρεν-α

Ἐ ν ι κ ὸ ς

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

ὁ ἡ ἀπάτωρ τὸ ἄπατορ οἱ αἱ ἀπάτορ-ες τὰ ἀπάτορ-α
 τοῦ τῆς ἀπάτορ-ος τοῦ ἀπάτορ-ος τῶν ἀπατόρ-ων
 τῷ τῇ ἀπάτορ-ι τῷ ἀπάτορ-ι τοῖς ταῖς ἀπάτορ-σι τοῖς ἀπάτορ-σι
 τὸν τὴν ἀπάτορ-α τὸ ἄπατορ τοὺς τὰς ἀπάτορ-ας τὰ ἀπάτορ-α
 ὧ ἄπατορ ὧ ἀπάτορ-ες ὧ ἀπάτορ-α

§ 127. Ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι προσέτι μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἐνρινόληκτον ἢ ὑγρόληκτον, οἷον

ὁ ἡ μάκαρ, τοῦ τῆς μάκαρ-ος, κτλ.
 ὁ ἡ ὑψαύχην, τοῦ τῆς ὑψαύχεν-ος, κτλ.
 ὁ ἡ μακρόχειρ, τοῦ τῆς μακρόχειρ-ος, κτλ.

§ 128. Τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα

1) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν πάντα ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα, καὶ ἂν εἶναι διπλόθεμα, ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα: ὧ μέλαν, ὧ τάλαν — (ἐλεήμων, τὸ ἐλεῆμον) ὧ ἐλεῆμον — (νοήμων, τὸ νοῆμον) ὧ νοῆμον — (ἄρρεν, ἄρρεν-ος) ὧ ἄρρεν — (ἀπάτωρ, ἀπάτορ-ος) ὧ ἄπατορ.

2) ἐκ τῶν συνθέτων εἰς -ων, τὰ πλεῖστα ἀναβιβάζουν τὸν τόνον εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδετέρου: (ὁ, ἡ εὐγνώμων) ὧ εὐγνώμων, τὸ εὐγνώμων (ὁ, ἡ εὐσχήμων) ὧ εὐσχημον, τὸ εὐσχημον· ἀλλὰ (ὁ, ἡ ἀμνήμων) ὧ ἀμνήμον, τὸ ἀμνήμον (ὁ, ἡ μεγαλόφρων) ὧ μεγαλόφρον, τὸ μεγαλόφρον.

β') Σιγμόληκτα.

§ 129. Τὰ σιγμόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι πάντα δικατάληκτα, διπλόθεμα, εἰς -ης τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν καὶ εἰς -ες τὸ οὐδέτερον, σύνθετα δὲ τὰ πλεῖστα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐδέτερον σιγμόληκτον εἰς -ος ἢ ῥῆμα: ὁ, ἡ, ὑγιής, τὸ ὑγιές—ὁ, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές (εὖ, γένος)—ὁ, ἡ πλήρης, τὸ πλήρες—ὁ, ἡ εὐσεβής, τὸ εὐσεβές (εὖ, σέβομαι)—ὁ, ἡ ἀμελής, τὸ ἀμελές (ἀ, μέλει)—ὁ, ἡ εὐώδης, τὸ εὐώδες (εὖ, ὄζω, θ. ὀδ.-).

Παραδείγματα.

Ἑνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. ἐπιμελησ-, ἐπιμελεσ-)

ὁ	ἡ	ἐπιμελής	τὸ	ἐπιμελές	οἱ	αἱ	ἐπιμελεῖς	τὰ	ἐπιμελῆ
τοῦ	τῆς	ἐπιμελοῦς	τοῦ	ἐπιμελοῦς	τῶν		ἐπιμελῶν		
τῷ	τῇ	ἐπιμελεῖ	τῷ	ἐπιμελεῖ	τοῖς	ταῖς	ἐπιμελέσι	τοῖς	ἐπιμελέσι
τὸν	τὴν	ἐπιμελῆ	τὸ	ἐπιμελές	τούς	τάς	ἐπιμελεῖς	τὰ	ἐπιμελῆ
		ᾧ	ἐπιμελές		ᾧ	ἐπιμελεῖς	ᾧ	ἐπιμελῆ	

Ἑνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. εὐήθησ-, εὐήθεσ-)

ὁ	ἡ	εὐήθης	τὸ	εὐήθες	οἱ	αἱ	εὐήθεις	τὰ	εὐήθη
τοῦ	τῆς	εὐήθους	τοῦ	εὐήθους	τῶν		εὐήθων		
τῷ	τῇ	εὐήθει	τῷ	εὐήθει	τοῖς	ταῖς	εὐήθεσι	τοῖς	εὐήθεσι
τὸν	τὴν	εὐήθη	τὸ	εὐήθες	τούς	τάς	εὐήθεις	τὰ	εὐήθη
		ᾧ	εὐήθες		ᾧ	εὐήθεις	ᾧ	εὐήθη	

Παρατηρήσεις.

§ 130. Τὰ εἰς -ης, -ες σιγμόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα

1) ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν θέμα σχηματίζουν μόνον τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους:

2) τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους τὴν μὲν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν: ὁ, ἡ εὐσεβής, ᾧ εὐσεβές—(οἱ, αἱ εὐγενεῖς) τούς, τάς εὐγενεῖς

3) τὰ βαρύτερα εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ

θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδετέρου ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, εἰς δὲ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν παντὸς γένους τονίζονται εἰς τὴν παραλήγουσαν παρὰ τὸν κανόνα: ὁ, ἡ συνήθης, ὦ σύνηθες, τὸ σύνηθες—ὁ, ἡ αὐτάρκης, ὦ αὐτάρκες, τὸ αὐτάρκες—οἱ, αἱ πλήρεις, τὰ πλήρη, τῶν πλήρων (ἐκ τοῦ πληρέσ-ων, πληρέων)—οἱ, αἱ εὐμεγέθεις, τὰ εὐμεγέθη, τῶν εὐμεγέθων (ἐκ τοῦ εὐ-μεγεθέσ-ων, εὐμεγεθέων). (Βλ. § 25).

Σημείωσις 1. Τονίζονται κανονικῶς εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὸ οὐδέτερον τὰ σύνθετα ὅσα λήγουν εἰς -ώδης, -ώλης, καὶ -ήρης: εὐώδης, ὦ εὐώδες, τὸ εὐώδες—ἐξώλης, ὦ ἐξώλες, τὸ ἐξώλες—ξιφήρης, ὦ ξιφήρες, τὸ ξιφήρες.

Σημείωσις 2. Ἐπίθετον εἰς -ης ἀρχῆθεν ἦτο καὶ ἡ λέξις ἡ τριή-ρης (τῆς τριήρους, τῇ τριήρει, τὴν τριήρη, ὦ τριήρες—αἱ τριήρεις, τῶν τριήρων, ταῖς τριήρεσι, τὰς τριήρεις), ἐγένετο δὲ οὐσιαστικὸν ἡ λέξις αὕτη κατὰ παρά-λειψιν τῆς λέξεως ναῦς.

Ἀνώμαλα ἐπίθετα.

§ 131. Συνήθη ἀνώμαλα ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι πέντε: μέγας, πολὺς, πρᾶος, σῶος ἢ σῶς καὶ φροῦδος.

Ἑ ν ι κ ὸ ς

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

(θ. μεγα- καὶ μεγαλο-)

μέγας	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα
μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
μεγάλῳ	μεγάλῃ	μεγάλῳ	μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις
μέγα-ν	μεγάλην	μέγα	μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα
ὦ μέγα ἢ μεγάλε	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα

(θ. πολυ- καὶ πολλο-)

πολὺς	πολλή	πολὺ	πολλοὶ	πολλαὶ	πολλὰ
πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
πολλῷ	πολλῇ	πολλῷ	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς
πολὺν-ν	πολλήν	πολὺ	πολλοὺς	πολλάς	πολλὰ
πολὺ	πολλή	πολὺ	πολλοὶ	πολλαὶ	πολλὰ

Ἀχιλλέως Α. Τζαρτζάνου

(θ. πραιο- καὶ πραιο-)

πρᾶος	πραεῖα	πρᾶον	πρᾶοι	πραεῖαι	πραέα
πράου	πραεῖας	πράου	πραέων	πραειῶν	πραέων
πράω	πραεῖα	πράω	πραέσι	πραεῖαις	πραέσι
πρᾶον	πραεῖαν	πρᾶον	πράους	πραεῖας	πραέα
	κτλ.			κτλ.	
ὁ	σῶς	ῆ	σῶς	τὸ	σῶν
τὸν	σῶν	τὴν	σῶν	τὸ	σῶν
				οἱ	σῶ
				σῶ	σῶν
				αἱ	σῶ
				σῶ	σῶν
				τὰ	σῶ
				σῶ	σῶν

Οἱ ἄλλοι τύποι ἀναπληροῦνται ὑπὸ τοῦ ὁμαλοῦ σῶς, σῶα, σῶων.

Τὸ δὲ φροῦδος, φρούδη (καὶ φροῦδος), φροῦδον εἶναι ἔλλειπτικὸν καὶ εὐρίσκεται μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ.

Παράρτημα.

Κλίσις τῶν μετοχῶν.

§ 132. Πᾶσαι αἱ μετοχαὶ εἶναι τρικατάληκτοι καὶ (ὅπως τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων) τὸ μὲν θηλυκὸν τῶν κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν τρίτην. (Πρβλ. § 109, 1).

§ 133. Αἱ δευτερόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν πᾶσαι εἰς **-μενος, -μένη, -μενον**: γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον—γεγραμμένος, γεγραμμένη, γεγραμμένον. (Βλ. § 110, καλός, καλή, καλόν).

§ 134. Αἱ τριτόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν

1) εἰς **-ᾶς, -ᾶσᾶ, -ᾶν**: λούσας, λούσασα, λούσαν (τοῦ λούσαντ-ος, τῆς λουσάσης, τοῦ λούσαντ-ος κτλ., ὃ λούσας, ὃ λούσασα, ὃ λούσαν—οἱ λούσαντ-ες, αἱ λούσαι, τὰ λούσαντ-α, τοῖς λούσασι κτλ.). (Βλ. § 122, ἄπας).

2) εἰς **-εῖς, -εῖσα, -έν**: παιδευθεῖς, παιδευθεῖσα, παιδευθὲν (τοῦ παιδευθέντ-ος, τῆς παιδευθείσης κτλ., ὃ παιδευθεῖς, ὃ παιδευθεῖσα, ὃ παιδευθὲν—οἱ παιδευθέντ-ες, αἱ παιδευθεῖσαι, τὰ παιδευθέντ-α, τοῖς παιδευθεῖσι κτλ.). (Πρβλ. § 122, χαρίεις).

3) εἰς **-οῦς, -οῦσα, -όν**: διδούς, διδοῦσα, διδὸν (τοῦ διδόντ-ος, τῆς διδούσης, τοῦ διδόντ-ος κτλ., ὃ διδούς, ὃ διδοῦσα, ὃ διδὸν—οἱ διδόντ-ες, αἱ διδοῦσαι, τὰ διδόντ-α, τοῖς διδόνσι κτλ.). (Πρβλ. § 122, διδοῦς).

διδόντ-ες, αἱ διδοῦσαι, τὰ διδόντ-α, τοῖς διδοῦσι κτλ.). (Πρβλ. § 80 ὁδοῦς, ὁδόντος).

4) εἰς -ύς, -ῦσα, -ύν: ἀπολλύς, ἀπολλῦσα, ἀπολλύν (τοῦ ἀπολ-λύντ-ος, τῆς ἀπολλύσης, τοῦ ἀπολλύντ-ος κτλ., ὃ ἀπολλύς, ὃ ἀπολλῦσα, ὃ ἀπολλύν—οἱ ἀπολλύντ-ες, αἱ ἀπολλῦσαι, τὰ ἀπολλύντ-α, τοῖς ἀπολ-λῦσι κτλ.). (Πρβλ. § 80, ἀνδριάς, καὶ § 122).

5) εἰς -ων, -ουσα, -ον (ἢ -ῶν, -ῶσα, -ῶν ἢ -ῶν, -οῦσα, -οῦν): γράφων, γράφουσα, γράφον (τοῦ γράφοντ-ος, τῆς γραφούσης, τοῦ γράφοντ-ος κτλ., ὃ γράφων, ὃ γράφουσα, ὃ γράφον—οἱ γράφοντ-ες, αἱ γράφουσαι, τὰ γράφοντ-α, τοῖς γράφουσι κτλ.)· (βλ. § 122 ἄκων)—τιμῶν (τιμῶντ-ος), τιμῶσα (τιμώσης), τιμῶν (τιμῶντ-ος)· (πρβλ. § 82, Σημ. 2, Ξενοφῶν) —καλῶν (καλοῦντ-ος), καλοῦσα (καλούσης), καλοῦν (καλοῦντ-ος).

6) εἰς -ώς, -υῖα, -ός: λελυκώς, λελυκῦα, λελυκός.

(θ. λελυκωσ-, λελυκοτ-)	(θ. λελυκυσ-)	(θ. λελυκοσ-, λελυκοτ-)
λελυκῶς	λελυκῦα	λελυκός
λελυκότη-ος	λελυκυῖας	λελυκότη-ος
λελυκότη-ι	λελυκυῖα	λελυκότη-ι
λελυκότη-α	λελυκυῖαν	λελυκός
ὃ λελυκῶς	ὃ λελυκῦα	ὃ λελυκός
λελυκότη-ες	λελυκυῖαι	λελυκότη-α
λελυκότη-ων	λελυκυῖων	λελυκότη-ων
λελυκό-σι	λελυκυῖαις	λελυκό-σι
κτλ.	κτλ.	κτλ.

7) εἰς -ῶς, -ῶσα, -ῶς: ἐσιῶς, ἐσιῶσα, ἐσιῶς (τοῦ ἐσιῶτ-ος, τῆς ἐσιώσης, τοῦ ἐσιῶτ-ος κτλ., ὃ ἐσιῶς κτλ., τοῖς ἐσιῶσι κτλ.). (Βλ. § 16, 9).

Σημείωσις. Ἡ λύσσα ἐκ τοῦ ἢ λύσαντ-ια, ἢ παιδευθεῖσα ἐκ τοῦ ἢ παιδευθέντ-ια, ἢ διδοῦσα ἐκ τοῦ ἢ διδόντ-ια, ἢ ἀπολλῦσα ἐκ τοῦ ἢ ἀπολ-λύντ-ια, ἢ γράφουσα ἐκ τοῦ ἢ γράφοντ-ια (βλ. § 36, 4, ε'). ἡ εἰρηκυῖα ἐκ τοῦ ἢ εἰρηκύσ-ια, (βλ. § 33, 3)—τοῖς λύσασι, τοῖς παιδευθεῖσι, τοῖς διδοῦσι κτλ. ἐκ τοῦ λύσαντ-αι, παιδευθέντ-αι, διδόντ-αι κτλ. (Βλ. § 33, 5).

§ 135. Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ (ὅπως καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου) τῶν τριτοκλίτων μετοχῶν εἶναι πάντοτε ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν: ὁ γράψας—ὃ γράψας, ὁ λυθεῖς—ὃ λυθεῖς κτλ.

Παραθετικά.

§ 136. Ἡ ἰδιότης ἢ ποιότης, τὴν ὁποίαν δηλοῖ ἐν ἐπίθετον, δύναται νὰ ὑπάρχῃ εἰς περισσότερα τοῦ ἑνὸς ὄντα, ἀλλ' εἰς διάφορον βαθμὸν : *λευκὸς ὁ ἄρτος, λευκὴ ἡ χιὼν, λευκὸν τὸ δοστοῦν.*

1) Ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει ἀπλῶς τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ἰδιότητα, λέγεται ἐπίθετον **θετικὸν** ἢ **θετικόν** : *ὁ ὑψηλὸς Ὀλυμπος.*

2) Ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ἰδιότητα εἰς ἀνώτερον βαθμὸν ἐν συγκρίσει πρὸς ἓν ἄλλο οὐσιαστικὸν ὁμοειδὲς ἢ ἑτεροειδὲς ἢ ἐν συγκρίσει πρὸς πολλὰ ἄλλα, ὥς ἐν τι λαμβανόμενα, λέγεται ἐπίθετον **συγκριτικὸν** ἢ **συγκριτικόν** : *ὁ Ὀλυμπὸς ἐστὶν ὑψηλότερος τῆς Ὀσσης — ἱππος λευκότερος χιόνος — χρυσοὺς δὲ κρείσσων μυρίων λόγων βροτοῖς.*

3) Ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ἰδιότητα εἰς ἀνώτατον βαθμὸν καθ' ἑαυτὸ ἢ ἐν συγκρίσει πρὸς πάντα τὰ ἄλλα ὁμοειδῆ ὄντα, λέγεται ἐπίθετον **ὑπερθετικὸν** ἢ **ὑπερθετικόν** : *ὁ ὑψηλότερος Ὀλυμπος — ὁ Ὀλυμπὸς ἐστὶ τὸ ὑψηλότερον πάντων τῶν ὀρέων τῆς Ἑλλάδος.*

§ 137. Τὸ συγκριτικὸν καὶ τὸ ὑπερθετικὸν ἑνὸς ἐπιθέτου ὁμοῦ λέγονται μὲ ἐν ὄνομα **παραθετικά** τοῦ ἐπιθέτου· διακρίνονται δὲ ταῦτα ἀπὸ τοῦ θετικοῦ ἐκ τῆς καταλήξεως αὐτῶν.

Συνήθεις καταλήξεις τῶν παραθετικῶν καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι **-τερος, (-τερα, -τερον)** διὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ **-τατος, -τάτη, -τατον)** διὰ τὸ ὑπερθετικόν.

α'. Ὁ μ α λ ᾶ π α ρ α θ ε τ ι κ ᾶ.

§ 138. Τὰ παραθετικά παντὸς ἐπιθέτου κανονικῶς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θετικοῦ, ἀφοῦ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ (τοῦ ἀρσενικοῦ γένους) προστεθοῦν αἱ παραθετικαὶ καταλήξεις, οἷον :

ξηρὸς	(θ. ξηρο-)	ξηρό-τερος	ξηρό-τατος
βραχὺς	(θ. βραχυ-)	βραχύ-τερος	βραχύ-τατος
ὑγιής	(θ. ὑγιεσ-)	ὑγιέσ-τερος	ὑγιέσ-τατος
χαρίεις	(θ. χαριετ-)	χαριέσ-τερος	χαριέσ-τατος

§ 139. Τοῦ θέματος τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων ὁ χαρακτηρ **ο**, ἐὰν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα, μετὰ τὴν προσθήκην τῶν παραθετικῶν καταλήξουν ἐκτείνεται εἰς **ω** (§ 32, 6) :

νέος	(θ. νέο-),	νεώ-τερος	νεώ-τατος *
σοφός	(θ. σοφο-),	σοφώ-τερος	σοφώ-τατος
ικανός	(θ. ἱκανο-),	ικανώ-τερος	ικανώ-τατος
ἡσυχος	(θ. ἡσυχο-),	ἡσυχώ-τερος	ἡσυχώ-τατος
τίμος	(θ. τιμῖο-),	τιμώ-τερος	τιμώ-τατος
Ἀλλὰ ἀνιᾶρός		ἀνιαρότερος	ἀνιαρότατος
ἰσχυρός		ἰσχυρότερος	ἰσχυρότατος
λίτος		λιπότερος	λιπότατος
ἐντιμός		ἐντιμότερος	ἐντιμότατος
ἀκινδύνος		ἀκινδυνότερος	ἀκινδυνότατος
εὐθυμός		εὐθυμότερος	εὐθυμότατος
ἄλυπος		ἄλυπότερος	ἄλυπότατος
ἐλαφρός		ἐλαφρότερος	ἐλαφρότατος
σεμνός		σεμνότερος	σεμνότατος
ἐνδοξος		ἐνδοξότερος	ἐνδοξότατος, (βλ. § 11,2).

§ 140. Πολλῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικά σχηματίζονται οὐχὶ κανονικῶς διὰ τῆς προσθήκης μόνον τῶν παραθετικῶν καταλήξεων **-τερος** καὶ **-τατος** εἰς τὸ θέμα αὐτῶν, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικά ἄλλων ἐπιθέτων. (Πρβλ. νῦν : ἐλαφρός — **ἐλαφρύ-τερος** ἀντὶ ἐλαφρό-τερος, κατὰ τὸ **βαρύ-τερος**, *γλυκὺς* — **γλυκό-τερος** ἀντὶ γλυκύ-τερος, κατὰ τὸ **πικρότερος**). Οὕτω :

1) τὰ παραθετικά τῶν εἰς **-ων**, **-ον**, γεν. **-ονος** τριτοκλίτων ἐπιθέτων καὶ τῶν ἐπιθέτων **ἄσμενος** (=εὐχαριστημένος), **ἐρρωμένος** (=δυνατός) καὶ **πένης** (=πτωχός) σχηματίζονται εἰς **-έστερος**, **-έστατος** (κατὰ τὰ παραθετικά τῶν εἰς **-ης**, **-ες** σιγμολήκτων) :

εὐδαίμων	(θ. εὐδαιμον-)	εὐδαιμον-έσ-τερος	εὐδαιμον-έσ-τατος
ἄσμενος	(θ. ἀσμενο-)	ἀσμεν-έσ-τερος	ἀσμεν-έσ-τατος
ἐρρωμένος	(θ. ἐρρωμενο-)	ἐρρωμεν-έσ-τερος	ἐρρωμεν-έσ-τατος
πένης	(θ. πενητ-)	πενέσ-τερος	πενέσ-τατος

* Τὰ ἐπίθετα **κενός** καὶ **στενός** ἀρχῇθεν ἦσαν **κεινός**, **στεινός** καὶ δι' αὐτὸ τὰ ἀρχικά παραθετικά τῶν εἶναι **κενότερος**, **στενότερος** κτλ.

Ὅμοιως σχηματίζονται τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου **ἀπλοῦς** καὶ τῶν ἐπιθέτων τῶν συνθέτων μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὸ ὄνομα **νοῦς**:

ἀπλοῦς	(θ. ἀπλοο-),	ἀπλούς-τερος	ἀπλούς-τατος
		(ἐκ τοῦ ἀπλο-έσ-τερος	ἀπλο-έσ-τατος)
εὖνους	(θ. εὖνοο-),	εὖνούς-τερος	εὖνούς-τατος
		(ἐκ τοῦ εὖνο-έσ-τερος	εὖνο-έσ-τατος).

2) τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου **παλαιός** σχηματίζονται οὐχὶ μὲ τὸ θέμα αὐτοῦ **παλαιο-**, ἀλλὰ μὲ θέμα τὸ ἐπίρρημα **πάλαι**: **παλαί-τερος, παλαί-τατος** (πρβλ. **ἄνω** — **ἀνώτερος**). Κατὰ δὲ τὰ παραθετικά ταῦτα τοῦ **παλαιός** ἐσχηματίσθησαν κατόπιν (μὲ ἀποκοπὴν τοῦ χαρακτῆρος **ο** τοῦ θέματος) καὶ τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων

γεραιός	(γεραί-τερος	γεραί-τατος)
σχολαῖος	(σχολαί-τερος	σχολαί-τατος).

Κατὰ ταῦτα δὲ κατόπιν ἐσχηματίσθησαν τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων

ὄψιος	(ὄψι-αί-τερος	ὄψι-αί-τατος)
ἰδιος	(ἰδι-αί-τερος	ἰδι-αί-τατος, ἀλλὰ καὶ
	ἰδιώ-τερος	ἰδιώ-τατος)
ἴσος	(ἴσ-αί-τερος	ἴσ-αί-τατος).

2) τὰ παραθετικά τῶν μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων **ἄρπαξ**, **βλάξ**, **λάλος** (= φλύαρος), **κλέπτῃς** καὶ **πλεονέκτῃς** σχηματίζονται εἰς **-ίστερος, -ίστατος** (κατὰ τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου **ἄχαρις** — **ἀχαρίσ-τερος, ἀχαρίσ-τατος**):

ἄρπαξ	(θ. ἀρπαγ-),	ἀρπαγ-ίστερος,	ἀρπαγ-ίστατος
βλάξ	(θ. βλακ-),	βλακ-ίστερος,	βλακ-ίστατος
λάλος	(θ. λαλο-),	λαλ-ίστερος,	λαλ-ίστατος
κλέπτῃς	(θ. κλεπτα-),	κλεπτι-ίστερος,	κλεπτι-ίστατος
πλεονέκτῃς	(θ. πλεονεκτα-),	πλεονεκτι-ίστερος,	πλεονεκτι-ίστατος

Σημείωσις. Τοῦ ἐπιθέτου **φίλος** τὰ παραθετικά εἶναι **φίλιερος** καὶ **μᾶλλον φίλος** — **φίλιτος** καὶ **μάλιστα φίλος**.

β'. Ἀνώμαλα παραθετικά.

§ 141. Μερικῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικά ἔχουν καταλήξεις οὐχὶ **-τερος, -τατος**, ἀλλὰ **-ίων, -ιον** εἰς τὸ συγκριτικὸν καὶ **-ιστος, -ίστη, -ιστον** εἰς τὸ ὑπερθετικόν.

Οὕτω μὲ διαφόρους φθογγικὰς παθήσεις καὶ ἀνωμαλίας σχηματίζονται τὰ παραθετικά τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων :

αἰσχροῦς	ὁ, ἡ αἰσχίῳ	τὸ αἰσχίον	(θ. αἰσχ-)	αἰσχιστος
ἐχθροῦς	ὁ, ἡ ἐχθίῳ	τὸ ἐχθίον	(θ. ἐχθ-)	ἐχθιστος
ἡδύς	ὁ, ἡ ἡδίῳ	τὸ ἡδίον	(θ. ἡδ-)	ἡδιστος
καλός	ὁ, ἡ καλλίῳ	τὸ κάλλιον	(θ. καλλ-)	κάλλιστος
μέγας	ὁ, ἡ μέϊῳ	τὸ μεῖζον	(ἐκ τοῦ μέγιῳ)	μέγιστος
ῥάδιος	ὁ, ἡ ῥάῳ	τὸ ῥᾶον	(θ. ῥα-)	ῥᾶστος
ταχύς	ὁ, ἡ θάτῳ	τὸ θᾶττον	(θ. θαχ-)	τάχιστος
ἀγαθός	ὁ, ἡ ἀμείῳ	τὸ ἄμεινον	(θ. ἀμειν-)	ἄριστος
	ὁ, ἡ βελίῳ	τὸ βέλτιον	(θ. βελτ-)	βέλτιστος
	ὁ, ἡ κρείτῳ	τὸ κρεῖττον	(θ. κρετ-)	κράτιστος
			(πρβλ. κράτος)	
	ὁ, ἡ λῳ	τὸ λῳον	(θ. λω-)	λῳστος
κακός	ὁ, ἡ κακίῳ	τὸ κάκιον	(θ. κακ-)	κάκιστος
	ὁ, ἡ χείῳ	τὸ χεῖρον	(θ. χειρ-)	χείριστος
	ὁ, ἡ ἥτῳ	τὸ ἥττον	(θ. ἥκ-)	ἐπίρρ. ἥκιστα
μικρός	μικρότερος			μικρότατος
	ὁ, ἡ ἐλάτῳ	τὸ ἔλαττον	(θ. ἐλαχ-)	ἐλάχιστος
ὀλίγος	ὁ, ἡ μείῳ	τὸ μεῖον	(θ. μει-)	ὀλίγιστος
πολύς	ὁ, ἡ πλέῳ	τὸ πλέον	(θ. πλε-)	πλεῖστος

γεν. τοῦ πλείονος καὶ τοῦ πλέονος.

§ 142. Τὰ εἰς -ῳν (-ων), -ιον (-ον) συγκριτικὰ κλίνονται κατὰ τὸ ἐξῆς παράδειγμα :

Ἐ ν ι κ ὶ ς

(θ. ἀμεινῳν-, ἀμεινον- καὶ ἀμεινοσ-)

ὁ,	ἡ	ἀμείῳ	τὸ	ἄμεινον
τοῦ,	τῆς	ἀμεινον-ος	τοῦ	ἀμεινον-ος
τῷ,	τῇ	ἀμεινον-ι	τῷ	ἀμεινον-ι
τὸν	τὴν	ἀμεινον-α ἢ ἀμείνω	τὸ	ἄμεινον
ῶ		ἄμεινον	ῶ	ἄμεινον

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

οἱ	αἱ	ἀμείνον-ες	ἢ ἀμείνους	τά	ἀμείνον-α	ἢ ἀμείνω
τῶν		ἀμεινόν-ων		τῶν	ἀμεινόν-ων	
τοῖς, ταῖς		ἀμείνοσ-ι		τοῖς	ἀμείνοσ-ι	
τούς, τὰς		ἀμείνον-ας	ἢ ἀμείνους	τά	ἀμείνον-α	ἢ ἀμείνω
ὧ		ἀμείνον-ες	ἢ ἀμείνους	ὧ	ἀμείνον-α	ἢ ἀμείνω
(Πορβλ. § 126, εὐδαίμων).						

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Οἱ τύποι ἀμείνω, ἀμείνους σχηματίζονται ἀπὸ σιγμόληκτον θέμα ἀμεινοσ- (ἀμεινοσ-α, ἀμεινοσ-ες· βλ § 33, 3).

Παραθετικά περιφραστικά καὶ ἑλλειπτικά.

§ 143. Παραθετικά ἐπιθέτων σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ διὰ περιφράσεως, ἥτοι τὸ μὲν συγκριτικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα **μᾶλλον** καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα **μάλιστα** καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου: σοφός — **μᾶλλον** σοφός — **μάλιστα** σοφός (πορβλ. νῦν: πιὸ σοφός, πάρα πολὺ σοφός). (Βλ. καὶ § 140, 3, Σημ.).

Περιφραστικῶς σχηματίζουν παραθετικά

1) κανονικῶς αἱ μετοχαί: συμφέρων — **μᾶλλον** συμφέρων — **μάλιστα** συμφέρων·

2) συνήθως μονοκατάληκτα ἐπίθετα: εὖελπις — **μᾶλλον** εὖελπις — **μάλιστα** εὖελπις κτλ.

§ 144. Πολλὰ ἐπίθετα, ἐπεὶ δὴ δηλοῦν ποιότητα ἢ ἰδιότητα, ἢ ὁποία δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ διαφόρους βαθμούς, δὲν ἔχουν παραθετικά. Τοιαῦτα ἐπίθετα ἄνευ παραθετικῶν εἶναι ὅσα δηλοῦν

1) ὕλην: χαλκοῦς, ξύλινος·

2) καταγωγὴν ἢ συγγένειαν: πατρικός, μητρῶος, παπῶος, ἀδελφικός, παιδικός·

3) τόπον ἢ χρόνον: γήινος, θαλάσσιος, ἡμερινός, νυκτερινός·

4) μέτρον: σπιθαμαῖος, δίπηχυς.

Ἐπίσης πολλὰ σύνθετα μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὸ ἐπίθετον **πᾶς** ἢ τὸ στερητικὸν **ἄ-**: πάντιμος, πάγκαλος — ἀθάνατος, ἄνπνος.

§ 145. Μερικῶν ἐπιθέτων ἑλλείπει τὸ θετικὸν ἢ ἐκτὸς τοῦ θετικοῦ ἑλλείπει καὶ τὸ ἕτερον ἐκ τῶν παραθετικῶν. Τοῦτο συμβαίνει πρὸ πάντων εἰς ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα παράγονται ἀπὸ ἐπιρρήματα ἢ προθέσεις:

(ἄνω)	ἄνω-τερος	ἄνώ-τατος
(κάτω)	κατώ-τερος	κατώ-τατος
(πρὸ)	πρό-τερος	(πρώτος)
(ὑπέρ)	ὑπέρ-τερος	ὑπέρ-τατος
—	ὑστερος	ὑστατος
(ἐπικρατῶν)	ἐπικρατέστερος	
(προτιμώμενος)	προτιμότερος	
—	—	ὑπατος
—	—	ἔσχατος

Παραθετικά ἐπιρρήματα.

§ 146. Παραθετικά σχηματίζουν καὶ πλείστα ἐπιρρήματα, πρὸ πάντων ὅσα παράγονται ἀπὸ ἐπίθετα, καθὼς καὶ ὅσα ἔχουν τοπικὴν ἢ χρονικὴν σημασίαν.

1) Τῶν ἐπιρρημάτων, τὰ ὅποια παράγονται ἐξ ἐπιθέτων, παραθετικὸν συγκριτικοῦ μὲν βαθμοῦ εἶναι ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγκριτικοῦ τοῦ ἐπιθέτου, ὑπερθετικοῦ δὲ βαθμοῦ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ ὑπερθετικοῦ αὐτοῦ :

(δίκαιος)	δικαίως	δικαιότερον	δικαιότατα
(σαφής)	σαφῶς	σαφέστερον	σαφέστατα
(ἡδύς)	ἡδέως	ἡδιον	ἡδιστα

Οὕτω καὶ

(ἀγαθός) εὖ — ἄμεινον, βέλτιον, κρεῖττον — ἄριστα, βέλιστα, κράιστα
(ὀλίγος) ὀλίγον — ἔλαττον, μεῖον, ἥττον — ἐλάχιστα, ἥκιστα
(πολύς) πολὺ, μάλα — πλεον, μᾶλλον — πλείστον, πλείστα, μάλιστα.

2) Τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων τὰ παραθετικά σχηματίζονται συνήθως μὲ τὰς καταλήξεις **-τέρω, -τάτω**, τῶν δὲ χρονικῶν μὲ τὰς καταλήξεις **-τερον, -τατα** :

ἄνω	—	ἄνωτέρω	ἄνωτάτω
κάτω	—	κατωτέρω	κατωτάτω
πέρα	—	περαιτέρω	—
ἐγγύς	—	ἐγγυτέρω	ἐγγυτάτω
	—	ἐγγύτερον	ἐγγύτατα
πόρρω	—	πορρωτέρω	πορρωτάτω
πρὶ ἢ πρὶν	—	πρωϊότερον	πρωϊότατα. (Πρβλ. § 140, 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 147. Ἀντωνυμῖαι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ ὀνομάτων οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων: *ἐκεῖνος γράφει* (π. χ. ὁ Πλάτων)—*τοιοῦτος ἦν Ἀριστείδης* (δηλ. δίκαιος).

Αἱ ἀντωνυμῖαι εἶναι ἑννέα εἰδῶν: προσωπικαί, δεικτικαί, ὀριστική ἢ ἐπαναληπτική, κτητικάί, αὐτοπαθεῖς, ἀλληλοπαθεῖς, ἐρωτηματικάί, ἀόριστοι καὶ ἀναφορικάί.

Σημείωσις. Πολλοὶ τύποι τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι οἱ ἴδιοι μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς νέας γλώσσης, οἱ πλεῖστοι ὅμως διαφέρουν.

α'. Προσωπικαὶ ἀντωνυμῖαι.

§ 148. Προσωπικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμῖαι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν τὰ τρία πρόσωπα τοῦ λόγου, ἥτοι ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ὁμιλεῖ (ἐγώ, πρῶτον πρόσωπον), ἐκεῖνον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπευθύνεται ὁ λόγος (σύ, δεύτερον πρόσωπον) καὶ ἐκεῖνον ἢ ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποῖου γίνεται ὁ λόγος (ὁδε, οὗτος κτλ., τρίτον πρόσωπον).

Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμῖαι κλίνονται ὡς ἑξῆς:

Ἑνὶ κὸς

α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.
ἐγώ	σύ	—
ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	(οὖ)
ἐμοί, μοι	σοί, σοι	οἶ, οἱ
ἐμέ, με	σέ, σε	(ἐ)

Πληθυντικὸς

α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.
ἡμεῖς	ὑμεῖς	(σφεῖς)
ἡμῶν	ὑμῶν	(σφῶν)
ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι(ν)
ἡμᾶς	ὑμᾶς	(σφᾶς)

(Δυνάμεις: α' προσ. *νώ*, *ῶν*—β' προσ. *σφώ*, *σφῶν* βλ. § 20, 1).

Σημείωσις. Ἐκ τῶν τύπων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου εὐχρηστοὶ εἶναι κυρίως οἱ τύποι τῆς δοτικῆς *οἷ*, *οἱ*—*σφίσιν*. Ἀντὶ τῆς ἑλλειπούσης ἐνικῆς ὀνομαστικῆς αὐτῆς γίνεται χρῆσις τῶν δεικτικῶν *ὁδε*, *οὗτος*, *ἐκεῖνος*, ἀντὶ δὲ τῶν πλαγίων πτώσεων αὐτῆς γίνεται συνήθως χρῆσις τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας αὐτῆς.

Ὅταν πρὸς ἔμφασιν προστίθεται εἰς τοὺς τύπους τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τὸ (ἐγκλιτικὸν) μόριον *γέ*, τότε οἱ τύποι τοῦ ἐνικοῦ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α' προσώπου τονίζονται ὡς ἑξῆς: *ἐγωγε*, *ἐμοῦγε*, *ἐμοιγε*, *ἐμέγε*.

6'. Δεικτικαὶ ἀντωνυμιαί.

§ 149. Δεικτικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμιαί, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν δεῖξιν.

Δεικτικαὶ ἀντωνυμιαί τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἱ ἑξῆς:

ὅδε	ἥδε	τόδε (=αὐτὸς ἔδω, αὐτὸς δά)
οὗτος	αὕτη	τοῦτο (=ἐτοῦτος, αὐτός)
ἐκεῖνος	ἐκείνη	ἐκεῖνο
τοιόςδε	τοιάδε	τοιόνδε—τοιούτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν) (=τέτοιος)
τοσόδε	τοσήδε	τοσόνδε—τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο(ν) (=τόσος)
τηλικόδε	τηλικήδε	τηλικόνδε—τηλικοῦτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο(ν) (=τόσος μέγας).

§ 150. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν

1) ἡ ὅδε, ἥδε, τόδε κλίνεται ὅπως ἀκριβῶς τὸ ἄρθρον μὲ τὸ (ἐγκλιτικὸν) δὲ κατόπιν αὐτοῦ: τοῦδε, τῆσδε, τοῦδε—τῶδε, τῇδε, τῷδε κτλ.—οἶδε, αἶδε, τάδε—τῶνδε κτλ.

Ὅμοιως αἱ ἀντωνυμιαί τοιόςδε, τοιάδε, τοιόνδε—τοσόδε, τοσήδε, τοσόνδε καὶ τηλικόδε, τηλικήδε, τηλικόνδε κλίνονται μόνον κατὰ τὸ πρῶτον μέρος αὐτῶν (τοῖος, τοία, τοῖον—τόσος, τόση, τόσον—τηλίκος, τηλίκη, τηλίκον) μὲ τὸ ἐγκλιτικὸν δὲ κατόπιν: τοιόςδε, τοιάδε, τοιόνδε—τοιούδε, τοιαῶδε, τοιούδε—τοιῶδε κτλ.

2) ἡ οὗτος, αὕτη, τοῦτο κλίνεται ὡς ἑξῆς:

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς			
ὄν.	οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
γεν.	τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
δοτ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
αἰτ.	τοῦτον	ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
κλ.	ὃ οὗτος	αὕτη	—	—	—	—

Σημείωσις. Ἐκτὸς τῶν κλητικῶν ὃ οὗτος καὶ ὃ αὕτη, ἄλλη κλητικὴ ἀντωνυμία δὲν ὑπάρχει.

3) ἡ ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο κλίνεται ὡς δευτερόκλιτον τρικατάληκτον ἐπίθετον, ἀλλὰ χωρὶς ν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ οὐδετέρου. (Βλ. § 110, καλός).

4) αἱ ἀντωνυμιαί τοιοῦτος, τοσοῦτος καὶ τηλικοῦτος (σύνθετοι ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀντωνυμιῶν τοῖος, τόσος, τηλίκος καὶ τῆς οὗτος) κλίνονται ὁμοίως μὲ τὴν ἀντωνυμίαν οὗτος, αὕτη, τοῦτο· π. χ.

Ἐ ν ι κ ὸ ς

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

τοιούτος	τοιαύτη	τοιούτο(ν)	τοιούτοι	τοιαῦται	τοιαῦτα
τοιούτου	τοιαύτης	τοιούτου	τοιούτων	τοιούτων	τοιούτων
τοιούτω	τοιαύτη	τοιούτῳ	τοιούτοις	τοιαύταις	τοιούτοις
τοιούτον	τοιαύτην	τοιούτο(ν)	τοιούτους	τοιαύτας	τοιαῦτα

Ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων διφορεῖται, ἥτοι λήγει εἰς **-ο** ἢ εἰς **-ον** : *τοσοῦτο* ἢ *τοσοῦτον*, *τηλικοῦτο* ἢ *τηλικοῦτον*.

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Ἵνα ἐπιτείνηται περισσότερο τὴ δεικτικὴ σημασία τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν, προσέθετον πολλάκις οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὸ τέλος αὐτῶν τὸ λεγόμενον **δ ε ι κ τ ι κ ὸ ν -ί** : *οὔτοσι* (=οὔτος-ί), *τουτοὶ κτλ.*, *αὐτῇ*, *ταυτησί* κτλ. (Πρβλ. νῦν : ἐτοῦτο δά, αὐτό δά).

Ὁ τόνος τότε πίπτει πάντοτε ἐπὶ τοῦ δεικτικοῦ -ί, (τὸ ὅποιον εἶναι μακρόν), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ βραχὺ φωνήεν, τοῦτο ἀποβάλλεται· *ὁδὶ* (=ὁδε ἰ), *τουτὶ* (=τοῦτο-ί), *ταυτὶ* (ταῦτα-ί).

Τὸ δεικτικὸν -ί προσλαμβάνουν καὶ δεικτικὰ ἐπιρρήματα, ὡς *ὁδί*, *οὔτωσι* (=ἔτσι δά).

γ'. Ὅριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ.

§ 151. Ὁ ρ ι σ τ ι κ ῇ ἢ ἐ π α ν α λ η π τ ι κ ῇ λέγεται ἡ ἀντωνυμία **αὐτός, αὐτή, αὐτό**.

1) Ὅριστικὴ εἶναι ἡ ἀντωνυμία **αὐτός** (κατὰ πᾶσαν πτώσιν), ὅταν λαμβάνεται, ἵνα ὁ ρ ῖ σ η τ ι (ἥτοι ἵνα διαστείλῃ, ξεχωρίσῃ τι, ἀπὸ ἄλλα ὁμοειδή) : *Κῦρος ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσῃ* (=μόνος του, αὐτοπροσώπως, καὶ ὅχι κανεὶς ἄλλος ἐκ τῶν ἀκολουθῶν του).

2) Ἐπαναληπτικὴ δὲ εἶναι ἡ ἀντωνυμία **αὐτός** (εἰς τὰς πλαγίας μόνον πτώσεις), ὅταν λαμβάνεται, ἵνα ἐ π α ν α λ ᾱ β ῇ τ ι, περὶ τοῦ ὁποίου ἔγινε προηγουμένως λόγος : *Κλέαρχω συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἡγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς* (=τὸν ἐξετίμησε πολὺ καὶ τοῦ δίδει).

§ 152. Ἡ ἀντωνυμία **αὐτός** (αὐτή, αὐτό)

1) κλίνεται ὅπως ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία **ἐκεῖνος** (ἐκεῖνη, ἐκεῖνο).

2) λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου (ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό) καὶ τότε σημαίνει ὁ ἴδιος (ὅχι διάφορος).

Σημείωσις. Ὅταν πάσῃ κρᾶσιν μετὰ τοῦ ἄρθρου ἡ ἀντωνυμία αὐτός, τότε ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου αὐτῆς σχηματίζεται ὅχι μόνον μὲ τὴν κατάληξιν -ο, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν κατάληξιν -ον: (τὸ αὐτό=) ταὐτό καὶ ταυτόν. (Βλ. § 27, 1 καὶ § 150, 4).

δ'. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 153. Κτητικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν κτήσιν. Κτητικαὶ δὲ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι
 α' προσώπου, ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος: *ἐμός, ἐμή, ἐμόν* (=ἰδικός μου).
 β' προσώπου, ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος: *σός, σή, σόν* (=ἰδικός σου).
 α' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων: *ἡμέτερος, ἡμετέρα, ἡμέτερον* (=ἰδικός μας).

β' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων: *ὕμετερος, ὑμετέρα, ὑμέτερον* (=ἰδικός σας).

Σημείωσις. Τοῦ γ' προσώπου κτητικὴ ἀντωνυμία ἀρχῇθεν ἦτο ἐπὶ ἐνὸς μὲν κτήτορος ἡ *ἐός, ἐή, ἐόν* (=ἰδικός του), ἐπὶ πολλῶν δὲ κτητόρων ἡ *σφέτερος, σφετέρα, σφέτερον* (=ἰδικός των). ἀλλ' ἡ μὲν *ἐός, ἐή, ἐόν* εἶναι ὅλως ἄχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς, ἡ δὲ *σφέτερος, σφετέρα, σφέτερον* σπανία, καὶ ἀντὶ αὐτῶν γίνεται χρῆσις τῆς γενικῆς τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ τῆς ὀριστικῆς ἢ τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας: *οὗτου πατήρ, ὁ πατήρ αὐτοῦ*—τοὺς *ἐκείνων φίλους, τοὺς ἑαυτῶν φίλους*.

ε'. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι.

§ 154. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπὶ αὐτοπαθείας, ἥτοι ὅταν δηλοῦνται, ὅτι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐνεργεῖ συγχρόνως καὶ πάσχει: *γινῶθι σαυτὸν* (=γνώρισε σὺ τὸν ἑαυτὸν σου).

Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι ἔχουν μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις, κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς:

α' προσώπου			β' προσώπου	
Ἑνικὸς				
	Ἀρσ.	Θηλ.	Ἀρσ.	Θηλ.
γεν.	ἐμαυτοῦ	ἐμαυτῆς	σεαυτοῦ	σεαυτῆς
δοτ.	ἐμαυτῶ	ἐμαυτῇ	σεαυτῶ	σεαυτῇ
αἰτ.	ἐμαυτὸν	ἐμαυτήν	σεαυτὸν	σεαυτήν

Πληθυντικός

	Ἀρσ.	Θηλ.	Ἀρσ.	Θηλ.
γεν.	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν
δοτ.	ἡμῖν αὐτοῖς	ἡμῖν αὐταῖς	ὑμῖν αὐτοῖς	ὑμῖν αὐταῖς
αἰτ.	ἡμᾶς αὐτοὺς	ἡμᾶς αὐτάς	ὑμᾶς αὐτοὺς	ὑμᾶς αὐτάς

γ' προσώπου

Ἑνικός

	Ἀρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
γεν.	ἑαυτοῦ	ἑαυτῆς	—
δοτ.	ἑαυτῷ	ἑαυτῇ	—
αἰτ.	ἑαυτὸν	ἑαυτήν	ἑαυτὸ

Πληθυντικός

	Ἀρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
γεν.	ἑαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	ἑαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	—
δοτ.	ἑαυτοῖς ἢ σφίσιν αὐτοῖς	ἑαυταῖς ἢ σφίσιν αὐταῖς	—
αἰτ.	ἑαυτοὺς ἢ σφᾶς αὐτοὺς	ἑαυτάς ἢ σφᾶς αὐτάς	ἑαυτὰ

Σημείωσις 1. Οἱ τύποι *σεαυτοῦ, σεαυτῆς* κτλ., *ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς* κτλ. εὐρίσκονται καὶ συνηρημένοι: *σαντοῦ, σαντῆς* κτλ., *αὐτοῦ, αὐτῆς* κτλ.

Σημείωσις 2. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι προῆλθον ἐκ συνεκφορᾶς τῶν πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μὲ τὰς πλαγίας πτώσεις τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας *αὐτὸς* (ἐμὲ—αὐτὸν=ἑμαυτόν, σέ—αὐτόν=*σεαυτόν* κτλ.), ὅπως τοῦτο καταφαίνεται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

ζ'. Ἡ ἀλληλοπαθὴς ἀντωνυμία.

§ 155. Ἀλληλοπαθὴς λέγεται ἡ ἀντωνυμία, ἡ ὁποία λαμβάνεται ἐπὶ ἀλληλοπαθείας, ἥτοι ὅταν δηλοῦται, ὅτι δύο ἢ περισσότερα πρόσωπα ἐνεργοῦν καὶ πάσχουν ἀμοιβαίως: *ἀγαπᾶτε ἀλλήλους* (=ὁ εἷς τὸν ἄλλον).

Ἡ ἀλληλοπαθὴς ἀντωνυμία ἔχει μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ καὶ τοῦ δυϊκοῦ, κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς. (Πρβλ. § 110):

Πληθυντικός	Ἀρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Δυϊκός
γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλοιν
δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις	ἀλλήλοιν
αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἀλλήλα	ἀλλήλω

Σημείωσις. Ἡ ἀλληλοπαθὴς ἀντωνυμία προῆλθεν ἐκ συνεκφορᾶς τύπων τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας *ἄλλος*, ὡς *ἄλλοι—ἄλλους* (=ἀλλήλους), *ἄλλαι—ἄλλας* (ἀλλήλας) κτλ.

ζ'. Ἑρωτηματικά ἀντωνυμιαί.

§ 156. Ἑρωτηματικά ἀντωνυμιαί λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπὶ ἐρωτήσεως.

Ἑρωτηματικά ἀντωνυμιαί τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι

- 1) τίς, τί (=ποῖος:)
- 2) πότερος, ποτέρα, πότερον (=ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο:)
- 3) πόσος, πόση, πόσον
- 4) ποῖος, ποία, ποῖον (ποιᾶς λογῆς:)
- 5) πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον (ποῖας ἡλικίας: πόσον μέγας:)
- 6) ποδαπός, ποδαπή, ποδαπὸν (=ἀπὸ ποιό μέρους:)
- 7) πόστος, πόστη, πόστον (=ποῖος κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν σειρὰν: πρβλ. τρίτος, τέταρτος κλπ.)
- 8) ποσταῖος, ποσταία, ποσταῖον (=ἐντὸς πόσων ἡμερῶν: πρβλ. τεταρταῖος).

§ 157. Ἐκτὸς τῆς ἀντωνυμίας τίς, τί, αἱ λοιπαὶ ἐρωτηματικά ἀντωνυμιαί εἶναι δευτερόκλιτοι τρικατάκλητοι. (Βλ. § 110).

Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς, τί κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ὡς ἑξῆς:

Ἑνικὸς		Πληθυντικὸς		Δυσικός	
Ἀρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἀρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.		
ὄν. τίς	τί	τίνες	τίνα	τίνε	
γεν. τίνος ἢ τοῦ	τίνος ἢ τοῦ	τίνων	τίνων	τίνοιν	
δοτ. τίνι ἢ τῷ	τίνι ἢ τῷ	τίσι(ν)	τίσι(ν)	τίνοιν	
αἰτ. τίνα	τί	τίνας	τίνα	τίνε	

Σημείωσις. Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς, τί δὲν τονίζεται ὅπως κανονικῶς τονίζονται τὰ μονοσύλλαβα. (Βλ. § 101).

η'. Ἀόριστοι ἀντωνυμιαί.

§ 158. Ἀόριστοι λέγονται αἱ ἀντωνυμιαί, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἀορίστως ἐν πρόσωπον ἢ πράγμα.

Ἀόριστοι ἀντωνυμιαί τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι:

- 1) τίς, τι (=κάποιος· βλ. § 20, 2).
- 2) ὁ δεῖνα, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνα (=ὁ τάδε κτλ.).
- 3) ἔνιοι, ἔνιοι, ἔνια (=μερικοί).

§ 159. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *ἐνιοι, ἐναι, ἐνα* εὐρίσκεται μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ εἶναι δευτερόκλιτος τριτάτης ἀκλήτου.

Ἡ *τίς, τι* καὶ ἡ *δεῖνα* κλίνονται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ὡς ἑξῆς :

Ἑνικὸς		Πληθυντικὸς		Δυϊκὸς	
Ἀρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἀρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.		
ὄν. τίς	τί	τινὲς	τινά ἢ ἄττα	τινὲ	
γεν. τινὸς ἢ τοῦ	τινὸς ἢ τοῦ	τινῶν	τινῶν	τινοῖν	
δοτ. τινὶ ἢ τῷ	τινὶ ἢ τῷ	τισὶ(ν)	τισὶ(ν)	τινοῖν	
αἰτ. τινά	τί	τινάς	τινά ἢ ἄττα	τινὲ	

Ἑνικὸς				Πληθυντικὸς			
ὄν. ὁ,	ἡ,	τὸ	δεῖνα	οἱ,	αἱ	δεῖνες	
γεν. τοῦ,	τῆς,	τοῦ	δεῖνος	τῶν		δεῖνων	
δοτ. τῷ,	τῇ,	τῷ	δεῖνι	(τοῖς		δεῖσι)	
αἰτ. τόν,	τήν,	τὸ	δεῖνα	τούς,	τάς	δεῖνας	

Σημείωσις. Ἡ ἀντωνυμία *δεῖνα* λαμβάνεται καὶ ἄκλιτος: τοῦ, τῆς *δεῖνα*—τῷ, τῇ *δεῖνα*—τόν, τήν *δεῖνα*—πληθ. οἱ *δεῖνα*, αἱ *δεῖνα* κτλ.

§ 160. Ὡς ἀόριστοι ἀντωνυμῖαι λαμβάνονται καὶ αἱ ἑξῆς λέξεις, αἱ ὁποῖαι εἰδικώτερον καλοῦνται ἐπιμεριστικαὶ ἀντωνυμῖαι :

- 1) *πᾶς, πᾶσα, πᾶν* (=ὁ καθείς· βλ. § 122)·
- 2) *ἐκαστος, ἐκάστη, ἐκαστον* (βλ. § 110)·
- 3) *ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο* (βλ. § 150, 3, ἐκεῖνος)·
- 4) *οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδὲν*—*μηδεὶς, μηδεμία, μηδὲν* (=κανείς)·
- 5) *ἀμφότεροι, ἀμφότεραι, ἀμφότερα* (=καὶ οἱ δύο· βλ. § 159, ἐνιοι)·
- 6) *ἐκότερος, ἐκάτερα, ἐκάτερον* (=καθεὶς ἀπὸ τοὺς δύο)·
- 7) *ἕτερος, ἑτέρα, ἕτερον* (ἄλλος, ἐπὶ δύο)·
- 8) *οὐδέτερος, οὐδετέρα, οὐδέτερον*—*μηδέτερος, μηδετέρα, μηδέτερον* (=οὔτε ὁ εἷς οὔτε ὁ ἄλλος)·
- 9) *ποσός, ποσή, ποσόν* (=κάμποσος· βλ. 156, 3)·
- 10) *ποιός, ποιά, ποιόν* (=κάποιος λογῆς· βλ. § 156, 4)·
- 11) *ἄλλοδαπός, ἄλλοδαπή, ἄλλοδαπὸν* (=ἀπὸ ἄλλον τόπον· βλ. § 156, 6)·

* Σημείωσις. Ἡ ἐπιμεριστικὴ ἀντωνυμία *οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδὲν* (μηδεὶς, μηδεμία, μηδὲν) κλίνεται ὅπως τὸ ἀριθμητικὸν *εἷς, μία, ἓν*, ἀλλὰ εἰς τὸ ἀρσενικὸν γένος ἔχει καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν :

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄν.	οὐδείς	οὐδεμία	οὐδέν	οὐδένες
γεν.	οὐδενός	οὐδεμιᾶς	οὐδενός	οὐδένων
δοτ.	οὐδενὶ	οὐδεμιᾷ	οὐδενὶ	οὐδέσι
αἰτ.	οὐδέν	οὐδεμίαν	οὐδέν	οὐδένας

δ'. Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 161. Ἀναφορικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, διὰ τῶν ὁποίων κανονικῶς μία πρότασις ὁλόκληρος ἀναφέρεται (ἦτοι ἀποδίδεται) εἰς μίαν λέξιν ἄλλης προτάσεως: Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, **ὃς** τὰ πανθ' ὄρα.

Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι:

- 1) ὅς, ἥ, ὃ (=ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποία, τὸ ὁποῖον).
- 2) ὅσπερ, ἥπερ, ὅπερ (=ὁ ὁποῖος ἀκριβῶς).
- 3) ὅστις, ἥτις, ὅ,τι (=ὁποῖος, ὁποία, ὅποιο).
- 4) ὁπότερος, ὁποτέρω, ὁπότερον (=ὁποῖος ἀπὸ τοὺς δύο· πρβλ.

§ 156, 2).

- 5) ὅσος, ὅση, ὅσον (πρβλ. § 156, 3).

- 6) οἷος, οἷα, οἷον (=τέτοιος πού· πρβλ. § 156, 4).

- 7) ὁποῖος, ὁποία, ὁποῖον (=ὁποῖας λογῆς· πρβλ. § 156, 4).

- 8) ἡλικός, ἡλική, ἡλικόν
ὁπηλικός, ὁπηλική, ὁπηλικόν } (=ὅσον μέγας· πρβλ. § 156, 5).

- 9) ὁποδαπός, ὁποδαπή, ὁποδαπὸν (=ἀπὸ τὸν τόπον πού· πρβλ. § 156, 6).

§ 162. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι **ὅς, ὅσπερ** καὶ **ὅστις** κλίνονται ὡς ἐξῆς: (πρβλ. § 150, 1 καὶ § 159).

Ἐνικὸς

	Ἀρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἀρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	ὃς	ἥ	ὃ	ὅσπερ	ἥπερ	ὅπερ
γεν.	οὗ	ἥς	οὔ	οὔπερ	ἥσπερ	οὔπερ
δοτ.	ὃ	ἥ	ὃ	ὃπερ	ἥπερ	ὃπερ
αἰτ.	ὃν	ἥν	ὃ	ὄνπερ	ἥνπερ	ὄπερ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	αἱ	ᾶ	οἷπερ	αἷπερ	ᾶπερ
γεν.	ῶν	ῶν	ῶν	ῶνπερ	ῶνπερ	ῶνπερ
δοτ.	οἷς	αἷς	οἷς	οἷσπερ	αἷσπερ	οἷσπερ
αἰτ.	οἷς	αἷς	ᾶ	οὔσπερ	ᾶσπερ	ᾶπερ

Ἑνικός

ὄν.	ὅστις	ἦτις	ὅ,τι
γεν.	οὗτινος ἢ ὅτου	ἦστινος	οὗτινος ἢ ὅτου
δοτ.	ὅτινι ἢ ὅτῳ	ἦτινι	ὅτινι ἢ ὅτῳ
αἰτ.	ὄντινα	ἦντινα	ὅ,τι

Πληθυντικός

ὄν.	οἵτινες	αἵτινες	ἅτινα ἢ ἅττα
γεν.	ὧντινων	ὧντινων	ὧντινων
δοτ.	οἷσιν	αἷσιν	οἷσιν
αἰτ.	οὗσιν	ἄσιν	ἅτινα ἢ ἅττα

§ 163. Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων.

Ἑρωτηματικαὶ	Δεικτικαὶ	Ἀόριστοι	Ἀναφορικαὶ
τίς ;	ὁδε, οὗτος, ἐκεῖνος	τίς, οὐδεὶς, ὁ δεῖνα, ἕκαστος, ἄλλος, ἔνιοι	ὅς, ὅστις
πότερος ;	(ὁ ἕτερος)	οὐδέτερος, ἑκάτερος, ἄμφότεροι	ὁπότερος
πόσος ;	τοσόσδε, τοσοῦτος	ποσὸς	ὅσος, ὁπόσος
ποῖος ;	τοιόσδε, τοιοῦτος	ποιὸς	οἷος, ὁποῖος
πηλίκος ;	τηλικόσδε, τηλικούτος	—	ἡλίκος, ὁπηλίκος
ποδαπός ;	—	—	ὁποδαπός
ποῦ ;	ἐνθάδε, ἐνταῦθα αὐτοῦ, ἐκεῖ	ποῦ	οὔ, ὅπου, ἔνθα
ποῖ ;	ἐνθάδε, ἐνταῦθα, αὐτόσε, ἐκεῖσε	ποῖ	οἷ, ὅποι, ἔνθα
πόθεν ;	ἐνθενδε, ἐντεῦθεν αὐτόθεν, ἐκεῖθεν	ποθεν	ὅθεν, ὁπόθεν, ἔνθεν
πότε ;	τότε	ποτὲ	ὅτε, ὁπότε
πηνίκα ;	τηνικάδε, τηνικάυτα	—	ἡνίκα, ὁπηνίκα
πῇ ;	τῇδε, ταύτῃ	πῇ	ἧ, ἧπερ, ὅπῃ
πῶς ;	ὧδε, οὕτως(ς)	πῶς	ὧς, ὥσπερ, ὅπως

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

§ 164. Τὰ ἀριθμητικά, ἤτοι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ὠρισμένον πλῆθος ἢ μέτρον, εἶναι ὀνόματα ἐπίθετα ἢ οὐσιαστικά καὶ ἐπιρρήματα.

α'. Ἀριθμητικά ἐπίθετα.

§ 165. Τὰ ἀριθμητικά ἐπίθετα λέγονται

1) ἀπόλυτα, ὅταν δηλοῦν ἀπλῶς ὠρισμένον πλῆθος ὄντων τινῶν ἀπολύτως, ἤτοι ἀσχέτως πρὸς ἄλλα ὄντα: εἰς στρατιώτης, δέκα βιβλία.

2) τακτικά, ὅταν δηλοῦν τὴν τάξιν, ἤτοι τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν κατέχει τι ἐντὸς μιᾶς σειρᾶς ὁμοειδῶν ὄντων: ἡ δεκάτη ἡμέρα τοῦ μηνός—τὸ πέμπτον ἔτος τοῦ πολέμου.

Τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῇ μέχρι μὲν τοῦ 19 ἡ κατάληξις -τος, ἀπὸ δὲ τοῦ 20 καὶ ἄνω ἡ κατάληξις -στός: (τρία) τρι-τος, (δέκα) δέκα-τος, (εἴκοσι) εἰκο-στός, (τριάκοντα) τριακο-στός, (χίλιοι) χιλιο-στός. (Βλ. § 110, καλός).

3) χρονικά, ὅταν δηλοῦν χρόνον, ἤτοι τὸν ἀριθμὸν τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν συμβαίνει κάτι τι, ἀφοῦ τοῦτο ἤρχισε μίαν προηγούμενην ἡμέραν: ἐναταῖος ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας (=τὴν ἐνάτην ἡμέραν, ἀφότου ἐξεκίνησε).

Τὰ χρονικά ἀριθμητικά σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν τακτικῶν, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῇ ἡ κατάληξις -αῖος: (τρίτος) τρι-αῖος, (τέταρτος) τεταρ-ταῖος πυρρετός. (Βλ. § 110, δίκαιος).

4) πολλαπλασιαστικά, ὅταν δηλοῦν ἀπὸ πόσα μέρη σύγκειται κάτι τι: ἄλμα τριπλοῦν.

Καὶ τῶν πολλαπλασιαστικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῇ ἡ κατάληξις -πλοῦς: (τρία) τρι-πλοῦς, (ἑπτὰ) ἑπτα-πλοῦς. (Βλ. § 115, Σημ.).

5) ἀναλογικά, ὅταν δηλοῦν ποία ἡ ἀναλογία ἐνὸς ποσοῦ πρὸς ἄλλο ποσὸν ὁμοειδές, ἤτοι ποσάκις ἐν ποσὸν εἶναι μεγαλύτερον ἄλλου ὁμοειδοῦς ποσοῦ: ὁ τῶν Περσῶν στρατὸς ἦν δεκαπλάσιος τοῦ τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ τῶν ἀναλογικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ προστεθῇ εἰς αὐτὸ ἡ κατάληξις **-πλάσιος** : (τρία) *τρι-πλάσιος*, (δέκα) *δεκα-πλάσιος*. (Βλ. § 110, δίκαιος).

§ 166. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν, τὰ ἀπὸ τοῦ **πέντε** μέχρι τοῦ **ἐκατὸν** εἶναι ἄκλιτα· τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ **διακόσιοι** (διακόσια, διακόσια) καὶ ἄνω εἶναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ· (βλ. § 110, 1, δίκαιος).

Ἐνίστε ὅμως λαμβάνονται ταῦτα καὶ εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν μετ' ὀνόματα περιληπτικά : **διακοσία ἵππος** (= 200 ἵπποις), **χιλία ναῦς** (= 1000 νῆες).

Τὰ τέσσαρα πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ κλίνονται ὡς ἑξῆς :

ὄν.	εἷς	μία	ἓν	δύο	τρεις	τρία	τέτταρες	τέτταρα
γεν.	ἑνός	μιάς	ἑνός	δυοῖν	τριῶν		τεττάρων	
δοτ.	ἐνὶ	μιᾷ	ἐνὶ	δυοῖν	τρισὶ		τέτταρσι	
αἰτ.	ἓνα	μίαν	ἓν	δύο	τρεις	τρία	τέτταρας	τέτταρα

Σημείωσις 1. Τὸ **δύο** λαμβάνεται καὶ ὡς ἄκλιτον, ἰδίᾳ μετὰ τοῦ ἄρθρου, π. χ. *τῶν δύο μερῶν, τοῖς δύο μέρεσι*.

Σημείωσις 2. Ἀριθμοὺς συνθέτους, οἷοι οἱ ἀριθμοὶ 18, 19—28, 29 κτλ. τοὺς ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι συνήθως δι' ἀφαιρέσεως ὡς ἑξῆς : **δυοῖν δέοντα** εἴκοσι (=18), **ἐνὸς δέοντα** εἴκοσι (=19), **δυοῖν δέοντα** τριάκοντα (=28) κτλ. (Πρβλ. εἴκοσι *παρὰ* δύο, σαράντα *παρὰ* ἓνα κτλ.).

Τοὺς δὲ ἄλλους συνθέτους ἀριθμοὺς ἐν γένει τοὺς ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι κατὰ τρεῖς τρόπους, ἥτοι ἡ προέτασσαν τὸν ἐκάστοτε μικρότερον πρὸ τοῦ μεγαλυτέρου, ὅποτε κανονικῶς ἔθετον μεταξὺ αὐτῶν τὸν σύνδεσμον **καί**, ἡ προέτασσαν τὸν ἐκάστοτε μεγαλύτερον πρὸ τοῦ μικροτέρου μετὰ τοῦ καὶ μεταξὺ αὐτῶν, ἡ ἄνευ τοῦ **καί**, ὅπως νῦν : **πέντε καὶ τριάκοντα καὶ διακόσιοι—διακόσιοι καὶ τριάκοντα καὶ πέντε—διακόσιοι τριάκοντα πέντε**.

Ὅμοιως ἐπὶ τῶν τακτικῶν : **πέμπτος καὶ τριακοστὸς—τριακοστὸς καὶ πέμπτος—τριακοστὸς πέμπτος**.

Σημείωσις 3. Τοὺς κλασματικούς ἀριθμοὺς οἱ ἀρχαῖοι ἐξέφερον δι' ἀπολύτων ἀριθμητικῶν κατ' ἀμφοτέρους τοὺς ὅρους, προσθέτοντες ὅμως εἰς τὸν ἓνα ἐξ αὐτῶν τὴν λέξιν μέρος ἢ μοῖρα : π. χ. *τῶν ἐπτά μερῶν τὰ πέντε ἢ τῶν ἐπὶ αἱ πέντε μοῖραι* (=5/7).

Ἐὰν δὲ ὁ παρονομαστής ἦτο μόνον κατὰ μίαν μονάδα μεγαλύτερος τοῦ ἀριθμητοῦ, παρελείπετο : τὰ *πέντε μέρη* (=5/6), τὰ *ἐννέα μέρη* (=9/10).

β'. Ἀριθμητικά οὐσιαστικά.

§ 167. Τὰ οὐσιαστικά ἀριθμητικά σημαίνουν ἀφηρημένην ἀριθμητικὴν ποσότητα. Ταῦτα πάντα εἶναι θηλυκοῦ γένους καὶ σχηματίζονται τὰ πλείστα ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῇ ἡ κατάληξις **-άς** (γεν. **-άδος**) : (δύο) **δυ-άς**, (τρία) **τρι-άς**, (δέκα) **δεκ-άς**, (ἐκατὸν) **ἐκατοι-τάς**.

Σημείωσις. Τοῦ εἰς (μία, ἓν) τὸ οὐσιαστικὸν εἶναι ἡ **μονάς**, τοῦ τέτταρα—ἡ **τετράς**, τοῦ πέντε—ἡ **πεμπάς** (=ἡ πεντάς), τοῦ εἴκοσιν—ἡ **εἰκάς** (=ἡ εἰκοσάς, εἰκοσαριά), τοῦ τριάκοντα—ἡ **τριακάς** (=ἡ τριακοντάς, τριανταριά).

γ'. Ἀριθμητικά ἐπιρρήματα.

§ 168. Ἀριθμητικά ἐπιρρήματα λέγονται αἱ λέξεις, μὲ τὰς ὁποίας δίδεται ὠρισμένη ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν **ποσάκις**. Καὶ τούτων τὰ πλείστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῇ ἡ κατάληξις **-κις** ἢ **-άκις** : (ἐπτά) **ἐπτά-κις**, (δέκα) **δεκά-κις**, (ἕξ) **ἕξ-άκις**, (πέντε) **πεντ-άκις**.

Τῶν τριῶν πρώτων ἀριθμητικῶν (**εἷς**, **δύο**, **τρεις**) ἐπιρρήματα εἶναι τοῦ εἷς—**ἅπαξ** (=μῖαν φοράν), τοῦ δύο—**δὺς** (=δύο φορές), τοῦ τρεῖς—**τρὶς** (τρεις φορές).

Σημείωσις. Τὸ σημεῖον ζ', μὲ τὸ ὅποιον οἱ ἀρχαῖοι παρίστανον τὸ 6, καλεῖται **στίγμα**, τὸ δὲ σημεῖον η', μὲ τὸ ὅποιον παρίστανον τὸ 90, καλεῖται **κόππα**, καὶ τὸ σημεῖον θ', μὲ τὸ ὅποιον παρίστανον τὸ 900, καλεῖται **σαμπί**. Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν ἀριθμῶν ἐν γένει οἱ ἀρχαῖοι ἐχρησιμοποιοῦν τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου μὲ μίαν κεραίαν πρὸς τὰ ἄνω καὶ δεξιὰ ἢ κάτω καὶ ἀριστερά.

Διήρουν δὲ πρὸς τοῦτο τὰ 24 στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου εἰς τρεῖς ομάδας, α—υ, ι—π, ρ—ω καὶ τῆς μὲν πρώτης ομάδος τὰ στοιχεῖα τὰ ἐχρησιμοποιοῦν πρῶτον πρὸς παράστασιν τῶν ἀπλῶν μονάδων (α'=1, β'=2, γ'=3 κλπ.), τῆς δὲ δευτέρας ομάδος πρὸς παράστασιν τῶν δεκάδων (ι'=10, κ'=20, λ'=30 κτλ.) καὶ τῆς τρίτης πρὸς παράστασιν τῶν ἐκατοντάδων (ρ'=100, σ'=200, τ'=300 κτλ.).

Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν χιλιάδων ἐχρησιμοποιοῦν τὰ ἴδια στοιχεῖα ἀλλὰ μὲ τὴν κεραίαν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀριστερά (,α=1000, ,β=2000, ,γ=3000 κτλ., ,αωκα'=1821, ,αζιβ'=1912, ,αζιμζ'=1946).

Πίναξ τῶν ἀριθμητικῶν.

Ἑλλ. σημ.	Ἀραβικά ψηφία	Ἀπόλυτα	Τακτικά	Ἐπιρρήματα
α'	1	εἷς, μία, ἓν	πρῶτος, -η -ον	ἅπαξ
β'	2	δύο	δεύτερος, -α -ον	δὶς
γ'	3	τρεῖς, τρία	τρίτος, -η -ον	τρίς
δ'	4	τέτταρες, τέτταρα	τέταρτος	τετράκις
ε'	5	πέντε	πέμπτος	πεντάκις
ς'	6	ἕξ	ἕκτος	ἑξάκις
ζ'	7	ἑπτὰ	ἑβδομος	ἑπτάκις
η'	8	ὀκτώ	ὀγδοος	ὀκτάκις
θ'	9	ἐννέα	ἐνάτος	ἐνάκις
ι'	10	δέκα	δέκατος	δεκάκις
ια'	11	ἑνδεκα	ἐνδέκατος	ἐνδεκάκις
ιβ'	12	δωδεκα	δωδέκατος	δωδεκάκις
ιγ'	13	τρεῖς (τρία) καὶ δέκα	τρίτος καὶ δέκατος	τρεῖςκαὶδεκάκις
ιδ'	14	τέτταρες(-ρα) καὶ δέκα	τέταρτος καὶ δέκατος	τέτταρεςκαὶδεκάκις
ιε'	15	πεντεκαίδεκα	πέμπτος καὶ δέκατος	πεντεκαὶδεκάκις
ισ'	16	ἑκκαίδεκα	ἕκτος καὶ δέκατος	ἑκκαὶδεκάκις
ιζ'	17	ἑπτακαίδεκα	ἑβδομος καὶ δέκατος	ἑπτακαὶδεκάκις
ιη'	18	ὀκτωκαίδεκα	ὀγδοος καὶ δέκατος	ὀκτωκαὶδεκάκις
ιθ'	19	ἐννεακαίδεκα	ἐνάτος καὶ δέκατος	ἐννεακαὶδεκάκις
κ'	20	εἴκοσι(ν)	εἰκοστός	εἰκοσάκις
ιβ'	30	τριακόνα	τριακοστός	τριακοντάκις
μ'	40	τετταράκοντα	τετταρακοστός	τετταρακοντάκις
ν'	50	πεντήκοντα	πεντηκοστός	πεντηκοντάκις
ς'	60	ἑξήκοντα	ἑξηκοστός	ἑξηκοντάκις
ο'	70	ἑβδομήκοντα	ἑβδομηκοστός	ἑβδομηκοντάκις
π'	80	ὀγδοήκοντα	ὀγδοηκοστός	ὀγδοηκοντάκις
ι'	90	ἐνενήκοντα	ἐνενηκοστός	ἐνενηκοντάκις
ρ'	100	ἑκατὸν	ἑκατοστός	ἑκατοντάκις
σ'	200	διακόσιοι -αι -α	διακοσιοστός	διακοσιάνκις
τ'	300	τριακόσιοι -αι -α	τριακοσιοστός	τριακοσιάνκις
υ'	400	τετρακόσιοι -αι -α	τετρακοσιοστός	τετρακοσιάνκις
φ'	500	πεντακόσιοι -αι -α	πεντακοσιοστός	πεντακοσιάνκις
χ'	600	ἑξακόσιοι -αι -α	ἑξακοσιοστός	ἑξακοσιάνκις
ψ'	700	ἑπτακόσιοι -αι -α	ἑπτακοσιοστός	ἑπτακοσιάνκις
ω'	800	ὀκτακόσιοι -αι -α	ὀκτακοσιοστός	ὀκτακοσιάνκις
Ϟ'	900	ἐνακόσιοι -αι -α	ἐνακοσιοστός	ἐνακοσιάνκις
α'	1000	χίλιοι -αι -α	χιλιοστός	χιλιάκις
β'	2000	δισχίλιοι -αι -α	δισχιλιοστός	δισχιλιάκις
γ'	10000	μύριοι -αι -α	μυριοστός	μυριάκις
δ'	20000	δισμύριοι -αι -α	δισμυριοστός	δισμυριάκις

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

ΡΗΜΑΤΑ

α'. Ὁρισμὸς καὶ παρεπόμενα τοῦ ρήματος.

Γενικά τινα περὶ τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῶν.

§ 169. Ῥήματα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ ἢ πάσχει κάτι τι ἢ εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν.

§ 170. Πᾶν ῥῆμα ἔχει πολλοὺς καὶ διαφόρους τύπους καὶ μετὰ αὐτοὺς δηλοῦνται τὰ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος, ἥτοι ἡ διάθεσις, ἡ συζυγία, ἡ φωνή, ὁ χρόνος, ἡ ἔγκλισις, τὸ πρόσωπον καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ. (Πρβλ. § 41, 3 Σημ.).

§ 171. Διάθεσις ῥήματος λέγεται ἡ σημαινομένη ὑπ' αὐτοῦ κατάστασις τοῦ ὑποκειμένου. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τῶν ῥημάτων τέσσαρες: ἐνεργητική, μέση, παθητική καὶ οὐδετέρα.

1) Ῥήματα ἐνεργητικῆς διαθέσεως ἢ ἐνεργητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ: ὁ παῖς *χορεύει*· *κρούει τὴν θύραν*.

2) Ῥήματα μέσης διαθέσεως ἢ μέσα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, ἡ δὲ ἐνεργεία του ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον: ὁ παῖς *ἐνδύεται* (=ἐνδύει τὸν ἑαυτόν του).

3) Ῥήματα παθητικῆς διαθέσεως ἢ παθητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει: ὁ παῖς *λούεται* ὑπὸ τῆς μητρός.

4) Ῥήματα οὐδετέρας διαθέσεως λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει τι, ἀλλ' ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν: ὁ παῖς *καθεύδει* (=κοιμᾶται).

§ 172. Συζυγία ῥημάτων λέγεται ὁ τρόπος τῆς κλίσεως αὐτῶν. Εἶναι δὲ αἱ συζυγίαι τῶν ῥημάτων δύο, ἥτοι ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω (-ομαι) καὶ ἡ συζυγία τῶν εἰς -μι (-μαι): *λύ-ω* (*λύ-ομαι*), *δείκνυ-μι* (*δείκνυ-μαι*).

§ 173. Φωνὴ ῥήματος λέγεται ἐν σύνολον τῶν τύπων αὐτοῦ. Πᾶν δὲ ῥῆμα ἔχει δύο φωνάς ἢ δύο σύνολα τύπων, ἥτοι

1) τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν, ἥτοι ἓν σύνολον τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μετὰ τὴν κατάληξιν **-ω** ἢ **-μι** : *λύ-ω*, *λύεις* κτλ., *δείκνυ-μι*, *δείκνυ-ς* κτλ.

2) τὴν μέσην φωνήν, ἥτοι ἕτερον σύνολον τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μετὰ τὴν κατάληξιν **-ομαι** ἢ **-μαι** : *λύ-ομαι*, *λύ-η*, *λύ-εται* κτλ., *δείκνυ-μαι*, *δείκνυ-σαι* κτλ.

§ 174. **Χρόνος** ῥήματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, μετὰ τὸν ὁποῖον δηλοῦνται πότε γίνεται ἡ πράξις.

Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἑπτὰ, οἱ ἑξῆς :

1) ὁ ἐνεστώς, ὁ ὁποῖος δηλοῖ, ὅτι ἡ πράξις γίνεται **τώρα**, ἥτοι καθ' ὃν χρόνον ὁμιλεῖ ὁ λέγων : ὁ μαθητὴς **γράφει**.

2) ὁ παρατατικός, ὁ ὁποῖος δηλοῖ, ὅτι ἡ πράξις ἐγένετο (διαρκῶς ἢ ἐπανελημμένως) εἰς τὸ παρελθόν : ὁ μαθητὴς **ἔγραφε**.

3) ὁ μέλλων (ὁ ἀπλοῦς), ὁ ὁποῖος δηλοῖ, ὅτι ἡ πράξις θὰ γίνῃ ἢ θὰ γίνεται εἰς τὸ μέλλον : ὁ μαθητὴς **γράψει** (=θὰ γράψῃ ἢ θὰ γράφῃ).

4) ὁ ἀόριστος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ἀπλῶς, ὅτι ἡ πράξις ἐγένετο εἰς τὸ παρελθόν : ὁ παῖς **ἔγραψε** τὴν ἐπιστολήν.

5) ὁ παρακείμενος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ, ὅτι ἡ πράξις ἔχει γίνεσθαι, ἥτοι εἶναι τετελεσμένη : ὁ παῖς **γέγραφε** τὴν ἐπιστολήν (=τὴν ἔχει γραμμένην).

6) ὁ ὑπερσυντέλικος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ, ὅτι ἡ πράξις εἴχεσθαι γίνεσθαι, ἥτοι ἦτο τετελεσμένη κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ παρελθόντος : ὁ παῖς **ἐγεγράφε** τὴν ἐπιστολήν (=τὴν εἶχε γραμμένην).

7) ὁ τετελεσμένος μέλλων, ὁ ὁποῖος δηλοῖ, ὅτι ἡ πράξις θὰ ἔχῃ γίνεσθαι, ἥτοι θὰ εἶναι τετελεσμένη κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος : **γεγραφώς ἔσομαι** τὴν ἐπιστολήν (=θὰ ἔχω γράψει τὴν ἐπιστολήν) ἢ ἐπιστολὴν **γεγράφεται** (θὰ ἔχῃ γραφῇ ἢ θὰ εἶναι γραμμένη).

Σημείωσις 1. Ἡ σημασία ἐκάστου χρόνου εἶναι οἷα ἐδηλώθη ἀνωτέρω μόνον εἰς τὴν ὀριστικὴν ἑγκλίσιν. Περί τῆς σημασίας δὲ τῶν χρόνων εἰς τὰς ἄλλας ἑγκλίσεις ἴδὲ τὸ Συντακτικόν.

Σημείωσις 2. Ὁ ἐνεστώς, ὁ μέλλων (ἀπλοῦς καὶ τετελεσμένος) καὶ ὁ παρακείμενος λέγονται χρόνοι ἀρκτικοί, ὁ δὲ παρατατικός, ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος λέγονται χρόνοι παραγόμενοι (ἢ ἱστορικοὶ ἢ παρωχημένοι).

Ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλον λέγονται προσέτι χρόνοι συντελικοί.

§ 175. Ἐγκλισις ῥήματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος δηλοῖ τὴν ψυχικὴν διάθεσιν τοῦ ὁμιλοῦντος. Εἶναι δὲ αἱ ἐγκλίσεις τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης τέσσαρες, ἥτοι ἡ ὀριστική, ἡ ὑποτακτική, ἡ προστακτική καὶ ἡ εὐκτική.

1) Ὁριστική λέγεται ἡ ἐγκλισις τοῦ ῥήματος, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς βεβαίαν: *προσέχωμεν*.

2) Ὑποτακτική λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς ἐπιθυμητὴν ἢ προσδοκωμένην: *προσέχωμεν* (=ἄς προσέχωμεν)· ἐὰν ζητῆς καλῶς, εὐρήσεις.

3) Προστακτική λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς ἀξίωσιν ἢ προσταγὴν τοῦ ὁμιλοῦντος: *προσέχετε*.

4) Εὐκτική λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς εὐχὴν τοῦ ὁμιλοῦντος: *ὕγαιναιτε* (=εἴθε νὰ ὕγαινετε).

Σημείωσις 1. Ἡ εὐκτική μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) μορίου *ἂν* κανονικῶς παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς δυνατήν: *λέγοιτε ἂν* (=θὰ ἐλέγατε, ἡμπορεῖτε νὰ λέγετε).

Σημείωσις 2. Ἡ σημασία ἐκάστης ἐγκλίσεως εἶναι οἷα ἀνωτέρω ἐδηλώθη εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις. Τίνας δὲ σημασίας λαμβάνει ἐκάστη ἐγκλισις εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις, διδάσκει τὸ Συντακτικόν.

§ 176. Πρὸς ὅσον ῥήματος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν ὁποῖον δηλοῦται τίνος προσώπου εἶναι τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ, ἥτοι ἂν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος εἶναι **πρώτου προσώπου ἢ δευτέρου ἢ τρίτου**: *λέγω* (ἐγώ), *λέγεις* (σύ), *λέγει* (ἐκεῖνος). (Βλ. § 148).

§ 177. Ἀριθμὸς ῥήματος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν ὁποῖον δηλοῦται, ἂν τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ περιλαμβάνει ἓν ἢ πολλὰ πρόσωπα ἢ ζῶα ἢ πράγματα: *παίζω* (ἐγώ, **εἷς**), *παίζομεν* (ἡμεῖς, **πολλοί**), *παίζει* (ὁ παῖς, **εἷς**), *παίζουν* (οἱ παῖδες, **πολλοί**).

§ 178. Ἐκτὸς τῶν τεσσάρων ἐγκλίσεων τὸ ῥῆμα ἔχει προσέτι δύο ὀνομαστικούς τύπους, ἥτοι τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν.

1) Τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι ῥηματικὸν **οὐσιαστικόν**, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον: *λύειν*, *λύεσθαι* — *λῦσαι*, *λυθῆναι*. Καλεῖται δὲ ἀπαρέμφατον, διότι εἰς πάντα χρόνον ἔχει μίαν

μόνον κατάληξιν, καὶ μόνον του δὲν (παρεμφαίνει, ἥτοι δὲν) δηλοῖ ὥρισμένον πρόσωπον καὶ ἀριθμόν: *βούλομαι λέγειν* (=θέλω νὰ λέγω)· *βουλόμεθα λέγειν* (=θέλομεν νὰ λέγωμεν)· *βούλονται λέγειν* (=θέλουν νὰ λέγουν).

2) Ἡ μετοχή εἶναι ῥηματικὸν **ἐπίθετον**, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον (βλ. § 132 κ. ἐ.): *γράφων, γράφουσα, γράφον*—*γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον*—*γράψας, γράψασα, γράψαν*—*γραφείς, γραφεῖσα, γραφέν*. Καλεῖται δὲ μετοχή, διότι μετέχει τῶν παρεπομένων καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ῥήματος.

§ 179. Πᾶσαι αἱ ἐγκλίσεις καὶ οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ἑξαιρέσει ὥρισμένων τύπων αὐτῶν, σχηματίζονται μονολεκτικῶς. Πρβλ. *ὑγιαίνετε* (=εἶθε νὰ ὑγιαίνετε), *λεγέτω* (=ἄς λέγη), *κόψω* (=θὰ κόψω ἢ θὰ κόπτω), *κέκοφα* (=ἔχω κόψει), *ἐκεκόφειν* (=εἶχον κόψει), *κοπήσομαι* (=θὰ κοπῶ), *κέκομαι* (=ἔχω κοπῇ), *ἐκεκόμην* (=εἶχον κοπῇ) κτλ.

§ 180. Τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης

1) ὁ ἀπλοῦς μέλλων δὲν ἔχει δύο τύπους ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἀλλὰ ἓνα μόνον τύπον, μὲ αὐτὸν δὲ δηλοῦται ἢ μέλλουσα πρᾶξις εἴτε ἀπλῶς **ἐν συνόψει** εἴτε **κατὰ διάρκειαν** ἢ **ἐπανάληψιν**· *γράψω* (=θὰ γράψω ἢ θὰ γράφω).

2) ὁ τετελεσμένος μέλλων

α') τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ῥήματος **εἰμί**· (λύω), *λελυκὼς ἔσομαι* (=θὰ ἔχω λύσει).

β') τῆς μέσης φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς, μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ῥήματος **εἰμί**· (λύομαι) *λελύσομαι καὶ λελυμένος ἔσομαι* (=θὰ ἔχω λυθῇ ἢ θὰ εἶμαι λυμένος).

β'. Συστατικὰ μέρη τοῦ ῥήματος· **θέμα**· **χαρακτήρ**.

§ 181. Εἰς τοὺς ῥηματικοὺς τύπους κανονικῶς διακρίνομεν δύο θέματα, τὸ **χρονικὸν** θέμα καὶ τὸ **ῥηματικὸν** θέμα.

1) **Χρονικὸν** θῆμα λέγεται ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζονται οἱ τύποι ἑνὸς ὥρισμένου χρόνου ἢ ὥρισμένων χρόνων τοῦ

ρήματος. Κανονικῶς δὲ ἔχουν κοινὸν τὸ χρονικὸν θέμα ὁ ἐνεστώς μὲ τὸν παρατατικόν, ὁ ἀπλοῦς μέλλων μὲ τὸν ἀόριστον καὶ ὁ παρακειμένης μὲ τὸν ὑπερσυντέλικον (καὶ τὸν τετελεσμένον μέλλοντα). Πρὸβλ. *κόπτ-ω, ἔ-κοπ-τον—κόψ-ω, ἔ-κο-ψα—κέκοφ-α, ἔ-κεκόφ-ειν, (κεκοφ-ὼς ἔσομαι)* κτλ.

2) Ῥηματικὸν θέμα λέγεται τὸ ἀρχικὸν θέμα τοῦ ῥήματος, ἥτοι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ βάσις τοῦ σχηματισμοῦ πάντων τῶν χρονικῶν θεμάτων αὐτοῦ. Οὕτω τὸ ῥηματικὸν θέμα τοῦ *ῥ. κόπτ-ω* εἶναι *κοπ-*, ἐξ αὐτοῦ δὲ ἐσχηματίσθη τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα (*κοπ-τ-*), τὸ τοῦ μέλλοντος (*κοψ=κοπ-σ*) καὶ τὸ τοῦ παρακειμένου (*κε-κοφ-*, ἐκ τοῦ *κε κοπ-*) κτλ.

Σημείωσις. Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐνίοτε μὲν εἶναι τὸ ἴδιον μὲ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος (*λύ-ω, λέ-γω, μέν-ω*), συνήθως ὅμως εὐρίσκεται ἀπὸ τὸν ἀόριστον β' (ὡς τοῦ *βάλλω*, ῥηματικὸν θ. *βάλ-*, ἀόρ. β' *ἔ-βαλ-ον*), καὶ συννη-ύεσται ἀπὸ κάποιαν λέξιν ἐτυμολογικῶς συγγενή πρὸς τὸ ῥήμα (*βιάπτω—βιάβ-η, τύπω—τύπ-ος, ῥάπτω—ῥαφή, ἀγγέλλω—ἄγγελ-ος, αἴρω—ἄρ-σις* κτλ.).

§ 182. Ὁ χαρακτήρ ἐνὸς χρονικοῦ θέματος λέγεται **χρονικὸς** χαρακτήρ, ὁ δὲ χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος λέγεται **ῥηματικὸς** χαρακτήρ.

§ 183. Κατὰ τὸν χαρακτήρα τοῦ ῥηματικοῦ θέματος αὐτῶν τὰ ῥήματα διαιροῦνται εἰς **φωνηεντόληκτα** καὶ **συμφωνόληκτα**: *λύ-ω, χρί-ω—γράφ-ω, κόπτ-ω*. (Βλ. § 66).

Ῥποδιαίρουνται δὲ

1) τὰ μὲν φωνηεντόληκτα ῥήματα εἰς **ἀσυναίρετα** (*κωλύ-ω, βασιλεύ-ω, κρού-ω*) καὶ εἰς **συνηρημένα** (*τιμάω-ῶ, φιλέω-ῶ, πλῆ-ρόω-ῶ*)

2) τὰ δὲ συμφωνόληκτα εἰς **ἀφωνόληκτα** (*ἄγ-ω, βλέπ-ω, πείθ-ω*) καὶ εἰς **ἐνρυνόληκτα** ἢ **ὕγρὸληκτα** (*μέν-ω, ἀγγέλλ-ω, καθαίρ-ω*).

§ 184. Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων τύπων ἐνὸς ῥήματος τὸ ῥηματικὸν θέμα αὐτοῦ ὑφίσταται διαφοροὺς μετασχηματισμούς, ἄλλους μὲν εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, ἄλλους δὲ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ, πρὸ τῶν ῥηματικῶν καταλήξεων. Πρὸβλ. ῥηματικὸν θέμα *ταγ-*, ἐξ οὗ *τάσσω-ω, ἔ-τασσ-ον, τάξ-ω, ἔ-ταξ-α, τέ-ταχ-α, ἔ-τε-τάχ-ειν, ταχ-υή-σομαι, ἔ-τάχ-υην, τέ-τα-κται* κτλ.

γ'. Αὕξησις καὶ ἀναδιπλασιασμός.

1. Αὕξησις.

§ 185. Οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν αὕξησιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἕκαστος ἑξ αὐτῶν σχηματίζεται. Ἡ αὕξησις δηλοῖ τὸ παρελθόν, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν, **συλλαβικὴ καὶ χρονικὴ**.

1) **Συλλαβικὴν** αὕξησιν ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον. Εἶναι δὲ ἡ συλλαβικὴ αὕξησις ἐν **ε ψιλούμενον**, τὸ ὁποῖον προτάσσεται * τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἕκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων:

πιστεύω—ἐ-πίστευ-ον, ἐ-πίστευσ-α, ἐ-πεπιστεύ-κειν.

ρίπτω—ἐρ-ριπτ-ον, ἔρ-ρι-ψ-α, ἔρ-ρίφ-ειν (§ 34,1).

2) **Χρονικὴν** αὕξησιν ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνήεν. Εἶναι δὲ ἡ χρονικὴ αὕξησις **ἑκτασις** τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἕκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων (§ 32, 6).

Κατὰ τὴν χρονικὴν αὕξησιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος

τὸ **ἄ** ἢ **ε** γίνεται **η**: ἀγοράζω, ἡγόραζον—ἐλπίζω, ἡλπιζον·

τὸ **ο** γίνεται **ω**: ὀδύρομαι, ὠδουρόμην·

τὸ **ι** γίνεται **ῑ**: ἰκετεύω, ἰκέτεον·

τὸ **υ** γίνεται **ῡ**: ὑβρίζω, ὑβριζον·

τὸ **αι** ἢ **ει** γίνεται **η**: αἰσθάνομαι, ἡσθάνομην—εἰκάζω, ἡκαζον·

τὸ **αυ** ἢ **ευ** γίνεται **ηυ**: αὐξάνω, ηὔξανον—εὐρίσκω, ηὔρισκον·

τὸ **οι** γίνεται **ω**: οἰκίρω, ὤκτιρον.

Σημείωσις 1. Τὸ ἀρκτικὸν εἰ γίνεται κατὰ τὴν αὕξησιν **η** προσέτι εἰς τὸν παρατατικὸν τοῦ ῥήματος εἶμι—ἦα ἢ ἦεν καὶ εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον τοῦ οἶδα (θ. εἶδ-)—ἦδαιν. Εἰς τὰ ἄλλα ῥήματα μένει: εἰκω—εἶκον· εἶργω—εἶργον· εἶρω—εἶρον.

Τὸ ἀρκτικὸν **ᾱ** ἢ **α**, καίτοι εἶναι μακρόν, τρέπεται κατὰ τὴν αὕξησιν εἰς **η** ἢ **η** κατ' ἀναλογίαν: ἀθλῶ—ἡθλουν, ἀργῶ—ἡργουν, ἄδω—ἡδον (ὅπως ἄγω—ἡγον, αἰτῶ—ἡτουν).

Σημείωσις 2. Ὑπερσυντέλικοι ῥήμάτων, τῶν ὁποίων ὁ παρακείμενος ἔχει ἀναδιπλασιασμόν **ε**, δὲν ἔχουν αὕξησιν: ἐστράτευκα—ἐστρατεύκειν, ἐζήτηκα—ἐζητήκειν.

* Τὸ **ε** δηλαδὴ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα καὶ ἐσήμερις τότε.

2. Ἀναδιπλασιασμός.

§ 186. Οἱ συντελικοὶ χρόνοι (ἧτοι ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων) ἔχουν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος ἀναδιπλασιασμόν **εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις** (καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν).

Ὁ ἀναδιπλασιασμός δηλοῖ τὸ τετελεσμένον τῆς πράξεως, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν:

1) **ἐπανάληψις** τοῦ ἀρχικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν ε κατόπιν αὐτοῦ. Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμόν λαμβάνουν τὰ θέματα, τὰ ὅποια ἀρχίζον ἀπὸ ἐν ἁπλοῦν σύμφωνον ἐκτὸς τοῦ ρ, ἢ ἀπὸ δύο σύμφωνον, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ἔνρινον ἢ ὕγρὸν:

παιδεύω	— πε-παίδευ-κα	ἐ-πε-παιδεύ-κειν
θύω	— τέ-θυ-κα (θέ-θυ-κα)	ἐ-τε-θύ-κειν (ἐ-θε-θύ-κειν)
φυτεύω	— πε-φύτευ-κα (φε-φύτευ-κα)	ἐ-πε-φυτεύ-κειν (ἐ-φε-φυτεύ-κειν)
χορεύω	— κε-χόρευ-κα (χε-χόρευ-κα)	ἐ-κε-χορεύ-κειν (ἐ-χε-χορεύ-κειν) (§ 37, 7)
κάμνω (θ. κμη-)	— κέ-κμη-κα	
πνέω (θ. πνευ-)	— πέ-πνευ-κα	
δράω (δρά-ω)	— δέ-δρα-κα	
γράφωμαι	— γέ-γραμ-μαι	ἐ-γε-γράμ-μην γε-γράψ-ομαι

2) **ὅ,τι καὶ ἡ αὔξησις**. Λαμβάνουν δὲ

α) συλλαβικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμόν τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον διπλοῦν ἢ ἀπὸ ρ ἢ ἀπὸ δύο σύμφωνον, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ἔνρινον ἢ ὕγρὸν, ἢ ὅσων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ τρία σύμφωνον:

ζητῶ	— ἐ-ζήτηκα	(ὅπως ἐ-ζήτησα)
δίπτω	— ἔ-ρριφα	(ὅπως ἔ-ρριψα)
σπείρω (θ. σπερ-, σπαρ-)	— ἔ-σπαρκα	(ὅπως ἔ-σπειρα)
φθείρω (θ. φθειρ-, φθαρ-)	— ἔ-φθαρκα	(ὅπως ἔ-φθειρα)
στρατεύω	— ἐστράτευκα	(ὅπως ἐ-στράτευσα).

β) χρονικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμόν τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆν:

ἀδικῶ	—	ἡ-δίκη-κα	(ὅπως ἡδίκησα)
ἐρῶμῶ	—	ἡ-ρῆμω-κα	(ὅπως ἡρῆμωσα)
ὁμολογῶ	—	ὦ-μολόγη-κα	(ὅπως ὁμολόγησα)
αἰτῶ	—	ἦ-τη-κα	(ὅπως ἦτησα)
οἰκῶ	—	ὦ-κη-κα	(ὅπως ὦκησα).

3. Αὕξησις καὶ ἀναδιπλασιασμός τῶν συνθέτων ῥημάτων.

§ 187. 1) Τὰ μετὰ προθέσεων σύνθετα (ἢ παρασύνθετα) * ῥήματα ἔχουν τὴν αὕξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν μετὰ τὴν πρόθεσιν :

εἰσ-πέμπω	—	εἰσ-έ-πεμπον	εἰσ-πέ-πομφα
συν-οικῶ	—	συν-ὦ-κουν	συν-ὦ-κηκα
παρα-νομῶ	—	παρα-ε-νόμουν	παρα-νε-νόμηκα
(ἐγκώμιον)			
ἐγ-κωμιάζω	—	ἐν-ε-κωμιάζον	ἐγ-κε-κωμιάκα
(ἐν χειρὶ τίθημι)			
ἐγ-χειρίζω	—	ἐν-ε-χειρίζον	ἐγ-κε-χείρικα (§ 37,7).

2) Τὰ παρασύνθετα ῥήματα, ὅσα ἔχουν πρῶτον συνθετικὸν ἄλλην λέξιν ἐκτὸς προθέσεως, ἔχουν τὴν αὕξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν εἰς τὴν ἀρχήν, ὡς εἰάν ἦσαν ἀπλᾶ ῥήματα :

(ἄ-δικος)	ἀδικῶ	—	ἡ-δίκουν	ἡ-δίκηκα
(δυσ-τυχής)	δυστυχῶ	—	ἐ-δυστύχουν	δε-δυστύχηκα
(μυθo-λόγος)	μυθολογῶ	—	ἐ-μυθολόγουν	με-μυθολόγηκα
(οἰκο-δόμος)	οἰκοδομῶ	—	ὦ-κοδόμουν	ὦ-κοδόμηκα.

Σημείωσις. Τὰ παρασύνθετα ῥήματα, εἰς τὰ ὅποια τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι τὸ ἐπίρρημα εὖ, συνήθως δὲν λαμβάνουν αὕξησιν οὐδὲ ἀναδιπλασιασμόν :

εὐδοκιμῶ	εὐδοκίμουν	εὐδοκίμησα	εὐδοκίμηκα
εὐεργετῶ	εὐεργέτουν	εὐεργέτησα	εὐεργέτηκα
εὐτυχῶ	εὐτύχουν	εὐτύχησα	εὐτύχηκα
εὐωχοῦμαι	εὐωχούμην	εὐωχήμην	

4. Ἀνωμαλῖαι αὕξεως.

§ 188. 1) Τὰ ῥήματα βούλομαι, δύναμαι καὶ μέλλω ἔχουν αὐξήσιν κανονικῶς ἐ καὶ ἀνωμάλως ἢ (κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ ῥ. ἐθέλω ἢ θέλω—ἡθέλον) :

* Τί λέγονται παρασύνθετοι λέξεις, βλ. κατωτέρω, εἰς τὸ τέλος τοῦ περὶ συνθέσεως κεφαλαίου.

ἐβουλόμην καὶ ἡβουλόμην — ἐβουλήθην καὶ ἡβουλήθην
 ἐδυνάμην καὶ ἡδυνάμην — ἐδυνήθην καὶ ἡδυνήθην
 ἔμελλον καὶ ἡμελλον

2) Τὰ ῥήματα (κατ)άγννυμι, ὠνοῦμαι καὶ ὠθῶ, ἐνῶ τὸ θέμα των ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν, ἔχουν συλλαβικὴν αὔξησιν ἐ : κατ-έ-αξα, ἐ-ωνοῦμην, ἐ-ώθουν.

3) Τὰ ῥήματα ἐθίζω, ἐλίττω, ἔλκω, ἔπομαι, (περι)έπω, ἐργάζομαι, ἔρπω, ἐστιῶ, ἔχω καὶ ἐῶ κατὰ τὴν αὔξησιν τρέπουν τὸ ἀρκτικὸν ε ὅχι εἰς η ἀλλὰ εἰς ει : εἶθιζον, εἵλιπτον, εἵλκον, εἵπομην, περιεῖπον, εἰργαζόμην, εἵρπον, εἵστιών, εἵχον, εἵων.

Σημείωσις. Τοῦ ῥ. ἐργάζομαι ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ ἀόριστος σχηματίζονται καὶ μὲ κανονικὴν αὔξησιν : ἡργαζόμην, ἡργασάμην.

4) Τὸ ῥήμα ἀν-οίγω εἰς πάντας τοὺς παραγομένους χρόνους, τὸ ῥ. ὀρῶ εἰς τὸν παρατατικόν, καὶ τὸ ῥ. ἀλίσκομαι εἰς τὸν ἀόριστον ἔχουν καὶ συλλαβικὴν καὶ χρονικὴν αὔξησιν ὁμοῦ : ἀν-έργον, ἀν-έρωξα, ἐώρων, ἐᾶ' λων.

5) Τὸ ῥήμα ἐορτάζω κατὰ τὴν αὔξησιν ἐκτείνει ὅχι τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν ἐ ἀλλὰ τὸ κατόπιν αὐτοῦ ο : ἐώρταζον, ἐώρτασα.

Σημείωσις. Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω ἀνωμαλῖαι τῆς αὐξήσεως εἶναι φαινομενικαὶ καὶ ὀφείλονται εἰς διαφόρους φθογγικὰς παθῆσεις· π. χ. τὸ ῥήμα ἐργάζομαι ἀρχῆθεν ἦτο *Φεργάζομαι* καὶ τὸ ῥήμα ἔχω ἀρχῆθεν ἦτο *σέχω*, ὁ παρατατικὸς δὲ αὐτῶν ἀρχῆθεν ἦτο κανονικῶς *ε-Φεργαζόμην*, *ε-σεχον*, ἐκ τούτων δὲ κατόπιν προῆλθον οἱ τύποι *ἐεργαζόμην*, *ἔεχον* καὶ μετὰ συναίρεσιν τοῦ *εε* εἰς *ει* προῆλθον τέλος οἱ τύποι *εἰργαζόμην*, *εἵχον*. (Βλ. § 33, 3).

Ἐπίσης οἱ τύποι *ἐώρταζον*, *ἐώρτασα* προῆλθον ἐκ παλαιότερων κανονικῶν τύπων *ἡόρταζον*, *ἡόρτασα* δι' ἀντιμεταχωρήσεως (Βλ. § 32, 4).

Ὁμοίως δὲ ἐκ παλαιότερων τύπων *ἀν-ήΦοιγον*, *ἡ-Φόρων* (μὲ ἰσχυροτέραν συλλαβικὴν αὔξησιν *η*) προῆλθον οἱ τύποι *ἀν-έργον*, *ἐώρων* (μὲ δασεῖαν κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ δασυνόμενον ὀρῶ). (Βλ. § 32, 4).

6) ἐκ τῶν συνθέτων ἢ παρασυνθέτων ῥημάτων :

α') τὰ ῥήματα ἀμφι-έννυμι, ἐγγυῶ (ἐκ τῆς λ. ἐγ-γύη), ἐμπεδῶ (ἐκ τῆς λ. ἔμ-πεδος), ἐναντιοῦμαι (ἐκ τῆς λ. ἐν-αντίος), ἐπ-εἶγω, ἐπ-ίσταμαι καὶ καθ-έξομαι ἔχουν τὴν αὔξησιν ὅλως εἰς τὴν ἀρχήν, ὡσὰν νὰ ἦσαν ἀπλᾶ : ἡμφιέννυν, ἡγγύων, ἡμπέδουν, ἡναντιοῦμην, ἡπειγον, ἡπιστάμην, ἐκαθεζόμην.

β') τὰ ῥήματα ἐκκλησιάζω (ἐκ τῆς λ. ἐκκλησία), καθ-εὐδω, καθ-ημαι καὶ καθ-ίζω διαφοροῦνται, ἥτοι ἔχουν τὴν αὔξησιν ἄλλοτε μὲν ὅλως εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ, ἄλλοτε δὲ μετὰ τὴν πρόθεσιν: ἡκ-κλησιάζον καὶ ἐξ-εκκλησιάζον, ἐκάθειδον καὶ καθ-ηῦδον, ἐκαθήμην καὶ καθ-ήμην, ἐκάθισον, ἐκάθισα καὶ καθ-ῖσα.

γ') τὰ ῥήματα ἀν-έχομαι, ἀμφι-σβητῶ (ἀρχῆθην ἀμφισ-βητῶ), ἐν-οχλῶ καὶ (ἐπ)ανορθῶ ἔχουν συγχρόνως δύο αὐξήσεις, ἥτοι καὶ ὅλως εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ καὶ μετὰ τὴν πρόθεσιν: ἦν-ειχόμεν, ἡμφ-εσβήτουν, ἦν-ώχλουν (ἐπ)ην-ώρθουν.

5. Ἀνωμαλῖαι ἀναδιπλασιασμοῦ.

§ 189. 1) Τὰ ῥ. γιγνώσκω καὶ γνωρίζω ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν τοῦ β' εἵδους, ἀντιστρόφως δὲ τὰ ῥ. κτῶμαι, μιμνήσκομαι καὶ πίπτω ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν τοῦ α' εἵδους, παρὰ τὸν κανόνα (§ 186): ἔγνωκα (θ. γνω-), ἔγνωνκα (θ. γνωριδ-)—κέκτημαι (θ. κτα-), μέμνημαι (θ. μνη-), πέπτωκα (θ. πτω-).

2) Τὰ ῥ. ἐθίζω, ἔλκω, ἐργάζομαι, ἐστιῶ καὶ ἐῶ καὶ τὸ ῥ. (ἀν)οίγω ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν ὅμοιον μὲ τὴν αὔξησιν των: εἴθικα, εἴλκκα, εἴργασμαι, εἴστιακα, εἴακα, (ἀν)είργκα, (ἀν)είργμαι, (ἀν)εῶξεται. (Βλ. § 188, 3 καὶ 4).

3) Τὰ ῥ. (κατ)άγνυμι, ἀλίσκομαι, ὀρῶ, ὠθοῦμαι καὶ ὠνοῦμαι ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν ε, ἂν καὶ ἀρχίζουσιν ἀπὸ φωνῆεν: (κατ)έαγα, ἐάλωκα, ἐόρακα (καὶ ἐώρακα), ἔωσμαι, ἐώνημαι.

4) Τὰ ῥ. λαμβάνω, λαγχάνω, λέγω, (συλ)λέγω καὶ (δια)λέγομαι ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν ει: εἴληφα, εἴληχα, εἴρηκα (θ. Φερ-, Φερε-), (συν)εἴλοχα, (δι)εἴλεγμα.

Ὅμοίως εἴωθα (= συνηθίζω), εἴμαρται (= εἶναι πεπρωμένον), τῶν ἀχρήστων εἰς τὸν ἐνεστώτα ῥημάτων ἔθω (θ. Φεθ-, Φηθ-) καὶ μείρομαι (θ. σμερ-, σμαρ-).

Σημείωσις. Καὶ τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ ἄλλαι μὲν ὀφείλονται εἰς φθογγικὰς παθήσεις, ἄλλαι δὲ εἰς ἀναλογίαν (Πρβλ. § 188, 5. Σημ.).

§ 190. Ἀττικὸς ἀναδιπλασιασμός. Εἰς μερικὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ α ἢ ε ἢ ο, κατὰ τὸν ἀναδιπλασιασμόν ἐπαναλαμβάνονται οἱ δύο ἀρχτικοὶ φθόγγοι τοῦ θέματος καὶ συγχρόνως ἐκτείνεται τὸ ἀρχτικὸν φωνῆεν αὐτοῦ. Ὁ τοιοῦτος ἀναδιπλασιασμός καλεῖται ἀττικός. (Πρβλ. § 59).

ἀκούω	(θ. ἀκο-)	ἀκ-ήκο-α
ἐλαύνω	(θ. ἐλα-)	ἐλ-ήλα-κα
ἐλέγχομαι	(θ. ἐλεγχ-)	ἐλ-ήλεγ-μαι (ἐκ τοῦ ἐλήλεγ-μαι)
ἐσθίω	(θ. ἐδε-, ἐδο)	ἐδ-ήδο-κα
ἔρχομαι	(θ. ἐλυθ-)	ἐλ-ήλυθ-α
ὄμνυμι	(θ. ὀμο-)	ὀμ-ώμοκ-α
(ἀπ)όλλυμι	(θ. ὀλε-)	(ἀπ)ολ-ώλε-κα
(ἀπ)όλλυμαι	(θ. ὀλ-)	(ἀπ)όλ-ώλ-α
ὀρύττω	(θ. ὀρυχ-)	ὀρ-ώρυχ-α
φέρω	(θ. ἐνεκ-)	ἐν-ήνοχ-α
ἐγείρομαι	(θ. ἐγερ-)	ἐγ-ήγερ-μαι
ἐγείρομαι	(θ. ἐγορ-)	ἐγρ-ήγορ-α (μὲ ἐπανάληψιν ὅχι μό- νον τῶν δύο ἀρκτικῶν φθόγγων ἐγ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ρ).

Σημείωσις 1. Ἐκ τῶν ῥημάτων τούτων αὐξησιν (χροινιήν) εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον ἔχουν μόνον ὅσα ἀρχίζουσιν ἀπὸ α ἢ ο :

ἀκήκοα	—	ἠκηκόειν
ὀμώμοκα	—	ὠμωμόκειν

Τὰ ἄλλα δὲν λαμβάνουν αὐξησιν εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον :

ἐλήλακα	—	ἐληλάκειν
ἐλήλυθα	—	ἐληλύθειν

Σημείωσις 2. Ἀναδίπλωσις τοῦ ῥηματικοῦ θέματος συμβαίνει εἰς τινα ῥήματα καὶ κατὰ τὸν σχηματισμὸν δευτέρων χρόνων αὐτῶν ἢ παραγωγὴν λέξεων ἐξ αὐτῶν : ἄ-γω, ἡγ-αγ-ον (ἐκ τοῦ ἄγ-αγ-ον), φέρω (θ. ἐνεκ-), ἡν-εγκ-ον ἐκ τοῦ ἐνένεκ-ον, ἐν-ενκ-ον, (βλ. § 32, 6)—ἀγωγή (ἐκ τοῦ ἀγα-γ-ή), ἐδωδῇ (ἐκ τοῦ ἐδ-εδ-ή). (βλ. § 32, 1 καὶ 2).

Τὸ βοηθητικὸν ῥῆμα εἰμί (= εἶμαι).

§ 191. Ἀρκετοὶ τύποι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης σχηματίζονται περιφραστικῶς μὲ τὸ ῥῆμα εἰμί ὡς βοηθητικόν. (Ποβλ. τῆς νέας γλώσσης : ἔχω γράφει—εἶχα γράφει—εἶμαι γραμμένος—ἤμουν γραμμένος).

§ 192. Τὸ ῥῆμα εἰμί εἶναι ἀνώμαλον, οἱ δὲ χρόνοι αὐτοῦ εἶναι : ἐνεστ. εἰμί, παρτ. ἦν (= ἦμην), μέλλ. ἔσομαι (= θά εἶμαι), ἀόρ. ἐγενόμην (= ὑπῆρξα ἢ ἔγινα), προκμ. γέγονα (= ἔχω ὑπάρξει ἢ ἔχω γίνει), ὑπερσ. ἐγεγόνειν (= εἶχα ὑπάρξει ἢ εἶχα γίνει). Ἐκ τούτων ὡς βοηθητικοὶ πρὸς σχηματισμὸν τῶν ῥημάτων ἐν γένει λαμβάνονται ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ μέλλων, οἱ ὅποιοι κλίνονται ὡς ἐξῆς :

Ἀχιλλέως Α. Τζαριτζάνου

Ὅ ρ ι σ τ ι κ ῆ		Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
Ἐνεστώς	Παρατατικὸς			
εἶμι	ἦ ἦ ἦν	ῶ	εἴην	
εἶ	ἦ-σθα	ἦς	εἴη-ς	ἴσ-θι
ἔσ-τι	ἦν	ἦ	εἴη	ἔσ-τω
ἔσ-μεν	ἦ-μεν	ῶμεν	εἴη-μεν ἢ εἴ-μεν	
ἔσ-τε	ἦ-τε (ἦσ-τε)	ἦ-τε	εἴη-τε ἢ εἴ-τε	ἔσ-τε
εἰσὶ	ἦσαν	ῶ-σι	εἴη-σαν ἢ εἴ-εν	ἔσ-των, ὄντων (ἢ ἔσ-τωσαν)
ἔσ-τὸν	ἦσ-τον	ἦ-τον	εἴη-τον ἢ εἴτον	ἔσ-τον
ἔσ-τὸν	ἦσ-την	ἦ-τον	εἰή-την ἢ εἴτην	ἔσ-των

Ἀπαρέμφ. : εἶναι. Μετοχή : ὄν (ὄν-τος), οὖσα (οὖσης), ὄν (ὄν-τος).

Μέλων	Ὅριστική :	ἔσομαι, ἔση (ἦ ἔσει), ἔσται -ἔσόμεθα, ἔσεσθι, ἔσονται
	Εὐκτική :	ἔσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο-ἔσοίμεθα, ἔσοισθι, ἔσονται
	Ἀπαρέμφατον :	ἔσεσθαι
	Μετοχή :	ἔσόμενος, ἔσομένη, ἔσόμενον

Σημείωσις. Τὸ γ' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος (ἔσται) το-νίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (ἔστι) :

- 1) ὅταν ἔχῃ τὴν σημασίαν τοῦ ὑπάρχει ἢ εἶναι δυνατόν : ἔστι θεός — ἔστι λαβεῖν
- 2) ὅταν εὐρίσκεται κατόπιν τῶν λέξεων τοῦτ' (=τοῦτο), ἀλλ' (=ἀλλά), εἰ, καί, οὐκ : τοῦτ' ἔστι, οὐκ ἔστι
- 3) ὅταν εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως : ἔστι τις σοφός.

Σχηματισμός τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν χρόνων τῶν ρημάτων.

1. Συζυγία τῶν εἰς -ω ρημάτων.

§ 193. Ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω ρημάτων περιλαμβάνει :

- 1) ῥήματα βαρύτονα, ἥτοι ῥήματα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ω ἄτονον (§ 17, 6) : λύω, πείθω
- 2) ῥήματα συνηρημένα ἢ περισπώμενα, ἥτοι ῥήματα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ω περισπώμενον : τιμῶ, φιλῶ (§ 17, 4).

	Ό ρ ι σ τ ι κ ή		Υ π ο τ α κ τ ι κ ή
	Χρόνοι άρκτηκοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ένεστώς Παρατατικός	λύ'-ω λύ-εις λύ-ει λύ-ομεν λύ-ετε λύ-ουσι	ἔ-λυ-ον ἔ-λυ-ες ἔ-λυ-ε ἔ-λύ-ομεν ἔ-λύ-ετε ἔ-λυ-ον	(ἵνα) λύ-ω λύ-ης λύ-η λύ-ωμεν λύ-ητε λύ-ωσι
Μέλλων	λύ'-σω λύ-σεις λύ-σει λύ-σομεν λύ-σετε λύ-σουσι		
Αόριστος α'		ἔ-λυ-σα ἔ-λυ-σας ἔ-λυ-σε(ν) ἔ-λύ-σαμεν ἔ-λύ-σατε ἔ-λυ-σαν	(ἵνα) λύ-σω λύ-σης λύ-ση λύ-σωμεν λύ-σητε λύ-σωσι
Παρακείμενος Υπερσυντέλικος	λέ-λυ-κα λέ-λυ-κας λέ-λυ-κε(ν) λε-λύ-καμεν λε-λύ-κατε λε-λύ-κασι	ἔ-λε-λύ-κειν ¹ ἔ-λε-λύ-κεις ἔ-λε-λύ-κει ἔ-λε-λύ-κεμεν ² ἔ-λε-λύ-κετε ἔ-λε-λύ-κεσαν	(ἵνα) λε-λύ-κω λε-λύ-κης λε-λύ-κη, κτλ. καί (συννηθέστερον) λελυκώς ὦ, ἦς, ἦ. λελυκότες ὦμεν, ἦτε, ὦσι
Τετέλ- Μέλλων	λελυκώς ἔσομαι, ἔσει, ἔσται λελυκότες ἐσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται		

1. Ἀρχαιότεροι τύποι προσέτι: ἐλελύ-κη(ν), ἐλελύ-κης, ἐλελύ-κη.

2. Μεταγενέστεροι τύποι προσέτι: ἐλελύ-κειμεν, ἐλελύ-κειτε, ἐλελύ-κεισαν.

Εὐκτικῇ	Προστακτικῇ	Ἀπαρέμφατον Μετοχῇ
(εἶθε) λύ-οιμι λύ-οις λύ-οι λύ-οιμεν λύ-οιτε λύ-οιεν	— λῦ-ε λῦ-έτω — λῦ-ετε λῦ-όντων ⁵ ἢ λῦ-έτωσαν	λύ-ειν λύ-ων (λύ-οντος) λύ-ουσα (λυούσης) λῦ-ον (λύ-οντος)
(ὄτι) λύ-σοιμι ³ λύ-σοις λύ-σοι λύ-σοιμεν λύ-σοιτε λύ-σοιεν		λύ-σειν λύ-σων (λύσοντος) λύ-σουσα (λυσούσης) λῦ-σον (λύσοντος)
(εἶθε) λύ-σαιμι λύ-σαις ἢ λύ-σειας ⁴ λύ-σαι ἢ λύ-σειε λύ-σαιμεν λύ-σαιτε λύ-σαιεν ἢ λύ-σειαν	— λῦ-σον λῦ-σάτω — λύ-σατε λῦ-σάντων ⁵ ἢ λῦ-σάτωσαν	λῦ-σαι λύ-σας (λύσαντος) λύ-σασα (λυσάσης) λῦ-σαν (λύσαντος)
(εἶθε) λε-λύ-κοιμι λε-λύ-κοις λ-λύ-κοι κτλ. καὶ (συνηθέστερον) λελυκῶς εἶην, εἶης, εἶη λελυκότες εἶημεν ἢ εἶμεν εἶητε, εἶησαν ἢ εἶεν	— λελυκῶς ἴσθι, ἔστω λελυκότες ἔσθε ἔστων	λελυ-κέναι λελυ-κῶς (λελυ-κότος) λελυ-κυῖα (λελυ-κυίας) λελυ-κὸς (λελυ-κότος)
(ὄτι) λελυκῶς ἔσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο ⁵ λελυκότες ἔσοίμεθα, ἔσοισθε, ἔσoinτο		λελυκῶς ἔσεσθαι λελυκῶς ἐσόμενος λελυκότες ἐσόμενοι

3. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ μέλλοντος ἐν γένει οὐδέποτε λαμβάνεται ὡς εὐχρητικῇ.

4. Οἱ τύποι τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἀορ. α', οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -εας, -ειε, -ειαν, λέγονται αἰολικοὶ καὶ εἶναι εὐχρηστότεροι τῶν ἄλλων.

5. Οἱ τύποι τοῦ γ' πληθυντικῆς τῆς προστακτικῆς, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -ων, εἶναι εὐχρηστότεροι τῶν τύπων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -ωσαν.

	Ὁ ρ ι σ τ ι κ ῆ		Ὑποτακτικὴ
	Χρόνοι ἀρκτικοὶ	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ἑνεστώς Παρατατικὸς	λύ'-ομαι λύ-η (ἢ λύ-ει) * λύ-εται λυ-όμεθα λύ-εσθε λύ-ονται	ἐ-λύ-όμην ἐ-λύ-ου ἐ-λύ-ετο ἐ-λυ-όμεθα ἐ-λύ-εσθε ἐ-λύ-οντο	(ἵνα) λύ-ωμαι λύ-η λύ-ηται λυ-ώμεθα λύ-ησθε λύ-ωνται
Μέσος Μέλλων	λύ'-σομαι λύ-ση (ἢ λύσει) * λύ-σεται λυ-σόμεθα λύ-σεσθε λύ-σονται		
Μέσος Ἀόριστος α'		ἐ-λύ-σάμην ἐ-λύ-σω ἐ-λύ-σατο ἐ-λυ-σάμεθα ἐ-λύ-σασθε ἐ-λύ-σαντο	(ἵνα) λύ-σωμαι λύ-ση λύ-σεται λυ-σώμεθα λύ-σησθε λύ-σωνται
Παρακείμενος Ὑπερσυντέλικος	λέ-λυ'-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται λε-λύ-μεθα λέ-λυ-σθε λέ-λυ-νται	ἐ-λε-λύ-μην ἐ-λέ-λυ-σο ἐ-λέ-λυ-το ἐ-λε-λύ-μεθα ἐ-λέ-λυσθε ἐ-λέ-λυ-ντο	(ἵνα) λελυμένος ὦ λελυμένος ἦς λελυμένος ἦ λελυμένοι ὦμεν λελυμένοι ἦτε λελυμένοι ὦσι
Τετέλ. Μέλλων	λε-λύ'-σομαι ἢ λελυμένος λε-λύ-ση » λε-λύ-σεται » λε-λυ-σόμεθα ἢ λελυμένοι λε-λύ-σεσθε » λε-λύ-σονται »	ἔσομαι ἔσει ἔσται ἔσόμεθα ἔσεσθε ἔσονται	

* Ἀντὶ τῶν εἰς -η παλαιότερων τύπων τοῦ προσώπου τούτου συνηθέστεροι εἶναι οἱ εἰς -ει. Οὕτω δὲ κανονικῶς ἐκφέρονται διὰ τοῦ -ει τὰ δευτέρα ἐνικά τοῦ βούλομαι, οἶμαι καὶ ὄψομαι (βούλει, οἶσει, ὄψει).

(§ 173, 2) μέσης διαδέσεως (§ 171, 2). *Λύομαι* = λύω τὸν ἑαυτὸν μου.

Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
(εἶθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο λυ-οίμεθα λύ-οισθε λύ-οιντο	— λύ-ου λυ-έσθω — λύ-εσθε λυ-έσθων ἢ λυ-έσθωσαν	λύ-εσθαι λυ-όμενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(ὅτι) λυ-σοίμην λύ-σοιο λύ-σοιτο λυ-σοίμεθα λύ-σοισθε λύ-σοιντο		λύ-σεσθαι λυ-σόμενος λυ-σομένη λυ-σόμενον
(εἴθε) λυ-σαίμην λύ-σαιο λύ-σαιτο λυ-σαίμεθα λύ-σαισθε λύ-σαιντο	— λῦ-σαι λυ-σάσθω — λύ-σασθε λυ-σάσθων * ἢ λυ-σάσθωσαν	λύ-σασθαι λυ-σάμενος λυ-σαμένη λυ-σάμενον
(εἴθε) λελυμένος εἶην λελυμένος εἶης λελυμένος εἶη λελυμένοι εἶμεν ἢ εἶμεν λελυμένοι εἶητε ἢ εἶτε λελυμένοι εἶσαν ἢ εἶεν	— λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω — λέ-λυ-σθε λε-λύ-σθων * ἢ λε-λύ-σθωσαν	λε-λύ-σθαι λε-λυ-μένος λε-λυ-μένη λε-λυ-μένον
λε-λυ-σοίμην ἢ λελυμένος ἐσοίμην λε-λύ-σοιο » ἔσοιο λε-λύ-σοιτο » ἔσοιτο λε-λυ-σοίμεθα ἢ λελυμένοι ἐσοίμεθα λε-λύ-σοισθε » ἔσοισθε λε-λύ-σοιντο » ἔσοιντο	λε-λύ-σεσθαι ἢ λε-λυ-μένος ἐσεσθαι λε-λυ-σόμενος, -η, -ον, ἢ λελυμένος ἐσόμενος, -η, -ον λελυμένοι ἐσόμενοι, -αι, -α	

* Οἱ εἰς -σθων τύποι εἶναι παλαιότεροι καὶ συνηθέστεροι.

	Ὁ ρ ι σ τ ι κ ῇ		Ὑποτακτικῇ
	Χρόνοι ἀρκτικοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ἑνεστώς Παρατατικός	λύ'-ομαι λύ-η (ἢ λύει) λύ-εται κτλ.	ἐ-λύ-όμην ἐ-λύ-ου ἐ-λύ-ετο κτλ.	(ἵνα) λύ-ωμαι λύ-η λύ-ῃται κτλ.
ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως			
Παθ. Μέλλον α'	λυ-θή-σομαι λυ-θή-ση (ἢ -σει) λυ-θή-σεται λυ-θη-σόμεθα λυ-θή-σεσθι λυ-θή-σονται		
Παθ. Ἀόριστος α'		ἐ-λύ'-θη ἐ-λύ-θης ἐ-λύ-θη ἐ-λύ-θημεν ἐ-λύ-θητε ἐ-λύ-θησαν	(ἵνα) λυ-θῶ λυ-θῇς λυ-θῇ λυ-θῶμεν λυ-θῆτε λυ-θῶσι ¹
Παρακείμενος Ὑπερσυντέλικος	λέ-λυ-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται κτλ.	ἐ-λε-λύ-μην ἐ-λέ-λυ-σο ἐ-λέ-λυ-το κτλ.	(ἵνα) λελυμένος ὧ ἦς ἦ κτλ.
ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως			
Τετέλ. Μέλλον	λε-λύ-σομαι λε-λύ-ση (ἢ -σει) λε-λύ-σεται κτλ.		
ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως			

1. Οἱ τύποι οὗτοι προήλθον διὰ συναιρέσεως ἐκ παλαιότερων τύπων λυθή-ω, λυθή-ης, λυθή-η κτλ.

(§ 173, 2) παθητικής διαθέσεως (§ 171, 3). *Λύομαι*=λύομαι ὑπὸ ἄλλου.

Εὐκτικῇ	Προστακτικῇ	Ἀπαρέμφατον Μετοχῇ
(εἶθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως	— λύ-ου λυ-έσθω κτλ.	λύ-εσθαι λυ-όμενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(ὅτι) λυ-θη-σοίμην λυ-θή-σοιο λυ-θή-σοιτο λυ-θη-σοίμεθα λυ-θή-σοισθε λυ-θή-σοιντο		λυ-θή-σεσθαι λυ-θη-σόμενος λυ-θη-σομένη λυ-θη-σόμενον
(εἶθε) λυ-θείην ² λυ-θείης λυ-θείη λυ-θείημεν ἢ λυθειῖμεν λυ-θείητε ἢ λυθεῖτε λυ-θείησαν ἢ λυθειῶσιν ³	— λύ-θη-τι ⁴ λυ-θή-τω — λύ-θη-τε λυ-θέ-ντων ἢ λυ-θή-τωσαν	λυ-θῆναι λυ-θεις (λυ-θέντος) λυ-θείσα (λυ-θείσης) λυ-θὲν ⁵ (λυ-θέντος)
(εἶθε) λελυμένος εἶην εἶης εἶη κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως	— λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω κτλ.	λε-λύ-σθαι λε-λυ-μένος, -η, -ον
λε-λυ-σοίμην λε-λύ-σοιο λε-λύ-σοιτο κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		λε-λύ-σεσθαι λε-λυ-σόμενος, -η, -ον κτλ.

2. Ἐκ τῶν ἀρχικῶν τύπων λυ-θε-ί-ην, λυ-θε-ί-ης κτλ.

3. Οἱ βραχύτεροι τύποι λυθεῖμεν, λυθεῖτε, λυθεῖεν εἶναι συννηθέστεροι τῶν μακροτέρων τύπων λυθείημεν, λυθείητε, λυθείησαν.

4. Ἐξ ἀρχικοῦ τύπου λύ-θη-θι. (Βλ. § 37,7, Σημ.).

5. Ἐξ ἀρχικῶν τύπων λυ-θέ-ντ-ς, λυ-θέ-ντ-ια, λυ-θέ-ντ. (Βλ. § 33, 5 καὶ § 36, 4, ε').

Γενικαὶ παρατηρήσεις

εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων καὶ τῶν ἐγκλίσεων.

§ 197. Τὰ ῥήματα μέσης καὶ παθητικῆς διαθέσεως (§ 171), ἤτοι τὰ μέσα καὶ τὰ παθητικά ῥήματα, ἔχουν πάντας τοὺς χρόνους κοινούς, ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ ἀορίστου: *λύομαι* (=λύω τὸν ἑαυτόν μου ἢ λύομαι ὑπὸ ἄλλου), *ἐλύομην*, *λέλυμαι*, *ἐλελύμην*, *λεύσομαι*: ἄλλά: *λύσομαι* (=θὰ λύσω τὸν ἑαυτόν μου), *λυθήσομαι* (=θὰ λυθῶ ὑπὸ ἄλλου), *ἐλυσάμην* (=ἔλυσα τὸν ἑαυτόν μου), *ἐλύθην* (=ἐλύθην ὑπὸ ἄλλου).

§ 198. Αἱ καταλήξεις τοῦ μέλλοντος ἐν γένει (ἐνεργητικοῦ, μέσου, παθητικοῦ καὶ μονολεκτικοῦ τετελεσμένου) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις εἶναι αἱ ἴδιαι μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστώτος: *λύσ-ω* (λύ-ω), *λύσ-ομαι*, *λυθήσ-ομαι*, *λελύσ-ομαι* (λύ-ομαι). Ἀλλὰ

1) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου (ἁπλοῦ ἢ τετελεσμένου μονολεκτικοῦ) μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων ὁ **χρονικὸς χαρακτήρ** αὐτοῦ σ: (λύ-ω) *λύ-σ-ω*, (λύ-ομαι) *λύ-σ-ομαι*, *λελύ-σ-ομαι*.

2) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρῶτον τὸ **πρόσφυμα** θη καὶ ἔπειτα ὁ χρονικὸς χαρακτήρ σ πρὸ τῶν καταλήξεων: (λύ-ομαι) *λυ-θή-σομαι*.

§ 199. Χρονικὸν χαρακτῆρα σ ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος ἔχει καὶ ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος α': *ἔλυ-σ-α*, *ἔλυ-σ-άμην*.

§ 200. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος πλείστων ῥημάτων σχηματίζεται εἰς -κα, ὁ δὲ ὑπερσυντέλικος αὐτῶν εἰς -κειν, ἤτοι ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῶν φωνηεντολήκτων, τῶν ὀδοντοκολήκτων καὶ τῶν ἐνρινολήκτων ἢ ὑγρολήκτων ῥημάτων ἔχει **χρονικὸν χαρακτῆρα** κ: (λύ-ω) *λέλυ-κ-α*, *ἐλελύ-κ-ειν*, (πεῖθω, θ. πειθ-) *πέπει-κ-α*, (φαίνω, θ. φαν-) *πέφαγ-κ-α*, (καθαίρω, θ. καθαρ-) *κεκάθαρ-κ-α*.

§ 201. Τὸ ο καὶ τὸ ε, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσιν πᾶσαι σχεδὸν αἱ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, καθὼς καὶ τοῦ μέλλοντος ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου ἢ παθητικοῦ εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, ἐκτὸς τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν, λέγονται **θεματικὰ φωνήεντα** τῶν ἐγκλίσεων τούτων.

Σημεῖωσις. Κανονικῶς τὸ μὲν θεματικὸν φωνῆεν ο ὑπάρχει πρὸ τοῦ μ ἢ τοῦ ν ἢ πρὸ φωνήεντος: *λύ-ο-μεν, λύ-ο-νται, ἔλυ-ον, λύ-ο-ιμεν*· τὸ δὲ θεματικὸν φωνῆεν ε ὑπάρχει πρὸ τοῦ σ ἢ τοῦ τ: *λύ-ε-σθε, λύ-ε-ται*.

Τύποι οἱοι *λύουσι, λέγουσι* κτλ. προήλθον ἐκ παλαιότερων τύπων *λύουσι, λέγονσι*, οἱ ὅποιοι πάλιν προήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύοντι, λέγοντι*. (Βλ. § 32, 6 καὶ § 37, 5).

Ὁμοίως τύποι οἷος ὁ *λύωσι* προήλθον ἐκ παλαιότερων *λύωνσι—λύωντι*. (Βλ. § 37, 5).

Ὁμοίως τύποι οἱοι *λελύκασι, γεγράφασι* κτλ. προήλθον ἐκ παλαιότερων τύπων *λελύκανοι—λελύκαντι, γεγράφανοι—γεγράφαντι*. (Βλ. § 37, 5).

Τύποι δὲ οἷοι οἱ τοῦ β' ἐνικῆς τοῦ μέσου ἢ παθητικῆς ἐνεστώτος κτλ. *λύῃ* (=λύεσαι), *λέγῃ* (=λέγεσαι) κτλ. προήλθον διὰ συναιρέσεως ἐκ παλαιότερων τύπων *λύει, λέγει*, οἱ ὅποιοι πάλιν προήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύεσαι, λέγεσαι*. (Βλ. § 33, 3 καὶ ὑποσημ. * τῆς σελ. 100).

Ὁμοίως τύποι οἱοι *ἐλύον, ἐλέγον* κτλ., *ἐλύσω, ἐτάξω* κτλ., προήλθον διὰ συναιρέσεως ἐκ παλαιότερων τύπων *ἐλύ-εο, ἐλέγ-εο* κτλ., *ἐλύσ-αο, ἐτάξ-αο* κτλ. οἱ ὅποιοι πάλιν προήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *ἐλύ-εο, ἐλέγ-εο* κτλ. *ἐλύσ-αο, ἐτάξ-αο* κτλ. (Βλ. § 33, 3).

Ὁμοίως προήλθον τύποι τῆς εὐκτικής οἷοι *λύοιο, παιδεύοιο* κτλ. ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύ-οιο, παιδεύ-οιο* κτλ. (Βλ. § 33, 3).

Ὁμοίως προήλθον τύποι τῆς προστακτικῆς *λύον, παιδεύον* κτλ. ἐκ παλαιότερων τύπων *λύ-εο, παιδεύ-εο* κτλ., οἱ ὅποιοι πάλιν προήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύ-εο, παιδεύ-εο* κτλ. (Βλ. § 33, 3).

Τοῦ δὲ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου τύποι οἱοι *λύειν, λέγειν* κτλ. προήλθον διὰ συναιρέσεως ἐκ παλαιότερων τύπων *λύ-ε-εν, λέγ-ε-εν* κτλ., ἤτοι ἡ κατάληξις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου *-ειν* προήλθεν ἐκ τῆς *-εεν*.

§ 202. Ἡ ὑποτακτικὴ πάντων τῶν χρόνων καὶ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς ἔχει θεματικὰ φωνήεντα *ω* καὶ *η* (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ θεματικὰ φωνήεντα *ο* καὶ *ε* τῆς ὀριστικῆς): *λύ-ω-μεν, (λύ-ο-μεν), λύ-η-σθε (λύ-ε-σθε)*.

§ 203. Ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ὁριστος *α'* εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν θεματικὸν φωνῆεν *α*: *ἐλύσ-α-μεν, ἐλύσ-α-ντο, λύσ-α-μιεν, λύσ-α-σθε, λύσ-α-ντο, λελύκ-α-μεν*.

§ 204. Ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν ὀριστικὴν εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν ἔχει θεματικὸν φωνῆεν *ει*, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκόν) *ε*: *ἐλέλύκ-ει-ν, ἐλελύκ-ε-μεν, (ἐλελύκ-ε-τον, ἐλελυκ-έ-την)*.

§ 205. 1) Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν εὐκτικὴν καὶ τὴν προστακτικὴν σπανίως σχηματίζεται μονολεκτικῶς

(*λελύκω, λελύκοιμι, λελυκέτω*)· συνηθέστερον σχηματίζεται περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος **εἰμί** : *λελυκῶς ᾧ, λελυκῶς εἶην, λελυκῶς ἔστω*.

2) Ὁ μέσος παρακείμενος εἰς μὲν τὴν ὑποτακτικὴν καὶ τὴν εὐκτικὴν σχηματίζεται πάντοτε περιφραστικῶς, μὲ τὴν μετοχὴν του καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος **εἰμί** (*λελυμένος ᾧ, λελυμένος εἶην*), εἰς δὲ τὴν προστακτικὴν σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς : *λέλυσο ἢ λελυμένος ἴσθι*.

§ 206. Εἰς πάντας τοὺς τύπους τοῦ μέσου καὶ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικού, οἱ ὅποιοι σχηματίζονται μονολεκτικῶς, δὲν ὑπάρχουν θεματικὰ φωνήεντα, αἱ δὲ καταλήξεις προστίθενται ἁμέσως εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ : *λέλυ-μαι, ἐλέλυ-ντο, λελύ-σθαι, λελυ-μένος*.

§ 207. 1) Καὶ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου οἱ τύποι ἐν γένει σχηματίζονται χωρὶς θεματικὰ φωνήεντα, ἀλλὰ πρὸς σχηματισμὸν αὐτῶν προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων τὸ πρόσφυμα **θη**, τὸ ὅποιον πρὸ τοῦ (ἐγκλιτικοῦ) φωνήεντος **ι** καὶ πρὸ τοῦ **ντ** πάσχει συστολὴν καὶ γίνεται **θε** : *ἐλύ-θη-ν, ἐλύ-θη-σαν, λυ-θε-ῖμεν, λυ-θέ-ντων*. (Βλ. § 32, 6 καὶ § 198, 2).

2) Τὸ πρόσφυμα **θη** εἰς τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου συναιρεῖται μὲ τὰς καταλήξεις καὶ οὕτω προκύπτουν αἱ (φαινομενικαί) καταλήξεις **-θῶ, -θῆς, -θῇ** κτλ. (Βλ. § 196, ὑποσ.).

Σημείωσις. Καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἡ κατάληξις **-θῆναι** προήλθε διὰ συναιρέσεως ἐκ τοῦ **-θηέναι** : (*λυ-θη-έναι*) **λυ-θῆναι**.

§ 208. Ἡ εὐκτικὴ ἔχει **ἐγκλιτικὰ φωνήεντα** **ιη** ἢ **ἀπλοῦν ι**, τὰ ὅποια προστίθενται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων μετὰ τὸ θεματικὸν φωνῆεν, (ὅπου ὑπάρχει τοιοῦτον φωνῆεν). Τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν **ι** συναιρεῖται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ θέματος : *λυ-θε-ίη-μεν, λυ-θε-ῖ-μεν, λύ-ο-ι-μεν, λύ-σα-ι-μεν, λύ-σ-α-ιντο*.

Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ῥημάτων.

§ 209. Τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ τῶν ῥημάτων ἐν γένει ἰδιαιτεრაὶ καταλήξεις ὑπάρχουν μόνον διὰ τὸ β' καὶ τὸ γ' πρόσωπον, εἶναι δὲ αἱ ἑξῆς :

I. Τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς

α') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικούς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) **-τον, -τον** : **λύ-ε-τον, λύ-ε-τον—λύσ-ε-τον, λύσ-ε-τον—λελύκ-α-τον, λελύκ-α-τον**· **λύ-η-τον, λύ-η-τον—λύσ-η-τον, λύσ-η-τον, (λελύκ-η-τον, λελύκ-η-τον)**.

β') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἢ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος) **-τον, -την** : **ἐλύ-ε-τον, ἐλυ-έ-την—ἐλύσ-α-τον, ἐλυσ-ά-την—ἐλελύκ-ε-τον, ἐλελυκ-έ-την**· **λύ-οι-τον, λυ-οί-την—λύσ-οι-τον, λυσ-οί-την—λύσ-αι-τον, λυσ-αί-την—(λελύκ-οι-τον, λελυκ-οί-την)**.

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) **-τον, -των** : **λύ-ε-τον, λυ-έ-των—λύσ-α-τον, λυσ-ά-των—(λελύκ-ε-τον, λελυκ-έ-των)**.

II. Τῆς μέσης φωνῆς (ἐξαιρέσει τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου)

α') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικούς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) **-σθον, -σθον** : **λύ-ε-σθον, λύ-ε-σθον—λύσ-ε-σθον, λύσ-ε-σθον—λυθήσ-ε-σθον, λυθήσ-ε-σθον—λέλυ-σθον, λέλυ-σθον—λελύσ-ε-σθον, λελύσ-ε-σθον**· **λύ-η-σθον, λύ-η-σθον—λύσ-η-σθον, λύσ-η-σθον**.

β') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἢ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος) **-σθον, σθην** : **ἐλύ-ε-σθον, ἐλυ-έ-σθην—ἐλύσ-α-σθον, ἐλυσ-ά-σθην—ἐλέλυ-σθον, ἐλελύ-σθην**· **λύ-οι-σθον, λυ-οί-σθην—λύσ-οι-σθον, λυσ-οί-σθην—λύσ-αι-σθον, λυσ-αί-σθην—λυθήσ-οι-σθον, λυθησ-οί-σθην**.

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) **-σθον, -σθων** : **λύ-ε-σθον, λυ-έ-σθων—λύσ-α-σθον, λυσ-ά-σθων—λέλυ-σθον, λελύ-σθων**.

Σημείωσις. Τοῦ δυϊκοῦ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἐν γένει καταλήξεις εἶναι αἱ τοῦ δυϊκοῦ τῶν ἀντιστοιχῶν ἐγκλίσεων τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) : **ἐλύθη-τον, ἐλυθή-την—λυθή-τον, λυθή-τον—λυθεί-η-τον ἢ λυθεῖ-τον—λυθεῖη-την ἢ λυθεί-την—λύθη-τον, λυθή-των**.

Σχηματισμός τῶν χρόνων τῶν ἀφωνολήκτων ρημάτων.

α') Ἐνεστῶς καὶ παρατατικός.

§ 210. Τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων ὀλίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα ἀμετάβλητον, ὡς ἄγ-ω, ἄδ-ω, ἀλείφ-ω, ἀμείβ-ω, ἀρχ-ω, βλέπ-ω, γράφ-ω, διώκ-ω, ἐχ-ω, πείθ-ω, τρέπ-ω, φεύγ-ω, ψεύδ-ω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων σχηματίζουν τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα μετεσχηματισμένον, ἥτοι

1) τὰ **χειλικόληκτα** ἀφωνόληκτα ῥήματα πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ῥηματικὸν τῶν θέμα τὸ πρόσφυμα **τ** καὶ οὕτω λήγουν εἰς **-πτω** : (θ. κοπ-) *κόπτω*, (θ. βλαβ-, βλάβ-τω) *βλάπτω*, (θ. κρυφ-, κρύφ-τω) *κρύπτω*. (Βλ. § 37, 1).

2) τὰ **οὐρανικόληκτα** καὶ τὰ **ὀδοντικόληκτα** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ῥηματικὸν τῶν θέμα τὸ πρόσφυμα **j** (§ 1, σημ.) καὶ οὕτω

α') τὰ οὐρανικόληκτα καὶ ἐκ τῶν ὀδοντικόληκτων ὅσα ἔχουν χαρακτηριστὴρα **θ** ἢ **τ** λήγουν εἰς τὸν ἐνεστώτα εἰς **-ττω** ἢ **-σσω**. Π. χ.

(θ. φυλακ-, φυλάκ-τω) *φυλάττω* ἢ *φυλάσσω*

(θ. ἀλλαγ-, ἀλλάγ-τω) *ἀλλάττω* ἢ *ἀλλάσσω*

(θ. ταραχ-, τaráχ-τω) *ταράττω* ἢ *ταράσσω*

(θ. ἀρμστ-, ἀρμότ-τω) *ἀρμόττω* ἢ *ἀρμόσσω*

(θ. πυρετ-, πυρέτ-τω) *πυρέττω* ἢ *πυρέσσω* (Βλ. § 36, 4, γ').

β') τῶν ὀδοντικόληκτων ὅσα ἔχουν χαρακτηριστὴρα **δ** λήγουν εἰς τὸν ἐνεστώτα εἰς **-ζω**. Π.χ.

(θ. ἐλπιδ-, ἐλπίδ-τω) *ἐλπίζω*

(θ. ὀδ-, ὀδ-τω) *ὀζω*

(θ. παιδ-, παιδ-τω) *παίζω*.

Σημείωσις. Ἐνεστώτα εἰς **-ζω** σχηματίζουν καὶ μερικὰ ῥήματα οὐρανικόληκτα, τὰ ὅποια σημαίνουν συνήθως ἤχον. Π.χ.

(θ. οἰμωγ-, οἰμώγ-τω) *οἰμώζω*

(θ. στεναγ-, στενάγ-τω) *στενάζω*

(θ. ἀλαλαγ-, ἀλαλάγ-τω) *ἀλαλάζω*

(θ. κραγ-, κράγ-τω) *κράζω*

(θ. ὀλολυγ-, ὀλολύγ-τω) *ὀλολύζω*.

6') Οἱ ἄλλοι χρόνοι.

§ 211. Τῶν ὀδοντικόληκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-σω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-σομαι**, ὁ ἀόριστος **α'** ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-σα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-σάμην**, ὅπως καὶ τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων: (θ. πειθ-), *πεί-σω* (ἐκ τοῦ πείθ-σω), *πεί-σομαι* (ἐκ τοῦ πείθ-σομαι) — (θ. σπενδ-), *σπεί-σω* (ἐκ τοῦ σπένδ-σω), *σπεί-σομαι* (ἐκ τοῦ σπένδ-σομαι) — (θ. γυμναδ-), *ἐγύμνα-σα* (ἐκ τοῦ ἐγύμναδ-σα) *ἐγύμνα-σάμην* (ἐκ τοῦ ἐγύμναδ-σάμην). (Βλ. § 198 κ. ἑ.).

Ἀλλὰ τὰ ὑπερδισύλλαβα ὀδοντικόληκτα εἰς **-ίζω**, ὅσα ἔχουν χαρακτηριστὴρα **δ**, σχηματίζουν τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον μέλλοντα χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηριστὴρα **σ** εἰς **-ιῶ**, **-ιούμαι** (κατὰ τὰ εἰς **-έω** συνηρημένα ῥήματα). Οὕτω *κτίζω*—*κτίσω*, *σχίζω*—*σχίσω*, ἀλλὰ *κομίζω* (θ. κομιδ-), *κομιῶ* (*κομιεῖς*, *κομιεῖ*), *κομιοῦμαι* (*κομιεῖ*, *κομιέται*).

Σημείωσις. Μέλλοντα ἄσιγμον συνηρημένον κατὰ τὰ εἰς **-άω** συνηρημένα ῥήματα ἔχει καὶ τὸ ῥῆμα **βιβάζω**: *βιβῶ*, *βιβᾶς*, *βιβᾶ* κτλ.

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς **-κα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-κειν**: (θ. κομιδ-), *κεκόμι-κα*, *ἐκεκομί-κειν*. (Βλ. § 200).

3) ὁ παθητικὸς μέλλων **α'** λήγει εἰς **-σθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος **α'** εἰς **-σθην**: (θ. ψευδ-), *ψευσθήσομαι* (ἐκ τοῦ ψευδ-σθήσομαι), *ἐψεύσθην* (ἐκ τοῦ ἐψεύδ-σθην) — (θ. ἄρμω-), *ἡρμόσθην* (ἐκ τοῦ ἡρμότ-θην). (Βλ. § 37, 4).

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς **-σμαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-σμεν**: (θ. πειθ-), *πέπεισμαι* (ἐκ τοῦ πέπειθ-μαι), *ἐπεπείσμεν* (ἐκ τοῦ ἐπεπείθμεν) — (θ. κομιδ-), *κεκόμισμαι* (ἐκ τοῦ κεκόμιδ-μαι), *ἐκεκομίσμεν* (ἐκ τοῦ ἐκεκομίδ-μεν).

§ 212. Τῶν οὐρανικολήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ξω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ξομαι**, ὁ ἀόριστος **α'** ὁ ἐνεργητικὸς εἰς **-ξα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ξάμην**: (θ. φυλακ-), *φυλάξω*, *ἐφυλάξα* (ἐκ τοῦ φυλάκ-σω, ἐφύλακ-σα) — (θ. ταγ-), *τάξομαι*, *ἐταξάμην* (ἐκ τοῦ τάγ-σομαι, ἐταγ-σάμην). (Βλ. § 36, 1).

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς **-χα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-χειν**, (ἥτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ οὐρανικὸς χαρακτηριστὴρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς δασύ): (θ. κηρυκ-), *κεκήρυχα*, *ἐκεκηρύχειν* — (θ. ταγ-), *τέταχα*, *ἐτετάχεν*.

3) ὁ παθητικὸς μέλλων α' λήγει εἰς **-χθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' εἰς **-χθην**: (θ. πλεκ-), *πλεχθήσομαι*, *ἐπλέχθην* (ἐκ τοῦ πλεκ-θήσομαι) — (θ. ἀγ-), *ἀχθήσομαι*, *ἤχθην* (ἐκ τοῦ ἀγ-θήσομαι) κτλ. (Βλ. § 37, 1).

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς **-γμαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-γμην**: (θ. πλεκ-), *πέπλεγμαι*, *ἐπεπλέγμην* (ἐκ τοῦ πέπλεκ-μαι, ἐπεπλέκ-μην) — (θ. ταραχ-), *τετάραγμαι*, *ἐτεταράγμην* (ἐκ τοῦ τετάραχ-μαι, ἐτεταράχ-μην). (Βλ. § 37, 2).

§ 213. Τῶν χειλικολήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ψω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ψομαι**, ὁ ἀόριστος α' ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ψα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ψάμην**: (θ. κοπ-), *κόψω*, *ἔκοψα* (ἐκ τοῦ κόπ-σω, ἔκοπ-σα) — (θ. τριβ-), *τρίψω*, *ἔτριψάμην* (ἐκ τοῦ τρίβ-σομαι, ἔτριβ-σάμην) — (θ. γραφ-), *γράψω*, *ἔγραψάμην* (ἐκ τοῦ γράφ-σομαι, ἔγραφ-σάμην). (Βλ. § 36, 2).

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς **-φα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-φειν** (ἦτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ χειλικὸς χαρακτὴρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἔαν εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς δασύ): (θ. κοπ-), *κέκοφα*, *ἐκεκόφην* — (θ. τριβ-), *τέτριφα*, *ἐτετρίφην*. (Πρβλ. § 112, 2).

3) ὁ παθητικὸς μέλλων α' λήγει εἰς **-φθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' λήγει εἰς **-φθην**: (θ. πεμπ-), *πεμφθήσομαι*, *ἐπέμφθην* (ἐκ τοῦ πεμπ-θήσομαι, ἐπέμπ-θην) — (θ. καλυβ-), *καλυφθήσομαι*, *ἐκαλύφθην* (ἐκ τοῦ καλυβ-θήσομαι, ἐκαλύβ-θην). (Βλ. § 37, 1).

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς **-μμαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-μμην**: (θ. κοπ-), *κέκομμαι*, *ἐκεκόμμην* (ἐκ τοῦ κέκοπ-μαι κτλ.) — (θ. τριβ-), *τέτριμμαι*, *ἐτετρίμμην* (ἐκ τοῦ τέτριβ-μαι κτλ.) — (θ. γραφ-), *γέγραμμαι*, *ἐγεγράμμην* (ἐκ τοῦ γέγραφ-μαι κτλ.). (Βλ. § 37, 3).

§ 214. Ἐκ τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων

1) ὅσα ἔχουν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος **ε**, ἀντὶ τοῦ **ε** τούτου εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον ἔχουν **ο**: *κλέπτω* (θ. κλεπ-), *κέκλοφα*, *ἐκεκλόφην* — *τρέπω* (θ. τρεπ-), *τέτροφα*, *ἐτετρόφην* — *φέρω* (θ. ἐνεκ-), *ἐνήροχα*, *ἐννήροχην*. (Βλ. § 190).

2) τὰ ῥήματα **στρέφω**, **τρέπω** καὶ **τρέφω** εἰς τὸν μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον ἀντὶ τοῦ **ε** τοῦ ῥηματικοῦ θέματος

ἔχουν α (βραχύ) : (θ. στρεφ-), ἔστραμμαι ἑστράμμην — (θ. τρεπ-), τέ-
τραμμαι, ἐτετράμμην—(θ. θρεφ-), τέθραμμαι, ἐτεθράμμην.

§ 215. Παράδειγμα κλίσεως

μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικῶν ἀφωολήκτων ῥημάτων.

Ὁ ρ ι σ τ ι κ ῆ		Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
ἔψευσ-μαι	ἔψεύσ-μην	—	ἔψεϋ-σθαι
ἔψευ-σαι	ἔψευ-σο	ἔψευ-σο	
ἔψευσ-ται	ἔψευσ-το	ἔψεϋ-σθω	
ἔψεύσ-μεθα	ἔψεύσ-μεθα	—	ἔψευσ-μένος
ἔψευ-σθε	ἔψευ-σθε	ἔψευ-σθε	ἔψευσ-μένη
ἔψευσμένοι εἰσὶ	ἔψευσμένοι ἦσαν	ἔψεϋ-σθων	ἔψευσ-μένον
πέπραγ-μαι	ἔπεπράγ-μην	—	πεπραῖχ-θαι
πέπραξαι	ἔπέπραξο	πέπραξο	
πέπρακ-ται	ἔπέπρακ-το	πεπραῖχ-θω	
πεπράγ-μεθα	ἔπεπράγ-μεθα	—	πεπραγ-μένος
πέπραχ-θε	ἔπέπραχ-θε	πέπραχ-θε	πεπραγ-μένη
πεπραγμένοι εἰσὶ	πεπραγμένοι ἦσαν	πεπραῖχ-θων	πεπραγ-μένον
γέγραμ-μαι	ἔγεγράμ-μην	—	γεγράφ-θαι
γέγραψαι	ἔγέγραψο	γέγραψο	
γέγραπ-ται	ἔγέγραπ-το	γεγράφ-θω	
γεγράμ-μεθα	ἔγεγράμ-μεθα	—	γεγραμ-μένος
γέγραφ-θε	ἔγέγραφ-θε	γέγραφ-θε	γεγραμ-μένη
γεγραμμένοι εἰσὶ	γεγραμμένοι ἦσαν	γεγράφ-θων	γεγραμ-μένον

(Βλ. § 37 καὶ § 33, 5).

Σημείωσις. Συμφωνολήκτων ῥημάτων ἐν γένει μονολεκτικοὶ τύποι τοῦ γ' πληθυντικῶς προσώπου τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικῶν εἶναι σπανιώτατοι, ὡς τετάχεται (τεταγμένοι εἰσὶ), γεγράφεται (=γεγραμμένοι εἰσὶ), ἐφθάσεται (ἐφθαρμένοι εἰσὶ), ἐτετάχато (=τεταγμένοι ἦσαν).

Σχηματισμός τῶν χρόνων τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ρημάτων.

α') Ἐνεστώς καὶ παρατατικός.

§ 216. Καὶ τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων πολὺ ὀλίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα ἀμετάβλητον, ὡς *δέρ-ω*, *μέν-ω*, *ρέμ-ω* κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ῥήματα σχηματίζουν τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα μετεσχηματισμένον, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προσετέθη τὸ πρόσφυμα **ἰ**. Οὕτω

1) τῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτηριστὴρα **λ**, τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα ἔχει διπλασιασμένον τὸ **λ**:

(θ. βαλ-,	βάλ-ῃω)	<i>βάλλω</i>
(θ. ἀγγέλ-,	ἀγγέλ-ῃω)	<i>ἀγγέλλω</i> (Βλ. § 36, 4, α').

2) τῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτηριστὴρα **ν** ἢ **ρ**, τὸ θέμα τὸ ὁποῖον ἀρχῇθεν ἔληγεν εἰς **-αν**, **-αρ**, **-εν**, **-ερ**, **-ῖν**, **-ῖρ**, **ῖν**, **ῖρ**, μετεσχηματίσθη εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ λήγει εἰς **-αιν**, **-αιρ**, **-ειν**, **-ειρ**, **ῖν**, **ῖρ**, **ῖν**, **ῖρ**:

(θ. ὑφαν-,	ὑφάν-ῃω)	<i>ὑφαίνω</i>
(θ. καθαρ-,	καθάρ-ῃω)	<i>καθαίρω</i>
(θ. κτεν-,	κτέν-ῃω)	<i>κτείνω</i>
(θ. σπερ-,	σπέρ-ῃω)	<i>σπείρω</i>
(θ. κρῖν-,	κρῖν-ῃω)	<i>κρῖνω</i>
(θ. οἰκτίρ-,	οἰκτίρ-ῃω)	<i>οἰκτιρίζω</i>
(θ. πλῖν-,	πλῖν-ῃω)	<i>πλῖνω</i>
(θ. σῦρ-,	σῦρ-ῃω)	<i>σῦρω</i> (Βλ. § 35 καὶ 36, 4, β).

Σημείωσις. Τὸ ῥήμα *οφείλω* προῆλθεν ἐκ παλαιότερου τύπου *οφέλλω*, ὁ ὁποῖος πάλιν προῆλθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου *οφέλω* (Πρβλ. § 36, 3).

β') Οἱ ἄλλοι χρόνοι.

§ 217. Τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων

1) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος μέλλων σχηματίζεται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηριστὴρα **σ** (συννηρημένος) εἰς **-ῶ**, **-οῦμαι** (ἥτοι κατὰ τὰ εἰς **-έω** συννηρημένα ῥήματα):

Ἀχιλλέως Α. Τζαρτζάνου

νέμω	(θ. νεμ-	νεμέω)	νεμῶ (νεμέομαι) νεμοῦμαι
μένω	(θ. μεν-	μενέω)	μενῶ
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-	ἀγγελέω)	ἀγγελῶ
καθαίρω	(θ. καθαρ-	καθαρέω)	καθαίρω
κτείνω	(θ. κτεν-	κτενέω)	κτενῶ

2) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος ἀόριστος α' σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηρὰ σ εἰς -α, -άμην, μὲ ἐκτεταμένον τὸ πρὸ τοῦ χαρακτηρὸς τοῦ δηματικοῦ θέματος βραχὺ φωνῆεν, ἥτοι μὲ ἑκτασιν τοῦ ἄ εἰς η (ἢ κατόπιν ε ἢ ι ἢ ρ εἰς ᾱ), τοῦ ε εἰς ει, τοῦ ἱ ἢ ὕ εἰς ι ἢ ὕ:

ὕφαινω	(θ. ὕφᾱν-)	ὕφην-α	ὕφην-άμην
λεαίνω	(θ. λεᾱν-)	ἐλεᾱν-α	(λεᾱναι)
μισαίνω	(θ. μιᾱν-)	ἐμίᾱν-α	(μιᾱναι)
μαραίνω	(θ. μαρᾱν-)	ἐμάρᾱν-α	(μαρᾱναι)
καθαίρω	(θ. καθᾱρ-)	ἐκάθῃρ-α	ἐκαθήρ-άμην
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἡγγεῖλ-α	ἡγγεῖλ-άμην
νέμω	(θ. νεμ-)	ἔνειμ-α	ἐνειμ-άμην
μείω	(θ. μεν-)	ἔμειν-α	
κρίνω	(θ. κριῖν-)	ἔκριν-α	(κριῖναι)
ἀμύνω	(θ. ἀμῦν-)	ἤμυν-α	(ἀμῦναι)

Σημείωσις 1. Οἱ τύποι οὗτοι προῆλθον ἐκ παλαιότερων ὕφαν-σα, ὕφανα—ἐκάθαρ-σα, ἐκάθαρα—ἡγγέλ-σα, ἡγγεῖλα—ἐκριν-σα, ἐκριννα κτλ. (βλ. § 36, 3).

Σημείωσις 2. Ἔχουν α ἀντὶ η εἰς τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον ἀόριστον α' προσέτι τὰ ῥήματα αἴρω, ἄλλομαι, κερδαίνω καὶ κοιλαίνω, ἃν καὶ τοῦ α δὲν προηγείται εἰς τὸ θέμα αὐτῶν (ἀρ-, ἄλ-, κερδαν-, κοιλαν-) ε ἢ ι ἢ ρ: ἦρα (ὑποτ. ἄρω, εὐκτ. ἄραιμι, προστ. ἄρον, ἀρφ. ἄραι κτλ.), ἡλάμην (ὑποτ. ἄλωμαι, εὐκτ. ἄλαίμην κτλ.), ἐκέρδᾱνα, (ἀρφ. κερδᾶναι κτλ.), ἐκοίλᾱνα (ἀρφ. κοιλᾶναι).

Εἰς τὴν ὁριστικὴν ἔχουν η ἀντὶ α οἱ ἀόριστοι ἦρα καὶ ἡλάμην ἔνεκα τῆς αὐξήσεως. (βλ. § 185, 2, Σημ. α').

3) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος σχηματίζεται εἰς -κα καὶ ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς -κειν (§ 200):

φαίνω	(θ. φαν-)	πέφαγ-κα (§ 37, 6, α')
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἡγγέλκ-α ἡγγέλ-κειν.

4) ὁ παθητικὸς μέλλων α' καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' σχηματίζονται κανονικῶς εἰς -θήσομαι, -θήν: μαιῖσθαι (θ. μιαν-), μιαν-

θήσομαι, εἰμάν-θην—ἀγγέλλομαι (θ. ἀγγελ-), ἀγγελ-θήσομαι, ἡγγέλ-θην.

δ) ὁ μέσος παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος

α') τῶν ὑγρολήκτων ῥημάτων σχηματίζονται κανονικῶς εἰς -μαι, -μην: ἀγγέλλομαι (θ. ἀγγελ-), ἡγγελ-μαι, ἡγγέλ-μην—αἶρομαι (θ. ἀρ-), ἤρ-μαι, ἤρ-μην.

β') τῶν ἐνρινολήκτων μὲ χαρακτηριστὴρα ν σχηματίζονται ἄλλων μὲν (κανονικῶς) εἰς -μμαι, -μμην, ἄλλων δὲ εἰς -σμαι, -σμην: ὀξύνομαι (θ. ὀξυν-), ὠξυμμαι, ὠξύμμην—φαίνομαι (θ. φαν-), πέφασμαι, ἐπέφασμην. (Βλ. § 37, 6, γ').

§ 218. Παράδειγμα ένεργητικού καί μέσου μέλλοντος καί μέσου παρακειμένου καί ύπερσυντελικού ένρινολήκτων καί ύγρο-λήκτων ρημάτων (Βλ. § 37, 6, γ').

Όριστική	Εύκτική	Άπαρέμφατον Μετοχή	
νεμ-ῶ νεμ-εῖς νεμ-εἶ νεμ-οὔμεν νεμ-εἰτε νεμ-εὔσι	νεμ-οῖμι ἢ νεμ-οίην νεμ-οῖς ἢ νεμ-οίης νεμ-οἶ ἢ νεμ-οίη νεμ-οῖμεν νεμ-οῖτε νεμ-οῖεν	νεμ-εἶν	
		νεμ-ῶν (νεμ-οὔντος) νεμ-οὔσα (νεμ-οὔσης) νεμ-οὔν (νεμ-οὔντος)	
νεμ-οὔμαι νεμ-εἶ νεμ-εἶται νεμ-ούμεθα νεμ-εἰσθε νεμ-οὔνται	νεμ-οίμην νεμ-οῖο νεμ-οῖτο νεμ-οίμεθα νεμ-οῖσθε νεμ-οῖντο	νεμ-εἰσθαι	
		νεμ-ούμενος νεμ-ουμένη νεμ-ούμενον	
ἡγγελ-μαι ἡγγελ-σαι ἡγγελ-ται ἡγγέλ-μεθα ἡγγελ-θε ἡγγελ-μένοι εἰσὶ	ἡγγέλ-μην ἡγγελ-σο ἡγγελ-το ἡγγέλ-μεθα ἡγγελ-θε ἡγγελ-μένοι ἦσαν	— ἡγγελ-σο ἡγγέλ-θω — ἡγγελ-θε ἡγγέλ-θων	ἡγγέλ-θαι ἡγγελ-μένος ἡγγελ-μένη ἡγγελ-μένον
ᾠξυμ-μαι ᾠξυν-σαι ᾠξυν-ται ᾠξύμ-μεθα ᾠξυν-θε ᾠξυμ-μένοι εἰσὶ	ᾠξύμ-μην ᾠξυν-σο ᾠξυν-το ᾠξύμ-μεθα ᾠξυν-θε ᾠξυμ-μένοι ἦσαν	— ᾠξυν-σο ᾠξύν-θω — ᾠξυν-θε ᾠξύν-θων	ᾠξύν-θαι ᾠξυμ-μένος ᾠξυμ-μένη ᾠξυμ-μένον
πέφασ-μαι πέφαν-σαι πέφαν-ται πεφάσ-μεθα πέφαν-θε πεφασ-μένοι εἰσὶ	ἐπεφάσ-μην ἐπέφαν-σο ἐπέφαν-το ἐπεφάσ-μεθα ἐπέφαν-θε πεφασ-μένοι ἦσαν	— πέφαν-σο πεφάν-θω — πέφαν-θε πεφάν-θων	πεφάν-θαι πεφασ-μένος πεφασ-μένη πεφασ-μένον

§ 219. Τὰ ἐνρινόληκτα ῥήματα κλίνω, κρίνω, πλύνω καὶ τείνω τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον α' τοὺς σχηματίζουν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα μετ' ἀποβολὴν τοῦ χαρακτῆρος ν :

(θ. κλιν-)	κέ-κλι-κα	ἐκεκλί-κειν	κλι-θήσομαι	ἐκλί-θην
(θ. κριν-)	κέ-κρι-κα	ἐκεκρί-κειν	κρι-θήσομαι	ἐκρί-θην
(θ. πλυν-)	πέ-πλυ-κα	ἐπεπλύ-κειν	πλυ-θήσομαι	ἐπλύ-θην
(θ. τεν-, τα-)	τέ-τα-κα	ἐτετά-κειν	τα-θήσομαι	ἐτά-θην.

§ 220. Τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ῥήματα, ὅσα ἔχουν θέμα μονοσύλλαβον μὲ θεματικὸν φωνῆεν ε, εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον α', εἰς τὸν μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον α' ἢ β' ἀντὶ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ε ἔχουν ᾱ. (Πρβλ. § 214, 2).

σπείρω (θ. σπερ-)	ἔ-σπαρ-κα, ἐσπάρ-κειν, ἔσπαρμαι, ἐσπάρμην, σπαρ-θήσομαι, ἐσπάρ-ην
στίλλω (θ. στελ-)	ἔ-σταλ-κα, ἐστάλ-κειν, ἔσταλμαι, ἐστάλμην, σταλ-θήσομαι, ἐστάλ-ην
τείνω (θ. τεν-, τα-)	τέ-τα-κα, ἐτετά-κειν, τέταμαι, ἐτετάμην, τα-θήσομαι, ἐτά-θην
φθείρω (θ. φθερ-)	ἔ-φθαρ-κα, ἐφθάρ-κειν, ἔφθαρμαι, ἐφθάρμην, φθαρ-θήσομαι, ἐφθάρ-ην.

Δεύτεροι χρόνοι τῶν ῥημάτων.

§ 221. Ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος καὶ ὁ μέσος ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ καὶ μὲ θεματικὸν φωνῆεν οὐχὶ τὸ α, ἀλλὰ τὸ ο καὶ τὸ ε : ἔλαβ-ον, ἐλάβ-όμην. (Βλ. § 199 καὶ § 201).

Ὁ τοιοῦτος ἀόριστος λέγεται ἐνεργητικὸς ἀόριστος δευτέρου ἢ μέσος ἀόριστος δευτέρου καὶ εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου παρατατικοῦ (ἐλαβ-ον, ἐλάβαν-ον – ἐλαβ-όμην, ἐλαβαν-όμην), εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστώτος.

Π. χ. ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος β' τοῦ ῥ. βάλλω καὶ ὁ μέσος ἀόριστος β' τοῦ ῥ. γίγνομαι κλίνονται ὡς ἐξῆς :

Ὅριστική	Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
ἔβαλ-ον ἔβαλ-ες ἔβαλ-ε ἔβαλ-ομεν ἔβαλ-ετε ἔβαλ-ον	βάλ-ω βάλ-ης βάλ-η βάλ-ομεν βάλ-ητε βάλ-ωσι	βάλ-οιμι βάλ-οις βάλ-οι βάλ-οιμεν βάλ-οιτε βάλ-οιεν	— βάλ-ε βάλ-ετω — βάλ-ετε βάλ-όντων	βαλ-εῖν βαλ-ὼν βαλ-οῦσα βαλ-ὸν
ἔγεν-όμην ἔγέν-ου ἔγέν-ετο ἔγεν-όμεθα ἔγέν-εσθι ἔγέν-οντο	γέν-ωμαι γέν-η γέν-ηται γέν-όμεθα γέν-ησθι γέν-ονται	γεν-οίμην γέν-οιο γέν-οιτο γεν-οίμεθα γέν-οισθι γέν-οιντο	— γεν-οῦ γεν-έσθω — γέν-εσθι γεν-έσθων	γεν-έσθαι γεν-όμενος γεν-ομένη γεν-όμενον

Σημείωσις 1. Τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχή, εἴτε ἀπλᾶ εἴτε σύνθετα, τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: λαβεῖν—παράλαβεῖν, λαβὼν (λαβόν)—παράλαβὼν (παράλαβόν).

Πέντε ῥημάτων, ἥτοι τῶν ῥημάτων λέγω, ἔρχομαι, εὐρίσκω, ὄρω καὶ λαμβάνω προσέτι τὸ δεύτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἀορίστου β' ἀπλοῦν τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης: εἰπέ, ἐλθέ, εὐρέ, ἰδέ, λαβέ. Ἀλλά: πρόσσιτε, ἀπελθε, ἔξερρε, ἐπιδε, παράλαβε.

Σημείωσις 2. Τοῦ μέσου ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης: (ἄγομαι—ἡγαγόμην) ἀγαγέσθαι, (γίνομαι—ἐγενόμην) γενέσθαι.

Τὸ δὲ δεύτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β', εἰάν μὲν εἶναι πολυσύλλαβον, εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον, τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης: (ἐλαβόμεν—λαβοῦ, ἀντιλαβοῦ ἐγενόμεν—γενοῦ, παραγενοῦ). Ἐάν δὲ εἶναι μονοσύλλαβον, συντιθέμενον μὲ δισύλλαβον πρόθεσιν, ἀναβιβάζει τὸν τόνον: ἔχομαι, ἐσχόμεν—σχοῦ, παράσχου ἐπομαι, ἐπομέμην—σποῦ, ἐπίσπου.

§ 222. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτήρα καὶ ἢ χωρὶς δάσυνσιν τοῦ ψιλοῦ ἢ μέσου ἀφώνου χαρακτῆρος τοῦ θέματος. (Πρβλ. § 200, § 212, 2 καὶ § 213, 2).

Ὁ τοιοῦτος ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος λέγεται δεύτερος, κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβῶς ὁ α', ἀλλὰ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ συνήθως ἀντὶ τοῦ ε τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχει ο καὶ ἀντὶ τοῦ ἄ ἔχει η (ἢ ᾠ κατόπιν ρ) :

κτείνω	(θ. κτεν-)	(ἀπ)έ-κτον-α	(ἀπ)εκτόν-ειν
τίκτω	(θ. τεκ-)	τέ-τοκ-α	ἐτετόκ-ειν
λείπω	(θ. λειπ-)	λέ-λοιπ-α	ἐλελοίπ-ειν
φαίνω	(θ. φᾶν-)	πέ-φην-α	ἐπεφῆν-ειν
μαίνομαι	(θ. μᾶν-)	μέ-μην-α	ἐμεμήν-ειν
πράττω	(θ. πρᾶγ-)	πέ-πρᾶγ-α	ἐπεπράγ-ειν
κράζω	(θ. κρᾶγ-)	κέ-κρᾶγ-α	ἐκεκράγ-ειν

§ 223. Ὁ παθητ. μέλλων καὶ ὁ παθητ. ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται μὲ πρόσφυμα **η** καὶ ὄχι **θη**, ἥτοι χωρὶς τὸ **θ** : κόπτομαι (θ. κοπ-)—κοπ-ή-σομαι, ἐκόπ-η-ν* (πρβλ. νῦν : ἐγράφ-θη-κα ἢ ἐγράφ-τη-κα καὶ ἐγράφ-η-κα).

Ὁ τοιοῦτος παθητικὸς μέλλων καὶ παθητικὸς ἀόριστος λέγεται δεύτερος, κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ α'.

Π. χ. ὁ παθητικὸς μέλλων β' καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος β' τοῦ ῥ. γράφομαι κλίνονται ὡς ἐξῆς :

Ὅριστική	Υποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
γραφ-ή-σομαι γραφ-ή-σει γραφ-ή-σεται γραφ-η-σόμεθα γραφ-ή-σεσθε γραφ-ή-σονται		γραφ-η-σοίμεν γραφ-ή-σοιο γραφ-ή-σοιτο γραφ-η-σοίμεθα γραφ-ή-σοισθε γραφ-ή-σوينτο		γραφ-ή-σεσθαι γραφ-η-σόμενος γραφ-η-σομένη γραφ-η-σόμενον
ἐγράφ-η-ν ἐγράφ-η-ς ἐγράφ-η ἐγράφ-η-μεν ἐγράφ-η-τε ἐγράφ-η-σαν	γραφ-ῶ γραφ-ῆς γραφ-ῆ γραφ-ῶμεν γραφ-ῆτε γραφ-ῶσι	γραφ-εῖην γραφ-εῖης γραφ-εῖη γραφ-εῖημεν γραφ-εῖητε γραφ-εῖησαν *	— γράφ-η-θι γράφ-η-τω — γράφ-η-τε γραφ-έ-ντων	γραφ-ῆ-ναι γραφ-εῖς γραφ-εῖσα γραφ-έν

Σημείωσις. Ὁ παθητικὸς ἀόριστος β' εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς ἔχει (τὴν ἀρχικὴν) κατάληξιν -θι· ἀλλάγηθι, πᾶνη-θι (Βλ. § 196, ὑποσ. 4).

* Ἡ γραφ-εἶμεν, γραφ-εἶτε, γραφ-εἶεν.

§ 224. 1) Τὰ δῆματα (ἐκ)πλήττομαι ἢ (κατα)πλήττομαι, σήπομαι καὶ τήκομαι εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον β' ἀντὶ τοῦ *η* τοῦ δηματικοῦ θέματος ἔχουν ᾱ: (θ. πληγ-) ἐκ-πλᾶγ-ήσομαι, κατα-πλᾶγ-ήσομαι, ἐξ-επλᾶγ-ην, κατεπλᾶγ-ην—(θ. σηπ.) σᾶπ-ήσομαι, ἐσᾶπ-ην—(θ. τηκ-) τᾶκ-ήσομαι, ἐτᾶκ-ην.

2) Τὰ δῆματα κλέπτω, πλέκω καὶ τρέπω εἰς τὸν παθητικὸν ἀόριστον β' καὶ τὰ δῆματα στρέφω καὶ τρέφω εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα β' καὶ εἰς τὸν παθητικὸν ἀόριστον β' ἀντὶ τοῦ *ε* τοῦ δηματικοῦ θέματος ἔχουν ᾱ: (θ. κλεπ-) ἐ-κλάπ-ην, (θ. πλεκ-) ἐ-πλάκ-ην—(θ. τρεπ-) ἐ-τράπ-ην—(θ. στρεφ-) στραφ-ήσομαι, ἐ-στράφ-ην—(θ. τρεφ-) τραφ-ήσομαι, ἐ-τράφ-ην. (Πρβλ. § 214, 2).

§ 225. Σπανίως ὁ αὐτὸς χρόνος ἑνὸς δήματος σχηματίζεται καὶ ὡς α' καὶ ὡς β' (¹), ὡς (διαφθείρω) διέφθαρκα καὶ διέφθορα, (ἀλλάττομαι) ἡλλάχθην καὶ ἡλλάγην, (βλάπτομαι) ἐβλάφθην καὶ ἐβλάβην. Συνήθως δὲ τότε ὁ εἰς τύπος ἔχει διάφορον σημασίαν τοῦ ἑτέρου² π. χ.

πέπεικα	(=ἔχω πείσει),	πέποιθα	(=εἶμαι πεπεισμένος)
πέφαγκα	(=ἔχω φανερώσει),	πέφηνα	(=ἔχω φανερωθῆναι)
ἐτρεψάμην	(τινὰ=ἔτρεψά τινα εἰς φυγὴν),	ἐτραπόμην	(=διηυθύνθην)
ἐφάνθην	(=ἀπεδείχθην ὑπὸ ἄλλου),	ἐφάνην	(=ἐδείχθην ἐγώ).

2. Περισπώμενα ἢ συνηρημένα ῥήματα.

§ 226. Περισπώμενα ἢ συνηρημένα εἰς τὸν ἑνεστώτα καὶ παρατατικὸν εἶναι τὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτῆρα α ἢ ε ἢ ο. Ταῦτα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις, ἦτοι³

1) τὴν τάξιν τῶν εἰς -άω: τιμάω — τιμῶ (²).

2) τὴν τάξιν τῶν εἰς -έω: ποιέω — ποιῶ.

3) τὴν τάξιν τῶν εἰς -όω: δοιλόω — δουλῶ.

Κλίνονται δὲ ταῦτα εἰς τὸν ἑνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὰ ἐπόμενα παραδείγματα:

1. Μόνον τὸ ῥ. τρέπω ἔχει πάντας τοὺς ἀορίστους α' καὶ β': ἐτρεψα — ἐτραπον (ποιητικός), ἐτρεψάμην — ἐτραπόμην, ἐτρέφθην — ἐτράπην.

2. Τὰ ῥ. κάω καὶ κλάω, τὰ ὅποια ἀρχῇθεν ἦσαν κάF-ιω, κλάF-ιω, ἔπειτα καίF-ω, κλαίF-ω καὶ τέλος καί-ω, κλαί-ω, μένουν ἀσυναίρετα. Πρβλ. § 33, 3 καὶ § 35.

§ 227. Παράδειγμα συνηρημένου ρήματος εις -άω, θι. τιμα-

		Ἑνεργητικὸν		Μέσον καὶ παθητικὸν	
Ὁ ρι σ τ ι κ ῆ	Ἑνεστώτος	(τιμάω) τιμῶ		(τιμάομαι) τιμῶμαι	
		(τιμάεις) τιμάῃς		(τιμάῃ, -ει) τιμάῃ	
Παρατατικού		(τιμάει) τιμάῃ		(τιμάεται) τιμάται	
		(τιμάομεν) τιμῶμεν		(τιμαόμεθα) τιμῶμεθα	
		(τιμάετε) τιμάετε		(τιμάεσθε) τιμάσθε	
		(τιμᾶνσι) τιμῶσι		(τιμᾶνται) τιμῶνται	
Παρατατικού		(ἐτίμαον) ἐτίμων		(ἐτιμαόμην) ἐτιμώμην	
		(ἐτίμαες) ἐτίμας		(ἐτιμάου) ἐτιμῶ	
		(ἐτίμαε) ἐτίμα		(ἐτιμάετο) ἐτιμᾶτο	
		(ἐτιμαόμεν) ἐτιμῶμεν		(ἐτιμαόμεθα) ἐτιμῶμεθα	
		(ἐτιμάετε) ἐτιμᾶτε		(ἐτιμάεσθε) ἐτιμᾶσθε	
		(ἐτίμαον) ἐτίμων		(ἐτιμάοντο) ἐτιμῶντο	
Ὑποτακτικῆ		(τιμάω) τιμῶ		(τιμάομαι) τιμῶμαι	
		(τιμάῃς) τιμάῃς		(τιμάῃ) τιμάῃ	
		(τιμάῃ) τιμάῃ		(τιμάηται) τιμάται	
		(τιμάωμεν) τιμῶμεν		(τιμαώμεθα) τιμῶμεθα	
		(τιμάῃτε) τιμάτε		(τιμάησθε) τιμάσθε	
		(τιμάωσι) τιμῶσι		(τιμᾶνται) τιμῶνται	
Εὐκτική		(τιμαίμι) τιμῶμι ἢ τιμῶην		(τιμαίμην) τιμῶμην	
		(τιμαίσις) τιμῶς ἢ τιμῶης		(τιμαίσις) τιμῶ	
		(τιμαίσις) τιμῶ ἢ τιμῶη		(τιμαίσις) τιμῶ	
		(τιμαίμεν) τιμῶμεν		(τιμαίμεθα) τιμῶμεθα	
		(τιμαίετε) τιμῶτε		(τιμαίσεσθε) τιμῶσθε	
		(τιμαίεν) τιμῶεν		(τιμαίοντο) τιμῶντο	
Προστακτικῆ		(τίμαε) τίμα		(τιμάου) τιμῶ	
		(τιμαέτω) τιμάτω		(τιμαέσθω) τιμάσθω	
		(τιμάετε) τιμάτε		(τιμαέσθε) τιμάσθε	
		(τιμαόντων) τιμώντων		(τιμαέσθων) τιμάσθων	
Ἀπαφ.		(τιμάειν) τιμᾶν		(τιμάεσθαι) τιμάσθαι	
Μετοχή		(τιμάων) τιμῶν		(τιμαόμενος) τιμώμενος	
		(τιμαούσα) τιμῶσα		(τιμαομένη) τιμωμένη	
		(τιμάον) τιμῶν		(τιμαόμενον) τιμώμενον	

		Ἑνεργητικὸν	Μέσον καὶ παθητικὸν
Ὁ ρι σ ι κ ῆ	Ἑνεστώτος	(ποιέω) ποιῶ (ποιέεις) ποιεῖς (ποιέει) ποιεῖ (ποιέομεν) ποιοῦμεν (ποιέετε) ποιεῖτε (ποιέουσι) ποιοῦσι	(ποιέομαι) ποιοῦμαι (ποιέῃ, -ει) ποιῇ ἢ ποιεῖ (ποιέεται) ποιεῖται (ποιεόμεθα) ποιούμεθα (ποιέεσθε) ποιεῖσθε (ποιέονται) ποιοῦνται
	Παρατατικού	(ἐποιέον) ἐποιοῦν (ἐποιέες) ἐποιεῖς (ἐποιέει) ἐποιεῖ (ἐποιέομεν) ἐποιοῦμεν (ἐποιέετε) ἐποιεῖτε (ἐποιέον) ἐποιοῦν	(ἐποιεόμην) ἐποιοῦμην (ἐποιέον) ἐποιοῦ (ἐποιέετο) ἐποιεῖτο (ἐποιεόμεθα) ἐποιοῦμεθα (ἐποιέεσθε) ἐποιεῖσθε (ἐποιέοντο) ἐποιοῦντο
Ὑποτακτικὴ		(ποιέω) ποιῶ (ποιέῃς) ποιῇς (ποιέῃ) ποιῇ (ποιέωμεν) ποιῶμεν (ποιέῃτε) ποιῇτε (ποιέωσι) ποιῶσι	(ποιέωμαι) ποιῶμαι (ποιέῃ) ποιῇ (ποιέῃται) ποιῇται (ποιεώμεθα) ποιῶμεθα (ποιέῃσθε) ποιῇσθε (ποιέωνται) ποιῶνται
Εὐκτικὴ		(ποιέοιμι) ποιοῖμι ἢ ποιοῖην (ποιέοις) ποιοῖς ἢ ποιοῖης (ποιέοι) ποιοῖ ἢ ποιοῖη (ποιέοιμεν) ποιοῖμεν (ποιέοιτε) ποιοῖτε (ποιέοιεν) ποιοῖεν	(ποιεοίμην) ποιοίμην (ποιέοιο) ποιοῖο (ποιεοίτο) ποιοῖτο (ποιεοίμεθα) ποιοίμεθα (ποιεοίσθε) ποιοῖσθε (ποιεοίντο) ποιοῖντο
Προστακτικὴ		(ποιέε) ποίει (ποιεέτω) ποιεῖτω (ποιέετε) ποιεῖτε (ποιεόντων) ποιούντων	(ποιέου) ποιοῦ (ποιεέσθω) ποιεῖσθω (ποιέεσθε) ποιεῖσθε (ποιεέσθων) ποιεῖσθων
Ἀπαρ.		(ποιέειν) ποιεῖν	(ποιέεσθαι) ποιεῖσθαι
Μετοχή		(ποιέων) ποιῶν (ποιέουσα) ποιοῦσα (ποιέον) ποιοῦν	(ποιεόμενος) ποιοῦμενος (ποιεομένη) ποιοιμένη (ποιεόμενον) ποιοῦμενον

	Ἑνεργητικὸν		Μέσον καὶ παθητικὸν	
Ὅρισις ἢ	Ἑνεστώτος	(δουλόω) δουλῶ (δουλόεις) δουλοῖς (δουλόει) δουλοῖ (δουλόομεν) δουλοῦμεν (δουλόετε) δουλοῦτε (δουλόουσι) δουλοῦσι	(δουλόομαι) δουλοῦμαι (δουλόῃ -ει) δουλοῖ (δουλόεται) δουλοῦται (δουλόομεθα) δουλούμεθα (δουλόεσθε) δουλοῦσθε (δουλόονται) δουλοῦνται	
	Παρατατικού	(ἐδούλοον) ἐδούλουν (ἐδούλοες) ἐδούλους (ἐδούλοε) ἐδούλου (ἐδουλόομεν) ἐδουλοῦμεν (ἐδουλόετε) ἐδουλοῦτε (ἐδούλοον) ἐδούλουν	(ἐδουλοόμην) ἐδουλούμην (ἐδουλόου) ἐδουλοῦ (ἐδουλόετο) ἐδουλοῦτο (ἐδουλοόμεθα) ἐδουλούμεθα (ἐδουλόεσθε) ἐδουλοῦσθε (ἐδουλόοντο) ἐδουλοῦντο	
ὑποτακτικὴ	(δουλόω) δουλῶ (δουλόης) δουλοῖς (δουλόῃ) δουλοῖ (δουλόωμεν) δουλῶμεν (δουλόητε) δουλῶτε (δουλόωσι) δουλῶσι	(δουλόωμαι) δουλῶμαι (δουλόῃ) δουλοῖ (δουλόηται) δουλῶται (δουλοώμεθα) δουλῶμεθα (δουλόησθε) δουλῶσθε (δουλόωνται) δουλῶνται		
Εὐκτινὴ	(δουλόοιμι) δουλοῖμι ἢ -οίην (δουλόοις) δουλοῖς ἢ -οίης (δουλόοι) δουλοῖ ἢ -οίη (δουλόοιμεν) δουλοῖμεν (δουλόοιτε) δουλοῖτε (δουλόοιεν) δουλοῖεν	(δουλοοίμην) δουλοίμην (δουλόοιο) δουλοῖο (δουλόοιτο) δουλοῖτο (δουλοοίμεθα) δουλοίμεθα (δουλόοισθε) δουλοῖσθε (δουλόοιντο) δουλοῖντο		
Προστακτικὴ	(δούλοε) δούλου (δουλόετω) δουλούτω (δουλόετε) δουλοῦτε (δουλόοντων) δουλούντων	(δουλόου) δουλοῦ (δουλόέσθω) δουλούσθω (δουλόεσθε) δουλοῦσθε (δουλόέσθων) δουλούσθων		
Ἀπαφ.	(δουλόειν) δουλοῦν	(δουλόεσθαι) δουλοῦσθαι		
Μετοχή	(δουλόων) δουλῶν (δουλόουσα) δουλοῦσα (δουλόον) δουλοῦν	(δουλοόμενος) δουλούμενος (δουλοομένη) δουλουμένη (δουλοόμενον) δουλούμενον		

(ἐπείνη-ον) ἐπείνων, ἐπείνης, ἐπείνη, ἐπειῶμεν, ἐπεινήτε κτλ.
πεινῆν κτλ.

(διψή-ω) διψῶ, διψῆς, διψῆ, διψῶμεν, διψήτε κτλ.

(ἐδίψη-ον) ἐδίπων, ἐδίψης, ἐδίψη, ἐδιψῶμεν, ἐδιψήτε κτλ.
διψῆν κτλ.

(χρή-ομαι) χρῶμαι, χρῆ, χρῆται, χρῶμεθα, χρῆσθε κτλ.

(ἐχρη-όμην) ἐχρώμην, ἐχρῶ, ἐχρήτο, ἐχρώμεθα, ἐχρήσθε κτλ.
χρῶ, χρήσθω κτλ.

χρήσθαι—χρώμενος, χρωμένη, χρώμενον.

Σημείωσις. Τοῦ ῥ. ζῶ οἱ τύποι ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζήτε, ζήτω ὑπάρχουν καί εἰς τὴν κοινὴν ὁμιλουμένην.

§ 232. Τὰ εἰς **-έω** ῥήματα μὲ μονοσύλλαβον θέμα (ὥς πλέ-ω, πνέ-ω, δέ-ομαι) συναιροῦνται μόνον, ὅπου μετὰ τὸν χαρακτῆρα **ε** ἀκολουθεῖ **ε** ἢ **ει** τῆς καταλήξεως:

(πλέ-ω) πλεῖς, πλεῖ, πλέ-ομεν, πλεῖτε κτλ.

(ἐ-πλε-ον) ἐπλεῖς, ἐπλει, ἐπλέ-ομεν, ἐπλεῖτε κτλ.
πλεῖν κτλ.

(δέ-ομαι) δέη (ἢ δέει), δεῖται, δε-όμεθα, δεῖσθε κτλ.

(ἐ-δε-όμην) ἐδέον, ἐδεῖτο, ἐδε-όμεθα, ἐδεῖσθε κτλ.
δεῖσθαι—δε-όμενος, δε-ομένη, δε-όμενον.

Σημείωσις. Τὸ ῥ. δέω, τὸ ὁποῖον σημαίνει δένω (καὶ ὅχι ἔχω ἀνάγκην) συνήθως συναιρεῖται εἰς πάντας τοὺς τύπους:

(δέ-ω) δῶ, δεῖς, δεῖ, δοῦμεν, δεῖτε, δοῦσι—(ἔδε-ον), ἔδουν, ἔδεις, ἔδει κτλ.

§ 233. Τὸ ῥ. **ρίγῶ**, τὸ ὁποῖον κλίνεται ἐν γένει κατὰ τὰ εἰς **-όω**, ἔχει θέμα μὲ χαρακτῆρα **ω** (καὶ ὅχι **ο**) καὶ διὰ τοῦτο συνηρημένον ἔχει **ω** ἢ **φ**, ὅπου τὰ εἰς **-όω** ἔχουν **ου** ἢ **οι**:

(ρίγῶω) ρίγῶ, ρίγῳς, ρίγῳ κτλ. — (ἐρρίγῶ-ον) ἐρρίγων, ἐρρίγως κτλ.
(ρίγῶ-οῖην) ριγῶην, ριγῶης κτλ. — (ρίγῶειν) ριγῶν, (ρίγῶ-ων) ριγῶν, ριγῶντος κτλ.

§ 234. Τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἑνεργ. ἑνεστώτος τῶν συνηρημένων ῥηματιῶν τὰ τρία ἐνικὰ σχηματίζονται συνηθέστερον μὲ τὰς καταλήξεις **-οῖην, -οῖης, -οῖη**, αἱ ὁποῖαι λέγονται ἀττικαὶ καταλήξεις:

(τιμαοῖην)	τιμῶην	(τιμαοῖης)	τιμῶης	(τιμαοῖη)	τιμῶη
(καλεοῖην)	καλοῖην	(καλεοῖης)	καλοῖης	(καλεοῖη)	καλοῖη
(δηλοοῖην)	δηλοῖην	(δηλοοῖης)	δηλοῖης	(δηλοοῖη)	δηλοῖη

Οἱ ἄλλοι χρόνοι.

§ 235. Οἱ ἄλλοι πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ χρόνοι τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων ἐν γένει, συνηρημένων καὶ ἀσυναρτέων, σχηματίζονται, ἀφοῦ προστεθοῦν εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα αἱ σχετικαὶ καταλήξεις (-σω, -σα, -κα, -κειν, -σομαι, -σάμην, -θήσομαι, -θην, -μαι, -μην).

Ἄλλὰ εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ βραχὺς χαρακτήρ τοῦ θέματος πρὸ τῶν (ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων) καταλήξεων τούτων κανονικῶς **ἐκτείνεται**, ἥτοι τὸ **ᾶ** γίνεται **ῆ** (ἢ **ᾱ** κατόπιν **ε** ἢ **ι** ἢ **ρ**), τὸ **ε** γίνεται ὡσαύτως **ῆ**, τὸ **ο** γίνεται **ω** καὶ τὸ (**ι** ἢ) **υ** γίνεται (**ι** ἢ) **υ**:

τιμῶ (θ. τιμᾶ-) τιμή-σω, ἐτίμη-σα, τετίμη-κα, ἐτετιμή-κειν,
τιμή-σομαι, ἐτιμη-σάμην, τιμη-θήσομαι, ἐτιμή-θην,
τετίμη-μαι, ἐτετιμή-μην.

εἰῶ (θ. εἰᾶ-) εἰᾶ'-σω, εἰᾶ'σα, εἰᾶ'-κα,
εἰᾶ'-σομαι, εἰᾶ'-θην,
εἰᾶ'-μαι.

ἰῶμαι (θ. ἰᾶ-) ἰᾶ'-σομαι, ἰᾶ'-σάμην, ἰᾶ'-θην.

θηρῶ (θ. θηρᾶ-) θηρᾶ'-σω, ἐθήρᾶ-σα, τεθήρᾶ-κα, ἐτεθηρᾶ'-κειν,
θηρᾶ'-σομαι, ἐθηρᾶ'-σάμην,
θηρᾶ'-θήσομαι, ἐθηρᾶ'-θην,
τεθήρᾶ'-μαι, ἐτεθηρᾶ'-μην.

μηνύω (θ. μηνϋ-) μηνϋ'-σω, ἐμήνϋ-σα, μεμήνϋ-κα, ἐμεμηνϋ'-κειν,
μηνϋ'-σομαι, ἐμηνϋ'-σάμην,
μηνϋ'-θήσομαι, ἐμηνϋ'-θην,
μεμήνϋ-μαι, ἐμεμηνϋ'-μην.

Σημείωσις. (Ἀκροόομαι, ἀκροῶμαι), ἀκροᾶ'-σομαι, ἠκροᾶσάμην, ὅπως (θηρᾶομαι, θηρῶμαι) θηρᾶ'-σομαι, ἐθηρᾶσάμην.

§ 236. Παρὰ τὸν προηγούμενον κανόνα, ἀρκετὰ φωνηεντολήκτα ῥήματα εἰς τοὺς ἄλλους, πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, χρόνους, πάντας ἢ τινας μόνον

1) διατηροῦν τὸν βραχὺν χαρακτήρα τοῦ θέματος·

2) διατηροῦν τὸν χαρακτήρα βραχὺν ἢ τὸν ἐκτείνουν καὶ συγχρόνως προσλαμβάνουν σ πρὸ τοῦ θ τοῦ προσφύματος θη (θε) ἢ καὶ πρὸ τούτου καὶ πρὸ τῶν καταλήξεων, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουν ἀπὸ μ ἢ τ·

3) παρουσιάζουν προσέτι διαφόρους ἄλλας ἀνωμαλίας, οἷον·

ἐπ-αινέω, -ῶ	(παρ-)αινέ-σω ἐπ-αινέ-σομαι (=θα ἐπαινέσω)	(ἐπ-)ήνε-σα (ἐπ-)ήνε-θην	(ἐπ-)ήνε-κα (ἐπ-)ήνη-μαι
αἰρέ-ω, -ῶ (=συλλαμ- βάνω, κυριεύω, θ. αἶρε-, Fελ-)	αἰρή-σω	εἶλον	ἥρη-κα
αἰροῦμαι (=ἐκλέγω, προτιμῶ)	αἰρή-σομαι	εἰλόμην	ἥρη-μαι
αἰροῦμαι (=ἐκλέγομαι)	αἶρε-θήσομαι	ἥρέ-θην	ἥρη-μαι
δέ-ω, δῶ (=δένω)	δή-σω	ἔδη-σα	δέ-δε-κα
δέ-ομαι, δοῦμαι	δε-θήσομαι	ἔδε-θην	δέ-δε-μαι
δύ-ω (=βυθίζω)	δύ'-σω	ἔδυ-σα	δέ-δυ-κα
δύ-ομαι (=βυθίζομαι)	δύ'-σομαι	ἔδυν	δέ-δυν-μαι
θύ-ω (=θυσιάζω)	θύ'-θήσομαι	ἔθυ'-θην	τέ-θυ-κα
θύ-ομαι (=προσφέρειν θυσίαν)	θύ'-σω	ἔθυ-σα	τέ-θυ-μαι
θύ-ομαι (=θυσιάζομαι)	τῦ'-θήσομαι	ἐτῦ'-θην (§37,7)	
λύ-ω	λύ'-σω	ἔλυ-σα	λέ-λυ-κα
λύ-ομαι	λύ'-σομαι	ἔλυ-σάμην	λέ-λυ-μαι
	λύ'-θήσομαι	ἔλυ'-θην	
χέ-ω (=χύνω, θ. χευ-, χεF-, χυ-)	χέω	ἔχε α	κέχυ-κα
χέ-ομαι	χέ-ομαι	ἔχεάμην	κέχυ-μαι
	χῦ-θήσομαι	ἐχῦ-θην	
αἰδέ-ομαι (=ἐντρέπο- μαι, σέβομαι, θ. αἰ- δεσ-, αἶδε-)	αἰδέ-σομαι	ἤδε-σάμην ἤδέ-σ-θην	ἤδε-σ-μαι
ἀνύ-ω ἢ ἀνύτω (=τε- λειώνω)	ἀνύ'-σω	ἤν-υ-σα ἤνυ'-σθην	ἤνυ-κα ἤνυ-σ-μαι
γελά-ω, -ῶ (θ. γελασ-, γελα-)	γελά'-σομαι (=θα γελάσω)	ἐγέλα'-σα	γεγέλα'-κα
	γελάσ-θήσομαι	ἐγελά'-σ-θην	γεγέλα'-σ-μαι
σπάω, σπῶ (=ἔλκω, θ. σπασ-, σπα-)	σπᾶ'-σω	ἔσπᾶ-σα	ἔσπᾶ-κα
σπά-ομαι, -ῶμαι,	σπᾶ'-σομαι	ἔσπᾶ-σάμην	ἔσπᾶ-σ-μαι
	σπᾶ-σ-θήσομαι	ἔσπᾶ'-σ-θην	
χαλά-ω, -ῶ (=χαλαρώνω)	χαλά'-σω	ἐχάλα'-σα ἐχαλά'-σ-θην	τετέλε-κα
τελέ-ω, -ῶ (=ἐκτελῶ)	τελῶ	ἔτελε-σα	τετέλε-κα
τελέ-ομαι, -οῦμαι	τελε-σ-θήσομαι	ἔτελε-σάμην ἔτελε-σ-θην	τετέλε-σ-μαι

καλέ-ω, -ῶ καλέ-ομαι, -οῦμαι δρά-ω, -ῶ (=πράττω)	καλῶ καλοῦμαι κλη-θήσομαι δραΐ'-σω	ἐκάλε-σα ἐκάλε-σάμην ἐκλή-θην ἔδρα-σα ἔδρα'-σ-θην ἔχω-σα ἔχω-σ-θην ἔχοι-σα ἔχοι-σάμην ἔχοι-σ-θην	κέκλη-κα κέκλη-μαι δέδρα-κα δέδρα-μαι κέχω-κα κέχω-σ-μαι κέχοι-κα κέχοι-μαι
χό-ω ἢ χών-νυμι (=σκεπάζω με χῶμα) χοί-ω (=ἀλείφω, μυ- ρώνω)	χό-σω χοί'-σω		
ἀκού-ω (θ. ἀκου-, ἀκοF-, ἀκο-) θραύ-ω (=σπῶ, συν- τριβώ) κελεύ-ω (=διατάζω)	ἀκού-σομαι (= θὰ ἀκούσω) — — κελεύ-σω	ἤκου-σα ἤκου-σ-θην ἔθραυ-σα ἔθραυ-σ-θην ἐκέλυ-σα ἐκέλυ-σ-θην ἔκλει-σα ἔκλει-σάμην ἔκλει-σ-θην ἔπαυ-σα ἔπαυ-σάμην ἔπαυ-σ-θην ἔσει-σα ἔσει-σάμην ἔσει-σ-θην ἔπλευ-σα	ἀκήκο-α ἤκου-σ-μαι τέθραυ-σ-μαι κεκέλυ-κα κεκέλυ-σ-μαι κέκλει-κα κέκλει-μαι πέπαυ-κα πέπαυ-μαι σέσει-κα σέσει-σ-μαι πέπλευ-κα πέπλευ-σ-μαι πέπνευ-κα
κλεί-ω (ἢ κλήω)	κλεί-σω		
παύ-ω (θ. παυσ-, παυ-)	κλει-σ-θήσομαι παύ-σω παύ-σομαι παυ-σ-θήσομαι		
σει-ω	σει-σω		
πλέ-ω (θ. πλεу- πλεF-, πλε-) πνέ-ω (θ. πνευ-, πνεF-, πνε-)	πλεύ-σομαι ἢ πλευ-σοῦμαι πνεύ-σομαι ἢ πνευ-σοῦμαι		

Σημείωσις. Το σ, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει μεταξύ τοῦ θέματος καὶ τῶν ἀπὸ θ, μ, τ ἀρχομένων καταλήξεων, εἰς μερικά ἐκ τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων ὑπῆρχεν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ θέμα αὐτῶν καὶ ἀόριστοι ὡς ὁ ἐτέλε-σα, ἐγέλα-σα προήλθον ἀπὸ παλαιότερους τύπους ἐτέλεσ-σα, ἐγέλασ-σα, μὲ ἀπλοποίησιν τῶν δύο σ εἰς ἓν. (Βλ. § 33, 3, Σημ.).

Εἰς ἄλλα τὸ σ τοῦτο παρενεβλήθη κατ' ἀναλογίαν.

Ὁ συνηρημένος μέλλων τῶν ῥημάτων καλῶ καὶ τελῶ προήλθεν ἐξ ἀρχικῶν τύπων καλέ-σω, τελέ-σω. (Βλ. § 217, 1 Σημ.).

Ὁ ἑναιγμός καὶ συγχρόνως συνηρημένος μέλλων πλεουσούμαι, πνευσού-μαι τῶν ῥημάτων πλέω καὶ πνέω καλεῖται δωρικὸς.

3. Συζυγία τῶν εἰς -μι ῥημάτων.

§ 237. Τὰ εἰς -μι ῥήματα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις:

1) Τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -μι, ἥτοι ὅσα ἔχουν ῥηματικὸν θέμα μὲ χαρακτηριστῆρα φωνῆεν: (ῥ. θ. δω-) *δί-δω-μι*.

2) τὰ συμφωνολήκτα εἰς -μι, ἥτοι ὅσα ἔχουν ῥηματικὸν θέμα μὲ χαρακτηριστῆρα σύμφωνον: (ῥ. θ. δεικ-) *δεί-κνυ-μι*.

§ 238. Τὰ εἰς -μι ῥήματα ἐν γένει κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα μόνον εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικόν. Τεσσάρων μόνον φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων, ἥτοι τῶν ῥημάτων *ἴστημι*, *τίθημι*, *ἵημι* καὶ *δίδωμι* κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα καὶ ὁ ἀόριστος β', ἐνεργητικὸς καὶ μέσος.

§ 239. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῶν εἰς -μι ῥημάτων:

1) τῶν φωνηεντολήκτων, τῶν πλείστων, σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα, ἀφοῦ τοῦτο λάβῃ *ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν*. Ἐνεστωτικὸς δὲ ἀναδιπλασιασμός εἶναι ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἀρχικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν ι κατόπιν αὐτοῦ:

(ῥ. θ. δω-) *δί-δωμι*, (ῥ. θ. θη-, *θί-θημι*), *τί-θημι*, (ῥ. θ. στη-σί-στημι) *ῥ-στη-μι*, (ῥ. θ. jη-, jί-jη-μι) *ῥ-η-μι*. (Βλ. § 33, 3 καὶ § 37, 7).

2) τῶν συμφωνολήκτων σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα, ἀφοῦ προστεθῇ εἰς αὐτὸ τὸ πρόσφωνα *νυ*:

(ῥ. θ. ζευγ-) *ζεύγ-νυ-μι*, (ῥ. θ. μειγ-) *μείγ-νυ-μι*.

Σημείωσις. Τῶν σιγμολήκτων εἰς -μι ῥημάτων ὁ χαρακτήρ σ ἀφωμοιώθη πρὸς τὸ ἐπόμενον ν τοῦ προσφύματος *νυ* καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα λήγουν εἰς -*ννυμι*: (ῥ. θ. κερασ-, κεράσ-νυμι) *κερά-ννυμι*, (ῥ. θ. σβεσ-, σβέσ-νυμι) *σβέν-νυμι*. Πρβλ. *Πέλοπος νῆσος—Πελοπόννησος*.

Κατὰ ταῦτα ἐσχηματίσθη καὶ τὸ ῥ. στρώννυμι, τοῦ ὁποίου τὸ ῥηματικὸν θέμα εἶναι *στρω-*. Τὸ (*ἀπ*)όλλυμι προήλθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου (*ἀπ*)όλινυμι. (Πρβλ. § 216, 2, Σημ.).

§ 240. Τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα τῶν εἰς -μι ῥημάτων εἶναι *ἰσχυρὸν* (*ἴστη-, δεικνῦ- κτλ.*) καὶ *ἀσθενὲς* (*ἰσθᾶ-, δεικνῦ- κτλ.* Πρβλ. § 64). Καὶ ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρὸν θέμα σχηματίζονται τὰ τρία ἐνικά πρόσωπα τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ, τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ ἡ ὑποτακτικὴ ἐν γένει, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα σχηματίζονται πάντες οἱ ἄλλοι τύποι αὐτῶν.

§ 241. Παράδειγμα συμφωνολήκτου ῥήματος εἰς -μι,
ἦτοι εἰς -νυμι (ἢ -ννυμι)

Ἑνεργητικὴ φωνή			Μέση φωνή
Ὅριστική	Ἑνεστώς	δείκ-νῦ-μι δείκ-νῦ-ς δείκ-νῦ-σι δείκ-νῦ-μεν δείκ-νῦ-τε δείκ-νῦ' α σι	δείκ-νῦ-μαι δείκ-νῦ-σαι δείκ-νῦ-ται δείκ-νῦ'-μεθα δείκ-νῦ-σθε δείκ-νῦ-νται
	Παρατατικός	ἔδεικ-νῦ-ν ἔδεικ-νῦ-ς ἔδεικ-νῦ ἔδεικ-νῦ-μεν ἔδεικ-νῦ-τε ἔδεικ-νῦ-σαν	ἔδεικ-νῦ'-μην ἔδεικ-νυ-σο ἔδεικ-νυ-το ἔδεικ-νῦ-μεθα ἔδεικ-νυ-σθε ἔδεικ-νυ-ντο
Ὑποτακτική		δείκ-νύ-ω, δείκ-νύ-ης, δείκ-νύ-η κτλ.	δείκ-νύ-ωμαι, δείκ-νύ-η, δείκ-νύ-ηται κτλ.
Εὐκτική		δείκ-νύ-οιμι, δείκ-νύ-οις, δείκ-νύ-οι κτλ.	δείκ-νυ-οίμην, δείκ-νύ-οιο, δείκ-νύ-οιτο κτλ.
Προστακτική		δείκ-νῦ, δείκ-νῦ'-τω δείκ-νυ-τε, δείκ-νύ-ντων	δείκ-νῦ-σο, δείκ-νύ-σθω δείκ-νυ-σθε, δείκ-νύ-σθων
Ἀπαρέμφατον		δείκ-νῦ'-ναι	δείκ-νῦ-σθαι
Μετοχή		δείκ-νύ-ς δείκ-νῦ-σα δείκ-νύ-ν (§ 134, 7, Σημ.)	δείκ-νύ-μενος δείκ-νυ-μένη δείκ-νύ-μενον
Μέλλων Ἀόριστος Παρακείμενος		δείξω ἔδειξα δέδειχα (§ 212, 2)	δείξομαι—δείχ-θήσομαι ἔδειξάμην—ἔδείχ-θην δέδειγ-μαι

Α'. Ἑνεργητικὴ φωνή.

1. Ἑνεστῶς καὶ Παρατατικὸς

(θ. ἴστη-, ἰστά-) (θ. τιθή-, τιθε-) (θ. ἰη-, ἰε-) (θ. διδω-, διδο-)

Ὅ ρ ι σ τ ι κ ῆ	Ἑνεστῶς	ἴστη-μι ἴστη-ς ἴστη-σι ἰστά-μεν ἰστά-τε <u>ἰστάσι</u>	τί-θη-μι τίθη-ς τίθη-σι τί-θε-μεν τίθε-τε τιθέ-ασι	ἴη-μι ἴη-ς ἴη-σι ἴε-μεν ἴε-τε ἰᾶσι	δί-δω-μι δίδω-ς δίδω-σι δίδο-μεν δίδο-τε διδό-ασι
	Παρατατικὸς	ἴ-στη-ν ἴστη-ς ἴστη ἰστά-μεν ἴστα-τε ἴστα-σαν	ἐ-τί-θη ν ἐτίθει-ς ἐτίθει ἐ-τί-θε-μεν ἐτίθε-τε ἐτίθε-σαν	ἴ-η-ν ἴει-ς ἴει ἴε-μεν ἴε-τε ἴεσαν	ἐ-δί-δου-ν ἐδίδου-ς ἐδίδου ἐδίδο-μεν ἐδίδο-τε ἐδίδο-σαν
Υποτακτικὴ		ἰ-στῶ ἰστῆς ἰσθῆ ἰστῶμεν ἰσθῆτε ἰστώσι	τι-θῶ τιθῆς τιθῆ τιθῶμεν τιθῆτε τιθῶσι	ἰ-ῶ ἰῆς ἰῆ ἰῶμεν ἰῆτε ἰῶσι	δι-δῶ διδῶς διδῶ διδῶμεν διδῶτε διδῶσι
		ἰ-σταίη-ν ἰσταίη-ς ἰσταίη ἰσταίη-μεν, ἰσταῖ-μεν ἰσταίη-τε, ἰσταῖ-τε ἰσταίη-σαν, ἰσταῖ-εν	τι-θεΐη-ν τιθεΐη-ς τιθεΐη τιθεΐη-μεν, τιθει-μεν τιθεΐη-τε, τιθει-τε τιθει-ησαν, τιθει-εν	ἰ-εΐη-ν ἰεΐη-ς ἰεΐη ἰεΐη-μεν, ἰει-μεν ἰεΐη-τε, ἰει-τε ἰεΐη-σαν, ἰει-εν	δι-δοίη-ν διδοίη-ς διδοίη διδοίη-μεν, διδοῖ-μεν διδοίη-τε, διδοῖ-τε διδοίη-σαν, διδοῖ-εν
Προστα- τικὴ		ἴ-στη ἰστά-τω ἴστα-τε ἰστά-ντων	τί-θει τιθέ-τω τίθε-τε τιθέ-ντων	ἴ-ει ἴε-τω ἴε-τε ἴε-ντων	δί-δου διδό-τω δίδο-τε διδό-ντων
		ἰ-σά'-ναι τι-θέ-ναι ἰ-έ-ναι	τι-θί-ναι τι-θί-ναι τι-θί-ναι	τι-θί-ναι τι-θί-ναι τι-θί-ναι	τι-θί-ναι τι-θί-ναι τι-θί-ναι
Μετοχή		ἰ-σάς (ἰσάν- τος) ἰ-σάσας (ἰσά- σης) ἰ-σάν(ἰσάντος)	τι-θείς (τιθέν- τος) τι-θεῖ-σα (τι- θείσης) τι-θὲν (τιθέντος)	ἰ-εῖς (ἰέντος) ἰ-εῖσα (ἰείσης) ἰ-ὲν (ἰέντος)	δι-δούς (διδόν- τος) δι-δοῦσα (δι- δούσης) δι-δόν(διδόντος)

2. Ἀόριστος.

Ὅριστική	ἔ-στη-ν ἔ-στη-ς ἔ-στη ἔ-στη-μεν ἔ-στη-τε ἔ-στη-σαν	ἔ-θη-κα ἔ-θη-κας ἔ-θη-κε ἔ-θε-μεν ἔ-θε-τε ἔ-θε-σαν	ἤ-κα ἤ-κας ἤ-κε εἶ-μεν εἶ-τε εἶ-σαν	ἔ-δω-κα ἔ-δω-κας ἔ-δω-κε ἔ-δο-μεν ἔ-δο-τε ἔ-δο-σαν
Ὑποτακτική	στῶ στῆς στῇ στῶμεν στῆτε στῶσι	θῶ θῆς θῇ θῶμεν θῆτε θῶσι	ῶ ῆς ῇ ῶμεν ῆτε ῶσι	δῶ δῶς δῷ δῶμεν δῶτε δῶσι
Εὐκτική	σταίη-ν σταίη-ς σταίη σταίη-μεν, σταῖ-μεν σταίη-τε, σταῖ-τε σταίη-σαν, σταῖ-εν	θείη-ν θείη-ς θείη θείη-μεν, θεῖ-μεν θείη-τε, θεῖ-τε θείη-σαν, θεῖ-εν	εἴη-ν εἴη-ς εἴη εἴη-μεν, εἷ-μεν εἴη-τε, εἷ-τε εἴη-σαν, εἷ-εν	δοίη-ν δοίη-ς δοίη δοίη-μεν, δοῖ-μεν δοίη-τε, δοῖ-τε δοίη-σαν, δοῖ-εν
Προστακτική	στή-θι στή-τω στή-τε στά-ντων	θέ-ς θέ-τω θέ-τε θέ-ντων	ἔ-ς ἔ-τω ἔ-τε ἔ-ντων	δὲ-ς δὲ-τω δὲ-τε δὲ-ντων
Ἀπαρ.	στήναι	θεῖναι	εἶναι	δοῦναι
Μετοχή	στάς, σάντος σταῖσα, -σης σάν, σάντος	θείς, θέντος θεῖσα, -σης θέν, θέντος	εἷς, ἔντος εἷσα, εἵσης έν, ἔντος	δούς, δόντος δοῖσα, δούσης δόν, δόντος

Β'. Μέση φωνή.

1. Ένεστώς και Παρατατικός

Ο ρ ι σ τ ι κ ή	Ένεστώς	ἴ-σταῖ-μαι ἴστα-σαι ἴστα-ται ἴστά-μεθα ἴστα-σθι ἴστα-νται	τί-θε-μαι τίθε-σαι τίθε-ται τιθέ-μεθα τίθε-σθι τίθε-νται	ἴ-ε-μαι ἴε-σαι ἴε-ται ἴε-μεθα ἴε-σθι ἴε-νται	δί-δο-μαι δίδο-σαι δίδο-ται διδό-μεθα δίδο-σθι δίδο-νται
	Παρατατικός	ἴ-σταῖ'-μην ἴστα-σο ἴστα-το ἴστά-μεθα ἴστα-σθι ἴστα-ντο	ἐ-τι-θέ-μην ἐτίθε-σο ἐτίθε-το ἐτιθέ-μεθα ἐτίθε-σθι ἐτίθε-ντο	ἴ-έ-μην ἴε-σο ἴε-το ἴε-μεθα ἴε-σθι ἴε-ντο	ἐ-δι-δό-μην ἐδίδο-σο ἐδίδο-το ἐδιδό-μεθα ἐδίδο-σθι ἐδίδο-ντο
Υποτακτική		ἴ-στωμαι ἴσθῃ ἴσθῃται ἴσθώμεθα ἴσθῃσθι ἴσθωνται	τι-θῶμαι τιθῇ τιθῇται τιθώμεθα τιθῃσθι τιθῶνται	ἴ-ῶμαι ἴῃ ἴῃται ἴώμεθα ἴῃσθι ἴῶνται	δι-δῶμαι διδῷ διδῷται διδώμεθα διδῷσθι διδῶνται
Εὐκτική		ἴ-σταί-μην ἴσταῖ-ο ἴσταῖ-το ἴσταί-μεθα ἴσταῖ-σθι ἴσταῖ-ντο	τι-θεί-μην τιθ-εῖο τιθ-εῖ-το τιθεί-μεθα τιθ-εῖ-σθι τιθ-εῖ-ντο	ἴ-εῖ-μην ἴεῖ-ο ἴεῖ-το ἴεῖ-μεθα ἴεῖ-σθι ἴεῖ-ντο	δι-δοί-μην διδοῖ-ο διδοῖ-το διδοί-μεθα διδοῖ-σθι διδοῖ-ντο
Προστακτική		ἴ-σταῖ-σο ἴστά-σθω ἴστα-σθι ἴστά-σθων	τί-θε-σο τιθ-έ-σθω τίθε-σθι τιθ-έ-σθων	ἴ-ε-σο ἴε-σθω ἴε-σθι ἴε-σθων	δί-δο-σο διδό-σθω δίδο-σθι διδό-σθων
Ἀπαρ.		ἴ-σταῖ-σθαι	τί-θε-σθαι	ἴ-ε-σθαι	δί-δο-σθαι
Μετοχή		ἴ-στά-μενος ἴστα-μένη ἴστά-μενον	τι-θέ-μενος τιθε-μένη τιθέμενον	ἴ-έ-μενος ἴε-μένη ἴε-μενον	δι-δό-μενος διδο-μένη διδό-μενον

2. Ἀόριστος.

Ὅριστική		ἔ-θέ-μην ἔ-θιου ἔ-θι-το ἔ-θέ-μεθα ἔ-θι-σθιε ἔ-θι-ε-ντο	εἵ-μην εἵ-σο εἵ-το εἵ-μεθα εἵ-σθιε εἵ-ντο	ἔ-δό-μην ἔ-δου ἔ-δο-το ἔ-δό-μεθα ἔ-δο-σθιε ἔ-δο-ντο
Ὑποτακτική		θῶμαι θῆ θῆται θώμεθα θῆσθιε θῶνται	ῶμαι ῆ ῆται ῶμεθα ῆσθιε ῶνται	δῶμαι δῶ δῶται δώμεθα δῶσθιε δῶνται
Εὐκτική		θεί-μην θεί-ο θεί-το θεί-μεθα θεί-σθιε θεί-ντο	εἵ-μην εἵ-ο εἵ-το εἵ-μεθα εἵ-σθιε εἵ-ντο	δοί-μην δοῖ-ο δοῖ-το δοί-μεθα δοῖ-σθιε δοῖ-ντο
Προστακτική		θοῦ θέ-σθω θέ-σθιε θέ-σθων	οῦ ἔ-σθω ἔ-σθιε ἔ-σθων	δοῦ δό-σθω δό-σθιε δό-σθων
Ἀπαρ.		θέ-σθαι	ἔ-σθαι	δό-σθαι
Μετοχή		θέ-μενος θι-μένη θέ-μενον	ἔ-μενος ἔ-μένη ἔ-μενον	δό-μενος δο-μένη δό-μενον

Παρατηρήσεις.

§ 243. 1) Οἱ τύποι τῶν εἰς -μι ῥημάτων, ὅσοι κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα, σχηματίζονται χωρὶς θεματικὸν φωνῆεν, αἱ δὲ προσωπικαὶ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα. Πρβλ. ἔστα-μεν, δείκνυ-μεν, ἀλλὰ λέγ-ο-μεν (§ 201).

2) Πάντα τὰ εἰς -μι ῥήματα εἰς τὴν ὑποτακτικὴν ἔχουν τὰς κα-

ταλήξεις τῶν εἰς -ω ῥημάτων, τὰ δὲ εἰς -νυμι ἔχουν τὰς καταλήξεις τῶν εἰς -ω καὶ εἰς τὴν εὐκτικήν: *δεικνύ-οιμι, δεικνυ-οίμην*.

3) Εἰς τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -μι ῥήματα αἱ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς συναιροῦνται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ θέματος, ἥτοι α') τὸ **η+η** εἰς **η** καὶ τὸ **η+η** εἰς **η**: (ἰστί-ητε) *ἰστίητε*, (τιθή-ης) *τιθήης*.

β') τὸ **η+ω** ἢ **ω+η** ἢ **ω+ω** εἰς **ω** καὶ τὸ **ω+η** εἰς **φ**: (ἰστί-ω) *ἰστώ*, (διδώ-ητε) *διδῶτε*, (διδώ-ω) *διδῶ*, (διδώ-η) *διδῶ*.

4) Εἰς τὴν εὐκτικήν τῶν φωνηεντόληκτων εἰς -μι ῥημάτων τὸ **ι** τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων **ιη** ἢ **ι** συναιρεῖται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ (ἀσθενοῦς) θέματος **α** ἢ **ε** ἢ **ο** εἰς **αι**, **ει**, **οι**: (ἰσά-ῖην) *ἰσταίην*, (τιθε-ί-μεθα) *τιθείμεθα*, (διδο-ί-ν) *διδοίην*. (Πρβλ. § 208).

5) Τῆς καταλήξεως τῆς μέσης φωνῆς **σο** τὸ **σ** διατηρεῖται εἰς τὸ β' ἐνικὸν τοῦ παρατατικοῦ, εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἀορίστου β' **εὔμην**: *ἐδείκνυσσο—δείκνυσσο, ἐτίθεςσο—τίθεςσο, ἴστασσο, εἴσο*· (ἀλλὰ *ἴσταῖο, ἔθου, δοῦ* κτλ., § 33, 3).

§ 244. 1) Τῶν ῥημάτων **τίθημι** καὶ **ἵημι** τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ τὸ β' καὶ γ' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ παρατατικοῦ αὐτῶν κανονικῶς σχηματίζονται κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα (εἰς -έω): *τίθει, ἵει—ἐτίθεις, ἐτίθει—ἵεις, ἵει*. Οὕτω σχηματίζεται σπανίως καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος: *τιθεῖς* (=τίθης), *ἵεις* (=ἵης).

2) Τοῦ ῥ. **δίδωμι** τὰ τρία ἐνικά τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος αὐτοῦ σχηματίζονται ὁμοίως κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα (εἰς -όω): *ἐδίδουν, ἐδίδους, ἐδίδου—δίδου*.

§ 245. Ἀόριστον β' κατὰ τὰ εἰς -μι κλινόμενον τὸ μὲν ῥῆμα **ἵστημι** ἔχει μόνον ἐνεργητικῆς φωνῆς (*ἕστην*), τὰ δὲ ῥήματα **τίθημι**, **ἵημι** καὶ **δίδωμι** ἔχουν καὶ ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς: *ἔθηκα, ἐθέμην—ἦκα, εἶμην—ἔδωκα, ἐδόμην*.

§ 246. Ὁ ἀόριστος ἔστην

1) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς εὐκτικῆς καὶ τῆς μετοχῆς (καὶ τοῦ δευτέρου τύπου τοῦ γ' πληθυντικοῦ τῆς προστακτικῆς **στάντων**) σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν θέμα (**σθη-**)

2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἔχει κατάληξιν -θι: στή-θι.

§ 247. Οἱ ἀόριστοι ἔθηκα, ἦκα καὶ ἔδωκα

1) εἰς τὰ τρία ἐνικά τῆς ὀριστικῆς σχηματίζονται ὡς πρῶτοι ἀόριστοι, ἀλλὰ μετὰ χαρακτηριστικὰ κ. (Πρβλ. § 199).

2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς ἔχουν κατάληξιν -ς: θέ-ς, ἔ-ς, δό-ς.

3) εἰς τὰς ἄλλας, πλὴν τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐγκλίσεις ἐν γένει σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν). Πρβλ. θῶ, θῆς, θῇ κτλ.—τιῶ, τιῆς, τιῇ, κτλ.

Σημείωσις. Καὶ τῶν μέσων ἀορίστων ἐθέμην, εἵμην, ἐδόμην αἱ ἄλλαι πλὴν τῆς ὀριστικῆς ἐγκλίσεις σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ μέσου ἐνεστώτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν). Πρβλ. θῶμαι, θείμην κτλ., τι-θῶμαι, τι-θείμην κτλ.

§ 248. Ὁ τόνος τῶν εἰς -μι ῥημάτων, ὅταν ταῦτα συντίθενται μετὰ προθέσεως,

1) εἰς τὴν προστακτικὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου ἀορίστου β' ἀναβιβάζεται, ἀλλ' ὅχι καὶ πέραν τῆς ληγούσης τῆς προθέσεως, ἐὰν αὕτη εἶναι δισύλλαβος: ἀνά-στηθι, ἀπό-δος, ἐπί-θες, ἀπό-δοτε, κατά-θου, κατά-θεςθι.

Ἀλλὰ τοῦ β' ἐνικοῦ τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β' ὁ τόνος δὲν ἀναβιβάζεται, ὅταν τοῦτο συντίθεται μετὰ πρόθεσιν μονοσύλλαβον ἢ μετὰ δισύλλαβον, ἢ ὅποια πάσχει πρὸ αὐτοῦ ἐκθλιψιν: (θοῦ) ἐν-θοῦ, (οὔ, ἀπὸ οὔ) ἀφοῦ (τοῦ ῥ. ἀφ-ίεμαι).

2) εἰς τὸ ἀπαρεμφατόν καὶ τὴν μετοχὴν διατηρεῖται ὅπου καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπλοῦ: (ἰστάναι) ἀφιστάναι, (τιθέναι) συντιθέναι, (δοῦναι) ἀποδοῦναι, (θέσθαι) μεταθέσθαι, (ἰστάς) συνιστάς, (τιθεῖς) μετατιθεῖς.

§ 249. Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων ἴσθημι, τίθημι, ἵημι καὶ δίδωμι σχηματίζονται ὅπως τῶν φωνηεντολήκτων ἐν γένει ῥημάτων, ἥτοι ἄλλοι ὁμαλῶς καὶ ἄλλοι ἀνωμάλως. (Βλ. § 235 κ. ἑ.).

Ἐνεστώς	Μέλλων	Ἀόριστος	Παρακείμενος
ἴστημι (= στήνω ῥ. θ. στή-, σιᾶ-)	στή-σω στή-σομαι σιᾶ-θήσομαι ἔστηξω	ἔστη-σα ἔστη-σάμην (ἔστη-ν) ἔστα-θην	ἔστη-κα (= στέκομαι) εἰστή-κειν (= ἔστεικόμην)
τίθημι (= θέτω ῥ. θ. θη-, θε-)	θή-σω θή-σομαι τε-θήσομαι	(ἔθη-κα) ἔτε-θην (§ 37, 7)	τέθη-κα, (ἢ τέθει-κα) τέθει-μαι κείμει (= εἶμαι τοποθετημένος)
ἵημι (= ῥίπτω ῥ. θ. ῥή-, ῥέ-) (§ 239, 1)	ῥή-σω ῥή-σομαι ῥέ-θήσομαι	(ῥή-κα) εἵθην	εἵ-κα εἵ-μαι
δίδωμι (= δίδω ῥ. θ. δω-, δο-)	δώ-σω δώ-σομαι δο-θήσομαι	ἔδω-κα ἔδό-θην	δέδω-κα δέδο-μαι

§ 250. Ὁ παρακείμενος **ἔστηκα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος **εἰστήκειν** ἐκτὸς τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ δευτέρους τύπους, οἱ ὁποῖοι σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς **-μι** ἐκ τοῦ θέματος **ἔστα-**. Τοιοῦτοι τύποι συνήθεις εἶναι οἱ ἑξῆς:

Ῥοιστ. *ἔστα-μεν*, *ἔστα-τε*, *ἔσιᾶ-σι*. Ὑπερσ. *ἔστα-σαν*. Ἀπαρ. *ἑσάναι*. Μετχ. *ἑσῶς*, *ἑσῶσα*, *ἑσῶς* (ἢ *ἑσός*, κατὰ τὰ πολλὰ οὐδέτερα τῆς μετοχῆς τοῦ ἑνεργ. παρακειμένου, π. χ. τὸ γεγον-**ός**), γεν. *ἑσῶτος*, *ἑσῶσης*, *ἑσῶτος*.

§ 251. Ἄλλα ῥήματα εἰς **-μι**, συμφωνόληκτα, κλινόμενα εἰς τὸν ἑνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὸ **δείκνυμι**, ὑπάρχουν ἀρκετά, ὡς *κατ-άγνυμι*, *ἀμφι-έννυμι*, *ζεύγνυμι*, *ζώννυμι*, *μείγνυμι* κτλ.

Φωνηεντόληκτα δὲ εἰς **-μι** ῥήματα συνήθη εἶναι τὰ ἑξῆς ἔξ, τὰ ὅποια κλίνονται κατὰ τὸ **ἴστημι—ἵσταμαι**.

Ἐνεστῶς Παρατατικῶς	Μέλλον	Ἀόριστος	Παρακεί- μενος	
ὀ-νί-νη-μι (=ὠφελῶ) ὠφέλουν ὀ-νί-να-μαι ὠνινά-μην	ὀνή-σω ὀνή-σομαι	ὤνη-σα ὤνή-μην ὤνή-θην		ῥ. θ. ὀνη-, ἐνεστ. θ. ὀ-νι-νη-, ὀ-νι-να-
πίμ-πλη-μι (=γεμίζω) ἐ-πίμπλη-ν πίμ-πλά-μαι ἐ-πιμπλά-μην	πλή-σω πλη-σ-θή- σομαι	ἐπλη-σα ἐπλη-σάμην ἐπλή-σ-θην	πέπλη-κα πέπλη-σ-μαι	ῥ. θ. πλη-, ἐνεστ. θ. πι-μ-πλη-, πι-μ-πλά-
πίμ-πρη-μι (=πυρπολῶ, καίω) ἐ-πίμπρη-ν πίμ-πρα-μαι (ἐπιμπράμην)	πρή-σω ἐπρή-σ-θην	ἔπρη-σα ἐπρή-σ-θην		ῥ. θ. πρη-, ἐνεστ. θ. πι-μ-πρη-, πι-μ-πρα-
ἄγα-μαι (=θανυμάζω) ἡγά-μην	(ἀγά-σομαι)	(ἡγα-σί- μην) ἡγά-σ-θην		ῥ. θ. ἀγα-
δύ-να-μαι ἐδυνά-μην (ἐδύνω, ἐδύνα- το κτλ.)	δυνή-σομαι	ἐδυνή-θην (ἢ ἐδυνά- σθην)	δεδύνη-μαι	ῥ. θ. δυνα- (Βλ. § 188,1)
ἐπί-στα-μαι (=γνωρίζω καλῶς) ἡπιστά-μην (ἡπίστω, ἡπί- στατο κλπ.)	ἐπιστή-σο- μαι	(ἡπιστή- θην)		ῥ. θ. ἐπι-στα- (Βλ. § 188,6)

Ὅμοίως πρὸς τὸν παρατατικὸν καὶ τὸν ἐνεστώτα τῶν τριῶν τελευταίων (ἀποθετικῶν) ῥημάτων κλίνεται καὶ ὁ (ἄσιγμος) μέσος ἀόριστος α' (τοῦ ῥ. ὠνοῦμαι) ἐπριάμην (= ἠγόρασα), ἐπρίω, ἐπρίατο, ἐπριάμεθα κτλ.

Ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ πάντων τούτων τονίζονται κατὰ τὰ βαρύτονα·

Ὑποτ.	δύνωμαι	δύνῃ	δύνηται	κτλ.
	ἐπίστωμαι	ἐπίσῃ	ἐπίσῃται	κτλ.
	πρίωμαι	πρίῃ	πρίῃται	κτλ.
Εὐκτ.	δυναίμην	δύναιο	δύναιτο	κτλ.

Ἀόριστοι β' βαρυτόνων ῥημάτων κλινόμενοι κατὰ τὰ εἰς -μι.

§ 252. Ὁ ἀόριστος β' μερικῶν βαρυτόνων ῥημάτων κλίνεται κατὰ τὰ εἰς -μι, ὁμοίως μὲ τὸν ἀόριστον β' ἔστην. (Βλ. § 246).

Τὸ ῥηματικὸν θέμα τῶν ῥημάτων τούτων ἔχει χαρακτηριστῶς

1) **ᾱ ἢ η—ᾱ**: ἀποδιδράσκω—ἀπ-έδρᾱ-ν (θ. δρᾱ-, δρᾱ-), βαίνω—ἐβῆ-ν (θ. βῆ-, βᾱ-), φθάνω—ἐφθῆ-ν (θ. φθῆ-, φθᾱ-).

2) **η—ε**: ῥέω—ἐρρῶ-ν (θ. ῥυῆ-, ῥυε-), χαίρω—ἐχάρῃ-ν (θ. χαρῇ-, χαρε-).

3) **ω—ο**: ἀλίσκομαι—ἐάλω-ν (θ. ἑάλω-, ἄλω-, ἄλο-), ζῶ—ἐβίω-ν (θ. βίω-, βιο-), γινώσκω—ἐγνώ-ν (θ. γινω-, γνο-).

4) **ῡ—ῠ**: δύομαι—ἐδῡ-ν (θ. δῡ-, δῠ-), φύομαι—ἐφῡ-ν (θ. φῡ-, φῠ-).

Ὀριστική	(ἀπ-)ἔδρα-ν ἔδρα-ς ἔδρα ἔδρα-μεν ἔδρα-τε ἔδρα-σαν	ἔβην ἔβης ἔβη ἔβη-μεν ἔβη-τε ἔβη-σαν	ἔρ-ρύη-ν ἔρ-ρύη-ς ἔρ-ρύη ἔρ-ρύη-μεν ἔρ-ρύη-τε ἔρ-ρύη-σαν	ἔγνω-ν ἔγνω-ς ἔγνω ἔγνω-μεν ἔγνω-τε ἔγνω-σαν	ἔδυν-ν ἔδυν-ς ἔδυν ἔδυν-μεν ἔδυν-τε ἔδυν-σαν
Υποτακτική	δρῶ δρῶς δρῶ δρῶμεν κτλ.	βῶ (πρβ. στῶ) βῆς βῆ βῶμεν κτλ.	ῥυνῶ (πρβ. θῶ) ῥυνῆς ῥυνῆ ῥυνῶμεν κτλ.	γνωῶ (πρβ. δῶ) γνωῶς γνωῶ γνωῶμεν κτλ.	δύνω (πρβ. δεικνύω) δύνης δύνῃ δύνωμεν κτλ.
Εὐκτική	δραίη-ν δραίη-ς δραίη δραίμε-ν κτλ.	βαίη-ν βαίη-ς βαίη βαίμε-ν κτλ.	ῥυείη-ν ῥυείη-ς ῥυείη ῥυεῖ-μεν κτλ.	γνοίη-ν γνοίη-ς γνοίη γνοῖ-μεν κτλ.	
Προσταντική	δραῖ-θι δρά-τω δραῖ-τε δρά-ντων	βῆ-θι βή-τω βῆ-τε βά-ντων		γνωῖ-θι γνώ-τω γνωῖ-τε γνό-ντων	δύν-θι δύ-τω δύν-τε δύν-ντων
Ἀπαρ.	δραῖ-ναι	βῆ-ναι	ῥυνῆ-ναι	γνωῖ-ναι	δύν-αι
Μετοχή	δράς, δράντος δραῖσα, δράσης δράν, δράντος	βάς, βάντος, βᾶσα, βάσης βάν, βάντος	ῥυεῖς, ῥυέντος ῥυεῖσα, ῥυεῖσης ῥυέν, ῥυέντος	γνούς, γνόντος γνοῖσα, γνούσης γνόν, γνόντος	δύς, δύντος δύσα, δύσης δύν, δύντος

§ 253. Κατὰ τὰ εἰς -μι μὲ διαφόρους ἀνωμαλίας κλίνονται προσ-
εἶ τα ἐξῆς ῥήματα :

1. Φημί = λέγω, συμφωνῶ, ἰσχυρίζομαι (δ. θ. φη-, φᾶ. Βλ. καὶ § 240).

Ὅριστικὴ		Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
Ἐνεστώς	Παρατατικὸς			
φη-μί	ἔ-φη-ν	φῶ	φαίη-ν	—
φῆ-ς (ἢ φῆς)	ἔ-φη-σθα	φῆς	φαίη-ς	φά-θι
φη-σὶ	ἔ-φη	φῆ	φαίη	φά-τω
φᾶ-μεν	ἔ-φα-μεν	φῶμεν	φαί-μεν	—
φα-τὲ	ἔ-φα-τε	φῆτε	φαί-τε	φά-τε
φᾶ-σιν	ἔ-φα-σαν	φῶσι	φαί-εν	φάν-των

Ἄπαρ. φάνοι. Μετοχὴ φάσκων, φάσκουσα, φάσκον.

Μέλλων φή-σω. Ἀόριστος ἔφη-σα.

Σημείωσις 1. Τοῦ φημί ὁ παρατατικὸς ἔφην, καθὼς καὶ ἡ ὑποτακτικὴ, ἡ εὐκτικὴ καὶ τὸ ἀπαρέμφατον αὐτοῦ ἔχουν προσέτι σημασίαν ἀορίστου (= εἶπα κτλ.).

Σημείωσις 2. Ὄταν τὸ φημί σημαίη ἀπλῶς λέγω, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι ἐρῶ ἢ λέξω καὶ ἀόριστος εἶπον ἢ ἔφην. Ὄταν δὲ σημαίη συμφωνῶ ἢ ἰσχυρίζομαι, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι φήσω καὶ ἀόριστος ἔφησα.

2. Εἶμι = θὰ πάω (δ. θ. εἰ, ἱ-).

Ὅριστικὴ		Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
Ἐνεστώς	Παρατατικὸς			
εἶ-μι	ῆ-α ἢ ῆ-ειν	ῖ-ω	ῖ-οιμι	—
εἶ	ῆ-εις ἢ ῆ-εισθα	ῖ-ης	ῖ-οις	ῖ-θι
εἶ-σι	ῆ-ει	ῖ-η	ῖ-οι	ῖ-τω
ῖ-μεν	ῆ-μεν	ῖ-ωμεν	ῖ-οιμεν	—
ῖ-τε	ῆ-τε	ῖ-ητε	ῖ-οιτε	ῖ-τε
ῖ-ασιν	ῆ-σαν ἢ ῆ-εσαν	ῖ-ωσιν	ῖ-οιεν	ῖ-όντων

Ἄπαρ. ἱ-εἶναι. Μετοχὴ ἰὼν (ἰόντος), ἰοῦ-σα (ἰούσης), ἱ-ὄν (ἰόντος).

Σημείωσις 1. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ φημί καὶ τοῦ εἶμι ὁ τόνος εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται: ἀπό-φημι, σύμφαθι—ἀπειμι, ἀπιθι.

Σημείωσις 2. Ὁ ἐνεστώς εἶμι εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν ἔχει πάντοτε σημασίαν μέλλοντος, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἄλλοτε ἐνεστώτος καὶ ἄλλοτε μέλλοντος (τοῦ ἔρχομαι).

3. Οἶδα=γνωρίζω, ἡξεύρω (ῥ. θ. Φειδ-, ἐξ οὗ οἶδ-, ἰδ-).

Ὅριστικὴ		Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
Ἐνεστώς	Παρατατικός			
οἶ-δα	ἥδ-η ἢ ἥδ-ειν	εἰδῶ	εἰδείην	—
οἶ-σθα	ἥδισθα ἢ ἥδεις	εἰδῆς	εἰδείης	ἴσ-θι
οἶδ-ε	ἥδει ἢ ἥδ-ειν	εἰδῆ	εἰδείη	ἴσ-τω
ἴσ-μεν	ἥδε-μεν ἢ ἥσ-μεν	εἰδῶμεν	εἰδείμεν	—
ἴσ-τε	ἥδε-τε ἢ ἥσ-τε	εἰδῆτε	εἰδείτε	ἴσ-τε
ἴσασι	ἥδε-σαν ἢ ἥσαν	εἰδῶσι	εἰδείεν	ἴσ-των

Ἀπαρ. εἰδ-έναι. Μετοχὴ εἰδ-ὼς (εἰδότος), εἰδ-υῖα (εἰδυίας), εἰδ-ὸς (εἰδότος). Μέλλων εἶσομαι καὶ εἰδήσω.

Σημείωσις. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ οἶδα ὁ τόνος εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται: *σύνοιδα, σύνισθι*.

4. Δέδοικα ἢ δέδια = φοβοῦμαι (παρακείμενος, μὲ σημασίαν ἐνεστώτος, τοῦ οὐχὶ εὐχρήστου ῥ. δαίδω) καὶ τέθνηκα=ἔχω ἀποθάνει (παρακείμενος τοῦ ῥ. θνήσκω).

Ταῦτα ἐκτὸς τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ τοὺς ἐξῆς εὐχρήστους τύπους κατὰ τὰ εἰς -μι:

α') Ὅριστ. δέδι-α, δέδι-ας, δέδι-ε, δέδι-μεν, δέδι-τε, δέδι-α-σι. Ὑπερσ. ἐδέδι-σαν. Ἀπαρφ. δεδι-έναι. Μετχ. δεδι-ὼς (δεδιότος), δεδι-υῖα (δεδιυίας), δεδι-ὸς (δεδιότος).

β') Ὅριστ. τέθνα-μεν, τέθνα-τε, τεθνᾶσι. Ὑπερσ. ἐτέθνα-σαν. Ἀπαρφ. τεθνά-ναι. Μετχ. τεθνεὼς (γεν. τεθνεώτος), τεθνε-ῶσα (γεν. τεθνεώσης), τεθνε-ὼς ἢ τεθνεὸς (γεν. τεθνεώτος). Πρβλ. § 250.

5. Ἔοικα = ὁμοιάζω. Παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστώτος (ῥ. θ. Φεικ-, ἐξ οὗ οἶκ-, ἔοικ-. Βλ. § 188, 5, Σημ.).

Ὅριστ. ἔοικ-α, ἔοικ-ας, ἔοικ-ε, ἔοικ-αμεν κτλ. Ὑπερσ. ἐῶκ-ειν, ἐῶκ-εις, ἐῶκ-ει κτλ. Ἀπαρφ. εἰκ-έναι. Μετοχὴ εἰκ-ὼς (εἰκότος), εἰκ-υῖα (εἰκυίας), εἰκ-ὸς (εἰκότος).

6. **Κεῖμαι** = **κεῖτομαι**, **εἶμαι** **βαλμένος**. (Βλ. § 249).

Ὁριστικὴ		Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχὴ
Ἑνεστῶς	Παρατατικὸς		
κεῖ-μαι	ἐ-κέι-μην	—	κεῖ-σθαι
κεῖ-σαι	ἐ-κει-σο	κεῖ-σο	κεῖ-μενος κει-μένη κεῖ-μενον
κεῖ-ται	ἐ-κει-το	κεῖ-σθω	
κεῖ-μεθα	ἐ-κέι-μεθα	—	
κτλ.	κτλ.	κεῖ-σθε κτλ.	

Μέλλων *κεῖ-σομαι*, *κεῖ-ση*, *κεῖ-σεται* κτλ.

Σημείωσις. Εἰς τὰ σύνθετα, ἐξαιρέσει τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὁ τόνος ἀναβιβάζεται: *κατάκεισο*, ἀλλὰ *κατακεῖσθαι*.

7. **Κάθ-ημαι** (ῥ. θ. καθ-ησ-, καθ-η-).

Ὁριστικὴ		Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχὴ
Ἑνεστῶς	Παρατατικὸς		
κάθ-ημαι	ἐ-καθή-μην	—	καθῆ-σθαι
κάθ-ησαι	ἐ-κάθη-σο	κάθη-σο	καθή-μενος καθη-μένη καθή-μενον
κάθ-ηται	ἐ-κάθη-το	καθη-σθω	
καθή-μεθα	ἐ-καθή-μεθα	—	
κτλ.	κτλ.	κάθη-σθε κτλ.	

Μέλλων (συνηρημένος) *καθεδοῦμαι* (ἐκ τοῦ ῥ. καθέζομαι).

8. **Χρῆ** = ὑπάρχει **χρεία**, **χρειάζεται**.

Ὁριστ. ἐνεστ. *χρή*. Παρατ. *χρῆν* ἢ *ἐχρῆν*. Ὑποτ. *χρῆ*. Εὐκτ. *χρεῖη*. Ἀπρφ. *χρῆναι*. Μετχ. (τὸ) *χρεών*. (Βλ. § 104, 6, α').

Σημείωσις. Τὸ *χρῆ* εἶναι ἀρχῆθεν ὄνομα οὐσιαστικὸν (= *χρεία*, ἀνάγκη), οἱ δὲ ἀνωτέρω τύποι προῆλθον ἐκ συνεκφορᾶς τῶν λέξεων *χρῆ ἦν* — *χρῆ ἦ* — *χρῆ εἶη* — *χρῆ εἶναι* — *χρῆ ὄν*. (Βλ. § 32, 4).

Ἀνώμαλα ῥήματα κατὰ τὸν σχηματισμὸν
ἢ τὴν σημασίαν τῶν χρόνων.

§ 254. Α') Πλείστων ῥημάτων τὸ ῥηματικὸν θέμα μεταβάλλεται ποικιλοτρόπως κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων χρόνων αὐτῶν. Οὕτω μερικῶν ῥημάτων

1) τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται μὲ ἐν εὖ πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, ἢ μερικῶν ἢ πάντων τῶν ἄλλων χρόνων, π. χ.

α') ῥ. θ. δοκ-, ἐξ οὗ **δοκε-**. (Δοκ-έ-ω) *δοκῶ* (=φαίνομαι), παρατ. (ἐδόκ-ε-ον) *ἐδόκουν*, μέλλ. *δόξω*, ἀόρ. *έδοξα*, παθ. παρακμ. *δέ-δοκ-ται* ὑπερσ. *έδέ-δοκ-το*.

β') ῥ. θ. *νεμ-*, ἐξ οὗ **νεμε-**. *Νέμ-ω* (=μοιράζω, βόσκω), παρατ. *ἐνεμ-ον*, μέλλ. *νεμ-ῶ* (ἐκ τοῦ *νεμ-έ-σω*), ἀόρ. *ἐνεμα*, παρακμ. *νερέμ-η-κα* — *νέμ-ομαι*, παρατ. *ἐνεμόμην*, μέσ. μέλλ. *νεμοῦμαι* (ἐκ τοῦ *νεμ-έ-σομαι*), μέσ. ἀόρ. *ἐνειμάμην*, παθ. ἀόρ. *ἐνεμ-ή-θην*, παρακμ. *νερέμ-η-μαι*. (Βλ. § 235).

γ') ῥ. θ. *βουλ-*, ἐξ οὗ **βουλε-**. *Βούλομαι* (=θέλω), παρατ. *ἐβου-λ-όμην*, μέσ. μέλλ. *βουλ-ή-σομαι*, παθ. ἀόρ. *ἐβουλ-ή-θην*, παρακμ. *βε-βούλ-η-μαι*. (Βλ. § 188, 1).

2) Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται μὲ τὸ πρόσφυμα **σκ** ἢ **ισκ** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, πολλάκις δὲ συγχρόνως καὶ μὲ ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμὸν (§ 239, 1), π. χ.

α') ῥ. θ. *γνω-*, ἐξ οὗ **γι-γνω-σκ**. *Γινώσκ-ω* (=γνωρίζω, φρονῶ) παρατ. *ἐγίνωσκ-ον*, μέσ. μέλλ. *γνώ-σομαι*, ἀόρ. β' *ἔγνω* (§ 252), παρακμ. *ἔγνω-κα*, ὑπερσ. *ἐγνώ-κειν* — *γινώσκομαι*, παρατ. *ἐγινω-σκόμην*, παθ. μέλλ. *γνώ-σ-θήσομαι*, παθ. ἀόρ. *ἐγνώ-σ-θην*, παρακμ. *ἔγνω-σ-μαι*, ὑπερσ. *ἐγνώ-σ-μην*.

β') ῥ. θ. *εὔρ-*, ἐξ οὗ **εὔρ-ισκ-**, **εὔρε-**. *Εὔρισκ-ω*, παρατ. *ἡῦρι-σκ-ον*, μέλλ. *εὔρ-ή-σω*, ἀόρ. β' *ἡῦρον*, παρακμ. *ἡῦρ-η-κα* — *εὔρισκ-ομαι*, παρατ. *ἡῦρισκ-όμην*, μέσ. μέλλ. *εὔρῃ-σομαι*, μέσ. ἀόρ. β' *ἡῦρ-όμην*, παθ. μέλλ. *εὔρ-εθ-ή-σομαι*, παθ. ἀόρ. *ἡῦρ-έ-θην*, παρακμ. *ἡῦρ-η-μαι*, ὑπερσ. *ἡῦρ-ή-μην*.

γ') ῥ. θ. *μνη-*, ἐξ οὗ **(μι-μνη-ισκ) μιμνησκ-**. *Ἀνα-μιμνή-σκω* (=ἐνθυμίζω), παρατ. *ἀν-εμίμνησκ-ον*, μέλλ. *ἀνα-μνή-σω*, ἀόρ. *ἀν-έ-μνη-σα* — *ἀνα-μιμνήσκ-ομαι*, παρατ. *ἀν-εμιμνησκ-όμην*, παθ. μέλλ. *(ἀνα)-μνη-σ-θήσομαι*, παθ. ἀόρ. *ἀν-εμνή-σ-θην*, παρακμ. *μέ-μνη-μαι*, ὑπερσ. *έμε-μνή-μην*, τετελ. μέλλ. *με-μνή-σομαι*.

3) Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέμα-τος τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ

α') μὲ τὸ πρόσφυμα **ν**: ῥ. θ. *καμ*, ἐκ τούτου δὲ **καμν-**. *Κάμν-ω*

(=κοπιᾶζω, κουράζομαι), παρ. ἔκαμν-ον, μέσ. μέλλ. καμοῦμαι (§ 217, 1), ἄοριστος β' ἔκαμ-ον, παρ. κέ-κμη-κα'

β') μετὰ τὸ πρόσφυμα **αν** (πολλάκις συγχρόνως μετὰ ἐν **ν** πρὸ τοῦ χαρακτηριστικοῦ αὐτοῦ): ῥ. θ. βλαστ-, ἐκ τούτου δὲ **βλαστ-αν-**. **Βλαστάν-ω**, παρ. ἐβλάσταν-ον, ἄορ. β' ἔ-βλαστ-ον, ὑπερσ. ἐβλάστ-ή-κειν' ῥ. θ. μαθ-, ἐκ τούτου δὲ **μα-ν-θ-αν-**. **Μανθάν-ω**, παρ. ἐ-μάν-θαν-ον, μέσ. μέλλ. (μετ' ἐνεργ. σημασίαν) μαθ-ή-σομαι, ἄορ. β' ἔ-μαθ-ον, παρ. με-μάθ-η-κα, ὑπερσ. ἐμε-μαθ-ή-κειν—μανθάν-ομαι

γ') μετὰ τὸ πρόσφυμα **νε**: ῥ. θ. ἰκ-, ἐκ τούτου δὲ **ἰκ-νε**. (Ἀφ-ικ-νέ-ομαι) **ἀφ-ικνοῦμαι** (=φθάνω), παρ. (ἀφ-ικ-νε-όμην) **ἀφ-ικνούμην**, μέσ. μέλλ. ἀφίξομαι, μέσ. ἄορ. β' ἀφ-ικ-όμην, παρ. ἀφ-ίγ-μαι, ὑπερσ. ἀφ-ίγ-μην'

δ') μετὰ τὸ πρόσφυμα **νι** ἢ **νυ** (μετὰ θέσιν τοῦ **ι** ἢ τοῦ **υ** τούτου πρὸ τοῦ χαρακτηριστικοῦ τοῦ θέματος' πρβλ. § 35): ῥ. θ. βη-, βα-, ἐκ τούτου δὲ **βα-νι** καὶ ἐκ τούτου **βαίν-**. **Βαίν-ω** (=βαδίζω), παρ. ἔ-βαι-νον, μέσ. μέλλ. (μετ' ἐνεργ. σημασίαν) βή-σομαι, ἄορ. β' ἔ-βη-ν (§ 252), παρ. βέ-βη-κα, ὑπερσ. ἐβε-βή-κειν—βαίν-ομαι, παθ. ἄορ. (παρ)εβή-θην, παρ. βέ-βα-μαι ῥ. θ. ἔλα-, ἐκ τούτου δὲ **ἐλα-νυ-** καὶ ἐκ τούτου **ἐλαυν-**. **Ἐλαύν-ω**, παρ. ἤλαιν-ον, μέλλ. (συνηρημένος) ἐλῶ, (ἐλῶς, ἐλῶ κτλ. ἐκ τοῦ ἐλά-σω), ἄορ. ἤλα-σα, παρ. ἐλήλα-κα—ἐλαύν-ομαι, παρ. ἐλήλα-μαι, ὑπερσ. ἐληλά-μην. (Βλ. § 190).

4) Οἱ χρόνοι δὲν σχηματίζονται πάντες ἀπὸ ἐν θέμα, ἀλλ' ἀπὸ διάφορα θέματα συγγενῇ κατὰ τὴν σημασίαν' π. χ. **ἀγορεύ-ω**, παρ. ἡγόρευ-ον, μέλλ. ἀγορεύ-σω καὶ (ἀπ-, συν-, προσ-) ἐρῶ, ἄορ. ἡγόρευ-σα καὶ (ἀν-, ἀπ-, κατ-, προσ-) εἶπον, παρ. (ἀν-, συν-, ἀπ-) εἶρηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν—ἀγορεύ-ομαι, παρ. ἡγορευ-όμην, παθ. μέλλ. (ἀνα-, προσ-) ῥηθήσομαι, παθ. ἄορ. (ἀν-, ἀπ-) ἐρρήθην' (θ. ἀγορεῦ-, ἐρε-, ῥε-, εἶπ-).

§ 255. Β') Πολλῶν ῥηματικῶν μερικοὶ χρόνοι δὲν ἔχουν σημασίαν σύμφωνον μετὰ τὴν κατάληξιν αὐτῶν. Οὕτω μερικά ῥήματα ἔχουν

1) ἐνεργητικὸν ἄοριστον ἢ παρακείμενον μετὰ σημασίαν μέσου ἢ παθητικοῦ ἄοριστου ἢ παρακειμένου'

ἴστημι—**ἔστη-ν** (ἐστάθην, ἐσταμάτησα), **ἔστηκα** (=στέκομαι)'

φύω—**ἔφυν** (ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), **πέφνκα** (εἶμαι ἐκ φύσεως)'

Ἀχιλλέως Α. Τζατζάνου

2) μέσον μέλλοντα με σημασίαν ἐνεργ. ἢ παθ. μέλλοντος: ᾔδω—ᾔσομαι (= θὰ τραγουδήσω), ἀδικῶ—ἀδικήσομαι (θὰ ἀδικηθῶ ὑπ' ἄλλου).

3) παθητικὸν μέλλοντα ἢ ἀόριστον με σημασίαν μέσου μέλλοντος ἢ ἀορίστου: ἀπαλλάττω—ἀπαλλαγῆσομαι (= θὰ ἀπαλλάξω τὸν ἑαυτόν μου), ἀπηλλάγην (= ἀπῆλλαξα τὸν ἑαυτόν μου), ἀνιῶ—ἡνιάθην (= ἐλύπησα τὸν ἑαυτόν μου).

Σημείωσις. Ὅπως βλέπομεν εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα (§ 253 κ. ἐ.), πολλὰ ῥήματα ἔχουν πολλὰς συγχρόνως ἀνωμαλίας.

Ἀποθετικά ῥήματα.

§ 256. Ἀποθετικά* ῥήματα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουν μόνον τὴν μέσσην φωνὴν (§ 173): δέχομαι, ἔρχομαι, μάχομαι (δέχω, ἔρχω κτλ. δὲν ὑπάρχουν).

Τῶν ἀποθετικῶν ῥημάτων

1) ἄλλα ἔχουν μόνον μέσον ἀόριστον (α' ἢ β') με ἐνεργητικὴν σημασίαν: ἀσπάζομαι—ἡσπασάμην (= ἐχαιρέτισα), αἰσθάνομαι—ἡσθόμην (= ἐκατάλαβα). Ταῦτα λέγονται ἀποθετικά μέσα.

2) ἄλλα ἔχουν μόνον παθητικὸν ἀόριστον με ἐνεργητικὴν σημασίαν: βοῖλομαι—ἐβονλήθην (= ἡθέλησα), ἐπιμέλομαι—ἐπεμελήθην (= ἐφρόντισα). Ταῦτα λέγονται ἀποθετικά παθητικά.

3) ἄλλα ἔχουν καὶ μέσον καὶ παθητικὸν ἀόριστον, τὸν μὲν μέσον με σημασίαν ἐνεργητικοῦ ἀορίστου, τὸν δὲ παθητικὸν με σημασίαν παθητικοῦ: αἰτιῶμαι, ἡτiasάμην (= κατηγορήσα), ἡτιυάθην (= κατηγορήθην)—ἰῶμαι, ἰασάμην (= ἐθεράπευσα), ἰάθην (= ἐθεραπεύθην). Ταῦτα λέγονται ἀποθετικά μεικτά.

* Ἐκλήθησαν ἀποθετικά ὑπὸ τῶν παλαιῶν γραμματικῶν τὰ ῥήματα ταῦτα, διότι ἐσφαλμένως ἐνομιζέτο ὑπ' αὐτῶν, ὅτι ταῦτα εἶχον ἀρχῇθεν καὶ τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν, ἔπειτα δὲ (ἀπέθεντο, ἦτοι) ἀπέβαλον αὐτήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. Ἐπιρρήματα.

§ 257. Ἐπιρρήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουν συνήθως τὰ ῥήματα, δηλοῦσαι **τόπον, χρόνον, τρόπον, ποσὸν** κτλ.

1) **Τοπικὰ** ἐπιρρήματα: ἐνθάδε (= ἐδῶ), ἐνταῦθα, ἐκεῖ, ἄνω, κάτω κτλ.

2) **Χρονικὰ** ἐπιρρήματα: νῦν (= τῶρα), σήμερον, χθές, αὔριον, τότε κτλ.

3) **Τροπικὰ** ἐπιρρήματα: ὧδε, οὕτω (= ἔτσι), εἶ, καλῶς, κακῶς κτλ.

4) **Ποσοτικὰ** ἐπιρρήματα: ἄγαν, λίαν (= πολὺ), ἅπαξ, δις κτλ.

5) **Βεβαιωτικὰ ἢ ἄρνητικὰ** ἐπιρρήματα: ἰαί, μάλιστα, δῆ, δῆτα—οὐ, μὴ—ἄρα, μὼν (=μήπως) κτλ.

Σημείωσις. Ὡς ἐπιρρήματα λαμβάνονται πολλάκις καὶ τύποι ὀνομάτων ἢ ῥημάτων: δημοσίᾳ, ἰδίᾳ, προῖκα (=δωρεάν)—ἄγε, ἴθι, φέρε (=ἔλα) κτλ.

2. Προθέσεις.

§ 258. Προθέσεις λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἀρχῇθεν ἐπιρρήματα καὶ αὐταί), αἱ ὁποῖαι συνήθως τίθενται πρὸ τῶν κλιτῶν λέξεων πρὸς δήλωσιν διαφόρων ἐπιρρηματικῶν σχέσεων, ἄλλαι μὲν καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, ἄλλαι δὲ μόνον ἐν συντάξει: **παρὰ τὴν θάλασσαν, παραθαλάσσιος, παραπλέω—μέχρι τοῦ θέρους.**

§ 259. 1) Αἱ προθέσεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, λέγονται κύριαι καὶ εἶναι 18, ἔξ μονοσύλλαβοι καὶ δώδεκα δισύλλαβοι: εἰς, ἐν, ἐξ ἢ ἐκ, πρό, πρὸς, σὺν—ἀνά, διὰ, κατὰ, μετά, παρὰ, ἀντί, ἀμφί, ἐπί, περί, ἀπό, ὑπό, ὑπέρ. (Βλ. § 30, Σημ., § 33, 6 καὶ § 37, 6).

2) Αἱ προθέσεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται μόνον ἐν συντάξει, λέγονται **καταχρηστικαὶ** καὶ εἶναι 9: α') ἄχρι, μέχρι, ἄνευ, χωρὶς, πλήρ, ἔνεκα ἢ ἔνεκεν, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετὰ γενικῆς, καὶ β') ὥς, νῆ, μά, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς.

3. Σύνδεσμοι.

§ 260. Σύνδεσμοι λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἄρχηθεν αἱ πλεῖσται ἐπιρρήματα καὶ αὐταῖ), αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται, ἵνα συνδεῖται λέξεις ἢ προτάσεις πρὸς ἀλλήλας: Πλάτων **τε** καὶ Ἀριστοτέλης. Χαίρω, **ὅτι** εὐδοκιμεῖς.

Οἱ σύνδεσμοι εἶναι

1) **συμπλεκτικοί**: *τέ, καί, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ.*

2) **διαζευκτικοί**: *ἢ, ἥτοι—ἢ, εἴτε—εἴτε, ἔάντε—ἔάντε, ἄντε—ἄντε, ἤντε—ἤντε.*

3) **ἀντιθετικοί**: *μέν, δέ, μέντοι, ἀλλά, μήν, ἀλλὰ μήν, εἰ καί, καίτοι, καίπερ, καὶ μήν.*

4) **αἰτιολογικοί**: *γάρ, ὅτι, ὥς, διότι, ἐπεί, ἐπειδή.*

5) **τελικοί**: *ἵνα, ὅπως, ὥς.*

6) **συμπερασματικοί**: *ἄρα, δή, οὖν, τοίνυν, ὥς, οὕκουν, οὐκοῦν, τοιγάρτοι, τοιγαροῦν, ὥστε.*

7) **χρονικοί**: *ὥς, ὅτε, ὁπότε, ἐπεί, ἐπειδή, ἕως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι, ἕνθα, πρὶν.*

8) **εἰδικοί**: *ὅτι, ὥς.*

9) **ὑποθετικοί**: *εἰ, ἐάν, ἄν, ἤν.*

4. Ἐπιφωνήματα.

§ 261. Ἐπιφωνήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ψυχικόν τι πάθημα, ὥς ἐκρηξιν χαρᾶς, λύπης, θαυμασμοῦ, ἀγανακτήσεως κτλ.

Τὰ ἐπιφωνήματα εἶναι

1) **γελαστικά**: *ᾠ-ᾠ-ᾠ.*

2) **θαυμαστικά**: *ᾠ, ὦ, βαβαί, παπαῖ !*

3) **θιαιστικά** (ἥτοι δηλοῦντα ἐνθουσιασμόν): *εὐοῖ.*

4) **σχετλιαστικά** (ἥτοι δηλοῦντα σφοδρὰν λύπην ἢ ἀγανάκτησιν): *παπαῖ, οὐαί, οἶμοι, φεῦ, ἰὼ, ἰού !*

5) **κλητικόν**: *ὦ.* (Βλ. § 42, Σημ.).

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ *

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

§ 262. Αἱ πλεῖσται λέξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας λέξεις διὰ **παραγωγῆς** ἢ διὰ **συνθέσεως**. Πρβλ. *γράφ-ω*, *γραφ-εύς*, *γραφ-ή*, *γραμ-μή*, *γράμ-μα*, *γραμματ-εύς*, *γραμματεῦ-ω* — (βιβλίον, πωλῶ) *βιβλιοπώλης* — (πρῶτος, ἀγωνιστής) *πρωταγωνιστής*.

1) Λέξεις, ἡ ὁποία δὲν προέρχεται ἀπὸ ἄλλην λέξιν, ἀλλὰ σχηματίζεται (ἀπὸ κάποιαν ρίζαν, ἥτοι) ἀπὸ **ἐν ἀρχικὸν θέμα** μὲ τὴν προσθήκην ἀμέσως εἰς αὐτὸ καταλήξεως μόνον, λέγεται **πρωτότυπος** ἢ **ἀπλῇ** λέξις : (θ. *γραφ-*) *γράφ-ω*, (θ. *πολι-*) *πόλις*.

2) Λέξεις, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ **μίαν** ἄλλην λέξιν μὲ τὴν προσθήκην εἰς τὸ θέμα αὐτῆς ἐνὸς παραγωγικοῦ προσφύματος λέγεται **παράγωγος** : (φύσις-) *φυσικός*, (ἰά-ομαι, ἰῶμαι) *ιατρός*.

3) Λέξεις, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ **δύο** ἄλλας λέξεις πρωτοτύπους ἢ παραγώγους μὲ τὴν ἔνωσιν τῶν θεμάτων αὐτῶν, λέγεται **σύνθετος** : (ναῦς, πῆγ-νυμι) *ναυπηγός*, (λόγος, γράφ-ω) *λογογράφος*.

Σημείωσις. Μία καὶ ἡ αὐτὴ λέξις εἰς μίαν σειρὰν συγγενῶν πρὸς αὐτὴν ἐτυμολογικῶς λέξεων δύναται νὰ εἶναι παράγωγος ὥς πρὸς τὴν προηγουμένην καὶ πρωτότυπος ὥς πρὸς τὴν ἐπομένην. Πρβλ. *πόλις*, (ἐκ ταύτης) *πολίτης*, (ἐκ ταύτης) *πολιτικός* καὶ *πολιεύω*, (ἐκ ταύτης) *πολίτευμα*.

§ 263. Κατὰ τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν σύνθεσιν κανονικῶς λαμβάνονται θέματα λέξεων καὶ οὐχὶ ἀκέραιαι λέξεις. Πρβλ. (*πόλις*) *πολίτης*, (λόγος, γράφ-ω) *λογογράφος*.

* Ἑτυμος = ἀληθής, βέβαιος, πραγματικός. Ἑτυμολογία δὲ λέγεται ἡ ἀνάλυσις λέξεως εἰς τὰ συστατικά της μέρη καὶ ἡ εὗρεσις τῆς προελεύσεως καὶ τῆς ἀληθοῦς σημασίας αὐτῆς.

Α') ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Γενική προεισαγωγική παρατήρησις.

§ 264. 1) Κατὰ τὴν παραγωγὴν τὰ θέματα τῶν πρωτοτύπων λέξεων σπανίως μένουσιν ἀκέραια καὶ ἀμετάβλητα, συνήθως δὲ ἀποβάλλουν ἓνα ἢ περισσοτέρους ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων αὐτῶν, ὑφίστανται ποιοτικὴν μεταβολὴν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ἢ ἄλλας μεταβολὰς (§ 32 κ.έ.). Πρὸβλ. *ῥα* (θ. ῥα-), *ῥαῖος* (ἐκ τοῦ ῥά-ιος), ἀλλὰ *ῥο-μος* — *τέλος* (θ. τελεσ-, πρὸβλ. τελεσ-φόρος), *τέλειος* (ἐκ τοῦ τέλεσ-ιος, τέλε-ιος), ἀλλὰ *τελ-ικὸς* — *φρην* (θ. φρην-, φρεν-), *φρον-έω*.

2) Αἱ πλεῖσται παραγωγικαὶ καταλήξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας καταλήξεις διὰ τῆς ἐνώσεως μετὰ τινος ἢ μετὰ τινων ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἢ διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν στοιχείων δύο ὁμοειδῶν καταλήξεων. Πρὸβλ. *βασιλεῦς* — *βασιλεύ-ω*, *ιδιότης* — *ιδιωτ-εύω*, *πίναξ* (πίνακ-ος) — *πινακ-ις* (*πινακ-ίδ-ος*) — *πινακ-ίδ-ιον*.

1. Παράγωγα ρήματα.

α') Ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιδέτων).

§ 265. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ὀνομάτων ἔχουν ποικίλας σημασίας, συνήθως δὲ σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἢ γίνεται ἢ ἔχει ἢ παρέχει ἢ ποιεῖ ὅ,τι δηλοῖ τὸ πρωτότυπον.

1) Ἀρχικὴ παραγωγικὴ κατάληξις εἶναι *-ῖω*: *τιμῇ* (θ. τιμα-, τιμά-ῖω), *τιμάω* -ῶ, *ἀνία* (θ. ἀνια-, ἀνιά-ῖω), *ἀνιάω* -ῶ· *ὀφθαλμία* (ὀφθαλμιά-ῖω), *ὀφθαλμιάω* -ῶ· *πόνος* (θ. πονε-, πονέ-ῖω) *πονέω* -ῶ, *δοῦλος* (θ. δουλο-, δουλό-ῖω), *δοιλόω* -ῶ, *βασιλεῦς* (βασιλεύ-ῖω), *βασιλεύω*· *φυλάξ* (φυλάκ-ῖω), *φυλάσσω*· *παῖς* (παῖδ-ῖω), *παίζω*· *ἐλπὶς* (ἐλπιδ-ῖω), *ἐλπίζω*· *μέλας* (μελάν-ῖω), *μελαίνω*· *καθαρός* (καθάρ-ῖω), *καθαίρω*. (Βλ. § 33 κ.έ.).

2) Ἀπὸ παραδείγματα ὡς τὰ προηγούμενα προῆλθον αἱ παραγωγικαὶ καταλήξεις *-άω*, *-ιάω*, *-έω*, *-όω*, *-εύω*, *-ζω*, *-άζω*, *-ίζω*, *-νω*, *-αίνω*, *-ύνω*, *-αίρω* κτλ.: *σφρῖγος* — *σφριγάω* -ῶ (= ἔχω σφρῖγος), *ἐρυνθρός* — *ερυνθρ-ιάω* -ῶ (= γίνομαι ἐρυνθρός), *εὐδαίμων* — *εὐδαιμον-έω* -ῶ (= εἶμαι εὐδαίμων), *πλήρης* — *πληρ-όω* -ῶ (= ποιῶ πλήρης), *δοῦλος* — *δουλ-εύω* (= εἶμαι δοῦλος), *δόξα* — *δοξά-ζω* (= παρέχω δόξαν),

ἡσυχος—ἡσυχ-άζω, φενάκη—φενακ-ίζω, ὕστερος—ὕστερί-ζω, ἡδὺς—ἡδύ-νω, ὑγιής—ὕγι-αίνω, χαλεπός—χαλεπ-αίνω, λαμπρός—λαμπρ-ύνω, μέγας—μεγαλ-ύνω, μῆκος—μηκ-ύνω, μέγας—μεγ-αίρω κτλ. (Βλ. § 264, 2).

Σημείωσις 1. Ῥήματα παράγωγα ἀπὸ ὀνόματα κύρια ἢ ἐθνικά ἢ ἀπὸ ὀνόματα ζῶων μὲ τὴν κατάληξιν -άζω, ἢ συνηθέστερον -ίζω, σημαίνουν συνηθώς, ὅτι τὸ ὑποκείμενον μιμεῖται ἢ ἀκολουθεῖ τὰ φρονήματα ἐκείνου, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: Βοιωτός—βοιωτιάω (=μιμοῦμαι τὰ ἥθη ἢ τὴν γλῶσσαν τῶν Βοιωτῶν), Φίλιππος—φιλιπιάω (=ἀκολουθῶ τὰ πολιτικά φρονήματα τοῦ Φιλίππου), πίθηκος—πιθηκίζω. (Πρβλ. παπαγάλος—παπαγαλίζω = μιλῶ σὰν παπαγάλος).

Σημείωσις 2. Ῥήματα παράγωγα ἀπὸ ὀνόματα μὲ τὴν κατάληξιν -άω ἢ -ιάω σημαίνουν συνηθώς ἢ ἔφεςιν, ἥτοι σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον, ἢ **πάθησιν**: θάνατος—θανατάω (=ἐπιθυμῶ σφοδρῶς τὸν θάνατον), στρατηγός—στρατηγιάω, λίθος—λιθιάω (=πάσχω ἀπὸ λιθίασιν), σλήνη—σληνιαώ.

β') Ἐκ ῥημάτων.

§ 266. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἔξ ἄλλων ῥημάτων εἶναι

1) **ἐναρκτικά**, ἥτοι σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον **ἀρχίζει** νὰ κάμνῃ ἢ νὰ πάσχῃ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι -σκω: γηράω -ῶ—γηρά-σκω, ἡβάω -ῶ—ἡβάσκω (=ἀρχίζω νὰ γίνωμαι ἑφηβος).

2) **θαμιστικά**, ἥτοι σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐκτελεῖ (θαμά, ἥτοι) συχνὰ καὶ εἰς μέγαν βαθμὸν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Συνηθῆς κατάληξις αὐτῶν εἶναι -άζω, -ίζω, -ύζω: στένω—στεν-άζω, αἰτῶ—αἰτ-ίζω (=αἰτῶ συχνὰ καὶ πολὺ), ἔρπω—ἐρπ-ύζω.

3) **ἐφετικά**, ἥτοι σημαίνουν **ἔφεςιν**, δηλαδὴ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι -ιάω ἢ -εῖω καὶ προσαρτᾶται εἰς τὸ θέμα τοῦ μέλλοντος τοῦ πρωτοτύπου: κλαίω—(κλαύσ-ομαι) κλανσ-ιάω -ῶ, τυρανῶ (τυραννήσω) τυραννησ-εῖω (ἐπιθυμῶ νὰ τυραννήσω, ἥτοι νὰ γίνω τύραννος). Πρβλ. § 265, 2. Σημ. 2.

γ') Ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων.

§ 267. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἔξ ἐπιρρημάτων ἢ ἐπιφωνημάτων σημαίνουν συνηθώς, ὅτι τὸ ὑποκείμενον **εἶναι ἢ ποιεῖ** ἐκεῖνο,

τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι -ζῶ (-άζω, -ίζω, -ύζω): δίχα—διχά-ζω, ἀλαλά—ἀλαλά-ζω, ἐγγὺς—ἐγγί-ζω, ἐλελεῦ—ἐλελ-ίζω, γρῦ—γρύ-ζω. (Πρβλ. νῦν: γαῦ γαῦ—γαυγίζω, τσάκ—τσακίζω).

2. Παράγωγα οὐσιαστικά.

α') Ἐκ ῥημάτων.

§ 268. Τὰ οὐσιαστικά τὰ παράγωγα ἐκ ῥημάτων σημαίνουν

✓ 1) τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον. Συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι -εὺς, -ός, -της, -τήρ, -τωρ (θηλυκὰ τῶν εἰς -της, -τηρ, -τωρ σχηματίζονται μὲ τὰς κατάληξεις -τις, -τειρα, -τρια, -τρίς): γράφω—γραφ-εὺς, ῥέμω—ρομ-εὺς, πέμπω—πομπ-ός, τρέφω—τροφ-ός, ποιέω—ποιη-τής (ποιή-τρια), πρόφημι—προφή-της (προφῆ-τις), ἀνλέω—ἀνλη-τής (ἀνλη-τρίς), καλέω—κλη-τήρ, σφάζω—σφ-τήρ (σφ-τειρα), συλλαμβάνω—συλ-λή-πτωρ (συλ-λήπτρια).

Σημείωσις. Παράγωγα ἐκ ῥημάτων οὐσιαστικά εἰς -τήρ, τὰ ὁποῖα δηλοῦν τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον, ὀλίγα εἶναι εὐχρηστα εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, ὥς κλητήρ, μνηστήρ, σωτήρ// Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ εἰς τοὺς εἰρημένους συγγραφεῖς τὰ τοιαῦτα παράγωγα εἰς -τήρ δηλοῦν τὸ ὄργανον: ζών-νυμι—ζωσ-τήρ, καίω—κav-τήρ, νίπτω (ἢ νίζω)—νιπ-τήρ κτλ.

2) τὴν ἐνέργειαν. Συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι -α, -η, -ος (γεν. -ου), -ία (-εία), -μός, -σις, -σία: φθείρω (θ. φθερ-)—φθορ-ά, τρέπω—τροπ-ή, ἀμείβω—ἀμοιβ-ή, λέγ-ω—λόγ-ος, μαίνομαι (θ. μαν-)—μαν-ία, βασιλεύω—βασιλεία, κολακεύω—κολακεία, ὀδύρομαι—ὀδυρ-μός, λύω—λύ-σις, πράττω—(πρᾶγ-σις), πρᾶξις, θύω—θυ-σία.

3) τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας. Συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι -μα, -μή, -ος (γεν. -ους): ποιέω—ποίη-μα, γράφω—γράμ-μα, γράμ-μή, γινώ-σκω—γνώ-μη, ψεύδομαι—ψεύδος.

4) τὸ ὄργανον. Συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι -τρον, -θρον: ἄρόω—ᾶρο-τρον, πλήττω (θ. πληγ-)—πλήκ-τρον, κλείω—κλει-θρον.

5) τὸν τόπον. Συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι -τήριον, -τρον, -θρον: βουλεύομαι—βουλευ-τήριον, δικάζω (θ. δικαδ-)—δικασ-τήριον, θεάομαι, -ῶμαι—θέα-τρον, βαίω (θ. βα-)—βά-θρον.

Σημείωσις. Τὸ ὄργανον σημαίνουν καὶ μερικά ἐκ τῶν εἰς -εὺς: σφάττω—σφαγεὺς (= τὸ ξίφος), τέμνω—τομεὺς (= σκυτοτομικὸν ὄργανον, τὸ κοπίδι).

Μερικά δὲ ἐκ τῶν εἰς **-τρον**, ἰδίᾳ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, σημαίνουν τὴν ἀμοιβὴν διὰ τὴν σχετικὴν ἐνέργειαν: *λύω*—τὰ *λύτρα*, *διδάσκω*—τὰ *δίδακτρα*, *τρέφω* (θ. *τρέφω*)—τὰ *τρέπτρα* (=ἡ ἀμοιβὴ διὰ τὴν τροφήν).

β') Ἐξ ἐπιθέτων.

§ 269. Τὰ οὐσιαστικά ἐν γένει τὰ παράγωγα ἔξ ἐπιθέτων εἶναι ἀφρημένα (βλ. § 43, 2). Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ία**, **-ιά**, **(-ειά, -οιά)**, **-ος** (γεν. **-ους**), **-σύνη**, **-σύννη**, **-της** (γεν. **-τητος**) ἢ **-τῆς** (γεν. **-τῆτος**): *σοφός*—*σοφ-ία*, *κακός*—*κακ-ία*, *ἀληθής* (θ. *ἀληθεσ-*, *ἀλήθεσ-ια*, *ἀλήθε-ια*)—*ἀλήθεια*, *εὖνους* (*εὖνο-ια*)—*εὖνοια*, *εὐρύς*—*εὐρ-ος*, *δίκαιος*—*δικαιο-σύνη*, *σώφρων*—*σωφρ-σύννη*, *κέρδος*—*κερδ-οσύνη*, *ίερός*—*ίερω-σύνη*, *ταχύς*—*ταχύ-της* (*ταχύτητος*) ἢ *ταχυτής* (*ταχυ-τῆτος*).

Σημείωσις 1. Τὰ παράγωγα οὐσιαστικά τῶν ἐπιθέτων βοηθὸς καὶ ἐνεργὸς εἶναι *βοήθεια*, *ἐνέργεια* (ὅπως *ἀλήθεια*). Ἀντιθέτως δὲ τοῦ ἐπιθέτου ἀμαθὴς παράγωγον οὐσιαστικὸν εἶναι *ἀμαθία* (ὅπως *σοφία*).

Τῶν δὲ ἐπιθέτων *ἀγαθός*, *καλός*, *ῥάβδιος* οὐσιαστικά εἶναι ἡ ἀρετὴ, ἡ *καλλονή* ἢ τὸ *κάλλος*, ἡ *ῥαστώνη* (πρβλ. ὑπερθ. *ῥάστος*, § 141).

Σημείωσις 2. Μερικῶν ἐπιθέτων τὸ ἀφρημένον οὐσιαστικὸν γίνεται ἀπὸ τὸ θηλυκὸν αὐτῶν, ὅπως εἶναι ἡ μὲ ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου: *αἷτιος* (αἷτία)—ἡ *αἷτία*, *ἄξιος* (ἄξια)—ἡ *ἄξια*, *ἀνδρεῖος* (ἀνδρεία)—ἡ *ἀνδρεία*, *ἐχθρός* (ἐχθρά)—ἡ *ἐχθρα*. Πρβλ. νῦν: *θερμός*, *θερμὴ*—ἡ *θέρμη*, *ζεστός*, *ζεστή*—ἡ *ζέστη*.

Παρομοίως δὲ παράγονται οὐσιαστικά ἐν γένει καὶ ἀπὸ τὰς μετοχὰς διὰ καταβιβασμοῦ τοῦ τόνου: (ἀκούμαι) *ἀκούμενος*—*Ἀκουμένος*, (ἐδεξάμην, δεξάμενος) *δεξαμένη*—*δεξαμένη*.

γ') Ἐξ οὐσιαστικῶν.

§ 270. Τὰ οὐσιαστικά τὰ παράγωγα ἔξ ἄλλων οὐσιαστικῶν εἶναι

1) **παρώνυμα**, ἥτοι ὀνόματα παράγωγα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἁπλῶς τὸν ἔχοντα σχέσιν μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον ἢ τὸν ἀνήκοντα εἰς αὐτό. Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-εὺς** (θηλ. **-εια**), **-της** (θηλ. **-τις**), **-έτης**, **-ίτης**, **-ώτης**, **-ιώτης**: *ἵππος*—*ἵππε-εὺς*, *ίερὸν*—*ίερ-εὺς* (*ίερ-εια*), *δῆμος*—*δημό-της*, *πόλις*—*πολί-της* (*πολί-τις*), *φυλὴ*—*φυλ-έτης*, *ὄπλον*—*ὄπλ-ίτης*, *θίασος*—*θιασ-ώτης*, *στρατιά*—*στρατ-ιώτης*. (Πρβλ. § 268, 1).

2) **ὑποκοριστικά**, ἥτοι παριστάνουν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον ὡς *μικρόν*, εἴτε διότι τοῦτο ὄντως εἶναι μικρὸν εἴτε

χάριν θωπείας ἢ σκώμματος ἢ καταφρονήσεως. Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -άριον, -ιον, -ίδιον, -ῖς (γεν. -ίδος), -σκος, -ίσκος, -ίσκη, -ύδριον, -ύλλιον: παῖς—παιδ-άριον, ῥύαξ—ῥυάκ-ιον, θυγάτηρ—θυγάτρ-ιον, πῖναξ—πινάκ-ιον, πινάκις—πινακίδ-ιον, ξίφος—ξιφ-ίδιον, πῖλῆ—πυλ-ῖς, ρεανίας—ρεαν-ίσκος, οἶκος—οἰκ-ίσκος, παῖς—παιδ-ίσκη, νέφος—νεφ-ύδριον, δένδρον—δενδρ-ύλλιον. (Πρβλ. νῦν: παιδ-άκι, ἀνθρωπ-άκος, πορτ-οὔλλα κτλ.).

Σημείωσις. Εἰς μερικά ἐκ τῶν ὑποκοριστικῶν ἀπεβλήθη σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ἔννοια τῆς μικρότητος: βιβλίον (=βίβλος), θηρίον (=θήρ).

3) **μεγεθυντικά**, ἥτοι παριστάνουν, ὅτι κάποιος ἔχει μέγα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον. Συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι -ίας, -ίων: μέτωπον—μετωπ-ίας, γαστήρ—γάστρ-ων, χεῖλος—χείλ-ων. (Πρβλ. νῦν: κεφάλ-ας, δοντ-ᾶς, κοιλ-αράς κτλ.).

4) **τοπικά**, ἥτοι σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου διαμένει ἡ δοῦν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον. Συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι -ιον, -εῖον: στρατηγός—στρατήγ-ιον (νῦν: στρατηγ-εῖον), ἔμπορος—ἐμπόρ-ιον (=ἐμπορικὸς λιμὴν), χαλκεὺς (χαλκέως, χαλκέ-ιον)—χαλκείον, λατρός—λατρ-εῖον, διδάσκαλος—διδασκαλ-εῖον (=οἰκία διδασκάλου, σχολεῖον).

5) **περιεκτικά**, ἥτοι σημαίνουν τόπον, ὃ ὁποῖος περιέχει πολλὰ ἐξ ἐκεῖνων, τὰ ὁποῖα δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -ών, -ιά, -ωνιά: ἐλαία—ἐλαι—ών, ὄρνις—ὄρνιθ-ών, μύρμηξ—μυρμηκι-ά, ῥόδον—ῥοδ-ών καὶ ῥοδ-ωνιά. Οὕτω καὶ στρατός—στρατ-ιά.

6) **πατρωνυμικά**, ἥτοι σημαίνουν τὸν υἱὸν ἢ τὴν θυγατέρα ἢ τὸν ἀπόγονον ἐκεῖνου, τὸν ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον (ὄνομα πατρὸς ἢ μητρὸς ἢ προγόνου τινός). Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -δης, -άδης, -ιάδης, -ίδης (-εἰδης, -οἰδης), -ίων (θηλ. -άς, γεν. -άδος, -ῖς, γεν. -ίδος): Βούτης—Βουτιά-δης, Βορέας—Βορεάδης, Ἀσκληπιός—Ἀσκληπιάδης, Πέλοψ—Πελοπ-ίδης, Ἀτρεὺς—Ἀτρεΐδης, Ἡρακλῆς—Ἡρακλείδης, Αἰτῶν—Αἰτωίδης, Κρόνος—Κρον-ίων, Θέστιος—Θεστι-άς (Θεστιάδος), Δαναός—Δανα-ῖς (Δαναΐδος). (Πρβλ. νῦν κατάληξιν -πουλλός, -πουλλο, π. γ. τὸ ἀρχοντόπουλλο).

Σημείωσις. Μὲ τὰ πατρωνυμικά ἔχουν σχέσιν καὶ τὰ ὀνόματα τὰ παραγόμενα ἐκ συγγενικῶν ὀνομάτων μὲ τὸς καταλήξεις -αδούς, -αδῆ, -ιδούς.

-ιδῆ: ἀνεπι-αδοῦς (=υῖος ἀνεπιού ἢ ἀνεπιῶς, ἦτοι ἐξαδῆλφου ἢ ἐξαδῆλφης), ἀνεπι-αδῆ—ἀδελφ-ιδοῦς, ἀδελφ-ιδῆ (=κόρη ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς).

7) γονεωνυμικά, ἦτοι σημαίνουν νεογνὸν ζῶον ἢ μικρὸν κατὰ τὴν ἡλικίαν ζῶον εἶδους τινός. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι -ιδεύς: ἀετός—ἀει-ιδεύς, λύκος—λυκ-ιδεύς, λαγώς—λαγ-ιδεύς. Μερικῶν ὅμως ζῶων τὸ νεογνὸν δηλοῦται συνήθως μὲ ἰδιαίτερον ὄνομα, ὡς ἀμνός (=τὸ νεογνὸν τοῦ προβάτου, ἀρνάκι), δέλφαξ (=χοιρίδιον), ξριφος (=κατσιάκι), μόσχος (=μοσχάρι), νεβρός (=ἐλαφάκι), νεοσσός (=πουλάκι), πῶλος (ἀλογάκι ἢ γαῖδουράκι· πρβλ. πουλάρι), σκύλαξ (=σκυλάκι), σκύμνος (=λεονταράκι).

8) ἔθνικά, ἦτοι σημαίνουν τὸν καταγόμενον ἐκ τινος χώρας ἢ πόλεως ἢ τόπου ἐν γένει, τὸν ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι -ιος (θῆλ. -ία), -εὺς (θῆλ. -ίς), -νος, -ηνός, -ῖνος, -της (θῆλ. -τις), -άτης, -ιάτης, -ητης, -ίτης, -ώτης: Κόρινθος—Κορίνθ-ιος (Κορινθ-ία), Μέγαρα—Μεγαρ-εὺς (Μεγαρ-ίς), Ἀσία—Ἀσια-νός, Λάμψακος—Λαμψακ-ηνός, Τάρας—Ταραντ-ῖνος, Τεγέα—Τεγεά-της (Τεγεᾶ-τις), Γύθειον—Γυνθε-άτης, Κρότιον—Κροτων-ιάτης, Αἶγινα—Αἰγιν-ήτης, Ἴος—Ἰ-ήτης, Στάγειρα—Σταγιδ-ίτης, Σικελία—Σικελι-ώτης, Λαύρειον—Λαυρε-ώτης. Κατὰ ταῦτα καὶ ἡπειρος—ἡπειρ-ώτης, ρήσος—ρησ-ιώτης.

Σημείωσις 1. Τῶν παραγωγικῶν κατάληξεων -ιον, -ίδιον, -ιος, -ίδης τὸ ι, εἰς μὲν προσηγῆται βραχὺ φωνῆεν, κανονικῶς συναιρεῖται μὲ αὐτό, εἰς δὲ προσηγῆται μακρὸν φωνῆεν, ὑπογράφεται ὑπ' αὐτό: χαλκεὺς (θ. χαλκε-) χαλκεῖον, λέξις (θ. λέξε-) λεξίδιον, βοῦς (θ. βο-) βοῖδιον, Ἀτρεὺς (θ. Ἀτρε-) Ἀτρεΐδης, Λητώ (θ. Λητο-) Λητοΐδης, Χίος (θ. Χι-, Χί-ιος) Χίος, Λάρισα (θ. Λάρισα-) Λαρισαῖος, Ἀργος (θ. Ἀργεσ-) Ἀργεῖος, γραῦς (θ. γρα-) γραῖδιον, λαγώς (θ. λαγω-) λαγώδιον, Κῶς (θ. Κω-) Κῶος.

Σημείωσις 2. Εἰς τὰ εἰς -ος οὐδέτερα τριτόκλιτα, μετὰ τὴν προσθήκην τῆς ὑποχωριστικῆς κατάληξεως -ίδιον ἀποβάλλεται ὄχι μόνον ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος σ, ἀλλὰ καὶ τὸ ε τὸ πρὸ αὐτοῦ: ξίφος (θ. ξιφεσ-) ξιφίδιον, σκάφος (θ. σκαφεσ-) σκαφίδιον, (ῥῆξος—ῥῆξιδιον = ῥῆξι). Κατὰ ταῦτα κατόπιν καὶ λέξις—λεξίδιον (ἐκτός τοῦ κανονικοῦ λεξίδιον) κττ.

3. Παράγωγα ἐπίθετα.

α') Ἐκ ῥημάτων.

§ 271. Ἐπίθετα ἐκ ῥημάτων παράγονται

1) μὲ τὰς καταλήξεις **-τος** καὶ **-τέος** (κυρίως ῥηματικὰ ἐπίθετα). Ἐκ τούτων

α') τὰ εἰς **-τος** σημαίνουν ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τοῦ ῥήματος ἢ ἐκεῖνον, ὃ ὁποῖος δύναται ἢ εἶναι ἄξιος νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα: γράφω—γραφ-τός (=γεγραμμένος), μίγνυμι—μεικ-τός (=μεμειγμένος), ἀλίσκομαι—άλω-τός (=ὁ δυνάμενος νὰ ἀλωθῇ), βαίνω—βα-τός, ἄβα-τος (=ὁ δυνάμενος ἢ μὴ δυνάμενος νὰ πατηθῇ), λπαινῶ—λπαινε-τός, θαυμάζω—θαυμασ-τός (=ἄξιος νὰ λπαινῇται—νὰ θαυμάζεται).

β') τὰ εἰς **-τέος** σημαίνουν, ὅτι ὀφείλει τις νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα: γράφω—γραφ-τέος (=ὅστις πρέπει νὰ γραφῇ), διαβαίνω—διαβα-τέος (=ὅστις πρέπει νὰ διαβῇ). (Πρβλ. τὸ ἐννοικιον προσπληρω-τίον· ἀφαιρετέος, πολλαπλασιαστέος, διαιρετέος κτλ.).

2) μὲ τὰς καταλήξεις **-άς, -ής, -ός, -νός, -ανός, -ρός, -ερός**. Ταῦτα σημαίνουν ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ παρακειμένου τοῦ ῥήματος: φεύγω (θ. φυγ-)—φυγ-άς (=ὁ φεύγων), μίγνυμι (θ. μιγ-)—μιγ-άς (=ὁ μεμειγμένος), ἀ-μιγ-ής (=ὁ μὴ μεμειγμένος), λείπομαι—λοιπ-ός (=ὁ ὑπολειπόμενος), στίλβω—στιλπ-νός (=ὁ στίλβων), στέγω—στεγ-ανός (ὁ καλῶς στέγων, ἥτοι καλύπτων), λάμπω—λαμπ-ρός, θάλλω—θαλ-ερός, μαίνω (θ. μιαν-)—μια-ρός.

3) μὲ τὰς καταλήξεις **-ικός, -τικός, -ιμος, -μων, -τήριος**. Ταῦτα σημαίνουν ἱκανότητα ἢ ἐπιτηδεύματα ἢ κλίσιν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: ἄρχω—ἀρχ-ικός (=ἱκανὸς νὰ ἀρχῇ), ἀμύνομαι—ἀμυν-τικός (=ἐπιτήδειος εἰς τὸ ἀμύνεσθαι), ἐρίζω (θ. ἐριδ-)—ἐρισ-τικός (=ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ ἐρίζειν), ὠφελῶ—ὠφέλ-ιμος, μάχομαι—μάχ-ιμος (=ἱκανὸς νὰ μάχεται), φροσῶ—φρόν-ιμος, νοέω -ῶ—νοή-μων (=ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ νοῇ), ἐλέω -ῶ—ἐλειήμων (=ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ νὰ ἐλεῇ), ἐπιλανθάνομαι (θ. ἐπιληθ-)—ἐπιλήσ-μων, σφίζω (θ. σω-)—σω-τήριος (=ὁ ἱκανὸς νὰ σφίξῃ).

β') Ἐξ ὀνομάτων.

§ 272. Ἐπίθετα ἔξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν καὶ σπανίως ἐπιθέτων) παράγονται

1) μὲ τὰς καταλήξεις **ιος** (-αιος, -ειος, -οιος, **ῶς**), -κός (-ικός, -ακός). Ταῦτα σημαίνουν ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἀνήκει ἢ ἔχει σχετὶς πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : οὐρανός—οὐράν-ιος, ἀγορά (ἀγορά-ιος) ἀγοραῖος, κῆπος—κηπ-αῖος, χέρσος—χερσ-αῖος, οἶκος (θ. οἶκε-, οἶκέ-ιος) οἰκείος, ἵππος—ἵππ-ειος, βασιλεὺς (βασιλέ-ιος)—βασιλείος (=τοῦ βασιλέως), Κίμων—Κιμών-ειος, γέλως (θ. γελο[σ-], γελό-ιος)—γελοῖος, ἥρως—(ἡρώ-ιος) ἡρώς, πάππος—παππ-ῶς, φύσι-ς—φυσι-κός, παγγυρι-ς—παγγυρι-κός, λίβν-ς—λιβν-κός, θῆλυ-ς—θηλυ-κός, Ἀθηναῖος—Ἀθηνα-ϊκός, Ρόδιος—Ῥοδι-ακός (=τῶν Ῥοδίων).

Σημείωσις. Εἰς -ειος (καὶ οὐχὶ εἰς -ιος) κανονικῶς λήγουν τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα παράγονται ἀπὸ ὀνόματα προσώπων ἢ ζώων : Ὅμηρος—Ὅμηρ-ειος, Πυθαγόρας—Πυθαγόρ-ειος, ὄνος—ὄν-ειος, κύκνος—κύκν-ειος, βοῦς (βο-ός)—βό-ειος κτλ.

2) μὲ τὰς καταλήξεις -εος, (-οῦς), -ινος. Ταῦτα σημαίνουν ὕλην ἢ (σπανίως) χρῶμα : ἄργυρος—(ἀργύρ-εος) ἀργυροῦς, χρυσός—χρυσ-οῦς, κύανος—(κυάν-εος) κυανοῦς, λίθος—λίθ-ινος.

3) μὲ τὰς καταλήξεις -μος, -ιμος. Ταῦτα σημαίνουν τὸν κατάλληλον πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : καῦσι-ς—καῦσι-μος (=κατάλληλος πρὸς καῦσιν), χρῆσι-ς—χρήσι-μος, ἐδωδῇ—ἐδώδ-ιμος (=φαγώσιμος), πένθος—πένθ-ιμος.

4) μὲ τὰς καταλήξεις -εις (γεν. -εντος), -όεις, -νός, -εινός, -λός, -ηλός, -λέος, -ρός, -αρός, -ερός, -ηρός, -ώδης. Ταῦτα σημαίνουν πλησμονήν, ἥτοι ἀφθονίαν ἐκείνου, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : χάρις—χαρί-εις (=πλήρης χάριτος), ἀστήρ—ἀστερ-όεις, ἰχθὺς—ἰχθυ-όεις, σκότος (θ. σκοτεσ-, σκοτεσ-νός)—σκοτεινός, φῶς—φωτ-εινός (πρβλ. § 36, 3), δέος (θ. δεεσ-)—δειλός, παχὺς—παχυ-λός, φειδῶ—φειδω-λός, ἀπάτη—ἀπατη-λός, ὕψος—ὕψ-ηλός, δίψα—διψα-λέος, ψώρα—ψωρα-λέος, ἀνία—ἀνια-ρός, ἰσχύς—ισχυ-ρός, φθόνος—φθο-νε-ρός, λίπος—λιπ-αρός, σκιά—σκι-ερός, λύπη—λυπη-ρός, ὄγκος—ὄγκ-ηρός, ἄνθος—ἀνθ-ηρός, ἀφρός—ἀφρ-ώδης (=πλήρης ἀφροῦ).

Σημείωσις. Τὰ εἰς -ώδης σημαίνουν πολλάκις ὁμοιότητα ἢ ἐκείνον, ὁ ὁποῖος ἀρμόζει εἰς ὃ, τι δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : γάλα—γαλακτ-ώδης (=γαλακτο-ειδής), σφῆξ, σφηκ-ώδης (=σφηκοειδής), παιδάριον—παιδαρι-ώδης (=ἀρμόζων εἰς παιδάριον).

5) μὲ τὰς καταλήξεις -αῖος, -ιαῖος, -ήσιος, -ινός, -ερινός.

Ταῦτα σημαίνουν μέτρον ἢ χρόνον: *πήχυς*—*πηχυν-αῖος* (=ἔχων μῆκος ἐνὸς πήχεως), *στάδιον*—*σταδι-αῖος*, *πλέθρον*—*πλεθρ-ιαῖος*, *σπιθαμὴ*—*σπιθαμ-ιαῖος*, *ἔτος*—*ἐτ-ήσιος*, *ἡμέρα*—*ἡμερ-ινός*, *ἔαρ*—*εαρ-ινός*, *θέρους*—*θερ-ινός*, *φθινόπωρον*—*φθινοπωρ-ινός*, *μεσημβρία*—*μεσημβρ-ινός*, *νύξ*—*νυκτ-ερινός*, *χειμὼν*—*χειμ-ερινός*.

γ') Ἐξ ἐπιρρημάτων.

§ 273. Ἐξ ἐπιρρημάτων (ιδίως τοπικῶν καὶ χρονικῶν) παράγονται ἐπίθετα

1) μὲ τὰς καταλήξεις **-ιος, -ιμος, -νός, -ινός**: *πρόσθεν*, *πρόσθ-ιος*, *δπισθεν*—*δπίσθ-ιος*, *δψέ*—*δψ-ιος* καὶ *δψ-ι-μος*, *πρῶ* ἢ *πρωτ-*—*πρώ-ιος* ἢ *προῶς* καὶ *πρώ-ιμος*, *πέρυσσι*—*περυσσι-νός*, *χθές*—*χθες-ινός*. (Βλ. καὶ § 145).

2) μὲ τὰς καταλήξεις **-αῖος, -ικός**: *δάρδην*—*δάρδ-αῖος*, *χύδην*—*χυδ-αῖος*, *καθόλου*—*καθολ-ικός*.

4. Παράγωγα ἐπιρρήματα.

§ 274. Ἐπιρρήματα παράγονται ἀπὸ πᾶν κλιτὸν μέρος τοῦ λόγου ἢ ἀπὸ ἄλλα ἐπιρρήματα.

1) **Τοπικά** ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις

α') **-ασι, -ησι, -οι, -θι**, πρὸς δῆλωσιν στάσεως ἐν τόπῳ: *Πλαταιαί*—*Πλαται-ασι* (=ἐν Πλαταιαῖς), *Ἀθῆναι*—*Ἀθῆν-ησι*, *Μέγαρα*—*Μεγαρ-οῖ*, *οἶκος*—*οἶκ-οι*, *ἄλλος*—*ἄλλο-θι*, *αὐτός*—*αὐτό-θι*.

β') **-θεν, -οθεν, -ωθεν** πρὸς δῆλωσιν κινήσεως ἀπὸ τόπου: *οἶκος*—*οἶκο-θεν* (=ἐκ τοῦ οἴκου), *ἄλλος*—*ἄλλο-θεν*, *ἐκεῖ*—*ἐκεῖ-θεν*, *ἄνω*—*ἄνω-θεν*, *πᾶς*—*πάντο-θεν*, *ἀμφοτέροι*—*ἀμφοτέρω-θεν*.

γ') **-δε, -ζε, -σε** πρὸς δῆλωσιν κινήσεως εἰς τόπον: *Μέγαρα*—*Μεγαρά-δε* (=εἰς τὰ Μέγαρα), *Ἀθῆναι*—(*Ἀθήνας-δε*) *Ἀθήναζε*, *ἄλλος*—*ἄλλο-σε* (=εἰς ἄλλο μέρος).

2) **Τροπικά** ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις

α') **-ως, -ῶς**: *δικαίος*—*δικαί-ως*, *κακός*—*κακ-ῶς*, *βαρὺς*—*βαρ-ε-ως*, *εὐγενής*—*εὐγεν-ῶς*, *ἄλλος*—*ἄλλ-ως*, *ὁμολογούμενος*—*ὁμολογου-μέν-ως*, *ἐσκεμμένος*—*ἐσκεμμέν-ως*.

β') **-δην, -άδην, -ίνδην, -δόν, -ηδόν**: *βαίρω* (θ. βα-)*-βά-δην*, *μείγ-νυμι*—*μίγ-δην*, *τρέχω*—*τροχ-άδην*, *ἄριστος*—*ἀριστ-ίνδην*, *ἀγέλη*—*ἀγελ-ηδόν*, *ταῦρος*—*ταυρ-ηδόν*.

γ') -ί, -εί, τί: ἄμισθος—ἀμισθ-ί, ἐθέλων—ἐθελοντ-ί, πάνδημος—πανδημ-εί, ἐλληνίζω—ἐλληνισ-τί, ὀνομάζω—ὀνομασ-τί.

δ') -ς: ἀναμείγ-νυμι (ἀναμιγ-ς) ἀναμίξ, ἐναλλάσσω (ἐναλλάγ-ς)—ἐναλλάξ.

3) Ποσοτικά ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις -κίς, -άκίς: ἐπτά—ἐπτά-κίς, δέκα—δεκά-κίς, μύριοι—μυρι-άκίς, πολλοί—πολλ-άκίς, πόσος—ποσ-άκίς. (Βλ. § 168).

4) Χρονικά ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὴν κατάληξιν -τε: ἄλλος—ἄλλο-τε, ἕκαστος—ἐκάστο-τε.

Β') ΣΥΝΘΕΣΙΣ

§ 275. Εἰσαγωγή. Ἐκ τῶν δύο λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἐνοῦνται καὶ σχηματίζουν μίαν ἄλλην λέξιν σύνθετον, ἐκείνη, ἣ ὁποία ἔχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῇ συνθέτῳ, λέγεται **πρῶτον συνθετικὸν** (μέρος) αὐτῆς, ἐκείνη δέ, ἣ ὁποία ἔχει τὴν δευτέραν θέσιν, λέγεται **δεύτερον συνθετικὸν** (μέρος) αὐτῆς. Π. χ. ἐν τῇ συνθέτῳ λέξει **ναυπηγός** ἡ λέξις *ναῦς* εἶναι α' συνθετικὸν (μέρος) αὐτῆς, ἡ δὲ λέξις *πήγ-νυμι* β' συνθετικόν· ἐν τῇ συνθέτῳ λέξει **κατάγω** ἡ λέξις *κατά* εἶναι α' συνθετικὸν καὶ ἡ λέξις *ἄγω* β' συνθετικόν.

Ἐκαστον ἐκ τῶν δύο συνθετικῶν μερῶν μιᾶς συνθέτου λέξεως δύναται νὰ εἶναι κλιτὸν ἢ ἄκλιτον: *φυγόπονος* (φεύγω, πόνος), *εὐγενής* (εὖ, γένος) *ὑπεράνω* (ὑπέρ, ἄνω).

Γενικὴ προεισαγωγικὴ παρατήρησις.

§ 276. 1) Πρωτοκλίτου ἢ δευτεροκλίτου ὀνόματος ὁ χαρακτηρ **α ἢ ο** τοῦ θέματος αὐτοῦ ὡς πρώτου συνθετικοῦ, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίξῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν, κανονικῶς ἀποβάλλεται: (κιθάρα, θ. κιθαρα-, ᾠδή) *κιθαρ-ωδός*, (ἵππος, θ. ἵπο-, ἄρχω) *ἵππ-αρχος*.

2) Τὸ ἀρχικὸν φωνῆεν τοῦ β' συνθετικοῦ, ὅταν εἶναι βραχύν, (**α, ε, ο**), κανονικῶς ἐκτείνεται (§ 32, 6): (ἄ, ἀέομαι) *ἀν-ήκεστος*, (ὑπό, ἀκούω) *ὑπ-ήκοος*, (στρατός, ἄγω) *στρατ-ηγός*, (λόχος, ἄγω) *λοχ-ηγός*, (ἄρμα, ἐλαύνω) *ἀρματ-ηλάτης*, (εὖ, ὄνομα) *εὐ-ώνυμος*.

Σημείωσις 1. Ἄν τὸ β' συνθετικὸν ἤρχετο ποτε ἀπὸ *φ* ἢ *σ*, τότε διατηρεῖται τὸ τελικὸν **α ἢ ο** τοῦ θέματος τοῦ πρώτου συνθετικοῦ, καὶ συνήθως συναίρεται μὲ τὸ ἀρχικὸν φωνῆεν τοῦ β' συνθετικοῦ: (θεός, εἶδος, *Φεῖδος*) *θεο-ειδής*, (θύρα, ὄραμα, *Φοράω*—θυρα-ορός) *θυρ-ωρός*, (κακός, ἔργον, *Φέργον*—κακό-εργος) *κακ-οῦργος*, (κλέηρος, ἔχω, σέχω—κληρό-οχος) *κληροῦχος*.

Σημείωσις 2. Καὶ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τοῦ β' συνθετικοῦ δὲν ἐκτείνεται, ἂν τὸ β' τοῦτο συνθετικὸν ἤρχιζε ποτε ἀπὸ *φ* ἢ *σ* ἢ ἂν τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν αὐτοῦ εἶναι θέσει μακρόν (§ 11, 2): (αἰχμή, ἄλωτος, *Φαλίσκομαι*) *αἰχμάλωτος*, (ἡνία, ἔχω, σέχω) *ἡνίοχος*, (ἄγχι, ἄλς, σάλς) *ἀγχίαιος*, (ναῦς, ἄρχω) *ναύαρχος* (τὸ *α* τοῦ ἄρχω εἶναι θέσει μακρόν).

Αἱ λέξεις *ἄλεθρος* καὶ *ὄροφος* ὡς β' συνθετικά δὲν ἐκτείνουν τὸ ἀρκτικόν *ο*, ὅταν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι μακρά (φύσει ἢ θέσει): *δι-ώροφος*, *παν-ώλεθρος*· ἀλλὰ *χρῶς-όροφος*, *ψῦχ-όλεθρος*, *ὑψ-όροφος* (τὸ *υ* τῆς λέξεως ὕψος εἶναι θέσει μακρόν). Πρβλ καὶ § 34, 1, β'.

Α'. Πρῶτον συνθετικόν.

1. Κλιτόν.

α') Ὄνομα οὐσιαστικόν.

§ 277. Τὸ θέμα οὐσιαστικοῦ, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται ὡς α' συνθετικόν, κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, ἰδίᾳ ὅταν τὸ οὐσιαστικὸν τοῦτο εἶναι δευτερόκλιτον: (ἀγορά, θ. ἀγορα-) *ἀγορα-νόμος*, (σκιά, θ. σκια-) *σκια-μαχῶν*, (νίκη, θ. νικη-) *νικη-φόρος*, (δῆμος θ. δημο-) *δημοκρατία*, (λίθος, θ. λιθο-) *λιθό-στροτος*, (βῦς, θ. βου-) *βου-κέφαλος*, (ναῦς, θ. ναυ-) *ναυ-μάχος*, (τέλος, θ. τέλος-) *τελεσ-φόρος*. (Βλ. § 46 κ. ἑ.). Ἀλλὰ

1) συνήθως τὸ θέμα πρωτοκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὀνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν μετασχηματίζεται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα, ἥτοι λήγει εἰς *ο*: (θ. ἡμερα-) *ἡμερο-δρόμος*, (θ. ὕλη-) *ὕλο-τόμος*, (θ. ἁμαξα-) *ἁμαξο-πηγός*, (θ. παιδ-) *παιδ-ο-νόμος*, (θ. ἰχθυ-) *ἰχθυ-ο-πώλης*, (θ. κρεασ-) *κρε-ο-πώλης*, (θ. ἀνθεσ-) *ἀνθ-ο-πώλης*, (θ. ῥιν-) *ῥιν-ό-κερως*.

2) σπανίως καὶ τὸ θέμα τῶν δευτεροκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὀνομάτων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, μετασχηματίζεται κατὰ τὰ πρωτόκλιτα, ἥτοι λήγει εἰς *η* ἢ *α*: (θ. ἔλαφο-) *ἐλαφη-βόλος*, (θ. θανατο-) *θανατη-φόρος*, (θ. βιβλιο-) *βιβλια-γράφος*, (θ. λαμπαδ-) *λαμπαδ-η-φόρος*.

Σημείωσις 1. Τῶν εἰς *-μα* οὐδετέρων τριτοκλίτων ὀνομάτων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, πολλάκις τὸ θέμα ἀποβάλλει τὴν τελικὴν συλλαβὴν *ατ*: (θ. ἄρματ-) *ἄρματ-γάτης*, (θ. αἷματ-) *αἷ-ματ-ο-σταγής*, (θ. σωματ-) *σωματ-ο-ειδής*· ἀλλὰ *σωμ-ασκῶν*, *αἰμ-ο-βαφής*.

Σημείωσις 2. Τῶν ὀνομάτων γῆ, πῦρ, ὕδωρ ὡς πρώτων συνθετικῶν θέμα εἶναι γῆ- ἢ γεω-, πυρ- ἢ πυρι- ἢ πυρο-, ὕδατο- ἢ ὕδρο- ἢ ὕδρ-.

γη-γενής, γεω-μέτρος, γεω-γράφος—πυρ-φόρος, πυρι-φλεγής, πυρρ-ειδής—ὕδατο-ειδής, ὕδρο-πότης, ὕδρ-αγωγός.

β') Ἐπίθετον.

§ 278. Τῶν ἐπιθέτων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, λαμβάνεται κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ ἀρσενικοῦ, οἰουδήποτε γένους καὶ ἂν εἶναι τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται ὡς β' συνθετικόν, ἢ τὸ ὅλον σύνθετον: (ἄκρα, πόλις) **ἀκρό-πολις**, (Μεγάλη, πόλις) **Μεγαλό-πολις**, (Θερμαί, πύλαι) **Θερμο-πύλαι**, (ἄξιος, νίκη) **ἀξιό-νικος**, (διακόσιοι, μέδιμνοι) **διακοσιο-μέδιμνος**, (χίλια, τάλαντα) **χιλιο-τάλαντος**.

Σημείωσις 1. Τοῦ ἐπιθέτου **καλὸς** ὡς πρώτου συνθετικοῦ θέμα εἶναι **καλλι-** (**καλλί-μορφος**, **καλλί-νικος**) καὶ τοῦ ἐπιθέτου **πᾶς** εἶναι **παντο-** ἢ **παν-** (**παρτο-πόρος**, **παν-σέληνος**).

Σημείωσις 2. Τῶν τεσσάρων πρώτων κλιτῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν εἰς, δύο, τρεῖς, τέσσαρες, ὅταν ταῦτα λαμβάνονται ὡς πρώτα συνθετικά, θέμα εἶναι **μονο-**, **δι-**, **τρι-**, **τετρα-**: (ἐν εἰδος) **μονο-ειδής**, **δί-δραχμον**, **τρί-πους**, **τετρά-πηχys**.

Τὰ δὲ ἄκλιτα ἀπόλυτα ἀριθμητικά ὡς πρώτα συνθετικά ἢ μένουν ἀμετάβλητα ἢ μετασχηματίζονται καὶ λήγουν εἰς **α** (κατὰ τὸ **ἐπτά**, **ἐννέα**, **δέκα**): **πεντά-δραχμον**, **ἑξα-εῖς**, **εἰκοσι-πηχys**, **εἰκοσά-πηχys**, **ἑκατόμ-πεδος**, **ἑκατοντα-εῖς**.

γ') Ῥῆμα.

§ 279. Τοῦ ῥήματος ὡς πρώτου συνθετικοῦ λαμβάνεται τὸ θέμα ἢ τὸ δηματικόν ἢ τὸ χρονικόν (κανονικῶς τοῦ **ἐνεργητικοῦ ἀορίστου** ἢ **μέλλοντος**).

1) **ἀμετάβλητον**, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν: (ἔχω, ἐγγύη) **ἐχ-έγγυον**, **φθιν-όπωρον**, **πειθ-αρχῶ**, **ῥίψ-ασπις**.

2) **μετεσχηματισμένον** διὰ τῆς προσλήψεως ἑνὸς **ε** ἢ **ι** ἢ **ο**, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνον: **ἐχ-έ-φρων**, **χαιρ-έ-κακος**, **ἀρχ-ι-τέκτων**, **κρυψ-ί-νους**, **φυγ-ό-δικος**, **στρεψ-ό-δικος**, **δωσ-ί-δικος**, **εὖρησ-ί-λογος**.

Σημείωσις. Οὕτω καὶ ἐκ τῶν εἰς **-έω** συνηρημένων ῥημάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν πρὸ φωνήεντος μὲν λαμβάνεται τὸ θέμα ἄνευ τοῦ χαρακτηριστοῦ **ε**, πρὸ συμφώνου δὲ λαμβάνεται τὸ θέμα μετὰ **ο** ἀντὶ τοῦ χαρακτηριστοῦ **ε**: (φιλέ-ω) **φιλ-άνθρωπος**, (μισέ-ω) **μισο-γύνης**.

2. Ἀκλίτον.

§ 280. Ἐκ τῶν ἀκλίτων ὡς πρῶτα συνθετικά δύνανται νὰ λαμβάνονται

1) ἐπιρρήματα. Ταῦτα ἢ μένουν ἀπαθῆ ἢ πάσχουν φθογγικὰς παθήσεις ἢ ἀναλογικοὺς μετασχηματισμοὺς κατὰ τὸ τέλος αὐτῶν: *ἀει-μνηστος*, *ἀγχι-ρους*, *ἀνω-φερής*, *ἀρτι-μελής*, *εὐ-γενής*, *παλιν-φθία*, *παλίρ-ροια*, *χαμαί-ζηλος*, *ὑψι-πέτης* — (ἄγχι) *ἀγχέ-μαχος*, (χαμαί) *χαμ-ερός*, (ὀψέ) *ὀψι-μαθής*, (ἔνδον) *ἐνδό-μυχος*, (ὀπισθεν) *ὀπισθό-δομος*, *ὀπισθο-φύλαξ*.

2) αἱ κύριαι προθέσεις. Αὗται

α') ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, ἔχουν κανονικῶς ἐπιρρηματικὴν σημασίαν: *εἰς-άγω* (=ἄγω ἐντός), *ἐπι-τίθημι* (=θέτω ἐπάνω), *συμ-μένω* (=μένω μαζί).

β') ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ὄνομα, ἄλλοτε μὲν ἔχουν ἐπιρρηματικὴν σημασίαν, ὡς *ἀμφι-θάλασσος* (=ὁ ἔχων ἀμφοτέρωθεν θάλασσαν), *σύν-τροφος* (=ὁ τρεφόμενος μαζί), ἄλλοτε δὲ τὴν συνήθη προθετικὴν σημασίαν, ὡς *ἀνά-λογος* (=ὁ ἀνὰ λόγον), *παρά-λογος* (=ὁ παρὰ λόγον), *ἐν-τιμος* (=ὁ ἐν τιμῇ), *ὑπερ-άνθρωπος* (=ὁ ὑπὲρ ἄνθρωπον). Βλ. § 28 κ. ε. καὶ § 33, 6, Σημ.

3) ἀχώριστα μόρια. Οὕτω καλοῦνται μερικαὶ ἐπιρρηματικά λεγέεις, αἱ ὁποῖαι οὐδέποτε λαμβάνονται μεμονωμέναι, ἀλλὰ πάντοτε ἐν συνθέσει ὡς πρῶτα συνθετικά (πρβλ. νῦν: *ξε*, π. χ. γράφω—ξεγράφω, λέω—ξελέω). Ἀχώριστα μόρια τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι

α') τὸ στερητικὸν *ἀ-* καὶ τὸ στερητικὸν *νη-*, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ *ἀνευ* ἢ *ὄχι*: *ἄ-καρπος* (=ἀνευ καρποῦ), *ἄ-γνωστος* (=ὄχι γνωστός), *ἀ-τυχής* (=ἀτυχος), *νη-ποιεῖ* (=ἀτιμωρεῖ), *νηνεμία* (=ἐλλειψις ἀνέμου), *νωδὸς* (ἐκ τοῦ νη-δούς=ἀνευ ὁδόντων).

Τὸ στερητικὸν *ἀ-* πρὸ φωνήεντος συνήθως γίνεται *άν-*: *άν-άξιος*, *άν-εύθυνος*. Ἀλλά: *ἀ-ήττητος*, *ἀ-οπλος*, *ἀ-υπνος*, *ἄκων* (ἐκ τοῦ ἀ-έκων), *ἀργός* (ἐκ τοῦ ἀ-εργός). Πρβλ. § 276, 2, Σημ. 1.

β') τὸ *δυσ-*, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ *κακὸς* ἢ τοῦ *δύσκολος*: *δυσ-ώδης* (=κακῶς ὄζων), *δυσ-ειδής* (=ἔχων κακὴν μορφὴν, ἄσχημος), *δυσ-άλωτος* (=δυσκόλως ἀλισκόμενος).

γ') τὰ ἐπιτατικά μόρια *ἀ-*, *ἀρι-*, *ἐρι-*, *ζα-*, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ *πολύ*, *πάρα πολύ*: *ἀ-τενής* (=λίαν τεταμένος), *ἀ-χανής*

(=λίαν χαίνων, πολὺ ἐκτεταμένος), ἀρι-ζήλωτος (=λίαν ζηλωτός), ἐρί-τιμος (=πολύτιμος), ζά-πλουτος (=βαθύπλουτος).

δ') τὸ ἡμι- (ἐξ οὗ τὸ ἐπίθετον ἡμιν): ἡμι-θεος, ἡμι-τάλαντος.

Β'. Δεύτερον συνθετικόν.

1. Κλιτόν.

α') Οὐσιαστικόν.

§ 281. Σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικόν ὡς β' συνθετικὸν δυνατόν νὰ εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, δυνατόν ὅμως νὰ εἶναι ἐπίθετον.

1) Ὅταν ἐν σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικόν ὡς β' συνθετικὸν εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, τότε τὸ β' συνθετικὸν συνήθως μένει ἀμετάβλητον: (ἄρμα, ἄμαξα) ἄρμ-**άμαξα**, (ξίφος, μάχαιρα) ξιφ-**μάχαιρα**, (ἵππος, δρόμος) ἵπ-**πόδρομος**, (ἀμφί, θέατρον) ἀμφι-**θέατρον**, (ὄπισθεν, φύλαξ) ὀπισθ-**φύλαξ**.

Σημείωσις. Εἰς μερικά τοιαῦτα σύνθετα τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον εἶναι β' συνθετικόν, μετασχηματίζεται εἰς **-ον** ἢ **-ιον**: (πρό, θύρα) πρό-**θυρον**, (ἡμισυς, μέδιμνος) ἡμι-**μέδιμνον**, (ἡμισυς, ὀβολός) ἡμι-**ωβόλιον** (πρβλ. ἡμι-**τάλαντον**), (πρό, ἄστρ) προ-**άστριον**.

2) Ὅταν σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικόν ὡς β' συνθετικὸν εἶναι ἐπίθετον, τότε τὸ β' συνθετικόν

α') μένει ἀμετάβλητον, ἂν εἰς τὸ ὅλον σύνθετον παρέχεται μορφὴ ἐπιθέτου (δικαταλήκτου ἢ μονοκαταλήκτου): ἄ-**υπνος**, εὐ-**ἀρεθμος**, πᾶν-**δημος**, ἄ-**τοπος**, εὐ-**δαίμων**, ἀ-**χίτων**, εὖ-**χαρις**, ῥίψ-**ασπις**, εὖ-**παις**, μακρό-**χειρ**.

β') μετασχηματίζεται κατὰ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς **-ος**, **-ιος**, **-ης**, **-ων**: (μηχανή) πολυ-**μήχανος**, (σπονδή) ὁμό-**σπονδος**, (σῶμα) ἀ-**σώματος**, (αἷμα) ὁμ-**αιμος**, (ἄνθρωπος) ἄν-**ανδρος**, (θάλαττα) ἐπι-**θαλάττιος**, (πατήρ, μήτηρ, γαστήρ) ὁμο-**πάτερ-ιος**, ὁμο-**μήτερ-ιος**, ὁμο-**γαστερ-ιος**, (δῖος) ἐν-**άλ-ιος**, (τέλος) εὐ-**τελ-ής**, (εἶδος) εὐ-**ειδ-ής**, (μέγεθος) ὑπερ-**μεγέ-θης**, (φρὴν) ἄ-**φρων**, σῶ-**φρων**, (πρᾶγμα) πολυ-**πράγμ-ων**, (κτῆμα) ἀ-**κτῆμ-ων**.

Σημείωσις. Τὰ ὀνόματα πατήρ, μήτηρ καὶ γαστήρ ὡς δευτέρα συνθετικά ἐπιθέτων μὲ α' συνθετικόν ἄλλην λέξιν ἐκτὸς τῆς λέξεως ὁμός (=εἰς καὶ ὁ αὐτός) μεταβάλλουν τὴν λήγουσαν **-ηρ** εἰς **-ωρ**: ἀ-**πάτωρ**, ἀ-**μήτωρ**, προ-**γαστωρ**.

Ἡ λέξις γῆ ὥς β' συνθετικὸν ἐπιθέτων μετασχηματίζεται εἰς -γεως ἢ -γαιος (ἢ -γειος): λεπτό-γεως, μεσό-γαιος, (μεσό-γειος).

Αἱ λέξεις ἀγορά καὶ ὄνομα ὥς β' συνθετικὰ μετασχηματίζονται εἰς -ήγυρις, -ώνυμος: παν-ήγυρις, ὁμ-ήγυρις—εὐ-ώνυμος, ἀν-ώνυμος.

δ') Ἐπίθετον.

§ 282. Τὸ ἐπίθετον ὥς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον: (γνω-στὸς) ἄ-γνωστος, (ἴσος) ἄν-ισος, (ποικίλος) πολυ-ποίκιλος, (συνήθης) ἄ-συνήθης. (Πρβλ. νεοελλ. μον-άκριβος, ὁδο-κόκκινος).

γ') Ῥῆμα.

§ 283. Λέξις σύνθετος μὲ ῥῆμα ὥς β' συνθετικὸν δυνατόν νὰ εἶναι πάλιν ῥῆμα, δυνατόν ὅμως νὰ εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον. (γράφω) ἀντι-γράφω, ζω-γράφος, (ἀκούω) ὑπ-ακούω, ὑπ-ήκοος.

1) Τὸ ῥῆμα ὥς β' συνθετικὸν κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, μόνον ὅταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις· ἄλλως σχηματίζεται παρα-σύνθετον ῥῆμα εἰς -έω ἀπὸ συγγενὲς σύνθετον ὄνομα, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον: συγ-γράφω, ἀλλὰ ζωγραφ-έω -ῶ (ἐκ τοῦ ζωγράφος)—ἐξ-εργάζομαι, κατ-εργάζομαι, ἀλλὰ εὐ-εργετ-έω -ῶ (ἐκ τοῦ εὐεργέτης).

Σημείωσις. Σύνθετα ῥήματα ὥς τὰ τῆς νέας γλώσσης βιοπαλαίω, χαρτοπαίζω, καλοτριῶω, κατογράφω κτλ. κανονικῶς δὲν σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ὅμως ἀρχίζουν νὰ σχηματίζονται τοιαῦτα σύνθετα, ὥς ἀμπελο-τέμνω, θροο-κόπτω κτλ.

2) Ὅταν μὲ ῥῆμα ὥς β' συνθετικὸν σχηματίζεται ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον, τότε τὸ θέμα τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται ὥς β' συνθετικόν, προσλαμβάνει τὰς καταλήξεις

α') -ς: (θηρά-ω) θορνιθο-θήρα-ς, (νικά-ω) ὀλυμπιο-νίκη-ς, (γιγνώσκω) ἀγνώ-ς (=ἄγνωστος ἢ ἀγνοῶν), (ὠνέ-ομαι) τελ-ώ-νη-ς, (πωλέ-ω) βιβλιο-πώλη-ς, (θνήσκω, θ. θνη-) ἡμι-θνή-ς, (πλήττω, θ. πληγ-) οἰστρο-πλήξ (ἐκ τοῦ οἰστροπλήγ-ς)·

β') -νης (γεν. -ου), -ος: (ἄρχω) σχολ-άρχ-νης, (πέτομαι) ὑψι-πέτ-νης, (γράφω) ζω-γράφ-ος, (πήγ-νυμι) ναυ-πηγ-ός.

γ') -ῆς (γεν. -οῦς): (βλάπτω, θ. βλαβ-) ἀ-βλαβ-ῆς, (μανθάνω, θ. μαθ-) εὐ-μαθ-ῆς, (σέβομαι) εὐ-σεβ-ῆς, (πίπτω, θ. πετ-) προ-πετ-ῆς.

δ') -της, -τωρ: (ἵστημι, θ. στα-) ἐπι-στά-της, (δίδωμι, θ. δο-) προ-δό-της, (λαμβάνω, θ. ληβ-) ἀντι-λήπτ-ωρ.

2. Ἀκλιτον.

§ 284. Λέξεις ἄκλιτος ὡς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητος: ἔκ-
παλαι, ὑπέρ-εν, ὑπερ-άνω, σύν-αμα.

Νόδα σύνθετα καὶ παρασύνθετα.

§ 285. Νόθη σύνθεσις. Μερικαὶ σύνθετοι λέξεις σχηματίζονται καὶ κατὰ τὸ α' καὶ κατὰ τὸ β' συνθετικὸν ἢ μόνον κατὰ τὸ α', οὐχὶ ἀπὸ θέματα ἀπλᾶ, ἀλλ' ἀπὸ ἀκεραίους τύπους λέξεων: (νέα, πόλις) **νεά-πολις**, (ἐνϙ: ἄκρα, πόλις — **ἀκρό-πολις**), (ναῦς, νεώς, οἶκος) **νεώσ-οικος**, (δορί, κητὸς) **δορί-κητος**, (πᾶσι, γνωστὸς) **πασί-γνωστος**, (νοῦν, ἔχω) **νουν-εχής**. Οὕτως ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις **Πελοπόννησος** (ἐκ τῶν λέξεων *Πέλοπος νῆσος*).

Τὰ τοιαῦτα σύνθετα καλοῦνται ν ό θ α.

§ 286. 1) Αἱ παράγωγοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι παράγονται ἀπὸ ἄλλας λέξεις (οὐχὶ ἀπλᾶς, ἀλλὰ) συνθέτους, λέγονται **παρασύνθετοι**: (στρατός, ἄγω — στρατηγός) **στρατηγ-έω -ῶ**, (σῦκον, φαίνω — συκοφάντης) **συκοφαντ-έω -ῶ**, (πολύς, πρᾶγμα — πολυπράγμων) **πολυπραγμον-έω -ῶ**.

2) Παρασύνθετα παράγονται καὶ ἀπὸ δύο ἢ περισσοτέρας λέξεις, αἱ ὁποῖαι συνεκφέρονται μὲν κανονικῶς καὶ ἀποτελοῦν μίαν ἔννοιαν, ἀλλὰ δὲν ἐνοῦνται εἰς μίαν λέξιν σύνθετον: (Ἄρειος Πάγος) Ἄρεοπαγίτης, (καλὸς ἀγαθὸς) **καλοκαγαθία**, (ἐν χειρὶ τίθημι) **ἐγχειρίζω**, (κατὰ χώραν τίθημι) **καταχωρίζω**, (ὁ ἀπὸ τῶν χειρῶν ἔχων τὸν βίον) **ἀποχειροβίτος**. (Πρβλ. νῦν: Μαύρη θάλασσα — *Μαυροθαλασσίτης*, Ἐρυθρὸς Σταυρὸς — *Ερυθροσταυρίτης*, ἔξω φρενῶν — *ἐξωφρενικός*.)

Τονισμός καὶ σημασία τῶν συνδέτων.

α') Τονισμός.

§ 287. Παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 11) δὲν ἀναβιβάζεται κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος, ὅταν β' συνθετικὸν εἶναι

1) οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-ά, -ή, -μός, -εύς, -τής, -τήρ**: (φορὰ) **μισθο-φορά**, (βολή) **προσ-βολή**, (σιτισμός) **ἐπι-σιτισμός**, (γραφεὺς) **συγ-γραφεύς**, (ιερεὺς) **ἀρχ-ιερεύς**, (ἀγωνιστής) **ἀντ-αγωνιστής**, (πλωτὴρ) **συμ-πλωτήρ**. (Ἄλλά: δεσμός — *σύνδεσμος*).

2) ῥηματικὸν ἐπίθετον εἰς **-τέος** ἢ ἐπίθετον ἐν γένει, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-ῆς** ἢ **-ικός**: (δοτέος) ἀπο-δοτέος, (σαφής) ἀ-σαφής, (ἐπιεικής) ἀν-επιεικής, (συμβουλευῶ) συμ-βουλευτικός.

Σ η μ ε ί σ ι ς. Τὰ ῥηματικά ἐπίθετα εἰς **-τος** ὡς β' συνθετικά, ὅταν μὲν ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχῃ ἡ ἔννοια τοῦ δυνατοῦ, διατηροῦν τὸν τόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ εἶναι τρικατάληκτα, ὅταν δὲ ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχῃ ἡ ἔννοια τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ἀναβιβάζουν τὸν τόνον καὶ εἶναι δικατάληκτα (§ 271, 1, α'): αἰρετός—ἐξαιρετός, -ή, -όν (=δυνάμενος νὰ ἐξαίρεθῃ)—ό, ἡ ἐξαίρετος, τὸ ἐξαίρετον (=ἐξηρημένος, ἐκλελεγμένος)· λυτός—διαλυτός, -ή, -όν (=δυνάμενος νὰ διαλυθῇ)—ό, ἡ διάλυτος, τὸ διάλυτον (=διαλυμένος). Οὕτως ό, ἡ ἀγραπτος (=μὴ γεγραμμένος), ό, ἡ χειροποίητος (=χειρὶ πεποιημένος), ό, ἡ νεόδαρτος (=νεωστὶ δεδαρμένος).

§ 288. Τὰ εἰς **-ος** σύνθετα, τῶν ὁποίων τὸ μὲν α' συνθετικὸν εἶναι θέμα ὀνομαστικόν, τὸ δὲ β' συνθετικὸν εἶναι θέμα ῥηματικόν, τινίζονται συνήθως, ὅταν μὲν ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν, εἰς τὸ β' συνθετικόν, ἥτοι εἰς τὴν παραλήγουσαν, ὅταν δὲ ἔχουν παθητικὴν ἢ ἀμετάβατον σημασίαν, εἰς τὸ α' συνθετικόν, ἥτοι εἰς τὴν προπαραλήγουσαν: *λογο-γράφος* (=ὁ γράφων λόγους)—*αὐτό-γραφος* (ὁ ὑπ' αὐτοῦ γραφεὶς), *πρωτο-τόκος* (=ἡ τὸ πρῶτον τεκοῦσα)—*πρωτό-τοκος* (=ὁ τεχθεὶς πρῶτος), *αὐτό-μολος* (=ὁ αὐτὸς μολών, ἥτοι ἐλθών).

Ἐὰν ὅμως τὰ τοιαῦτα σύνθετα ἔχουν τὴν παραλήγουσαν φύσει ἢ θέσει μακράν, τότε τινίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: *ναυ-πηγός*, *ἀργυρο-μοιβός*, *κυν-ηγός*, *ψυχο-πομπός*.

Σ η μ ε ί σ ι ς. Παρὰ τὸν ἀνωτέρω κανόνα ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, ἂν καὶ ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν

α') τὰ εἰς **-ος** σύνθετα μὲ πρόθεσιν ἢ μὲ τὸ ἐπίρρημα *εὖ* ἢ μὲ τὰ ἀχόριστα μόρια *ἀ-* καὶ *δυο-*: *πρό-μαχος*, *διά-δοχος*, *εὖ-φορος*, *ἀ-γονος*, *δύο-τροπος*.

β') ὅσα λήγουν εἰς **-οχος**, **-αρχος** καὶ **-συλος** (ἐκ τῶν ῥ. *ἔχω*, *ἄρχω*, *οὐλῶ*): *ἡνί-οχος*, *ναύ-αρχος*, *ἱερό-συλος*.

γ') αἱ σύνθετοι λέξεις *ἐπίβουλος*, *κακοῦργος*, *πανούργος* (§ 276, 2, Σημ. 1).

β') Σημασία τῶν συνθέτων.

§ 289. Τὰ σύνθετα κατὰ τὴν σημασίαν των διαιροῦνται εἰς τέσσαρας κυρίως τάξεις, ἥτοι

1) **τὰ ὀριστικά**. Οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὁποῖα, ὅταν ἀναλύωνται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ α' συνθετικὸν γίνεται προσδιορισμὸς τοῦ β' συνθετικοῦ, ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς ἢ κατὰ πῶ-

σιν γενικήν: ἀκρόπολις (= ἄκρα πόλις), παλαιγενής (= πάλαι γενόμενος), δψιμαθής (= ὁψὲ μαθών), δημογέρων (= τοῦ δήμου γέρων), ὀλιγορχία (= ὀλίγων ἀρχή), πάμπρωτος (= πάντων πρῶτος).

2) τὰ ἀντικειμενικά ἢ σύνθετα ἐξαρτήσεως. Οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὅποια, ὅταν ἀναλύωνται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ ἓν ἐκ τῶν συνθετικῶν μερῶν λαμβάνει θέσιν ἀντικειμένου τοῦ ἑτέρου: λογογράφος (= ὁ γράφων λόγους), δεισιδαίμων (= ὁ δεδιώς, ἥτοι φοβούμενος τοὺς δαίμονας), ἀρχέκακος (= ὁ ἄρχων, ἥτοι κάμων ἀρχὴν τοῦ κακοῦ).

3) τὰ κτητικά. Οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ ὅποια δύνανται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὴν μετοχὴν ἔχων (φέρων, παράγων κτλ.) μὲ ἀντικείμενον αὐτῆς ἀμφοτέρω τὰ συνθετικά μέρη τοῦ συνθέτου, τὸ ἓν ὡς ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἑτέρου: ἀργυρότοξος (= ὁ ἔχων ἀργυροῦν τόξον), σάφρων (= ὁ ἔχων σῶας τὰς φρένας), πολύκαρπος (= ὁ ἔχων ἢ φέρων ἢ παράγων πολλοὺς καρπούς). (Πρβλ. ξανθομάλλης = ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ξανθὰ μαλλιά, ἀνοιχτομάτης = ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ἀνοικτὰ τὰ μάτια του κτλ.)

4) τὰ συνδετικά. Οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ ὅποια δηλοῦν ἀπλῶς συνύπαρξιν ἐκείνων, τὰ ὅποια σημαίνουν τὰ δύο συνθετικά μέρη τοῦ συνθέτου, ἥτοι τὰ σύνθετα, τὰ ὅποια ἐκφράζουν ὅτι καὶ τὰ δύο συνθετικά μέρη αὐτῶν συνδεόμενα μὲ τὸ καί: ἰατρομαντις (= ἰατρὸς συγχρόνως καὶ μάντις), πλουθυγία (= πλοῦτος καὶ ὑγία), τραγέλαφος (= τράγος συγχρόνως καὶ ἔλαφος), γλυκύπικρος (= γλυκὺς καὶ πικρός).

Σημείωσις. Συνδετικά σύνθετα πολὺ ὀλίγα ἔχει ἡ ἀρχαία γλῶσσα, πλεῖστα δὲ ἡ μεσαιωνικὴ καὶ ἰδίως ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ, ὡς θεάνθρωπος, ἡμερονίκιον, ἰατροφιλόσοφος, νυχθημερόν—ἀμπελοχώραφα, γυναικόπαιδα, μανροκίτρινος, στενόμακρος—ἀνοιγοκλείνω, μπαινοβγαίνω κτλ. (Βλ. καὶ § 280, 2).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

***Αγαμαι.** Βλ. σελ. 137, § 251.

***Αγνυμι.** Βλ. *Κατάγνυμι*.

***Αγορεύω.** Βλ. σελ. 144, § 254, 4.

Αγω** (= ὀδηγῶ, φέρω, θ. ἀγ-), παρ. *ἤγον*, μέλλ. *ἄξω*, ἄορ. β' *ἤγαγον* (§ 190, Σημ. 2), παρ. *ἤχα* ἢ *ἀγήοχα* (§ 33, 7).—Αγομαι**, παρ. *ἡγόμην*, μέσ. μέλλ. *ἄξομαι*, μέσ. ἄορ. β' *ἡγαγόμην*, παθ. μέλλ. *ἀχθήσομαι*, παθ. ἄορ. *ἤχθην*, παρ. *ἤγμαι*, ὑπερσ. *ἤγμην*.

Αδω** (= τραγουδῶ, ψάλλω, θ. αἰιδ-, ἄδ-), παρ. *ᾄδον*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν) *ᾄσομαι* (= θὰ τραγουδήσω ἢ θὰ τραγουδῶ), ἄορ. *ᾄσα*.—Αδομαι**, παθ. ἄορ. *ᾄσθην*.

Αἰδοῦμαι. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Αἰρέω -ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3. Βλ. καὶ *Ἀλίσκομαι*.

Αἶρω** (= ὑψώνω, σηκώνω, θ. ἀρ-, ἐξ οὗ αἶρ-, § 216, 2), παρ. *ᾄρον*, μέλλ. *ἄρῶ*, ἄορ. *ᾄρα* (ὑποτ. ἄρω, προστ. ἄρον κτλ. § 217, 2, Σημ. 2), παρ. *ᾄρα*.—Αἶρομαι**, παρ. *ᾄρόμην*, μέσ. μέλλ. *ἄρῶμαι*, μέσ. ἄορ. *ᾄράμην*, παθ. ἄορ. *ᾄρθην*, παρ. *ᾄροιμαι*.

***Αἰσθάνομαι** (ἀποθετικόν, = καταλαβαίνω, θ. αἰσθ-, ἐξ οὗ αἰσθαν-, § 254, 3, β', αἰσθε-), παρ. *ᾄσθάνομην*, μέσ. μέλλ. *αἰσθήσομαι*, μέσ. ἄορ. β' *ᾄσθόμην*, παρ. *ᾄσθημαι*, ὑπερσυντ. *ᾄσθήμην*.

***Ακοῦμαι** (ἀποθετικόν, = θεραπεύω, θ. ἀκεσ-), μέλλ. (συννηρημένως) *ἀκοῦμαι*, μέσ. ἄορ. *ἡκεσάμην* (§ 236, 1).

***Ακούω.** Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

***Ἀλίσκομαι** (ἀποθετικόν, παθητικὸν τοῦ αἰρέω -ῶ, = συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι, θ. Φαλ-, ἄλ-, ἐξ οὗ ἄλισκ-, ἄλω-, § 188, 4, § 189, 3, § 252, 3), παρ. *ἡλίσκόμην*, μέσ. μέλλων (μὲ παθητικὴν σημασίαν) *ἄλώσομαι*, ἐνεργ. ἄορ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) *ἑάλων*, ἐνεργ. παρ. *ἄλωμαι* (μὲ παθ. σημασίαν) *ἑάλωκα*, ὑπερσ. *ἡλώκειν*.

***Ἀμαρτάνω** (= ἀποτυγχάνω, θ. ἀμαρτ-, ἐξ οὗ ἀμαρταν-, § 254, 3, β', ἀμαρτε- § 254, 1), παρ. *ἡμάρτανον*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *ἀμαρτήσομαι*, ἄορ. β' *ἡμαρτον*, παρ. *ἡμάρτηκα*.—Παθ. (ἀπροσώπως) *ἀμαρτάνεται*, παρ. *ἡμαρτάνετο*, παθ. ἄορ. *ἡμαρτήθη*, παρ. *ἡμάρτηται*.

***Ἀμφιέννυμι** (ἀμφι—έννυμι=ένδύω, θ. Φεσ-, ἐσ-, ἐξ οὗ έννυ- ἐκ

τοῦ ἔσνυ-, § 239, 2, Σημ.), παρ. ἡμφιέννυν, μέλλ. (συννηρημένος) ἄμφιω, -εῖς κτλ., ἄορ. ἡμφίεσα.—Ἀμφιέννυνμαι, παρ. ἡμφιεννύμην, μέσ. μέλλ. ἄμφιέσομαι, παρ. ἡμφίεσμαι (§ 186, 6).

Ἀναλίσκω ἢ ἀναλώω -ῶ (= ἐξοδεύω, θ. ἀν-αλ-, ἐξ οὗ ἀναλίσκ- § 254, 2, ἀν-αλο-), παρ. ἀνήλισκον ἢ ἀνήλουν, μέλλ. ἀναλώσω, ἄορ. ἀνήλωσα, παρ. ἀνήλωκα.—Ἀναλίσκομαι, παρ. ἀνηλίσκόμεν ἢ ἀνηλούμεν, παθ. μέλλ. ἀναλωθήσομαι, παθ. ἄορ. ἀνηλώθην, παρ. ἀνήλωμαι.

Ἀνοίγω ἢ ἀνοίγνυμι (ἀνὰ-οῖγω, θ. Φοιγ-, οῖγ-, ἐξ οὗ οῖγνυ-, § 239, 2), παρ. ἀνέωγον, μέλλ. ἀνοίξω, ἄορ. ἀνέωξα, παρ. ἀνέωχα.—Ἀνοίγομαι, παρ. ἀνεωρόμεν, παθ. ἄορ. ἀνέωχθην, παρ. ἀνέωγμαι, τετελ. μέλλ. ἀνέωξομαι (= θὰ εἶμαι ἀνοικτός). Βλ. § 188, 4.

Ἀνύω ἢ ἀνύτω (= τελειώνω). (Βλ. σελ. 126, § 236, 3).

Ἀπ-εχθάνομαι (ἀποθετικόν, = καθίσταμαι μισητός, θ. ἐχθ-, ἐξ οὗ ἐχθαν-, § 254, 3, β', ἐχθε-), παρ. ἀπηχθάνομεν, μέσ. μέλλων (μὲ παθ. σημασίαν) ἀπεχθήσομαι, μέσ. ἄορ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) ἀπηχθόμεν, παρ. ἀπήχθημαι.

Ἀπο-διδράσκω (= δραπετεύω, θ. δρᾶ, ἐξ οὗ διδρασκ-, § 254, 2), παρ. ἀπ-εδίδρασκον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ἀποδράσομαι, ἄορ. β' ἀπ-έδραν (§ 252, σελ. 139), παρ. ἀπο-δέδρακα.

Ἀπο-θνήσκω (θ. θαν-, θνη-, ἐξ οὗ θνησκ-, ἐκ τοῦ θνησκ-, § 254, 2), παρ. ἀπ-έθνησκον, μέσ. μέλλ. (συννηρημένος) ἀπο-θανοῦμαι, ἄορ. β' ἀπ-έθανον, παρ. τέθνηκα, ὑπερσ. ἐτεθνήκειν, τετελ. μέλλ. τεθνήξω (§ 253, 4).

Ἀπ-όλλνυμι (= καταστρέφω, χάνω, θ. ὀλ-, ἐξ οὗ ὀλλνυ- ἐκ τοῦ ὀλνυ- § 239, 2 Σημ.), παρ. ἀπ-ώλλνυν, μέλλων (συννηρημένος) ἀπ-ολῶ, ἄορ. ἀπ-ώλεσα, παρ. ἀπ-ολώλεκα.—Ἀπ-όλλνυμαι, παρ. ἀπ-ωλλύμην, μέσ. μέλλ. (συννηρημένος) ἀπ-ολοῦμαι, ἄορ. β' ἀπ-ωλόμην, ἐνεργ. παρ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) ἀπ-όλωλα, (= ἔχω καταστραφῆ, εἶμαι χαμένος), ὑπερσ. ἀπ-ωλώλειν (§ 190).

Ἀρέσκω (θ. ἀρ-, ἄρε-, ἐξ οὗ ἄρεσκ-, § 254, 2), πρ. ἤρεσκον, μέλλ. ἄρεσω, ἄορ. ἤρεσα.—Ἀρέσκομαι, πρ. ἤρεσκόμην, μέσ. ἄορ. ἤρεσάμην.

Ἀρκέω -ῶ, ἄορ. ἤρκεσα (§ 236, 1).

Ἀρώω -ῶ (= ἀροτριῶ, θ. ἀρο-, ἄορ. ἤροσα (§ 236, 1).

Ἀφ-ίημι. Βλ. Ἴημι.

Ἀφικνέομαι -οῦμαι (= φθάνω). Βλ. σελ. 144, § 254, 3, γ'.

Ἀχθομαι (ἀποθετικόν, = δυσαραεστοῦμαι, ἀγανακτῶ, θ. ἀχθ-, ἀχθεσ-), παρ. *ἡχθόμην*, μέσ. μέλλ. *ἀχθέσομαι*, παθ. ἄορ. (με μέσῃν σημασίαν) *ἡχθέσθην* (§ 236, 2).

Βαίνω (=βαδίζω). Βλ. σελ. 144 (§ 254, 3, δ').

Βάλλω (=ρίπτω, κτυπῶ, θ. βαλ-, ἔξ οὗ βαλλ-, § 216, 1, βλη-), παρ. *ἔβαλλον*, μέλλ. (συνηρημένος) *βαλῶ*, ἄορ. β' *ἔβαλον*, παρκμ. *βέβληκα*, ὑπερσ. *ἐβεβλήκειν*.—*Βάλλομαι*, παρ. *ἐβαλλόμην*, μέσ. μέλλ. (περι)βαλοῦμαι, μέσ. ἄορ. β' (περι)εβαλόμην, παθ. μέλλ. *βληθήσομαι*, παθ. ἄορ. *ἐβλήθην*, παρκμ. *βέβλημαι*, ὑπερσ. *ἐβεβλήμην*.

Βιβάζω (εὐχρηστον σύνθετον· ἀναβιβάζω, διαβιβάζω κτλ.), παρ. *ἐβίβαζον*, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) *βιβῶ*, -ᾶς, -ᾶ κτλ., ἄορ. *ἐβίβασα*.—*Βιβάζομαι*, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) *βιβῶμαι*, -ᾶ, -ᾶται κτλ., μέσ. ἄορ. *ἐβιβασάμην*.

Βλαστάνω. Βλ. σελ. 144 (§ 254, 3, β').

Βούλομαι. Βλ. σελ. 143 (§ 254, 1, γ').

Γηράσκω (θ. γηρα-, ἔξ οὗ γηρασκ-, § 254, 2), παρ. *ἐγήρασκον*, μέλλ. *γηράσω* καὶ μέσος (με τὴν αὐτὴν σημασίαν) *γηράσομαι*, ἄορ. *ἐγήρασα* καὶ ἄορ. β' *ἐγήραν* (§ 252), παρκμ. *γεγήρακα*.

Γίγνομαι (ἀποθετικόν, θ. γεν-, ἔξ οὗ γι-γεν-, γι-γν-, § 32, 6, γενε-), παρ. *ἐγινόμην*, μέσ. μέλλ. *γενήσομαι*, μέσ. ἄορ. β' *ἐγενόμην*, παρκμ. *γεγένημαι* καὶ ἔνεργ. παρκμ. β' (με τὴν αὐτὴν σημασίαν) *γέγονα*, ὑπερσ. *ἐγεγόνειν*. (Πρβλ. § 239, 1).

Γιγνώσκω (=γνωρίζω, φρονῶ, ἀποφασίζω). Βλ. σελ. 143, § 254, 2, α'.

Δάκνω (=δαγκάνω, θ. δηκ-, δακ-, ἔξ οὗ δακν-, § 254, 3, α'), παρ. *ἔδακνον*, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργητικὴν σημασίαν) *δήξομαι* (=θὰ δαγκάνω ἢ θὰ δαγκάσω), ἄορ. β' *ἔδακον*.—*Δάκνομαι*, παρ. *ἐδακνόμην*, παθ. ἄορ. (καὶ ὡς μέσος) *ἐδήχθην*, παρκμ. *δέδηγμαι*.

Δέω -ῶ (=δένω). Βλ. σελ. 126 καὶ § 232, Σημ.

Δέω (=ἔχω ἀνάγκην, θ. δε-, ἔξ οὗ δεε-, § 254, 1), παρ. *ἔδεον*, μέλλ. *δεήσω*, ἄορ. *ἐδέησα* (συνήθως ὡς ἀπρόσωπον ῥῆμα *δεῖ*, *ἔδει*, *δεήσει*, *ἐδέησε*, *δεδέηκε*).—*Δέομαι* (=ἔχω ἀνάγκην ἢ παρακαλῶ), παρ. *ἐδεόμην*, μέσ. μέλλ. *δεήσομαι*, παθ. ἄορ. (με μέσῃν σημασίαν) *ἐδεήθην* (=ἔλαβον ἀνάγκην ἢ παρακάλεσα), παρκμ. *δεδέημαι* (§ 235).

Διαλέγομαι (ἀποθετικόν, =συνομιλῶ, συζητῶ), παρ. *διελεγό-*

μην, μέσ. μέλλ. διαλέξομαι, παθ. ᾶόρ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) διελέχθην, παρκμ. διείλεγμαι. Βλ. Λέγω.

Δίδωμι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. ε.

Δοκέω -ῶ. Βλ. σελ. 143, § 254, 1, α'.

Δράω -ῶ. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Δύναμαι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Δύω. Βλ. σελ. 126, § 236, 3 καὶ § 252.

Ἐγείρω (= σηκώνω, θ. ἐγερ-, ἐξ οὗ ἐγειρ-, § 216, 2 καὶ ἐγρ-, § 32, 1), παρ. ἡγειρον, μέλλ. (συνηρημένος) ἐγερω, ᾶόρ. ἡγειρα.— Ἐγείρομαι, παρ. ἡγειρόμην, μέσ. ᾶόρ. β' ἡγρόμην, παθ. ᾶόρ. (καὶ ὡς μέσος) ἡγρόθην, παρκμ. β' (μὲ ἀμετάβατον σημασίαν) ἐγρήγορα (= εἶμαι ξύπνιος, ἀγρυπνῶ, § 190).

Ἐθέλω ἢ (σπανιώτερον) θέλω, (θ. ἐθελ., ἐξ οὗ ἐθελε-, § 254, 1), παρ. ἡθέλον, μέλλ. ἐθελήσω, ᾶόρ. ἡθέλησα, παρκμ. ἡθέληκα, ὑπερσ. ἡθελήκειν (§ 235).

Εἶμι (ἐνεστὼς μὲ σημασίαν μέλλοντος, = θὰ πορευθῶ, θὰ πάω). Βλ. σελ. 140, § 253, 2.

Εἰμί. Βλ. σελ. 96, § 192.

Εἴωθα (παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος, = συνηθίζω, θ. Εἴθ-, Εῶθ-, ὦθ-), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρατατικοῦ) εἰώθειν (= συνηθίζω, § 189, 4).

Ἐκ-πλήττω (=προξενῶ ἔκπληξιν), παρ. ἐξ-ἐπλήτιον, μέλλ. ἐκ-πλήξω, ᾶόρ. ἐξ-ἐπλήξα.— Ἐκπλήττομαι, παρ. ἐξ-επλητιόμην, παθ. μέλλ. (μὲ μέσ. σημασίαν) ἐκ-πλάγῃσομαι, παθ. ᾶόρ. β' (καὶ ὡς μέσος) ἐξ-επλάγην, παρκμ. ἐκ-πέπληγμαι, ὑπερσ. ἐξ-επεπλήγμην. Ὁμοίως σχηματίζονται οἱ χρόνοι τοῦ Καταπλήττω. Βλ. καὶ Πλήττω.

Ἐλαύνω (=κτυπῶ νὰ πῆ ἔμπρός). Βλ. σελ. 144, § 254, 3, δ'.

Ἐλκω (=σύρω, τρανῶ, θ. Γελκ-, ἔλκ-, ἔλκυ-), παρ. εἰλκον, μέλλ. ἔλξω, ᾶόρ. εἴλκνσα, παρκμ. εἴλκνκα.— Ἐλκομαι, παρ. εἰλκό-μην, μέσ. ᾶόρ. εἴλκνσάμην, παθ. ᾶόρ. εἴλκυσθην, παρκμ. εἴλκν-σμαι (§ 188, 3).

Ἐμέω -ῶ (=κάμνω ἐμετόν, θ. ἐμεσ-, ᾶόρ. ἡμεσα (§ 236, 1)).

Ἐοικα. Βλ. σελ. 141, § 253, 5.

Ἐπαινῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Ἐπιλανθάνομαι (ἀποθετικόν, = λησμονῶ), παρ. ἐπελανθανόμην, μέσ. μέλλ. ἐπιλήσομαι, μέσ. ᾶόρ. β' ἐπελαθόμην, παρκμ. ἐπιλέλησμαι, ὑπερσ. ἐπελελήσμη. Βλ. Λανθάνω.

Ἐπιμελέομαι -οὔμαι ἢ *ἐπιμέλομαι* (ἀποθετικόν, = φροντίζω, θ. ἐπι-μελ-, ἐπι-μελε-), παρ. *ἐπεμελούμην*, μέσ. μέλλ. *ἐπιμελήσομαι*, παθ. ἄορ. (ὥς μέσος) *ἐπεμελήθην*, παρκμ. *ἐπιμεμέλημαι*.

Ἐπίσταμαι (= γνωρίζω καλῶς). Βλ. σελ. 137, § 251.

Ἔπομαι (ἀποθετικόν, = ἀκολουθῶ, θ. σεπ-, ἐπ-, σπ-), παρ. *εἰπόμην*, μέσ. μέλλ. *ἔψομαι*, μέσ. ἄορ. β' *ἐσπόμην*. (Βλ. § 32, 1, § 33, 3, § 188, 3 καὶ § 221, Σημ. 2).

Ἐρχομαι (ἀποθετικόν. Ἐκ τοῦ θ. ἐρχ- σχηματίζεται μόνον ἡ ὀριστική τοῦ ἐνεστώτος, οἱ δὲ ἄλλοι τύποι ἐκ τοῦ θέματος εἰ-, ἰ-, ἐλνθ-, ἐλθ-), παρ. *ἦα*, μέλλ. *εἶμι* (= θὰ ἔλθω ἢ θὰ πάω, § 253, 2, Σημ. 2), ἄορ. β' *ἦλθον*, παρκμ. *ἐλήλυθα*, ὑπερσ. *ἐληλύθειν* (§ 190).

Ἐρωτῶ (θ. ἐρωτα-, ἐρ-, ἐρε-), παρ. *ἠρώτων*, μέλλ. *ἔρωτήσω* καὶ μέσος (μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν) *ἐρήσομαι*, ἄορ. *ἠρώτησα* καὶ μέσ. ἄορ. β' (μὲ ἐνεργ. σημασ.) *ἠρόμην*, παρκμ. *ἠρώτηκα*. — *Ἐρωτῶμαι*, παρ. *ἠρωτώμην*, παθ. ἄορ. *ἠρωτήθην*, παρκμ. *ἠρώτημαι*.

Ἔσθίω, (= τρώγω, θ. ἐδ-, ἐδε-, ἐσθι-, φαγ-), παρ. *ἦσθιον*, μέσ. μέλλ. (ἄσιγμος, μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *ἔδομαι* (= θὰ φάγω ἢ θὰ τρώγω), ἄορ. β' *ἔφαγον*, παρκμ. *ἐδήδοκα*, παθ. παρκμ. *ἐδήδεσμαι* (§ 190).

Εὐρίσκω. Βλ. σελ. 143, § 254, 2.

Ἐχω (θ. σεχ-, ἐχ-, ἐχ-, σχ-, σχε-), παρ. *εἶχον*, μέλλ. *ἔξω* καὶ *σχήσω*, ἄορ. β' *ἔσχον* (ὑποτ. *σχῶ*, *σχῆς*, *σχῆ* κτλ., εὐκτ. *σχοίην*, *σχοίης*, *σχοίη*, *σχοῖμεν* κτλ., ἀλλὰ *παράσχοιμι*, *παράσχοις* κτλ., προστ. *σχές*, *σχέτω* κτλ., ἀπαρφ. *σχεῖν*, μετ. *σχών*), παρκμ. *ἔσχηκα*. — *Ἐχομαι*, παρ. *εἰχόμην*, μεσ. μέλλ. *ἔξομαι* καὶ *σχήσομαι*, μέσ. ἄορ. β' *ἔσχόμην* (ὑποτ. *σχῶμαι*, *σχῆ*, *σχῆται* κτλ.), παρκμ. *ἔσχημαι* (§ 32, 1, § 33, 3, § 188, 3).

Ἐψω (= βράζω, θ. ἐψ-, ἐψε-), παρ. *ἦψον*, μέσος μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *ἐψήσομαι* (= θὰ βράζω ἢ θὰ βράσω), ἄορ. *ἦψησα*. — *Ἐψομαι*.

Ζεύγνυμι (= ζευγνύω, ζεύω, θ. ζευγ-, ἔξ οὗ ζευγνυ-, § 239, 2, καὶ ζυγ-), παρ. *ἔζεύγνυν*, ἄορ. *ἔζευξα*. — *Ζεύγνυμαι*, μέσ. ἄορ. *ἔζευξάμην*, παθ. ἄορ. α' *ἔζεύχθην* καὶ β' *ἔζύγην*, παρκμ. *ἔζευγμαι*.

Ζῶ (θ. ζη-, βιω-, βιο-). παρ. *ἔζων*, μέλλων *ζήσω* καὶ μέσ. (μὲ τὴν ἰδίαν σημασίαν) *βιώσομαι*, ἄορ. β' *ἐβίων*, παρκμ. *βεβίωκα*. Παθ. παρκμ. *βεβίωται*, μετ. *τὰ βεβιωμένα* (§ 252).

Ζώννυμι (= ζωννύω, ζώνω, θ. ζωσ-, ἔξ οὗ ζωννυ- ἐκ τοῦ ζωσνυ-, § 239, 2, Σημ.), ἄορ. *ἔζωσα*, παθ. παρκμ. *ἔζωσμαι* ἢ *ἔζωμαι*.

Ἡδομαι (ἀποθετικόν, = εὐχαριστοῦμαι, θ. ἡδ-), παθ. μέλλ. (ὡς μέσος) ἡσθήσομαι, παθ. ἄορ. (ὡς μέσος) ἡσθην (§ 37, 4).

Θέω (= τρέχω, θ. θευ-, ἐξ οὗ θεF-, θε-), παρ. εἶθεον, μέσος μέλλων (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) θεύσομαι (= θὰ τρέχω ἢ θὰ τρέξω).—**Θέομαι** (§ 33, 3). Βλ. καὶ **Τρέχω**.

Θιγγάνω (= ἐγγίζω, ψαύω, θ. θιγ-, ἐξ οὗ θιγγαν-), ἄορ. β' εἶθιγον (§ 254, 3, β').

Θνήσκω. Βλ. **Ἀποθνήσκω**.

Θραύω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Θύω (= θυσιάζω). Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Ἰζω. Βλ. **Καθίζω**.

Ἰημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. εἰ.

Ἰκνέομαι -οῦμαι. Βλ. **Ἀφικνοῦμαι**.

Ἰλάσκομαι (ἀποθετικόν, = ἐξιλεώνω, θ. ἰλα-, ἐξ οὗ ἰλασκ-, § 254, 2), παρ. ἰλασκόμην, μέσ. μέλλ. ἰλάσομαι, μέσ. ἄορ. ἰλασάμην, παθ. ἄορ. ἰλάσθην.

Ἰστημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. εἰ.

Καθέζομαι (ἀποθετικόν, = πηγαίνω νὰ καθίσω, θ. σεδ-, ἐδ-, ἐξ οὗ ἐξ- ἐκ τοῦ ἐδj-, § 210, 2, β' καὶ ἐδε-), παρ. (μὲ σημασίαν ἀορίστου) ἐκαθεζόμην (= ἐκάθισα), μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) καθεδοῦμαι.

Καθεύδω (= κοιμῶμαι, κατὰ+εὔδω, θ. εὔδ-), παρ. ἐκάθενδον ἢ καθηῦδον, μέλλ. καθενδήσω (§ 188, 6, β').

Κάθημαι. Βλ. σελ. 142, § 253, 7.

Καθίζω (κατὰ+ἴζω = βάζω ἄλλον νὰ καθίσῃ, θ. σιδ-, ιδ-, ἐξ οὗ ἰζ- ἐκ τοῦ ιδj-, § 210, 2, β'), παρ. ἐκάθιζον, μέλλων (συνηρημένος) καθιῶ, -εῖς κτλ., ἄορ. ἐκάθισα ἢ καθῖσα.—**Καθίζομαι**, παρ. ἐκαθιζόμην, μέσ. μέλλ. καθιζήσομαι, μέσ. ἄορ. ἐκαθισάμην (§ 188, 6, β' καὶ § 211, 1).

Καλέω -ῶ. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κάμνω. Βλ. σελ. 143, § 254, 3.

Κατάγνυμι (κατὰ+ἄγνυμι=συντρίβω, τσακίζω, θ. Fαγ-, ἄγ-, ἐξ οὗ ἄγνυ-, § 239, 2), μέλλων κατ-άζω, ἄορ. κατ-έαξα.—**Κατάγνυμαι**, παθ. ἄορ. β' κατ-εάγην, ἐνεργ. παρχμ. β' (μὲ παθητικὴν σημασίαν) κατ-εάγα (=εἶμαι τσακισμένος).

Κεῖμαι, Βλ. σελ. 142, § 253, 6.

Κελεύω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κεράννυμι (= ἀνακατεύω, ἐπὶ ὑγρῶν, θ. κερασ-, ἐξ οὗ κεραννυ-, ἐκ τοῦ κερασνυ-, § 239, 2, Σημ., κρα-), ἀόρ. ἐκέρασα.—*Κεράννυμαι*, μέσ. ἀόρ. ἐκερασάμην, παθ. μέλλ. κραθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐκράθην, παρκμ. κέκραμαι, ὑπερσ. ἐκεκράμην.

Κλαίω ἢ *κλάω* (θ. κλαυ-, κλαF-, ἐξ οὗ κλαFj- = κλαι-, κλαε-), παρ. ἐκλαιον ἢ ἐκλαον, μέλλ. κλαήσω ἢ (μέσος μὲ τὴν ἰδίαν σημασίαν) κλαύσομαι, ἀόρ. ἐκλανσα.—*Κλαίομαι*, μέσ. ἀόρ. ἐκλανσάμην.

Κλείω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κράζω (θ. κρανγ-, κραγ-, ἐξ οὗ κραζ-, ἐκ τοῦ κραγj-, § 210, 2 β', Σημ.), ἀόρ. β' ἐκραγον, παρκμ. (μὲ σημασίαν ἐνεστώτος) κέκραγα (= φωνάζω δυνατά), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρ. ἐνεστώτος) ἐκεκράγειν (§ 222).

Κρεμάννυμι (= κρεμῶ, θ. κρεμασ-, ἐξ οὗ κρεμαννυ-, ἐκ τοῦ κρεμασνυ-, § 239, 2, Σημ.), ἀόρ. ἐκρέμασα.—*Κρεμάννυμαι*, παθ. ἀόρ. ἐκρεμάσθην, παρκμ. κρέμαμαι (ἐνεστώτῳ μὲ σημασίαν παρ. ἐνεστώτος).

Λαγχάνω (= λαμβάνω διὰ κλήρου, θ. ληχ-, λαχ-, ἐξ οὗ λαγχαν-, § 254, 3, β'), παρ. ἐλάγχανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) λήξομαι (= θὰ λάβω διὰ κλήρου), ἀόρ. β' ἔλαχον, παρκμ. εἴληχα.—*Λαγχάνομαι*, παθ. ἀόρ. ἐλήχθην, παρκμ. εἴληγμαι. (§ 189, 4).

Λαμβάνω (θ. ληβ-, λαβ-, ἐξ οὗ λαμβαν-, § 254, 3, β'), παρ. ἐλάμβανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) λήψομαι (= θὰ λαμβάνω ἢ θὰ λάβω), ἀόρ. β' ἔλαβον, παρκμ. εἴληφα, ὑπερσ. εἴληφειν.—*Λαμβάνομαι*, παρ. ἐλαμβανόμην, μέσ. ἀόρ. ἐλαβόμην, παθ. μέλλ. ληφθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐλήφθην, παρκμ. εἴλημμαι, ὑπερσ. εἴλημην, (§ 189, 4).

Λανθάνω (= μένω ἀπαράτητος, διαφεύγω τὴν προσοχήν, θ. ληθ-, λαθ-, ἐξ οὗ λανθαν-, § 254, 3, β'), παρ. ἐλάνθανον, μέλλ. λήσω, ἀόρ. β' ἔλαθον, παρκμ. λέληθα, ὑπερσ. ἐλελήθειν. Βλ. καὶ Ἐπιλανθάνομαι.

Λέγω (θ. λεγ-, Φερε-, ἔρε-, ῥε-, εἴπ-), παρ. ἔλεγον, μέλλ. λέξω ἢ ἐρῶ (συννηρημένος), ἀόρ. α' ἔλεξα ἢ εἶπα, ἀόρ. β' εἶπον, παρκμ. εἶρηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν.—*Λέγομαι*, παρ. ἐλεγόμην, παθ. μέλλ. λεχθήσομαι ἢ ῥηθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐλέχθην ἢ ἐρρήθην, παρκμ. λέλεγμαι ἢ εἶρημαι, ὑπερσ. εἰρήμην, τετελ. μέλλ. εἰρήσομαι. (§ 189, 4). Βλ. καὶ Διαλέγομαι καὶ Συλλέγω.

Λείπω (= ἀφάνω, θ. λειπ-, λιπ-, λοιπ-), παρ. εὐλείπον, μέλλ. λείψω, ἄορ. β' ἔλῃπον, παρκμ. λέλοιπα, ὑπερσ. ἐλελοίπειν, (§ 222). — *Λείπομαι*, παρ. εὐλειπόμην, μέσ. μέλλ. λείψομαι, μέσ. ἄορ. β' ἐλιπόμην, παθ. μέλλ. λειφθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐλείφθην, παρκμ. λέλειμμαι, ὑπερσ. ἐλελείμην, τετελ. μέλλ. λελείμμαι.

Λεύω (θ. λεν-. Εὐχρηστον τὸ σύνθετον καταλεύω = λιθοβολῶ, φονεύω διὰ λιθοβολισμοῦ.), παρ. κατ-έλεον, ἄορ. κατ-έλεσα. Παθητ. μέλλ. κατα-λενσθήσομαι, παθητ. ἄορ. κατ-ελεύσθην (§ 236, 2).

Μανθάνω Βλ. σελ. 144, § 254, 3, β'.

Μάχομαι (ἀποθετικόν, θ. μαχ-, μαχε-), παρ. εὐμαχόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) μαχοῦμαι, μέσ. ἄορ. εὐμαχεσάμην, παρκμ. μεμάχημαι.

Μείγνυμι (= σμίγω, θ. μειγ-, ἔξ οὗ μειγνυ-, § 239, 2, καὶ μιγ-), παρ. εὐμείγνυ, μέλλ. μείξω, ἄορ. εὐμειξα. — *Μείγνυμαι*, παρ. εὐμειγνύμην, μέσ. ἄορ. εὐμειξάμην, παθ. μέλλ. μειχθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐμείχθην, (καὶ β' ἐμίγη), παρκμ. μέμειγμα, ὑπερσ. ἐμεμείγην.

Μέλει (ἀπρόσωπον, = ὑπάρχει φροντίς, θ. μελ-, μελε-), παρ. ἔμελε, μέλλ. μελήσει, ἄορ. ἐμέλησε, παρκμ. μεμέληκε, ὑπερσ. ἐμεμέληκει.

Μέλλω (= σκοπεύω, ἀναβάλλω, θ. μελλ-, μελλε-), παρ. ἔμελλον ἢ ἡμελλον (§ 188, 1), μέλλ. μελλήσω, ἄορ. ἐμέλλησα. — *Μέλλεται*.

Μένω (θ. μεν-, μενε-), παρ. ἔμενον, μέλλ. (συνηρημένος) μενῶ, ἄορ. ἔμεινα, παρκμ. μεμένηκα (§ 254, 1).

Μιμνήσκω, (Εὐχρηστα τὰ σύνθετα ἀναμιμνήσκω = θυμίζω, ὑπομιμνήσκω = ὑπενθυμίζω, θ. μνη-, ἔξ οὗ μιμνησκ-, ἐκ τοῦ μιμνησκ- § 254, 2, γ'), παρ. ἐμίμνησκον, μέλλ. μνήσω, ἄορ. ἔμνησα. — *Ἀναμιμνήσκομαι*, παρ. ἐμιμνησκόμην, μέσ. μέλλ. μνήσομαι, παθ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν, ἀπλοῦς) μνησθήσομαι, παθ. ἄορ. (μὲ μέσσην σημασίαν, καὶ ἀπλοῦς) ἐμνήσθην, παρκμ. (μὲ σημασίαν ἐνεστώτος) μέμνημαι (= ἐνθυμοῦμαι), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρ.) ἐμεμνήμην (= ἐνεθυμούμην), τετελ. μέλλ. μεμνήσομαι.

Νέμω. Βλ. σελ. 143, § 254, 1.

Νέω (= πλέω, κολυμβῶ, θ. νευ-, νεF-, νε-), παρ. ἔνεον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) νέυσομαι (= θὰ πλέω ἢ θὰ πλεύσω), ἄορ. ἔνευσα, παρκμ. νένευκα. (§ 33, 3).

Ξέω (=ξύνω, θ. ξεσ-), ἀόρ. *ἔξεσα* (§ 236, 1).

Οἶδα. Βλ. σελ. 141, § 253, 3.

Οἶμαι ἢ *οἶμαι* (ἀποθετικόν, = νομίζω, θ. οἶ-, οἶε-), παρ. *φόμεν* ἢ *φόμεν*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν) *οἰήσομαι* (=θὰ νομίζω ἢ θὰ νομίσω), παθ. ἀόρ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *φώθη* (=ἐνόμισα).

Οἶχομαι (ἀποθετικόν. Ἐνεστὼς μὲ σημασίαν παρακειμένου=ἔχω ἀπέλθει· θ. οἶχ-, οἶχε-), παρ. (μὲ σημασίαν ἀορίστου) *φχόμεν* (=ἀπῆλθον), μέσ. μέλλ. *οἰχήσομαι*.

Ὀλλνυμι. Βλ. *Ἀπόλλνυμι*.

Ὀμννυμι (=ὀμνύω, ὀμόνω, θ. ὀμ-, ἐξ οὗ ὀμνυ-, § 239, 2, ὀμο-), παρ. *ὠμννυ*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *ὀμοῦμαι* (=θὰ ὀμνύω ἢ θὰ ὀμόςσω), ἀόρ. *ὠμοσσ*, παρκμ. *ὀμώμοσα*, ὑπερσ. *ὠμωμόκειν*. — *Ὀμννυμαι*, παρ. *ὠμνύμην*, μέσ. ἀόρ. *ὠμοσάμην*, παθ. μέλλ. *ὀμοσθήσομαι*, παθ. ἀόρ. *ὠμόςσθην*, παρκμ. *ὀμώμοται*, ὑπερσ. *ὠμώμοτο*, μετχ. *ὠμωμοσμένοις*. (Βλ. § 190 καὶ § 236, 1).

Ὀρίνημι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Ὀράω -ὼ (= βλέπω, θ. *Φορα*-, ὄρα-, ὀπ-, *Φειδ*-, *Φιδ*-, *ιδ*-), παρ. *ῶρων*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *ὄφομαι* (=θὰ βλέπω ἢ θὰ ἴδω), ἀόρ. β' *εἶδον* (ὑποτ. ἴδω, εὐκν. ἴδοιμι, προστ. *ιδέ*, ἀπαρ. *ιδεῖν*, μετχ. *ιδών*), παρκμ. *έόρακα* ἢ *έώρακα*, ὑπερσ. *έωράκειν*. — *Ὀρῶμαι*, παρ. *ῶρῶμην*, μέσ. ἀόρ. β' *εἰδόμην* (ὑποτ. ἴδωμαι κτλ.), παθ. μέλλ. *ὀφθήσομαι*, παθ. ἀόρ. *ὠφθην*, παρκμ. *έόραμαι* καὶ *ῶμαι* (§ 188, 5, Σημ.).

Ὀφείλω (=χρεωστῶ, θ. ὀφελ-, ἐξ οὗ ὀφειλ-, ἐκ τοῦ ὀφείλν-, § 216, 2, Σημ., καὶ ὀφειλε-), παρ. *ὠφειλον*, μέλλ. *ὀφειλήσω*, ἀόρ. *ὠφείλῃσα* καὶ ἀόρ. β' *ὠφελον*, παρκμ. *ὠφείλῃκα*, ὑπερσ. *ὠφειλήκειν*. — *Ὀφείλομαι*, παρ. *ὠφειλόμην*, παθ. ἀόρ. (*ὠφειλήθην*), μετχ. *ὀφειληθεῖσα*.

Ὀφλισκάνω (=καταδικάζομαι νὰ πληρώσω πρόστιμον, θ. ὀφλ-, ἐξ οὗ ὀφλισκαν-, § 254, 3, β', καὶ ὀφλε-), παρ. *ὠφλίσκανον*, μέλλ. *ὀφλήσω* (ἀόρ. α' μετγν. *ὠφλήσα* καὶ) ἀόρ. β' *ὠφλον*, παρκμ. *ὠφλήκα*, ὑπερσ. *ὠφλήκειν*.

Παίζω (θ. παιδ-, ἐξ οὗ παιζ-, ἐκ τοῦ παιδj-, § 210, 2, β', καὶ παιγ-), παρ. *ἔπαιζον*, μέσ. μέλλ. (δωρικὸς μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *παιζοῦμαι* (=θὰ παίζω ἢ θὰ παίζω), ἀόρ. *ἔπαισα*. Παθ. παρκμ. *πέπαισμαι*.

Παίω (= κυπῶ, θ. παι-), παρ. *ἔπαιον*, μέλλ. *παίσω*, ἀόρ. *ἔπαισα*, παρκμ. *πέπαικα*. Παθ. ἀόρ. *ἐπαίσθην*. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα *Πατάσσω*, *Πλήττω* καὶ *Τύπτω*.

Πάσχω (θ. πενθ-, παθ-, πασχ-, ἐκ τοῦ παθ-σκ-, § 254, 2), παρ. *ἔπασχον*, μέσ. μέλλ. *πείσομαι* (ἐκ τοῦ πένθ-σομαι), ἀόρ. β' *ἔπαθον*, παρκμ. *πέπονθα*, ὑπερσ. *ἐπεπόνθειν*.

Πατάσσω (= κυπῶ, θ. παταγ-), ἀόρ. *ἐπάταξα*. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα *Παίω*, *Πλήττω*, *Τύπτω*.

Παύω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πείθω (θ. πειθ-, πιθ-), παρ. *ἔπειθον*, μέλλ. *πείσω*, ἀόρ. *ἔπεισα*, παρκμ. *πέπεικα*, ὑπερσ. *ἐπεπείκειν*.—*Πείθομαι*, παρ. *ἔπειθόμην*, μέσ. μέλλ. *πείσομαι*, ἀόρ. β' *ἐπιθόμην*, παθ. μέλλ. *πεισθήσομαι*, παθ. ἀόρ. *ἐπείσθην*, παρκμ. *πέπεισμαι*, ἔνεργ. παρκμ. β' (μὲ μέσ. σημασίαν) *πέποιθα* (=ἔχω πεποίθησιν, θαρρῶ), ὑπερσ. *ἐπεποίθειν*.

Πετάννυμι (=ἀνοίγω. Εὐχρηστον σύνθετον ἀνα-πετάννυμι κτλ. θ. πετασ-, ἐξ οὗ πεταννυ-, ἐκ τοῦ πετασνυ-, § 239, 2, Σημ., καὶ πτα-), παρ. *ἐπετάννυν*, ἀόρ. *ἐπέτασα*. — *Πετάννυμαι*, παρ. *ἐπεταννύμην*, παρκμ. *πέπταμαι*.

Πέτομαι (ἀποθετικόν, = πετῶ, θ. πετ-, πτε-, πτ-), μέσ. μέλλ. *πτήσομαι*, μέσ. ἀόρ. β' *ἐπτόμην*.

Πήγνυμι ἢ *πηγνύω* (=ἐμπήγω, θ. πηγ-, ἐξ οὗ πηγνυ-, § 239, 2, καὶ παγ-), ἀόρ. *ἔπηξα*.—*Πήγνυμαι*, παρ. *ἐπηγνύμην*, μέσ. ἀόρ. *ἐπηξάμην*, παθ. μέλλ. β' *παγήσομαι*, παθ. ἀόρ. β' *ἐπάγην*, ἔνεργ. παρκμ. β' (μὲ μέσσην σημασίαν) *πέπηγα* (=εἶμαι πεπηγμένος), ὑπερσ. *ἐπεπήγειν*.

Πίμπλημι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Πίμπρομι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Πίνω (θ. πῖ-, πῖν-, πο-, πω-), παρ. *ἔπινον*, μέσ. μέλλ. (ἄσιγμος, μὲ ἔνεργ. σημασίαν) *πίομαι* (=θὰ πίνω ἢ θὰ πίω), ἀόρ. β' *ἔπιον*, παρκμ. *πέπωκα*.—*Πίνομαι*, παρ. *ἐπινόμην*, παθ. ἀόρ. *ἐπόθην*, παρκμ. *πέπομαι*.

Πιπράσκω (=πωλῶ, θ. πρα-, ἐξ οὗ πιπρασκ-, § 254, 2), παρκμ. *πέπρακα*, ὑπερσ. *ἐπεπράκειν*.—*Πιπράσκομαι*, παθ. ἀόρ. *ἐπράθην*, παρκμ. *πέπραμαι*, ὑπερσυντ. *ἐπεπράμην*, τετελ. μέλλ. *πεπράσομαι*. Βλ. καὶ *Πωλῶ*.

Πίπτω (θ. πετ-, ἐξ οὗ πῖπτ-, ἐκ τοῦ πιπετ-, § 32, 1, καὶ πτω-),

παρ. *ἔπιπτον*, μέσ. μέλλ. (δωρικὸς) *πесоῦμαι*, ἀόρ. β' *ἔπεσον*, παρ. *πέπτωκα*, ὑπερσ. *ἐπεπτώκειν*.

Πλέκω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Πλέω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πλήττω (= *κτυπῶ*, θ. *πληγ-*, *πλαγ-*), παρ. β' (μὲ σημασίαν ἐνεργ.) *πέπληγα*. Παθ. μέλλ. β' *πληγήσομαι*, παθ. ἀόρ. β' *ἐπλήγην*, παρ. *πέπληγμαι*, τετελ. μέλλ. *πεπλήξομαι*. (Μόνον οὗτοι οἱ χρόνοι τοῦ ἀπλοῦ *πλήττω* μὲ τὴν σημασίαν τοῦ *κτυπῶ* εἶναι εὐχρηστοί, καὶ ἀντ' αὐτῶν δὲ καὶ ἀντ' ἄλλων χρησιμοποιοῦνται οἱ ἀντίστοιχοι χρόνοι τῶν συνωνύμων ῥημάτων *παίω*, *πατάσσω* καὶ *τύπτω* ἢ συνώνυμοι ἐκφράσεις, ὡς *πληγὰς δίδωμι*, *πληγὰς ἐμβάλλω* κ. ἄ.) Βλ. καὶ Ἑκπλήττω.

Πνέω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πράττω (θ. *πρᾶγ-*), παρ. *ἔπραττον*, μέλλ. *πράξω*, ἀόρ. *ἔπραξα*, παρ. *πέπραχα* καὶ ἀμετάβ. *πέπραγα*, ὑπερσ. *ἐπεπράχειν* καὶ ἀμετάβ. *ἐπεπράγειν*.—*Πράττομαι* κτλ.

Πρίω (= *πριονίζω*, θ. *πρι-*), ἀόρ. *ἔπρισα*. Παθ. παρ. *πέπρισμαι* (§ 236, 2).

Πτώω, ἀόρ. *ἔπτυσσα* (§ 236, 1).

Πτάρνεμαι (ἀποθετικόν, = *φτερνίζομαι*, θ. *πταρ-*, ἔξ' οὗ *πταρνυ-*, § 239, 2) ἐνεργ. ἀόρ. β' *ἔπταρον*.

Πυνθάνομαι (ἀποθετικόν, = *πληροφοροῦμαι*, θ. *πυνθ-*, *πυθ-*, ἔξ' οὗ *πυνθαν-*, § 254, 3, β'), παρ. *ἐπυνθανόμην*, μέσ. μέλλ. *πεύσομαι*, μέσ. ἀόρ. β' *ἐπυνθόμην*, παρ. *πέπνυσμαι*, ὑπερσ. *ἐπεπύσμην*.

Πωλέω - *ῶ*, ἢ *ἀποδίδομαι*, παρ. *ἐπώλουν* ἢ *ἀπεδιδόμην*, μέλλ. *πωλήσω* ἢ *ἀποδώσομαι*, ἀόρ. *ἀπεδόμην*, παρ. *πέπρακα*, ὑπερσ. *ἐπεπράκειν*.—*Πωλοῦμαι* ἢ *πιπράσκομαι*, παρ. *ἐπωλούμην*, παθ. ἀόρ. *ἐπωλήθην*, ἢ *ἐπράθην*, παρ. *πέπραμαι*, ὑπερσ. *ἐπεπράμην*, τετελ. μέλλ. *πεπράσομαι*, Βλ. *Πιπράσκω*.

Ῥέω (θ. *ρευ-*, *ρεF-*, *ρε-*, *ρυ-*, *ρυε-*), παρ. *ῥορεον*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *ῥνήσομαι*, ἀόρ. *ῥορύην*, παρ. *ῥορύηκα*, (§ 33, 3 καὶ § 252, 2).

Ῥήγνυμι (= *σχίζω*, θ. *ρηγ-*, ἔξ' οὗ *ρηγνυ-*, § 239 2, *ῥωγ-*, *ῥαγ-*, § 32, 5 καὶ 6), παρ. *ῥορήγνυν*, μέλλ. *ῥήξω*, ἀόρ. *ῥορηξα*.—*Ῥήγνυμαι*, παρ. *ῥορηγνύμην*, μέσ. ἀόρ. *ῥορηξάμην*, παθ. ἀόρ. β' *ῥοράγην*, ἐνεργ. παρ. (μὲ μέσην ἢ παθητ. σημασίαν) *ῥορωγα*, ὑπερσ. *ῥορώγειν*.

Ῥιγῶ. Βλ. σελ. 123 (§ 233).

Ῥώννυμι (= δυναμώνω, θ. ῥωσ-, ἔξ οὗ ῥωννυ-, ἐκ τοῦ ῥωσνυ-, § 239, 2, Σημ.), μέλλ. ῥώσω, ἄορ. ἔρρωσα. Παθ. ἄορ. (καί μὲ μέσσην σημασίαν) ἔρρωσθην, παρκμ. ἔρρωμαι, (μτχ. ἔρρωμένος, ὡς ἐπίθετον = γερός, δυνατός, § 140, 1).

Σβέννυμι (= σβήνω, θ. σβες-, ἔξ οὗ σβεννυ-, ἐκ τοῦ σβεςνυ-, § 239, 2, Σημ., σβη-. Συνήθ. σύννιθετον: ἀπο-, κατα-σβέννυμι), παρ. ἐσβέννυν, μέλλ. σβέσω, ἄορ. ἔσβεσα. — Σβέννυμαι, παρ. ἐσβεννύμην, μέσ. μέλλ. σβήσομαι, παθ. ἄορ. ἐσβέσθην, ἔνεργ. ἄορ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) ἔσβην (πρβλ. § 252), ἔνεργ. παρκμ. (μὲ παθητ. σημασίαν) ἔσβηκα (= ἔχω σβησθῆ).

Σείω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Σήπω (= σαπίζω, θ. σηπ-, σᾶπ-. § 32, 5 καὶ 6). — Σήπομαι, παθ. μέλλ. β' σαπήσομαι, παθ. ἄορ. β' ἐσάπην, ἔνεργ. παρκμ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) σέσηπα.

Σκοπέω -ῶ ἢ σκοπέομαι -οῦμαι (παρατηρῶ, ἐξετάζω, σκέπτομαι, θ. σκεπ-, σκοπε-), παρ. ἐσκόπουν ἢ ἐσκοπούμην, μέσ. μέλλ. σκέψομαι, μέσ. ἄορ. ἐσκεψάμην, παρκμ. ἔσκεμμαι, τετελ. μέλλ. ἐσκέφομαι.

Σπῶω -ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Στρώννυμι (= στρώνω, θ. στρω-, ἔξ οὗ στρωννυ-, § 239, 2, Σημ. καὶ στορ-, ἔξ οὗ στορνυ-, στορεσ-), παρ. ἐστρώννυν, ἄορ. ἐστόρεσα. — Στόρνυμαι, παρκμ. ἔστρωμαι.

Συλ-λέγω, παρ. συν-έλεγον, μέλλ. συλ-λέξω, ἄορ. συν-έλεξα, παρκμ. συν-είλοχα. — Συλλέγομαι, μέσ. μέλλ. συλλέξομαι, μέσ. ἄορ. συν-ελεξάμην, παθ. μέλλ. β' συλ-λεγήσομαι, παθ. ἄορ. α' (μὲ μέσην σημασίαν) συν-ελέχθην, καὶ β' συν-ελέγην, παρκμ. συν-είλεγμα. Βλ. καὶ Λέγω καὶ Διαλέγομαι καὶ § 189, 4.

Τείνω. Βλ. σελ. 116, § 220.

Τελέω -ῶ, Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Τέμνω (= κόπτω, θ. τεμ-, ἔξ οὗ τεμν-, § 254, 3, α', καὶ τμε-), παρ. ἔτεμνον, μέλλ. (συνηρημένος) τεμῶ, ἄορ. β' ἔτεμνον, παρκμ. τέτμηκα. — Τέμνομαι, παρ. ἐτεμνόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρ.) τεμοῦμαι, μέσ. ἄορ. β' ἐτεμόμην, παθ. μέλλ. τηθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐτμήθην, παρκμ. τέτμημαι, ὑπερσ. ἐτεμμήμην, τετελ. μέλλ. τετμήσομαι.

Τήκω (= λειώνω, θ. τηκ-, τακ-, § 32, 5 καὶ 6), παρ. *ἔτηκον*, ἀόρ. *ἔτηξα*.—*Τήκομαι*, παθ. ἀόρ. α' *ἐτήχθην*, καὶ β' *ἐτάκην*, ἐνεργητ. παρκμ. β' (μὲ μέσσην ἢ παθ. σημασίαν) *τέτηκα*, ὑπερσ. *ἐτετήκειν*.

Τίθημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. εἰ.

Τίκτω (= γεννῶ, θ. τεκ-, τικτ-, ἐκ τοῦ τι-τεκ-, τι-τεκ-, § 32, 1, τοκ-), παρ. *ἔτικτον*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *τέξομαι* (= θὰ γεννήσω ἢ θὰ γεννῶ), ἀόρ. β' *ἔτεκον*, παρκμ. *τέτοκα*.

Τίνω (= πληρώνω, θ. τειν-, τῖν-, τῖν-, τῖν-), παρ. *ἔτινον*, μέλλων *τείσω*, ἀόρ. *ἔτεισα*, παρκμ. *τέτεικα*.—*Τίνομαι*, μέσ. μέλλων *τείσομαι*, μέσ. ἀόρ. *ἐτεισάμην*, παθ. ἀόρ. *ἐτείσθην*, παρκμ. *τέτεισμαι*.

Τιτρώσκω (= πληγώνω, θ. τρωF-, τραυ-, τρω-, ἐξ οὗ τιτρώσκ-, § 268, 2), παρ. *ἐτίτρωσκον*, μέλλ. *τρώσω*, ἀόρ. *ἔτρωσα*.—*Τιτρώσομαι*, παρ. *ἐπιτρώσκόμην*, παθ. μέλλων *τρωθήσομαι*, παθ. ἀόρ. *ἐτρώθην*, παρκμ. *τέτρωμαι*, ὑπερσ. *ἐτετρώμην*.

Τρέπω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Τρέφω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Τρέχω (θ. θρεχ-, τρεχ-, § 37, 7, δραμ-, δραμε-), παρ. *ἔτρεχον*, μέσος μέλλων (συννηρημένος μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *δραμοῦμαι*, ἀόρ. β' *ἔδραμον*, παρκμ. *δεδράμικα*, ὑπερσ. *ἐδεδραμήκειν*. Βλ. καὶ *Θέω*.

Τυγχάνω (= ἐπιτυγχάνω, εὐρίσκω, τυχαίνω, θ. τυγχ-, τυχ-, ἐξ οὗ τυγχαν-, § 254, 3, β', τυχε-), παρ. *ἐτύγχανον*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *τεύξομαι* (= θὰ ἐπιτύχω), ἀόρ. β' *ἔτυχον*, παρκμ. *τετύχηκα*.

Τύπτω (= κτυπῶ, θ. τυπ-, τυπτ-, § 210, 1, τυπτε-), παρ. *ἔτυπτον*, μέλλ. *τυπτήσω* (ἀόρ. *ἐπάταξα* ἢ *ἔπαισα* ἢ πληγὰς *ἔδωκα* παρκμ. *πέπληγα* ἢ *πληγὰς δέδωκα*).—*Τύπτομαι* (ἢ *πληγὰς λαμβάνω*, παρ. *πληγὰς ἐλάμβανον*, παθ. μέλλ. *πληγὰς λήψομαι*, παθ. ἀόρ. *πληγὰς ἔλαβον*), παρκμ. *τέτυμμαι* (ἢ *πέπληγμαι* ἢ *πληγὰς εἴληφα*). Βλ. καὶ *Παίω*, *Πατάσσω*, *Πλήττω*.

Ὑπ-ισχνέομαι -οῦμαι (ἀποθετικόν, = ὑπόσχομαι, θ. σσχ-, σχε-, σχ-, ἐξ οὗ ἴσχ-, ἐκ τοῦ σισχ-, § 239, 1, καὶ ἴσχνε-, § 254, 3 γ'), παρ. *ὑπισχνοῦμην*, μέσ. μέλλ. *ὑποσχήσομαι*, μέσ. ἀόρ. β' *ὑπεσχόμην*, (ὑποτ. *ὑπόσχωμαι*, εὐκτ. *ὑποσχοίμην*, *ὑπόσχοιο* κτλ.) παρκμ. *ὑπέσχημαι*, ὑπερσ. *ὑπεσχόμην*.

Φέρω (θ. φερ-, οἰ-, ἐνεκ-, ἐγκ-, § 32, 1), παρ. *ἔφερον*, μέλλων *οἴσω*, ἀόρ. α' (ἄσιγμος) *ἤνεγκα* καὶ β' *ἤνεγκον*, παρκμ. *ἐνήνοχα*,

ὑπερσ. ἐνηνόγειν.— Φέρομαι, παρ. ἐφερόμην, μέσος μέλλ. οἴσομαι, μέσ. ἄορ. (ἄσιγμος) ἤνεγκάμην, παθ. μέλλ. οἰσθήσομαι καὶ ἐνεχθήσομαι, παθ. ἄορ. ἤνέχθην, παρ. ἐνήνεγμαι, ὑπερσ. ἐνηνέγμην (§ 190).

Φεύγω (= τρέπομαι εἰς φυγὴν, καταδιώκομαι, εἶμαι ἐξόριστος, θ. φευγ-, φυγ-), παρ. ἐφενγον, μέσ. μέλλων (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) φεύξομαι καὶ (δωρικὸς) φευξοῦμαι, ἄορ. β' ἐφνγον, παρ. πέφευγα, ὑπερσ. ἐπεφεύγειν.

Φημί. Βλ. σελ. 140, § 253, 1.

Φθάνω (= προφθάνω, προλαμβάνω, θ. φθη-, φθα-, φθάν-), παρ. ἐφθανον, μέσος μέλλων (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) φθήσομαι, ἄορ. α' ἐφθασα καὶ β' ἐφθην (§ 252), παρ. ἐφθακα.

Φθείρω. Βλ. σελ. 116 (§ 220).

Φύω. Βλ. σελ. 138 (§ 252).

Χαίρω (= χαίρομαι, θ. χαρ-, ἔξ οὗ χαρ-, § 216, 2, χαρε-), παρ. ἐχαιρον, μέλλ. χαιρήσω, ἄορ. β' ἐχάρην (§ 252), παρ. γέγηθα.

Χαλάω -ῶ. Βλ. σελ. 125, § 236, 3.

Χέω. Βλ. σελ. 125, § 236, 3.

Χόω ἢ χώννυμι. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Χράω -ῶ (= χρησιμοδοτῶ, θ. χοη-, χοα-), ἄορ. ἐχρησα.— Χρῶμαι (= ἐρωτῶ τὸ μαντεῖον, ζητῶ χρησμόν), μέσος ἄορ. ἐχρησάμην, παθ. ἄορ. ἐχρήσθην.

Χρή. Βλ. σελ. 142, § 253, 8.

Χρίω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Χρῶμαι (= μεταχειρίζομαι). Βλ. σελ. 123, § 231.

Ὠθέω -ῶ (= σπρώχνω, θ. Fωθ-, ὠθ-, ὠθε-), παρ. ἐώθουν, μέλλ. ὠσω, ἄορ. ἔωσα.— Ὠθοῦμαι, παρ. ἐωνθούμην, μέσος μέλλων ὠσομαι, μέσ. ἄορ. ἐωσάμην, παθ. μέλλ. ὠσθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐώσθην, παρ. ἔωσμαι (§ 188, 2).

Ὠρέομαι -οῦμαι (ἀποθετικόν, = ἀγορεύω, θ. Fωνε-, ὠνε-, πρια-), παρ. ἐωνοῦμην, μέσ. μέλλ. ὠνήσομαι, μέσ. ἄορ. α' (ἄσιγμος) ἐπριάμην (= ἠγόρασα), παθ. ἄορ. ἐωνήμην, παρ. ἐώνημαι, ὑπερσ. ἐωνήμην (§ 188, 2 καὶ § 251).

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ

- *Ακατάληκτα τριτόκλιτα, σελ. 35, § 63, 1.
- *Άκλιτα μέρη τοῦ λόγου, σελ. 24, § 38, 2, σελ. 146, § 257 κ. έ.
- *Αναδιπλασιασμός (ρήμάτων), σελ. 92, § 186 — ανώμαλος, σελ. 95, § 189 — άττικός, σελ. 95, § 190 — ένεστωτικός, σελ. 128, § 239. 1.
- *Ανάπτυξις συμφώνου, σελ. 20 § 34.
- *Ανομοίωσις συμφώνου, σελ. 23, § 37, 7 — συλλαβής, σελ. 19, § 33. 7.
- *Αντέκτασις, σελ. 18, § 32, 6.
- *Αντιμεταχώρησις, σελ. 17, § 32, 4.
- *Αντωνυμιαί, σελ. 73, § 147 κ. έ.
- *Ανώμαλα έπίθετα, σελ. 64, § 131 — παραθετικά, σελ. 69, § 141 κ. έ.
- *Ανώμαλα οῤσιαστικά, σελ. 50, § 104.
- *Ανώμαλα ρήματα, σελ. 142, § 254 κ. έ. (Κατάλογος ανωμάτων ρημάτων, σελ. 167 κ. έ.).
- *Αόριστοι δεύτεροι κλινόμενοι κατὰ τὰ εις -μι, σελ. 132, § 252.
- *Απαρέμφατον, σελ. 88, § 178.
- *Αποβολή φωνήεντος, σελ. 17, § 32, 1 — συμφώνου σελ. 18, § 33 κ. έ.
- *Αποδετικά ρήματα, σελ. 145, § 256.
- *Άρθρον, σελ. 26, § 42.
- *Αριθμητικά, σελ. 82, § 164 κ. έ.
- *Αριθμοί ονομάτων, σελ. 26, § 41. 2 — ρημάτων, σελ. 88, § 177.
- *Άτονοι λέξεις, σελ. 12, § 18.
- *Άττικόκλιτα οῤσιαστικά, σελ. 33, § 59 — έπίθετα, σελ. 58, § 117.
- Αῤξησις όμαλή, σελ. 91, § 185 κ. έ. — ανώμαλος, σελ. 93, § 188.
- *Άφομοίωσις φωνήεντος, σελ. 17, § 32, 3 — συμφώνου, σελ. 22, § 37, 3 καί 6, γ'.
- *Άφωνα, σελ. 6, § 3, 1.
- *Άφωνόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 39, § 78 κ. έ. — ρήματα, σελ. 108, 210 κ. έ.
- Γένος, σελ. 25, § 41, 1 — σελ. 27, § 45, σελ. 54, 106 κ. έ.
- Γράμματα, σελ. 5, § 1 κ. έ.
- Δεύτεροι χρόνοι ρημάτων, σελ. 116 § 221 κ. έ.
- Διάθεσις ρήματος, σελ. 86, § 171.
- Δίγαμμα, σελ. 5 § 1, Σημ.
- Διπλόδεμα τριτόκλιτα, σελ. 35, § 64.
- Δίφθογγοι, σελ. 7, § 6.
- Δυϊκός αριθμός, σελ. 26, § 41, 2 — ονομάτων, σελ. 50, § 103 — ρημάτων, σελ. 106, § 209.
- *Εγκλίσεις ρήματος, σελ. 88, § 175.
- *Εγκλισις τόνου, σελ. 12, § 19.
- *Εγκλιτικάί λέξεις, σελ. 12, § 20.
- Είμι (βοηθητικόν), σελ. 96, § 191 κ. έ.
- *Εκθλιψις, σελ. 16 § 28.
- *Εκτασις φωνήεντος, σελ. 18, § 32, 6.
- *Ενρινα σύμφωνα, σελ. 6, § 5.
- *Ενρινόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 42, § 83 κ. έ. — ρήματα, σελ. 112, § 216 κ. έ.
- *Επίθετα, σελ. 54, § 105 κ. έ. — παρά-

- γωγα, σελ. 154, § 271 κ.έ.—παραθετικά, σελ. 67, § 135 κ.έ.
 Ἐπιρρήματα, σελ. 146, § 257 — ἀριθμητικά, σελ. 84, § 168 — παράγωγα, σελ. 157, § 274 — παραθετικά, σελ. 72 § 146.
 Ἐπιφωνήματα, σελ. 147, § 261.
 Ἐτυμολογικόν, σελ. 148, § 262 κ.έ.
 Εὐφωνικά σύμφωνα, σελ. 16, § 31.
 Ἡμίφωνα, σελ. 6, § 3, 2.
 Ἡμφωνόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 42, § 83 κ.έ. — ῥήματα, σελ. 112, § 216 κ.έ.
 Θέμα (λέξεως ἐν γένει, σελ. 24, § 39, 1—ἀσθενές, ἰσχυρόν, σελ. 35, § 64,2 καὶ σελ. 128, § 240—ῥηματικόν, χρονικόν, σελ. 89, § 181.
 Καταληκτικά τριτόκλιτα, σελ. 35, § 63, 1.
 Κατάληξις (λέξεως ἐν γένει, σελ. 24, § 39, 1 — καταλήξεις πρωτοκλίτων, σελ. 29, § 47, δευτεροκλίτων, σελ. 32, § 54, τριτοκλίτων, σελ. 37, § 71, ῥημάτων, σελ. 98, σελ. 37, § 194, κ.έ.
 Κλίσις, σελ. 24, § 33, 1 καὶ σελ. 25, § 41, 3, πρώτη, σελ. 27, § 46 κ.έ., δευτέρα, σελ. 31, § 53 κ.έ., τρίτη σελ. 34, § 61 κ.έ.
 Κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου, σελ. 24, § 38,2.
 Κρᾶσις, σελ. 15, § 26.
 Ληκτικά (ἢ τελικά) σύμφωνα, σελ. 18, § 33, 1.
 Μέρη τοῦ λόγου, σελ. 24, § 33,—κλιτα, σελ. 146, § 257 κ.έ.—κλιτὰ, σελ. 24, § 33 κ.έ.
 Μετάδσεις φωνήεντος, σελ. 17, § 32, 2—συμφώνου, σελ. 20, § 35.
 Μετοχή, σελ. 89, § 178, 2 — κλίσις μετοχῶν, σελ. 65, § 132 κ.έ.
 Μονόθεμα τριτόκλιτα, σελ. 35, § 64, 1.
 Οὐσιαστικά, σελ. 26, § 43 κ.έ.—παράγωγα, σελ. 151, § 268 κ.έ.
 Παραγωγή, σελ. 148, § 262 κ.έ.
 Παραθετικά ἐπίθετα, σελ. 67, § 136 κ.έ.—ἐπιρρήματα, σελ. 72, § 146.
 Παρασύνδετα, σελ. 164, § 286.
 Παρεπόμενα, ὀνόματος, σελ. 26, § 41, 3, Σημ.—ῥήματος, σελ. 86 § 170.
 Πνεύματα, σελ. 9, § 12 κ.έ.
 Προδέσεις, σελ. 146, § 258 κ.έ.—ὡς πρῶτα συνθετικά, σελ. 161, § 280,2.
 Πρόσφυμα, σελ. 104, § 198, 2.
 Πρόσωπα (τοῦ λόγου), σελ. 73, § 148 — ῥήματος, σελ. 88, § 176.
 Πτώσεις, σελ. 24, § 40.
 Ῥῆμα, σελ. 86, § 169 κ.έ.
 Ῥήματα ἀποθετικά, σελ. 145, § 256 —βαρύτονα, σελ. 97, § 193, 1 καὶ § 194, κ.έ.—περισπώμενα ἢ συνηρημένα, σελ. 97, § 193, 2 — ἀφωνόληκτα, σελ. 108, § 210 κ.έ.—ἐνρινόληκτα, ἢ ὑγρόληκτα, σελ. 112, § 216 κ.έ.—εἰς -μι, σελ. 128, § 237, κ.έ.—κλινόμενα κατὰ τὰ εἰς -μι, σελ. 136, § 251 κ.έ.—παράγωγα, σελ. 149, § 255 κ.έ.
 Σημεῖα τοῦ γραπτοῦ λόγου, σελ. 13, § 22.
 Σιγμόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 46, § 92 κ.έ.
 Συγκοπή φωνήεντος, σελ. 17, § 32,1.
 Συγκοπόμενα τριτόκλιτα, σελ. 45, § 89.
 Συζυγία ῥημάτων, σελ. 86, § 172—τῶν εἰς -μι, σελ. 128, § 237 κ.έ.—τῶν εἰς -ω, σελ. 97, § 193 κ.έ.

Συλλαβή, σελ. 8, § 8—συλλαβισμός, σελ. 8, § 10.

Συμπνευματισμός, σελ. 21, § 37, 1.

Σύμφωνα, σελ. 6, § 3 κ. έ.

Συμφωνόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 39, § 78 κ.έ.—ρήματα, σελ. 108, § 210 κ.έ.

Συναίρεσις, σελ. 14, § 24.

Σύνδεσμοι, σελ. 147, § 260.

Συνηρημένα όνόματα, σελ. 30, § 51, σελ. 33, § 57—ρήματα, σελ. 119, § 226 κ. έ.

Σύνδεσις, σελ. 148, § 262, σελ. 158, § 275 κ. έ.

Σύνδετα, σελ. 148, § 262, 3, σελ. 158, § 275 κ.έ.—νόθα, σελ. 164, § 285—συνθέτων σημασία, σελ. 165, § 289—συνθέτων τονισμός, σελ. 164, § 287 κ. έ.

Συστολή φωνήεντος, σελ. 18, § 32, 6.

Τονισμός, τόνοι, σελ. 10, § 14 κ. έ.—τονισμός συνθέτων, σελ. 164, § 287 κ.έ.

'Υγρά σύμφωνα, σελ. 6 § 5.

'Υγρόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 44, § 86—ρήματα, σελ. 112, § 216 κ. έ.

Φθογγικά πάθη, σελ. 14, § 23 κ. έ.

Φωνή, ρήματος, σελ. 86, § 173.

Φωνήεντα, σελ. 5, § 2—θεματικά, 104, § 201—έγκλιτικά, σελ. 106, § 208.

Φωνηεντόληκτα, τριτόκλιτα, σελ. 35, § 66, 1 καί § 67 κ.έ.—ρήματα, σελ. 90, § 183, σελ. 119, § 226 κ.έ.

Χαρακτήρ θέματος, σελ. 24, § 39, 2—ρήματικός, χρονικός, σελ. 90, § 182, σελ. 104, § 198 κ.έ.

Χρόνοι ρήματος, σελ. 87, § 174,

*Επιμελητής έκδόσεως και υπεύθυνος επί τοῦ ἐλέγχου
τῶν δοκιμίων ὁ φιλόλογος Κ. Α. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΣ
*Εκτύπωσις — Βιβλιοδεσία *Α/φῶν Γ. ΡΟΔΗ, Κεραμεικοῦ 42

5
4α
1
31
4ε1V
1

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]